LUKU 6 TILAN MAHTIVAIHEET VUODESTA 1919 - 1928

Puimaladon viereen, joka oli valmistunut 1917 rakennetaan kuivausriihi 1919.

Edellinen 1910 valmistunut riihilaitos palaa 1911, joten hyvin pitkän ajan on pärjätty ilman. Vanhan riihikartanon paikkaa on arveltu edellisessä jaksossa ja tämä uusi laitos valmistuu sitten tulevan sahan alueelle. Kuvassa riihikartano 1932.

Kirjeiden ja muiden dokumenttien perusteella ei voida tätä varmistaa, mutta Aaton harjoittelukirjan mukaan suuri riihirati ja riihi valmistuu 1919. (Toisen tiedon mukaa puimalato kuitenkin jo 1917) Arvioisin kustannuksiksi 20-30.000 mk, kun värkit on varmaan ollut itseltä ja vertaillen muihin rakennuskustannuksiin. Konekantaa on varmaan uusittu aikaisemmin ja nehän oli vakuutettu paremmin kuin itse rakennus, jossa oli vain 2.000 mk vakuutus.

Mauno saa ohjeet varusmiespalvelukseen 5.3.1919

Ohjeitten antajan nimi jää selvittämättä, mutta kantakortin mukaan Mauno määrättiin astumaan palvelukseen Suomen valkoiseen kaartiin 24/4 1919.

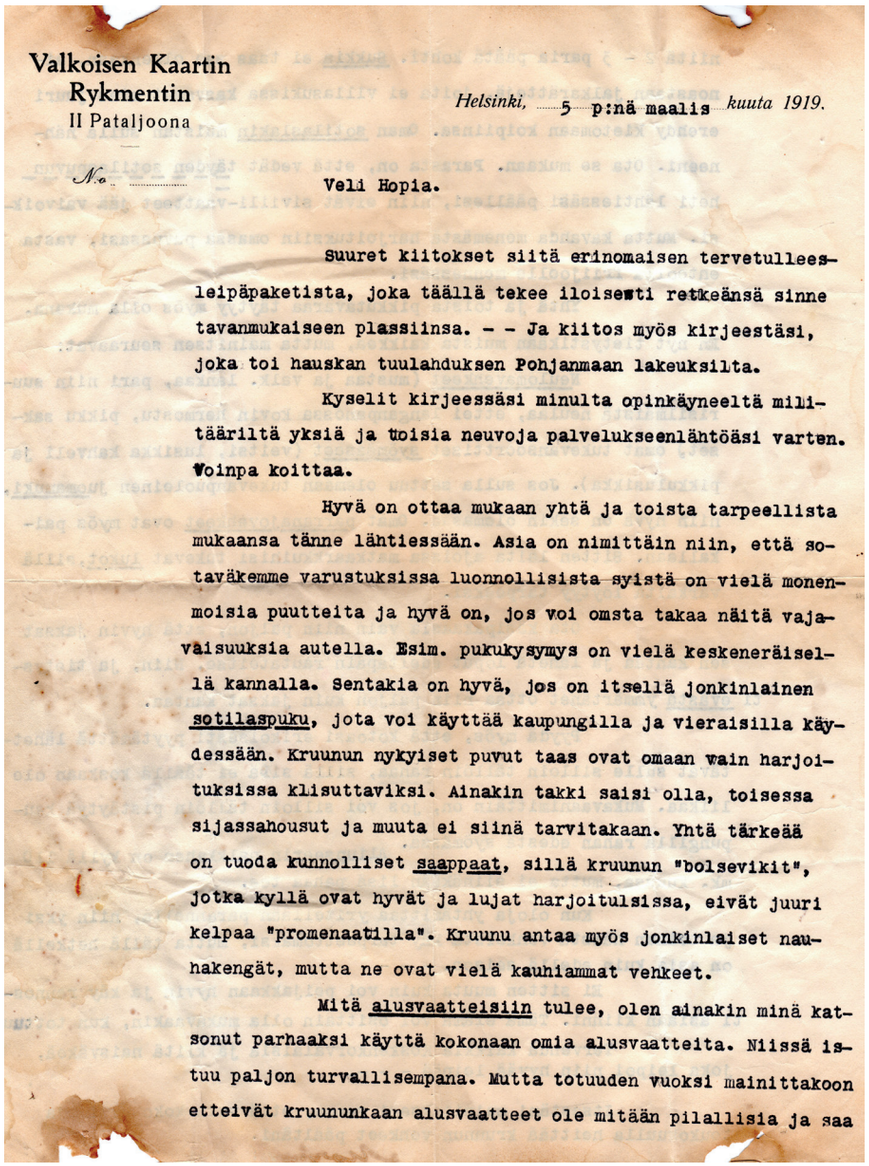

Valkoisen Kaartin
Rykmentin
II Pataljoona

Helsinki, 5 p:nä maalis *kuuta 1919.*

N:o .....

Veli Hopia.

Suuret kiitokset siitä erinomaisen tervetulleesleipäpaketista, joka täällä tekee iloisesti retkeänsä sinne tavanmukaiseen plassiinsa. – – Ja kiitos myös kirjeestäsi, joka toi hauskan tuulahduksen Pohjanmaan lakeuksilta.

Kyselit kirjeessäsi minulta opinkäyneeltä militääriltä yksiä ja toisia neuvoja palvelukseenläntöäsi varten. Voinpa koittaa.

Hyvä on ottaa mukaan yhtä ja toista tarpeellista mukaansa tänne lähtiessään. Asia on nimittäin niin, että sotaväkemme varustuksissa luonnollisista syistä on vielä monenmoisia puutteita ja hyvä on, jos voi omsta takaa näitä vajavaisuuksia autella. Esim. pukukysymys on vielä keskeneräisellä kannalla. Sentakia on hyvä, jos on itsellä jonkinlainen sotilaspuku, jota voi käyttää kaupungilla ja vieraisilla käydessään. Kruunun nykyiset puvut taas ovat omaan vain harjoituksissa klisuttaviksi. Ainakin takki saisi olla, toisessa sijassahousut ja muuta ei siinä tarvitakaan. Yhtä tärkeää on tuoda kunnolliset saappaat, sillä kruunun "bolsevikit", jotka kyllä ovat hyvät ja lujat harjoitulsissa, eivät juuri kelpaa "promenaatilla". Kruunu antaa myös jonkinlaiset nauhakengät, mutta ne ovat vielä kauhiammat venkeet.

Mitä alusvaatteisiin tulee, olen ainakin minä katsonut parhaaksi käyttä kokonaan omia alusvaatteita. Niissä istuu paljon turvallisempana. Mutta totuuden vuoksi mainittakoon etteivät kruununkaan alusvaatteet ole mitään pilallisia ja saa

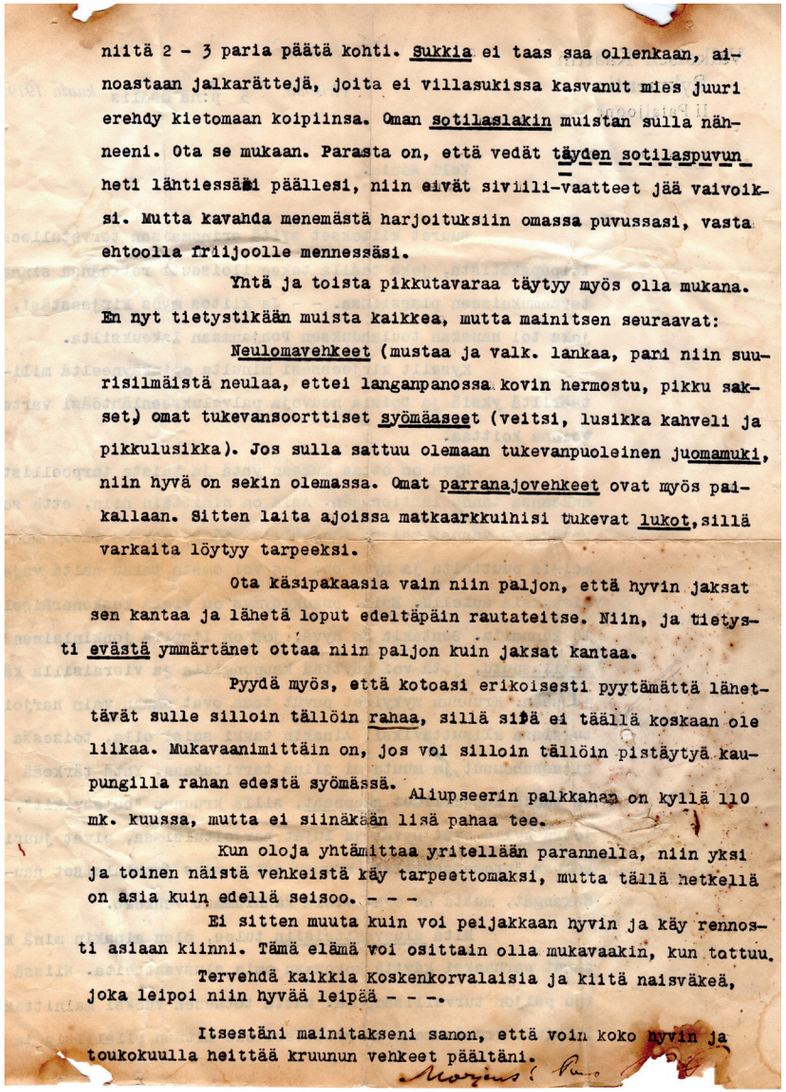

niitä 2 – 3 paria päätä kohti. Sukkia ei taas saa ollenkaan, ainoastaan jalkarättejä, joita ei villasukissa kasvanut mies juuri erehdy kietomaan koipiinsa. Oman sotilaslakin muistan sulla nähneeni. Ota se mukaan. Parasta on, että vedät täyden sotilaspuvun heti lähtiessäsi päällesi, niin eivät siviili-vaatteet jää vaivoiksi. Mutta kavahda menemästä harjoituksiin omassa puvussasi, vasta ehtoolla friijoolle mennessäsi.

Yntä ja toista pikkutavaraa täytyy myös olla mukana. En nyt tietystikään muista kaikkea, mutta mainitsen seuraavat:

Neulomavehkeet (mustaa ja valk. lankaa, pari niin suurisilmäistä neulaa, ettei langanpanossa kovin hermostu, pikku sakset) omat tukevansoorttiset syömäaseet (veitsi, lusikka kahveli ja pikkulusikka). Jos sulla sattuu olemaan tukevanpuoleinen juomamuki, niin hyvä on sekin olemassa. Omat parranajovehkeet ovat myös paikallaan. Sitten laita ajoissa matkaarkkuihisi tukevat lukot, sillä varkaita löytyy tarpeeksi.

Ota käsipakaasia vain niin paljon, että hyvin jaksat sen kantaa ja lähetä loput edeltäpäin rautateitse. Niin, ja tietysti evästä ymmärtänet ottaa niin paljon kuin jaksat kantaa.

Pyydä myös, että kotoasi erikoisesti pyytämättä lähettävät sulle silloin tällöin rahaa, sillä sitä ei täällä koskaan ole liikaa. Mukavaanimittäin on, jos voi silloin tällöin pistäytyä kaupungilla rahan edestä syömässä. Aliupseerin palkkahan on kyllä 110 mk. kuussa, mutta ei siinäkään lisä pahaa tee.

Kun oloja yhtämittaa yritellään parannella, niin yksi ja toinen näistä vehkeistä käy tarpeettomaksi, mutta tällä hetkellä on asia kuin edellä seisoo. – – –

Ei sitten muuta kuin voi peijakkaan hyvin ja käy rennosti asiaan kiinni. Tämä elämä voi osittain olla mukavaakin, kun tottuu.

Tervehdä kaikkia Koskenkorvalaisia ja kiitä naisväkeä, joka leipoi niin hyvää leipää – – –.

Itsestäni mainitakseni sanon, että voin koko hyvin ja toukokuulla heittää kruunun vehkeet päältäni.

Moxius! Pu.

Juho lunastaa takaisin tilaan Koski-nimisen torpan 25.4. 1919

Myyjänä on torppari Jaakko Koski kauppahinta 2.000 mk, joka kuitataan maksetuksi. Myyjä ja vaimonsa saavat asua torpan huoneissa kuolemaansa saakka ja viljellä peltoa kuusi kapanalaa Syrjälän rajalta. Talosta tuodaan myyjille vuosittain 3 syltä halkoja. Seuraavan kesän saa torppari vielä viljellä maita ja sitten ne palaavat päätilaan.

Kuitenkin tilan jaon aikaan 1954 Kosken torpan ja Paavon talon rajaa oikaistaan, joten torppaan on tullut myöhemmin uusi asukas.

Juho ostaa Suupohjan maanviljelijäin kauppa Oy osakekirjoja 3.000 mk arvosta (6 osaketta). Osinkoliput oli lunastettu 1917–1919.

Tämänkin yrityksen tarina oli hyvin lyhyt, mutta sijoitus 3.000 mk (nykyrahassa 1.300 euroa) ei tänä päivänä olisi ollut merkittävä, mutta paljon piti maitoa lypsää, ennen kuin tuo raha oli koossa. Juhon kultakello mainitaan perukirjassa 500 mk arvoon ja parhaan hevosen arvoksi merkittiin 3.500 mk. Myllärin päiväpalkka 3 mk eli näihin verraten sijoitus oli merkittävä.

Kirjekuoren 12.5.1919 mukaan Aliups. Mauno Koskenkorva on ollut osoitteessa Helsinki Santahamina Valkoinen kaarti 3 pataljoona 8 komppania.

Paavo kirjoittaa Maunolle 11.5.1919

Rakas Weli!

Lämmin tervehdys täältä Pohjanmaalta. Paljon kiitoksia siitä kirjeestä, jonka isä sai sulta, on hauska saada tietoja sieltä päin.

Kuinkas se sun aikas siellä rupiaa kulumaan, ei taida vielä päästä kaupungille käymää, taitaa tulla vähä pitkäksi aika siellä saarella, kun ei pääse mihinkään huvittelemaan, eipä taida mieli paljon tehdäkään, kun antoivat niin huonot vaatteet teille. Täällä se aika menee niin kuin ennenkin, äestämään on ruvettu kovalla kiiruulla ja on kotona kauramaat melkein jo äestetty.

Kylvettykin on jo valkoista kauraa melkein yksi vainio ja hernettä on myös kylvetty yksi pelto tuohon ketovälttäykseen.

Aatteles Ilmaria, kun lähtee sinne Helsinkiin paraatiin, on valittu koulun puolesta yksi ryhmä sinne ja se on myös päässyt siihen.

Täältä lähtee kans 20 miestä sinne paraatiin, mutta minä en ollu siinä paikalla, kun niitä sinne otettiin, joten siis ei enää ollu tilaa, oli niin paljon pyrkijöitä.

Täällä on pidetty ahkeraan harjoituksia, melkein joka toinen päivä harjoitukset seurahuoneella, nimittäin täällä tulee t.k. 18 päivä suuri paraati ja tulee piiripäällikkö sen tarkastamaan silloin ja sitten otetaan kirkos suojeluskunnan vala ja vielä on illalla iltamat. Ne kauan odotetut suojeluskunnan puvut nyt vihdoin on tullu, aika hauskoja pukuja minäkin ostin itselleni puvun sieltä. Ei annettu vielä kuin niille, jotka ostivat itse.

Kuule? Veikkö sinä ne kiväärit ja patruunat Lauroselle, kun

ei niitä näkynyt täällä ja antaako se, sun kivääris ja sen japanilaiset olla meillä vai vienkö minä nekin pois jonsei ne niistä mitään puhu.

Myllykin on taas käynnissä, muuten on täällä kovasti kauniit ja lämpimät ilmat ikään kuin kesällä. Taitaa pitää lopettaa, olekkos saanut vielä niitä kuvia jokka sinoot ottanut. Sydämelliset terveiset täältä voi parhaiten Paavo sano terveisiä tutuille pojille.

Ilmarin kortti saapuu Helsinkiin Santahaminaan 11.5. 1919 (Valkoinen kaarti III pataljoona II komppania)

Ilmajokisten paraati seurahuoneella, josta Paavo kertoi ja alla Helsingin paraati, jonne Ilmari pääsi osallistumaan.

Weli Rakas

Terveisiä täältä Seinäjoelta taas. Tämä Seinäjoen suojeluskunta tulee sinne Helsinkiin paraatiin, ja minä tulen myös muiden joukossa. Yhteiskoulusta tulee yksi ryhmä. Olisikin hauskaa tavata. Pääsetköhän sinä sieltä kaupungille käymään ollenkaan, että tapaisimme siellä jossain esim. Kansallisteatterissa klo 5. Kirjoita nyt minulle kohta, että tietäisin, lähdemme täältä keskiviikkona tai torstaina. Ilmari

Ilmarin opiskelu on siirtynyt Lapualta Seinäjoelle (ehkä vuonna 1918), jonne oli yhteiskoulu perustettu jo 1913.

Muistikirjassa: 14.5.1919 mustia kauroja kylvetty lautapihtiin 1.381 kg. Kauroja kylvetty 1919 Larvaan kultasade valkea 25 hl, mustia Lautapihtiin 28 hl, Kuivaan saloon 50 hl.

Ilmari kirjoittaa Maunolle Seinäjoelta 19/5 1919

Rakas Weli!

Mitäs sinne Helsinkiin kuuluu? Minkälaisiin oloihin sinä olet siellä joutunut? Pääsitkö kersantiksi tai muuhun virkaan? Minkälaisessa kasarmissa sinä asut? Oletko Helsingissä tai Santahaminassa? Kyllä kai siellä vissiin tulee aika pitkäksi, kun pitää kasarmissa vain istua tällaisena kauniina päivänä! Saatteko yhtään vapaata edes vappuna?

Tulimme juuri paraatista, siellä oli hauskaa. Piiripäällikkö Rimala tarkasti paraatin. Hänen sanojensa mukaan paraati meni koko hyvin. Torvisoittokuntakin oli mukana. Piiripäällikkö piti meille puheenkin. Siinä hän mm. mainitsi, että tähän asti hallitus ei paljonkaan ole auttanut suojeluskuntia aseilla eikä ampumavaroilla. Nyt se on kuitenkin tullut huomaamaan suojeluskuntien tärkeydet. Tästä lähin se tulee kaikin keinoin avustamaan niitä. Siinä hänen puheessaan onkin perää. Se tulee näkyviin siinäkin, kun tänne Seinäjoella on tullut kaksi tykkiäkin suojeluskunnalle.

Kuinka kamalahan sakkihin sinä jouduit. Onko hyvin punikkia siellä? Täällä meidän paraatissa oli kaksi Seinäjokista kersanttia komentamassa. He olivat vakinaisesta väestä, eivätkä he olleet mitään kouluja käyneet. Totta kai sinun ainakin täytyy päästä kersantiksi, kun kerran tuollaisetkin pääsevät.

Kuinka sinun matkasi silloin sujui? Ne, jotka menivät sinne kunnallistalolle yöksi silloin, olivat tapelleet siellä, niin että yksi oli (hurri) kuollut. Seuraavana iltana komennettiin suojeluskuntalaiset asemalle. Jo tuli järjestys. Olimme suojeluskunnasta yhtenä yönä aseita kollaamassa, mutta emme löytäneet mitään.

Kyllä tätä ny tässä jo onkin. Woi nyt oikein hyvin ja terveisiä täältä kaikilta. Ilmari

Kirjoita nyt joskus, jos vain ehdit.

Vapaussodan aikaan Santahamina oli täysin punaisten vallassa ja sen henki oli voimissaan vielä, kun Mauno tulee armeijaan ja heijastuu koko varusmiespalvelun ajan. Mauno ei saanut ylennystä kersantiksi, vaikka perusteita olisi ollut, kuten Ilmari kirjeessä totesi.

Asetoveri kirjoittaa Tuusulassa 18/5 19

Terve Kaveri!

Kuinka sinä oikein jaksat, ja onko siellä hauska olla. Meillä on hauska olla, ei ole kovat harjoituksetkaan, kun vain olis tyttöjä. Täällä on paljon vapaata aikaa, että olis sitä kukerteluaikaa. Olemme kaikki Ilmajoen pojat yhdes patteris, ettei ole yhtään punikkia. No niin mitähän minä sulle oikein höpäjäisin.

Onko siellä kovat harjoitukset ja paljonko päivässä? Meillä on neljä tuntia päivässä ja toisinaan ei ole mitään. Minkälainen arvo sulla jo on vai oletko vain solttu. Täällä on vanhoja miehiä ylennetty paljon, mutta ei meitä nahkapoikia. Kyllä tämä tuntuu eri ikävältä, mutta alko se vähitellen mennä, kun oppii taloon tavoille. Laiskaksi täällä vain oppii, ettei tahdo viitsiä korviaan kantaa. Pojat pakkaa vain sairastella, ei ne sairaita ole, mutta saavat jäädä harjoituksista pois, kun ilmoittavat sairaaksi. Eikö siellä ole sairaita? No niin Vilho ja Mikko käski sanoa paljon terveisiä. Kirjoita nyt kun kerkiät mitä sieltä kuuluu ja minkälainen siellä on olla. Osoite on K.T.R. 1 Kerava, Tuusula. Sano pojille terveisiä, en muuta tiedä, kun hyvästi ja voi paksusti. Erkki H.

Lauri Västi kirjoittaa Maunolle 19/5 1919

Terve mieheen!

Kiitokset kirjeestäsi, oli oikein sopivaa, kun sai sieltäpäin jotain tietoa tähän yksitoikkoisuuteen. Kyllä sitä tähän aikaan on niin paljon kaikkea hommaa, ettei ajatukset paljon muualle jouda, kun maan töihin. Nuota sivu hommiakin tahtovat lykätä niin paljon selkään, että tahtoo ruveta vähän liiaksi väsyttämään, kun ei pääse koskaan aijallaan nukkumaan. Tapasin tässä eilen Pispalan Yllin, hän oli lomalla käymässä H;linnasta. Kyllä se kiros koko sotaväessä olon alimmaiseen ja kylähän se niin on, että vangituksi siellä itsensä tuntee.

En ole montakaan kertaa niitä meidän flikkoja tavannut sen jälkeen, kun siellä yhdessä metelöitiin, mutta aina sentään joskus. Täälä Honkalassa oli tässä hiljan jotkin tanssit niin tulivat sinne. Koetin niitä sitten vähän mennä saattelemaankin, mutta mitäs sitä voi yksi kolmea vastaan. Yksi asia mulla on hyvin hämärä, mutta luulen sen niiden flikkain työksi, mutta en tiedä varmaa. Se kävi sillä lailla, että kun te olitte lähteneet, niin sitten muutaman päivän perästä sain kirjeen. En voi varmasti sanoa onko se niiden flikkain töitä vai muiden, enkä tiedä mikä siitä selvänkään saisi kuka sen on kirjoittanut. Näkee hyvin, että käsialaa on koetettu muuttaakin. Ei siinä kyllä mitään pahaa ollut päinvastoin, mutta oli niin fiksusti preivattu, etten mistään kohdasta päässyt selville mistä se oli, sen vaan tiedän, että se Ilmajoelta oli.

Kysyin tässä kerran siltä sun tyttäreltäsi seurahuoneella, kun tanssittiin, että pitikö hyvin itkeä silloin kun te lähditte. Sanoi, ettei hänellä ole ketään, jonka perään tarvitsisi itkeä, kysyin sitten jäikö se sitten tänne, jonka perään olisi pitänyt itkeä, mutta siitä oikein hirmustui ja sanoi, että ei hänellä ketään ole, jotta ei sellaisia saa puhuakkaan hänelle. Ei muuta, kun ota ja päästä sille joku rivi niin kyllä siitä hyvä tulee. Onhan siinäkin jotain lystiä sinullekkin ei sielä kumminkaan muutenkaan niin hauskaa ole olla. Olisihan siinä jotain jännitystäkin aina.

Täällä oli häitä ja juhlia nyt oikein kyllään asti. Suojeluskun-

nan paraatikin onnistui koko hyvin. Tänne tuli joku vääpeli Rossi, joka otti paraatin vastaan ja tarkasti.

Eipä täällä nyt sitten sen kummempaa kuulu, siinähän menee, kun ei paljon mitää ajattele. Pistä nyt asiaksi ja preivaa sille flikalle jotain saat olla varma, ettet jää vastausta vaille. Olenkin tässä nyt jo päästänyt niin pitkälti, että on paras lopettaa. Älä nyt pidä kovin pitkää väliä ennen, kun kirjoitat taas jotain. Lauri

Pentin osoite on Keski-Suomen rykmentti I patalj. Talousosasto H:linna.

Juhon muistikirjan poimintoja vuodelle 1919:

Valentin Niemelän työlistaa: 7 pv aitaan korjausta, 9 pv luhdalla, 5 pv omin ruokinsa, 3 pv hevosen kansa (60 mk), 3 pv omin ruuin, 1 pv naurismaalla, 1pv siantapos, 2 pv airan panos ja kaikki muut päivät 10 mk eli ansio yhteensä 372 mk.

Ja samalle ottoja 1919: viljaa 54 mk, rukiinjauhoja 30 kg 50 mk, ohrajauhoja 7 kg 28 mk, Heiniä porrasnevalta 4 kuormaa 200 mk, kunnan vero 22 mk 354 mk eli koko palkka maksettiin luonnossa.

Eero Kuhnan kauroja 35 säkkiä 1.795 kg paino 48,8 kg/ hl.

Hankkijalle leseitä19.2. 1951 kg netto.

Seuraaville henkilöille lähetetty laskut vehnäjauhojen käyttämisestä 24.10. 1919:

Rovasti Alanen 58 mk (109 kg) Rovasti Blom 38.50 mk (87 kg) Boisman 39 mk (87 kg) ja Asemapäällikkö Kurikka 12.50 mk (25 kg).

Hinta oli siis 50 p/kg eli mitä näille tehtiin, kun jauhojen hinta oli 2.50 ja jauhatus 10 p , mitä oli vehnäjauhojen käyttäminen? Seulottiinko niitä jotenkin vai paranneltiinko niiden jauhatusta jotenkin?

Tiilivarasto: Tienpuoleinen riitta yht. 1.402 kpl, riihen keulan alla oleva riitta 887 kpl, Pellonpuoleinen riitta 1.056 kpl. (Murresana = kasa)

Ilman aikaväliä kirjaan on merkitty hiekkavaunuja seuraaville: Wihanta Seinäjoki 2, Kyrönpelto Tervajoki 3, Hautakangas Seinäjoki 3, Koskimies Seinäjoki 1 , Ilmajoen osuuskauppa 36 vaunua (mikä hanke?) Erkkus 2, Mäkinen Seinäjoki 1, Hopiavuori 2, Rantakoski 2, Dahlgren 4, Hautaniemi 2 Kaikkiaan 58 vaunua, hintaa ei mainita.

K. Erkkus Seinäjoki tilaus: muuraushiekkaa 1 lasti, krouvimpaa 1 lasti, kuorma mukulakiviä ja parin viikon kuluessa lastattava.

Katri kirjoittaa Maunolle 14/6 1919

Tuhannet kiitokset kirjeistäsi! Mitenkäs huristaa? Täällä on luonto viehkeimmillään ja niin hyvässä kasvukunnossa kaikki. Juhlitaan myöskin kovasti. Helluntaina oli Etelä-Pohjanmaan kesäjuhlat Seurahuoneella, mutta ne olivat hyvin kepulit, kaikki oli hakuusessa, koko ohjelma. Lukkarin väki täällä nyt on muodissa. Ne kelpaavat vähä joka paikkaan ja niiden kannattajat ne vetävät myöskin aina niitä. Niin että ei tää muut enää kelpaa minnekään. Tekivät vasta hävittömästi isälle, kun kohta pyysivät Leppästä johtamaan vanhaa kööriä, sinne suojeluskunta juhliin, eikä isälle puhuttu mitään ja vielä vanhoja lauluja laulettiin kaikki tyyni. En ole ollenkaan siinä köörissä ja nyt se on hajonnutkin kokonaan. Nyt se Leppänen harjoittaa nuorta kööriä ja laulettiinkin jo sunnuntaina vanhoja lauluja. Kyllä isä sitte harmitteli kovaa sitä laulua, kun sopraanokin oli ollut niin moniääninen. Kyllähän siinä kärsivällisyyttäkin tarvitaan johtajalta, kun sellaista kööriä rupeaa johtamaan, mutta sopisihan sitä vähäsen valitakin ääniä siihen, ettei kaikkia ottaisi. Muuten Leppänen näyttää niin itserakkaalta ja aika kiukkuiseltakin.

Ensi juhannuksena meidän taas pitäisi laulaa, kun silloin on suojeluskuntajuhlat taasen. Sitten alkaa kristilliset ylioppilasjuhlat. Niistä taitaa tulla suurenmoiset, millä ne vaan ruokitaan ja sijoitetaan kaikki, jos yli 300 tulee 5 päiväksi. Siinä alkaa kova hommaaminen Ilmajokelaisille. 6 päivä alkaa sitten osakuntajuhlat.

Tämä kirje kertoo Kuhnan kuoron siirtymisestä Kansalliskuorona Primus Leppäsen johtoon ja Juho johtaa vielä Koskenkorvan kuoroa, joka aina tarvittaessa oli laulukunnossa Juhon kuolemaan saakka, kuten Ilmajoen historia kertoo. Ei ollut varmaan Juholle helppo luopuminen, joka tästä kirjeestä Katrin sanoin tulee hyvin esille. (katso kuvaa vuoden 1914 kohdalla)

Suoma pääsee ylistarolaisiin häihin juhannusaattona, Arveen ja Suoman. Oikein harmittaa, kun ei käsketty. Lauria on kans käsketty. Niistä taitaa tullakin oikein suurenmoiset!

Honkalassa näkyy olevan kans iltamat ensi sunnuntaina. Otto (Antila) ei tahdo keriitä enää ollenkaan hommaamaan ja ohjaamaan Honkalassa. On niin paljon muita harrastuksia.

Juhannuksena Ylisenpääläiset ovat ajatelleet mennä Ilomäkeen juhannustulille, joshan nyt tulee mitään. Etkö sinä pääse yhtään lomalle edes muutamaksi päiväksi? Olisi niin hauskaa, kun näkis sua kotona. En ole minäkään vielä päässyt lomalle, enkä pääsekään, kun viikoksi juhannuksen aikaan. Neiti on itte koko kesän lomalla.

Pentti oli kirjoittanut, että he pääsevät 2 pv Vilppulan juhlille, ehkä sinäkin pääset sinne ja käymään samalla täällä asti. Niistä taitaa tulla kans suuret juhlat, mutta tuskin niissä mieli paranee, kun ihmisiä ryösää varmasti puoli Pohjanmaata. Niin nyt toki sitten juhlitaan!

Minä asun nyt kans Kuhnalassa, kun sinne Viertokankaalle tuli kesävieraita. Harmitti niin kovasti, kun piti muuttaa. En olisi mielelläni mennyt Kuhnalaan, mutta kun en saanut muoltakaan asuntoa ja ne niin kovain tahtoivat tulemaan.

Myöhemmästä Ilmarin kirjeestä selviää, että Vilppulan juhlassa olivat Suoma ja Paavo, mutta ei Mauno, joten tämä kuva on otettu Juhon vierailulla Helsingissä ehkä samaan aikaan kevättalvella kuin myöhemmin olevan Inkerin ja Katrin kanssa otettu kuva.

On se vähän ilkeää sen sedän (Eero Kuhna) puolesta olla siellä, kun se on sellainen halpamaisen luontoinen, ettei tiedä mitä se kulloinkin ajattelee ja tekee sen maksunkin puolesta. Täti (Anni Kuhna) on aina yhtä herttainen ja ystävällinen ei sitä tarvitse ollenkaan orjailla. Kyllä kai siellä muuten on hyvä olla, saa hyvää syödä ja on liki.

Saatkohan sinä siellä yhtään herkutella? Menen elintarvikelautakuntaan kysymään eikö ne antaisi leipäkorttia sinulle sinne ettäs saisit ostaa sillä nisua itsellesi ja topata oikein kylliksesi. Eihän se korttileipä olekaan niin kallista.

Etkö ole yhtään käynyt siellä Pohdolla? Mistähän sinä saisit siellä kaupungilla tuttavia ja toveria, ettäs saisit vähän aikasi paremmin kulumaan. Eipä tuo taida olla niin ihmeellistä, jos sitä vähäsen tuppaakin tunteelliseksi, kun ympärillä on ihana kesäinen luonto ja nuori mieli, ja poika vangittuna sellaiseen Saharan erämaahan.

Mauno kolmas oikealta asetovereiden kanssa arviolta palveluksen alkuaikoina eli tämän Katrin kirjeen aikoina?

En sentään yhtään pelkää, että sinä hairahtuisit etsimään huonoa seuraa ja sitten omaksuisit heidän tapansa. Toista sen Paavon kanssa, kun hän sinne joutuu, kun hän on niin helposti johdateltavissa. Nyt siellä on Ilmarikin kotona, ettei Paavo ole niin paljon kloppien kanssa, joka on muuten Paavolle pahaksi. On niin ikävää, kun se polttelee salassa, jos se nyt kerran ei voi luopua siitä paheesta niin polttelis sitten julkisesti, niin olis ainakin rehellistä peliä.

Kovasti Ilmari ja Paavo kulkevat iltamissa ja on Paavokin innostunut hyppelemään oikein isän kädestä. Meitä niin huvitti ne sun kuvas, nauroimme hyvät kyllämme. P ja I istuivat siinä kuin hyvätkin taiteilijat. Aili tuli kans eilen kotiin reissultansa. Onkin taas paljon niin kuin ”turvallisempaa” siellä kotona, kun sekin on siellä kodikkuutta lisäämässä.

Isä on jaksanut sentään ihmeteltävän hyvin ja on ollut oikein virkeäkin, eikä pahoin hermostunutkaan. Sua vain usein ikävöitsee ja lupaa tulla katsomaan sinne kesällä.

Paavo on kylvänyt melkein koko maan aivan yksin, hyvää se hänelle tekee, että oppii luottamaan itseensä. En nyt ehdikkään enempää höpistä. Koeta nyt päästä kesälomalle. Voi nyt parhaiten ja rakkaat terveiseni.

Pikku Maiju ja Anni täti lähettävät kans terveisiä. Muista pian Katri siskoasi.

(muuttuu lyijykynäksi) Tämä on tullut sellaista sekasotkua, kun olen täällä postissa tätä kirjoittanut.

Tämä kuva saattaa olla Katrista Pyhtään postissa, mutta voimme hyvin myös ajatella, että tässä hän juuri kirjoittaa tätä kirjettä Ilmajoen postissa.

”Kävi juuri tuossa yksi kainaloinen kana! Teki niin mieleni kysyä saako terveisiä lähettää, mutta en viitsinyt. Aika hauska tyttö muuten ja hyvä laulamaan. Arvaatko? ”

Myöhemmin Katri paljastaa kuka oli käynyt postissa, jossa Katri oli töissä ja asui siksi Kuhnalassa, joka oli postin naapurissa? Tätä henkilöäkö myös Lauri kertoi haastatelleensa ja kehoitti Maunoa kirjoittamaan? Mitenkähän olisi asiat muuttuneet, jos tästä olisi Maunon perhe-elämä jo alkanut. Olisin varmaankin jo yli satavuotias?

Katrilta on myös aika viiltävää analyysiä sisaruksista tässä kirjeessä etenkin Paavosta ja myöhemmin myös Aatosta ja Ilmaristakin sekä itse Yrjö Könnistä..

Juho myy lisäalueen Koskenkorvan Saha Oy:lle 25.6.1919

Alue kuvataan sahalta etelään kahden viljelypalstan leveydeltä asemavainioon asti ja kauppahinta 12.000 mk, joka maksetaan kolmen kuukauden kuluessa. Maanmittari määrittää kantatilalle tulevan palkintoveron ja ostaja maksaa kulut lohkomisesta.

Kauppakirjan allekirjoitti Juho Kuhna ja Sahan puolesta Sameli Hakala ja Jaakko Reinikka. Todistajina olivat Iisakki Saarakkala ja Hilma Panttila.(päärenki ja karjakko)

Katrin kirje Maunolle 16.7 (1919?)

Rakas Mauno!

”Tuhannet kiitokset kirjeestäsi! Etpäs arvaa minnekä sain sun kirjeen? Peräseinäjoen postitoimiston rappusilla klo 3 yöllä.”

Lempi T oli sairastunut keuhkokuumeeseen ja Katri meni hänen tilalleen viikoksi. Oli pidetty hyvästä ja todetaan, että se (Peräseinäjoki?) on paljon Ilmajoesta perässä, kaikki on vaatimatonta, mutta ystävällisiä ovat. Silmäätekevät olivat kaikki huvimatkalla, Savonlinnassa ym. Katri oli ollut apteekkineidon kanssa iltamissa ja joutuneet palkintotuomareiksi laulu- ja runokilpailuun .”Ja nauroimme siellä itsemme aiva tukehduksiin.”

”Heti ensi päivänä tultiin pyytämään laulukuoroon – isän vanhoja tuttuja oli paljon, jotka sanoivat, että jassoo Kuhnan Jussin tytär ja kattoovat vähä niinku korkealle. Taitaa olla niin, että pitää lähtiä pois Ilmajoelta niin vois sitä päästäkin joksikin ja saada vaikka miehenkin.”

Lempi oli parantunut eikä kuollut niin kuin siskonsa. Ilmari oli myös Helsingissä ja kysyttiin, onko Mauno häntä nähnyt. Asui Antilaisten asunnossa. Myös Västilän Pentti oli siellä ”ovatkin vähäsen hummeri poikia”. Katri kehottaa Maunoa käymään Könnin Yrjön luona, vaikka joka ilta –”käy vaan pois kylässä Yrjöä ilahduttamassa en usko, että hänelläkään niin ihana avioliiton satama on!”

Suojeluskuntajuhla oli onnistunut ja pojat marssivat kuin sotamiehet. Ilmari ja Paavo olivat Lapuan päivillä ja tulivat sieltä aika väsyksissä. Ilmajoelta oli ollut taas koko komppania.

”On se sentään turvallista, kun on niin suuri ja harjoitellut joukko. Kamalaa se olisi, jos taas tarvittaisiin niitä, kun näyttää niin kovin uhkaavalta taasen. Toivottavasti se saadaan tukah-

detuksi kohta alkuunsa, jos uskaltavat ryhtyä kapinaan.” Sitten Katri kysyy Maunolta: ”Onko teidän sotilaanne siellä kuinka rauhallisia? (Valkoinen kaarti Santahaminassa) Nehän ovatkin punikkia suurimmalta osalta. Uskotaan sentään, että kaikki menee onnellisesti niin kuin tähänkin asti ja ” sinutkin saa vielä nähdä kotona toisten joukossa.”

Suojeluskunnan aluepäällikkö oli mennyt naimisiin ja saanutkin ”oikein hauskan näköisen kainaloisen.”

Juhlia oli ollut aivan liikaa ja y.k.y olivat ihania, mutta osakuntajuhlissa oli vähän väkeä eikä muutamaan sunnuntaihin ole ollut mitään. Lapualla oli ollut kovasti väkeä ” täältäkin oli kaikki, jotka vaan kynnelle kykenivät.”

Katri olisi halunnut myös lähteä, mutta ei kiireiltään ehtinyt ja kotonakin on päässyt vain käväisemään. Katri arvelee, että Maunolla on ollut kivaa, kun on saanut olla isän kanssa hetken aikaa.

(edellä oleva kuva ehkä Vilppulan juhlan aikaan otettu Helsingissä)

”Niillä on kova kiire nyt niitten jyvien kanssa, juuri tulivat kaikki yhteen menoon ja heinäaikakin on käsissä. Paavo ja Ilmari siellä nyt ryskyttävät kovaa. Aatto poikaa onnisti, kun pääsi Lahteen Tiitisten poikien kanssa Kojoselaisten huvilalle.”

Sitten Katri toteaa, että ”Kojosen herrasväki ovat olleet täällä Lapualla ja olivat käväisseet meillä ja Kuhnalassa.” *(ei kuitenkaan tarkoittane sitä, että Katri olisi ollut Lapualla?)*

Aatosta Katri vielä toteaa: ”Kun nyt oppisi siellä oikein ihmisten tavoille ja hyötyisi matkastansa vähäsen.”

Havuselassa oli oltu Jussin päivillä juhannuksena, mutta ”ei siellä ollut niin hauskaa kuin retkillä tapaa olla ja niin kovin sateista, ettei voinut lähteä minnekään. Siellä sitä juostiin ja tanssittiin. Kokko poltettiin ja pomminkin heittivät. Tuntuu niin kuin olis jo ijäisyys siitä! Ei ole ylisessä päässäkään nykyään niin hauskaa kuin muina kesinä. Siellä on kukin omaan läjäänsä. Heino se kulkee Kauhajoella taloansa hoitamassa ja käy vähän väliä Auneakin friiaamassa. Lauri se kulkee vähä joka paikassa tyttäriä katsomassa, eli tai oikeammin sanoen tyttäret Lauria friiaamassa. Apteekin se sievä neiti Norberg on kovasti ihastunut Lauriin ja kurttiseeraavat kovasti. Onni kulkee Marttan kanssa ja siinähän ne ylisenpään parit sitten ovatkin.

”Paavo ja Ilmari kulkevat kans ahkeraa iltamissa ja välistä käyvät flikkain tykönä visiitilläkin. Niin etpäs arvannut kuka se tyttönen oli! En tiedä uskallanko sanoa sillä taitaa sinunkin piippus sinne päin vähäsen viisata. Ei poika sentään hullummin valita osaa. Niin se oli Martta H. Siinä se oli.

Ei kyllä täytyy lopettaa höpinänsä, kun pitää mennä lauluharjoituksiin taasen. Muista nyt pian taasen. On niin hauskaa saada Sinulta kirjeitä. Odotan niitä kuin kuuta nousevaa. Sydämellisin terveiset rakkaalle veljelle Kaisalta Voi paksusti.”

Tässä vahvistuu Maunon ja Martan kirjeenvaihtorakkaus, mutta kuka Martta H oli kyseessä? Hannuksela, Hopiavuori tulee mieleen, mutta serkuista tai pikkuserkuista ei oikein sopivaa löytynyt.

Ilmarin kirje Maunolle 10/8 1919

Veli Rakas

Eipä ole tullut sinulle kirjoiteltua taas pitkään aikaan. Nyt kun on taas sunnuntai ja rauha maassa otan kynän käteeni ja koetan kertoa sinulle täältä yhtä ja toista.

Niin nyt on sunnuntai ja ihana sunnuntai: Päivä paistaa nyt niin lämpimästi ja linnut visertelevät tuolla meidän ihanassa puutarhassamme niin iloisesti. Tosissaan ihanassa puutarhassamme. Kaikki on siellä täydessä kukoistuksessa. Kukat kukkivat ja kaikki juurikasvit ja muut kilpailevat keskenään kuka suurimmaksi kasvaisi. Oikein tulee hyvä olla, kun sinne menee istumaan. Näin kaunista ilmaa ei ole ollut viikkoihin, aina vain on satanut ja satanut. Heinätkin täytyi panna Lautapihdissä seipäille ja myöskin kotona. Joella ja Kahrakuusessa saatiin onneksi kaikki latoon hyvin. Sade pakkasi sielläkin tekemään vähän kiusaa. Kyllä jo muualta on heinät ladossa paitsi Lautapihdissä on vielä seipäillä heinät. Toivottavasti nekin pian saadaan sieltä latoon. Kyllä meille nyt heiniä tulee vaikka, kuinka! Rukiin leikkuukin on täydessä käynnissä. Se myllärin vainio on jo leikattu ja toista leikataan parasta aikaa. Leikkaajia vain ei tahdo saada.

Pruukimaan reiroo on tahtonut vähän jäädä, kun on ollut tuo jauhohomma. Puolet Wälivainiosta on sentään pantu salaojille. Tuo jauhohomma alkaa nyt olla lopussa, ei ole enää paljonkaan jäljellä rukiita. Se on hyvä, kun ne saa kohta jauhoina pois, ettei tarvitse pitää niitä varastossa. Ei niitä rukiita ollutkaan kuin vähän yli 32.000 kg.

Tuo asemapäällikkö oli antanut samoja rahtikirjan jäljennök-

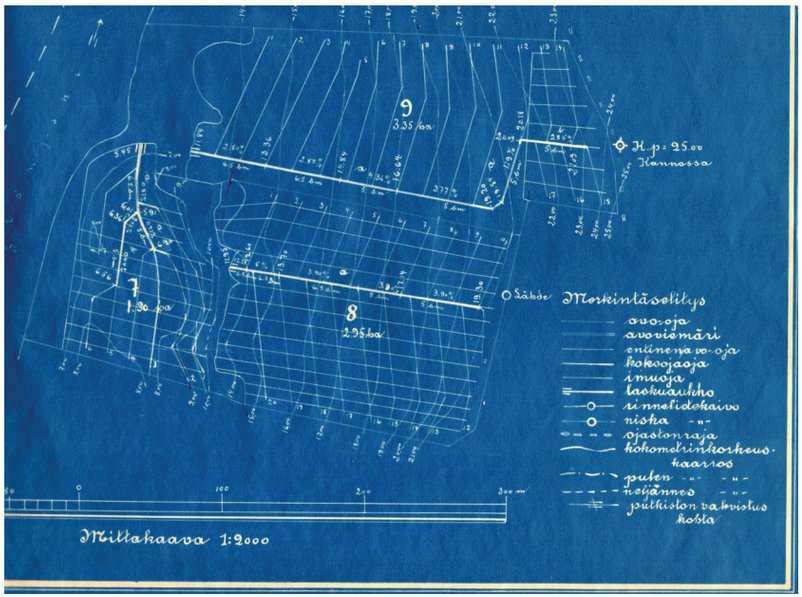

siä kaksi kertaa ja siitä tuli hiukan sekaannusta. Alettiin jo pelätä, että kuinka tässä käykään, kun rukiit alkavat loppua eikä jauhoja ole vielä lähestulkoonkaan niin paljon kuin pitäisi. Sitten isä meni asemalle ja otti kokonaan uudet jäljennökset ja sitten se selvisikin heti. Kyllä täällä on kova liike. Eilenkin meiltä lähetettiin kokonaista 9 lastia matkalle. Ensiksikin 6 jauhovaunua – siinä sai huhkia kovaa ja 2 hiekkalastia ja 1 lasti sementtirenkaita. On siinä yhden talon osalle tavaraa. Sementtitehtaalla on nyt ruvettu taas tekemään tiiliä. Niitä on tilattu Seinäjoelle ja Kansanopistolle tehdään kokonaan navetta niistä. Renkaita ja trompuja ostetaan myöskin paljon. Kyllä sillä isä raukalla on hommaa, jos kuinka. Olemme mekin koettaneet auttaa parhaamme mukaan. Riittäköön se nyt ”liikeasioista”.

Suoma ja Paavo lähtivät Wilppulan juhlille. Mahtaa siellä olla

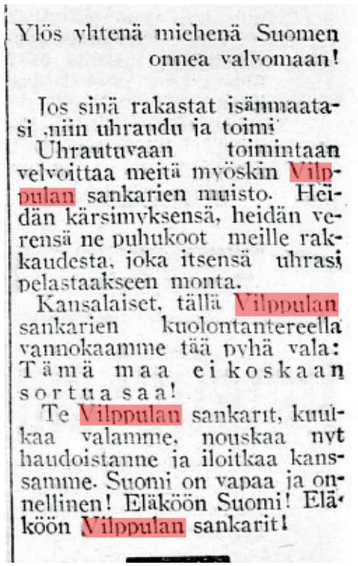
Ylös yhtenä miehenä Suomen onnea valvomaan!

Jos sinä rakastat isänmaatasi ,niin uhraudu ja toimi

Uhrautuvaan toimintaan velvoittaa meitä myöskin Vilppulan sankarien muisto. Heidän kärsimyksensä, heidän verensä ne puhukoot meille rakkaudesta, joka itsensä uhrasi pelastaakseen monta.

Kansalaiset, tällä Vilppulan sankarien kuolontantereella vannokaamme tää pyhä vala: Tämä maa ei koskaan sortua saa!

Te Vilppulan sankarit, kuulkaa valamme, nouskaa nyt haudoistanne ja iloitkaa kanssamme. Suomi on vapaa ja onnellinen! Eläköön Suomi! Eläköön Vilppulan sankarit!

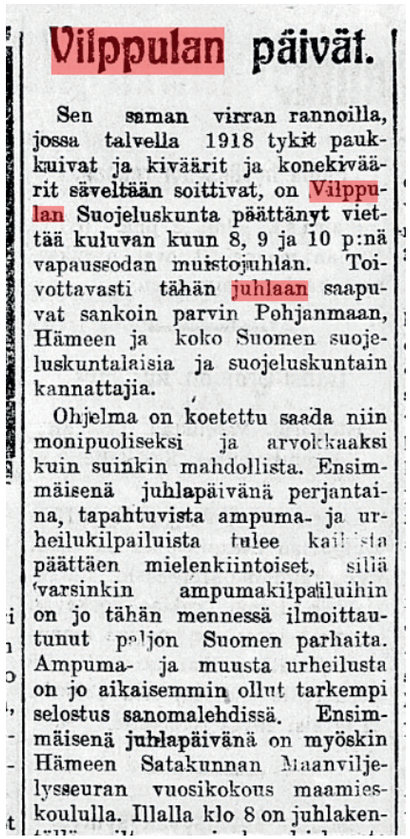
Vilppulan päivät.

Sen saman virran rannoilla, jossa talvella 1918 tykit paukkuivat ja kiväärit ja konekiväärit säveltään soittivat, on Vilppulan Suojeluskunta päättänyt viettää kuluvan kuun 8, 9 ja 10 p:nä vapaussodan muistojuhlan. Toivottavasti tähän juhlaan saapuvat sankoin parvin Pohjanmaan, Hämeen ja koko Suomen suojeluskuntalaisia ja suojeluskuntain kannattajia.

Ohjelma on koetettu saada niin monipuoliseksi ja arvokkaaksi kuin suinkin mahdollista. Ensimmäisenä juhlapäivänä perjantaina, tapahtuvista ampuma- ja urheilukilpailuista tulee kaikista päättäen mielenkiintoiset, siliä varsinkin ampumakilpailuihin on jo tähän mennessä ilmoittautunut paljon Suomen parhaita. Ampuma- ja muusta urheilusta on jo aikaisemmin ollut tarkempi selostus sanomalehdissä. Ensimmäisenä juhlapäivänä on myöskin Hämeen Satakunnan Maanviljelysseuran vuosikokous maamieskoululla. Illalla klo 8 on juhlaken-

hauskaa. Paavo lupasi, että hän menee laivalla Wilppulasta Tampereelle. Se taitaakin olla ihana matka. Täältä Ilmajoelta niitä on mennyt kauhiasti Wilppulaan. Mutta mikä ikävintä ovat useimmat miehet menneet siviileinä!! Walittavat, ettei viitsi mennä sen tähden ”riviin”, kun siinä niin väsyy ym. ym.

Nyt on sitten tuo Alatalon isäntäkin kuollut ja haudan lepoon laskettu. Rauha hänen tomulleen. Kuinkahan sielläkin nyt asiat järjestyvät. Kuka talon perii? Siinä onkin kysymys! Isä ajatteli, että jos ne sen myisivät niin pitäisi ostaa sen. Siinä taitaisikin olla hyvä talon paikka…

Niin meidän perhe on taas lisääntynyt yhdellä jäsenelle. Ei älä pelkää ei mihinkään syntymisen kautta. Se tuotiin yksinkertaisesti junasta meille. Se on pieni 3-vuotias tyttö. Hyvin sievä eikä se ole häjynkurinenkaan, hiljainen ja vakava. Se on muuten ruotsalaissyntyinen, ei osaa paljon suomea, mutta pian se oppii, kun se saa nuoden poikain kans olla.

Olimme tässä viime sunnuntaina Paavon kanssa sorsia ampumassa. Saimme yhden. Tuo Raiku hyppäs yhteen aikaan yhtä mittaa Poijanluoman kylässä.

Aili Knut oli tytön nimi, joka otettiin kasvatiksi ja menee vasta sotavuosina pohjoiseen. Oli siis pitkään mukana talon vaiheissa ja kuvissakin. Kuvan Raiku-koirasta myös mainintoja myöhemmin.

Hyppäjytti siellä lampaita ja heidän sanojensa mukaan tappoikin kaksi kakkua. Se hajettiinkin sieltä ainakin 6–7 kertaa ja aina se vain meni sinne. Ei auttanut muu sen täytyi panna kiinni. On se nyt ruvennut pysymään kotona, vaikka ei sitä enää pidetäkään kiinni. Paavo vaihtoi sen yksipiippuisen 12 kalib. kaksipiippuiseen. Taisi saada hyvän pyssyn. Täälä maksavat haulikon panokset 50 p sellaiset, jossa jo on kruuti. Mitä siellä maksavat?

Eiköhän tätä tässä jo rupea olemaankin. Kirjoitan sitten taas toisella kertaa enemmän. Woi mitä parhaiten ja syd. terveiset täältä kaikilta ja eniten Ilmarilta

Unohdin kokonaan puhua tästä minun kouluasiasta. Kyllä minä sen nyt niin olen päättänyt, että menen johonkin kauppaopistoon! Aili kehoitti minua Helsingin kauppaopistoon. Taitaa se ollakin paras koulu alallaan. Aili sanoi, että olisin nyt ensi talven kotona ja menisin sitten vasta, että olen liian nuori vielä. Näistä minun ehtojen luvustakaan ei tahdo tulla mitään, kun ei kerkiä eikä täälä ole opettajaakaan ketään. Yksinluvun takaa ei tahdo tulla näin kesällä mitään. En ymmärrä mitä siinä oikein tekisi. Pääsyvaatimuksissa sinne etusija annetaan liikealalla palvelleille. Pitäiskö mennä lähetiksi johonkin liikkeeseen? Sama

Mauno saa kirjeen Martalta 15/8 1919 (Aliupseeri M K Helsinki Santahamina Lapuan pataljoonan talo res. osasto)

Kuinka sanomattoman hauskalta tuntuikaan lukea viime kirjettäsi – syystä kylläkin – olihan se paljon luonnollisempaa, kun edeltäjät koska tuo hirvittävä ”te” oli pois pluiskahtanut.

Nythän ne mainittavat Vilppulan päivät on ohi Pirilän Martta ja Helvi ovat aina vain sillä matkalla. He lupasivat pistäytyä samalla matkalla Tuusulassa ja Helsingissä. Et ole tainnut heitä nähdä? Essu ja minä koetimme parhaamme mukaan ”evästää” M ja H mahdollisesti matkallaan tarvittavilla ”eväillä”. Parhaillaan on nuo salaperäisyydestä rikkaat, ihmeen ihanat elokuun kuutamot” Kuinka tuntuukaan vastenmieliseltä painautua illalla nukkumaan kuun niin viekoittelevasti kutsuessa avaraan maailmaan – ah haaveilemaan, rakentamaan ”tuulentupia” – muistelemaan ehkä jo tyhjiin rauenneita haaveiluja tai ”ehkä” juuri luhistumaisillaan olevia.

Täällä on ollut joitain viikkoja eräs entinen yhteiskoulu toveri Olavi Mäkinen, oikein aika vekkuli. Hänen kanssaan päätimme viettää nämä ihanat illat nauttien oikein sydämemme pohjasta kuutamon salaisuuksista. Vaan mitä? Nauraa mun ensiksi täytyy! Olavin isä kirjoitti poikansa jo vähäsen alottelemaan lukuja, etteivät sentään aivan unohtuisi – he nimittäin asuvat Porissa ja Olavi menee VII lk. lyseoon. No niin, nyt olen siis yksin – hahhaa...! Olavin vielä täällä ollessa nämä tytöt kiusasivat ”meitä niin niin ” – ja sitten hänen pois lähtiessään voi istu ja ---- Me tietysti olimme aivan kuin meillä todella olisi ”jotain”. Minusta ainakin on hauska hulluttaa jonkun vanhan hyvän tutun kanssa, vaikka ei mitään olekaan muuta kuin paljasta ystävyyttä. Ja toiset kun luulevat. Minä olen ollut aika villi taas vaan sehän on nuorelle huolettomalle ”harakalle” jokapäiväistä. Toivoisin, että Sinä pitäisit siellä yhtä hauskaa, kun minä viime aikoina, vaan

taisi mun topata -hahaha.
Sydämellisin terv. Martta

Jotenkin tuntuu, että tässä oli syntymässä jotain vakavampaa, johon Suomakin taisi Maunoa yllyttää. Mutta se kuka oli tämä Martta H. taitaa jäädä arvoitukseksi – niiden monien arvoitusten joukkoon, joita tähän kirjaan jää elämään.

Maunolta löytyy Lapuan yhteiskoulun päästötodistus 27.8.1919

Ehdollinen 5 luokan todistus oli jo vuodelta 1914, jossa seuraavalle luokalle siirron ehtona on Saksan ehtoja suorittaminen – numerona 4. Tässä vaiheessa kirjoitetaan viidenneltä luokalta todistus, jossa saksa on 5. Oliko ehtoja suoritettu kesken armeija – tuskin. Taisi armo käydä oikeudesta sotapojalle?

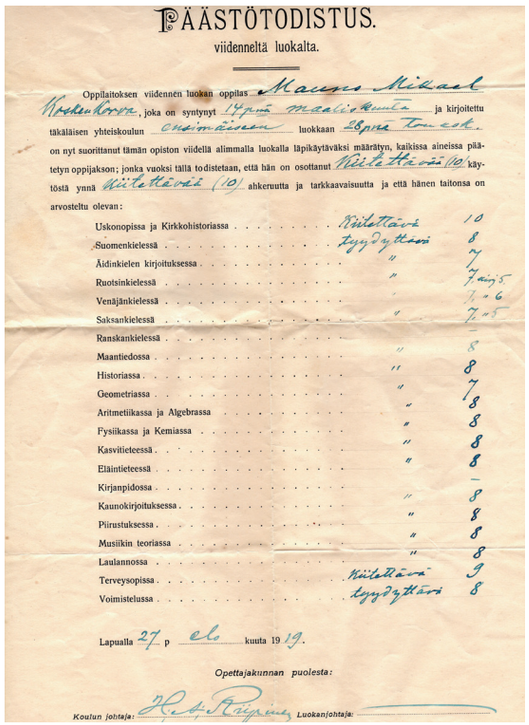

PÄÄSTÖTODISTUS.
viidenneltä luokalta.

Oppilaitoksen viidennen luokan oppilas Mauno Mikael Koskenkorva, joka on syntynyt 14 pnä maaliskuuta ja kirjoitettu täkäläisen yhteiskoulun ensimmäiseen luokkaan 28 pnä tam. kok. on nyt suorittanut tämän opiston viidellä alimmalla luokalla läpikäytäväksi määrätyn, kaikissa aineissa päätetyn oppijakson; jonka vuoksi tällä todistetaan, että hän on osottanut Kiitettävä (10) käytöstä ynnä Kiitettävä (10) ahkeruutta ja tarkkaavaisuutta ja että hänen taitonsa on arvosteltu olevan:

Uskonopissa ja Kirkkohistoriassa	Kiitettävä	10
Suomenkielessä	tyydyttävä	8
Äidinkielen kirjoituksessa	"	7
Ruotsinkielessä	"	7 ainj. 5
Venäjänkielessä	-	7 " 6
Saksankielessä	"	7 " 5
Ranskankielessä		–
Maantiedossa	"	8
Historiassa	"	8
Geometriassa	"	7
Aritmetiikassa ja Algebrassa	"	8
Fysiikassa ja Kemiassa	"	8
Kasvitieteessä	"	8
Eläintieteessä	"	8
Kirjanpidossa		–
Kaunokirjoituksessa	"	8
Piirustuksessa	"	8
Musiikin teoriassa	"	8
Laulannossa	"	8
Terveysopissa	Kiitettävä	9
Voimistelussa	tyydyttävä	8

Lapualla 27 p elo kuuta 19 19.

Opettajakunnan puolesta:

Koulun johtaja: H. A. Räisänen Luokanohtaja:

Muistikirjasta; Ilmajoen elintarvikelautakunnalle viety 30.9 .19 yhteensä ohria ja rukiita 1.147 kg. Sen jälkeen on laskelma: Elintarvikelautakunta 20.000 mk, sahalta 9.000 mk, 5.000 kg kauraa ja ryynejä myllystä 40.000 mk yhteensä 59.000 mk (mitä räknättiin 1919) Vieressä merkintä Arvo Riihimaa maksoi 2.481,60 maanhintansa loppua. (Lautapihdin torppari lunasti tilansa)

Waivaisten talon sementtiputkia viety seuraavasti: 39 kpl 4”, 52 kpl 6”.

Kuvista jäi useampi tunnistamatta. Mikähän ryhmä tässä on koossa? Voisi olla raittiusseura Toimi V tai aika moni muukin, sillä Juhot olivat niin monessa mukana.

Santavuoren tappelun muistopatsas komitean puolesta 5.10.1919

J. E. Antila, Juho Kuhna ja Juho Kukkula ostavat Jaakko Juhon poika ja Helena Josefiina Jaakon tytär Ylipiirrolta Piirtolan talosta patsasalueen tienpohjaa 0.064 ha 1.200 mk hinnalla, joka heti paikalla maksetaan.

Samalla kertaa ostetaan Jaakko Juhon poika ja Kaisa Sofia Mikon tytär Alapiirrolta tiealueeksi 0,09 ha 1.000 mk hinnalla, joka myös maksetaan käteisellä ja ostajat vastaavat eroittamiskuluista.

Itse Kapalan kummun on lahjoittanut jo 13.10 1899 Jaakko Juhanin poika Piirto, 5 kapanalaa rauhoitettavaksi nuijasodan urhojen muistolle ja saa muistokiven sille pystyttää. Samalla annettiin lupa käyttää sinne johtavaa tietä, mutta noilla toisilla kaupoilla alue ostettiin toimikunnalle.

Asia jäi kuitenkin hoitamatta loppuun. Kumpare ja sen vieressä oleva hiekkakuoppa erotetaan Piirtolan tilan halkomisessa tilojen yhteiseksi hiekkapaikaksi ja ostettu tiealue on jäänyt lohkomatta.

Yhteisellä alueella on nyt 30 osakasta, kun tiloja on lohkottu ja lohkotilat ovat saaneet osuuden yhteisiin.

Minulla on kuitenkin tallella alkuperäiset kauppakirjat, joiden tiedot tuossa edellä ja annan Jaakko Ilkka-seuralle tehtäväksi hoitaa asia loppuun saakka, eli että yhteisalue luovutetaan kunnalle (kuten on luultu jo tehdyn) ja patsaalle perustetaan virallinen tieoikeus, ettei asia jossain vaiheessa menee riitaan. Olkoon tämä toimi meidän sukupolven osuus nuijamiesten muiston kunnioittamisessa.

Myös varsinainen rahankeräys alkaa 22.11.1919 kun 10 vuotta vain korkomerkintöjä sisältäneen tilin saldoon 184,10 mk tulee säästöön panona 6.534,15 mk varainkeräystuotot.

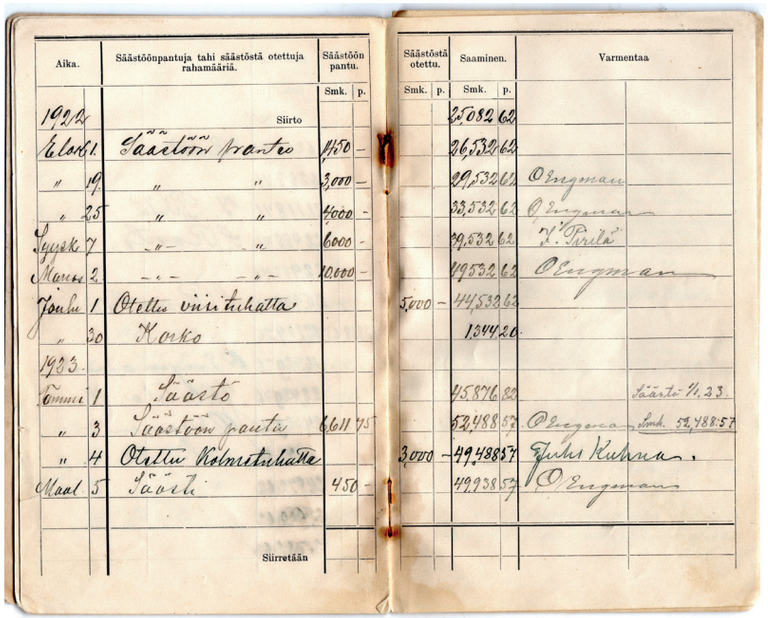

Aika.		Säästöönpantuja tahi säästöstä otettuja rahamääriä.	Säästöön pantu. Smk.	p.	Säästöstä otettu. Smk.	p.	Saaminen. Smk.	p.	Varmentaa	
1922		Siirto					25082	62		
Elok.	1.	Säästöön pantu	1450	–			26532	62		
"	19.	" "	3,000	–			29,532	62	O. Engman	
"	25	" "	4000	–			33,532	62	O. Engman	
Syyk.	7	" "	6000	–			39,532	62	V. Pirilä	
Marr.	2	" "	10000	–			49532	62	O. Engman	
Joul.	1	Otettu viintihatta			5,000	–	44532	62		
"	30	Korko					1344	20		
1923										
Tamm.	1	Säästö					45876	82		Säästö 11,33
"	3	Säästöön pantu	6611	75			52,488	57	O. Engman	Smk. 52,488.57
"	4	Otettu Kalmistuhatta			3,000	–	49,488	57	Juho Kuhna.	
Maal.	5	Säästö	450	–			49938	57	O. Engman	
		Siirretään								

Kaapo Viinamäki ohria 77 pystykok. kauroja 60 ja lautapihdissä 400 á 50 p = 268 mk.

Paavo astuu asepalvelukseen 23.10 1919 K.T.R I Tuusula Kenttätykistörykmentti I.

Päiväämätön (repeytynyt) kirje Paavolta Maunolle: (marraskuu 1919)

”Veli rakas.” Paavo kyselee, pääseekö sieltä ollenkaan kaupungille ja arvelee siellä olleen suuret juhlat (itsenäisyyspäivä?) ”ja monenmoiset kemut oli täälläkin paraati (repeytynyt kohta) … ”ruoka oli koko lailla hyvää sinä päivänä ja sitten sai olla yhteen asti yöllä missä vain halutti, niin jotta olihan solttupojalle koko lailla ilon aikaa. Kuinka te sielä saija riemuita, saijako olla kaupungilla.”

Paavo kyselee tutuista pojista ja heidän viihtymisestään ja toteaa sitten:

”Niin se Västilän isäntä mennä kumahutti kihloohin, ei se paljon siinä riiannukkaa, kun tuli sopiva elämänkumppani, kyllä se on sama, jota sinä siinä kirjeessä mainitsit, no ei se niin mikään eri komia ole, mutta onkin sellaanen tavallinen, ne tissit sillä ainakin on hyvät.”

Sitten kerrotaan, että Ilmari sai ketun ja haaveiltiin, että jos yhdessä päästäisiin metsälle ”niin jokusia kaataisimma, koska se Raikukin ajaa niin hyvin jo.”

Sitten puhutaan Kuusankosken matkan siirtämisestä joulun jälkeen, kun ei saada lomia. Paavo arveli, että joulun joutuu olemaan kiinni. Kodin juhlista puhutaan (Ailin häät) ja todetaan, ”että olis se kiva nähdä se lankomies.”

Paavo aikoo mennä Maunon luokse jouluksi. ”Olis mukavaa olla yhdessä ja jutella kotoosia asioota.” Tapaamispaikaksi suunnitellaan Antilan Onnin asuntoa, jonne Paavo osaisi tulla. Paavon aika kuluu kuin siivillä, kun lukee romaaneja.

Paavo kertoo, ettei ole ollut missään iltamissa ”kun ne täällä tanssii niin toisella tavalla.” Paavo kertoo Maunon suojeluskurssikaverilta Peuralahdelta terveisiä.

Kaksi kertaa viikossa on ratsuharjoituksia ja Paavo odottaa jo aikaa kotona, kun saa näyttää mitä on oppinut. ”Kyllä täällä pitää hevoset hyvin putsata ja talli pitää olla puhdas niin kuin tupa. Asemalle näitä herroja täälä pitää parahiten kuskata, ei niitä kovin kauaa sentään tarvitse orotella. Voi hyvin Paljon terveisiä Paavo ”

Paavo astui vakituiseen palvelukseen 23.10, joten päällekkäin oltiin syksystä 1919 seuraavan vuoden lokakuulle, kun Paavon vapaussotaloma päättyy ja Mauno pääsee siviiliin.

Mahtoiko Paavo hoitaa juuri näitä hevosia. Tuusula 1919.

Paavo kirjoittaa isälleen 11/11 1919

”Rakas isä Lämmin kiitos kirjeestäsi oli kovin mukava saada tietää, kuinka siellä jaksetaan. Onko kaikki pysynyt terveenä sielä ja kuinka sielä muuten jaksetaan, joko miehet on tullut päänsä pirolta (lomalta) ja kuinka paljon niitä vielä tulee meille. Vai on se oriskin jo leikattu, vieläkö on hyvin häjynkurinen, taitaa tulla hyvä työhevonen. Onko myllyyn tullut kuinka paljon kauran ryynien tekoa. Taitaa olla teillä sielä kovat hommat. Vai on se pyssykin nyt vihdoin valmistunut, kylläpä se on sielä ollukin kauan, vaikka eihän se mun pyssy ookkaan Maunonhan se on.

Aili siskoo kans sitten meni kihloohin, mun oikeen aukes silmäni, kun minä sen huomasin lehdestä. En minä luullu niiden niin pian menevän kihloohin.

Sielä naapurisko kans on ollu kihlajaaset, taisi olla komiat kihlajaaset, jotta kyllä häitä on tiedos sitten. Minä sain Aililtä ja Katrilta tänään kirjeen ja Maunolta olen myös saanut. En ole ennen keriinnyt kirjoittamaan, kun on ollut niin kovin hommia. Täälä pitääs olla joku tarkastus ja sitten pitää olla talli ja hevoset ja kaikki ajoneuvot niin hyväs kunnos, että ei saa olla yhtään liassa eikä moskassa. Kyllä tämä homma on mukavampaa, kun tuolla patteris olla… (ehkä osa kirjeestä puuttui)

Juho kirjoittaa Maunolle 16.11.1919

Rakas Mauno Poikani.

Oikein tuli ikävä, kun näin kuvasi tuossa salin kaapin päällä. Ilmarin kanssa olemme odotelleet sinua kotiin, kun ei ole mitänä kuulunut ja niitä sotilaita on sieltä 2 kuun lomalle päässyt tulemaan. Ilmari oli aamulla Västilän takana mettäs Raikun kans ja toi sieltä Ketun! Ilmari oli sitä ampunut ja osannut vähän, mutta Raiku siltä hengen vei ja kiinni oli ottanut, että Raiku on tyyris koira. Ilmaria kehoitin kulkemaan joka päivä kettujahdissa, että sais oikein Pälsyn faarit itselleen. Kun kettuja niin paljon hyvään kummallakin puolen jokea on. Talvi täällä tuli ja ankara. Joesta on melkein vesi kaikki, Jyllin valotkin on järin heikot vähän punottaa. Myllyt nyt jo heikos käynnis, mutta ehkä sitä jouluna on rapa klasis. Miehiä tässä meillä on Sahan Jussi, Arvi Saarakkalan veli Iivari tallis. Oikein mukava mies, sitten tulee Raution Yrjö oikein friski mies. Kyllä niitä nyt sitten sais näin talventullen tulla, mutta keväällä sitte taasen menevät. No eikö sinullekin jo lomaa ruveta antamaan, kun kerran muillekin? Kirjoita nyt mitä tarvitset, onko sulla siellä rahaa eli onko muita tarpeita. Olin tänäkin aamuna asemalla ja luulin, että kyllä siellä nyt jotain tietoa tulee, mutta ei mitänä.

Oletko tavannut Kuhnalaisia kyllä se reisu sitte taasen maksoi Eerolle, kun sinne se Saimi tätikin ittensä fräkäs. Västilässä on miniä nyt ollut jo monta viikkoa miniä kestis, että houkuttelin Lauria, että menkää käymään Pappilas niin on selvä koko juttu.

Meinasin Ailinpäivä lahjaksi lähettää Kuusankoskelle Sahan kautta Hopeisen maittila- ja kermaknekan, mutta kysyin Katrilta ja hän kielsi, kun kuuluu sillä sulhasmiehellä sellaiset jo entisestä olevan, että minkämoinen pomo se onkaan ja mitä täs sille Ailille hommataan, kun kuuluu kukkia jo ennestään olevan. Koeta nyt vain päästä jouluksi lomalle, että olet täällä apuna, kun niitä kihlajaisia pidetään, niihin puoli seurakuntaa uhkaa tulla. Voi nyt oikein hyvin. Toivoo Isä Parka.

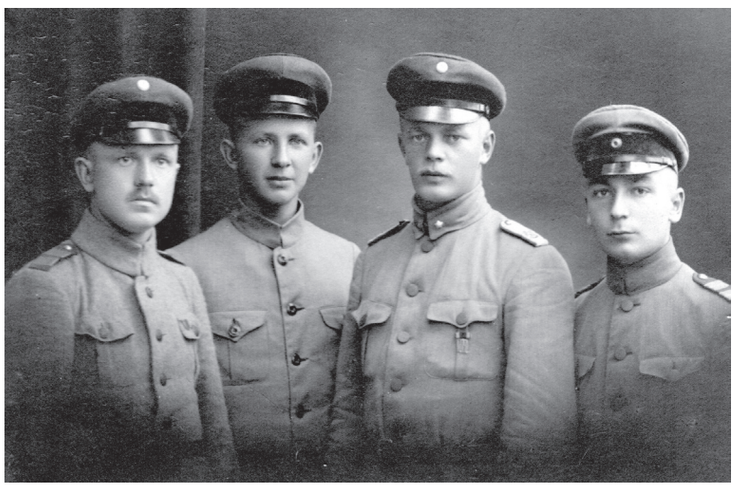

Ilmari kirjoittaa Maunolle 26 / 11 1919

Rakas Weli!

Koitan tässä nyt kertoa vähän yhtä ja toista, jos siitä mitään mahtaa tulla.

Täälä on ollut tätä nykyä nyt niin pimeä, ettei tahdo paljon eteensä nähdä. Tällä haavaa se nyt kuitenkin on vähän parempi, kun näet on nyt satanut pari päivää vettä.

Hiljaiset paikat täälä tätä nykyä nyt on. Isäkin on ollut jo kohta viikon sillä reissullansa. Menivät ensiksi Laihialle, ovat olleet sielä koko ajan. Asuvat siellä kunnallistalolla. Isä tulee käymään kotona ensipyhänä. Menevät sitten Jurvaan. Kauan se kestää, jos viikonkin menee yhdessä pitäjässä. Oikein kauhistuttaa kuinka täälä sen aijan pärjää. Ei se ole kuinkaan mukavaa, mutta täytyy koittaa parastansa.

Olis se nyt tarpeen, että olisit päässyt sille kahden kuukauden lomalle. Minä ainakin odotin hartaasti sua. Oikein peljättää, kun isä tulee kotiin ensi pyhänä, että kuinka se manaa mua. Olen minä nyt ainakin koittanut parastani. Waikka ei tässä niin suuria hommia nykyään olekkaan. Metsässä miehet ovat kulkeneet jo pitkät ajat. Kyllä se nyt kans rupeaa olemaan hakattu mitä hakataankin.

Siinä Leppilaksolla ne nykyään hakkailevat halkoja. Oli määräys hakata siinä aivan lakiaksi yhden paikan. Siinä olikin omialtaista hakattavaa. Olimme Wanhan Wäken kans sieltä lukemassa ne paljonko on rankoja. Saimme osapuilleen, että noin 150 kuormaa on hakattuna, voi olla parin sadan paikkeille tuli kaikkinensa. Kyllä nuolle torppareille menee kans paljon puita. Waikka kyllähän sinä ne asiat paremmin tiedät kuin minä.

Keliä ei vain tahdo tulla. Nytkin on satanut vettä parina päivänä. Yhteen aikaan siinä oli kyllä koko hyvä keli. Käytiin yhden kerran heinässäkin lautapihdistä. Mettässä ei ole käyty vielä yhtään kertaa.

Melkein se sinun tekemäsi varallisuusveroilmoitus piti paikkansa. Muutamia muutoksia siihen kyllä tuli. Mylly kohosi 85 tuhanteen. Wästilähän oli 75 tuhatta. Isä laski, että veroa menee siinä 7 tuhannen korvilla. Kovaa rahan menoa se on, mutta mihinkä sille voi.

En ole tainnut sinulle vielä kertoa Wästilän kihlajaisista. Ei niistä paljon kertomista olekkaan. Sukulaiset sielä oli kaikki. Lauri näytti oikein onnelliselta. Lauri oli muuten vain hyvin rauhallista ei se morsiamensa kaulaan hyppinyt ym. tehnyt.

Pian sekin aika koittaa, jolloin meidänkin sulhanen tulee täälä käymään. Taitaa olla aika jehu, kun lahjoitti 5.000 mk yliopistolle. Jussin päivänä tulee vissiin paljon vieraita. Eikö sinulla ole yhtään toivoa päästä kotiin jouluksi?

Kuule muistui mieleeni yksi asia. Sinulle kuuluu olevan täälä nimismiehellä yksi kunniamerkki. Muistelen että sinulla on jo jonkinlainen. Minkälainen se on? Onni toi sen pyssyn meille Kauhajoelta, tässä yhtenä päivänä. Kyllä se nyt on koko hieno pyssy. 100 mk maksoi tekijäinen.

Kyllä se oli onni, että saatiin riihityksi aijois kaikki. Nyt ei tulisi mitään. Elintarvelautakunnalle on viety kaikki mitä pitääkin. Sähkökoneita emme ole vielä myineet.

No voi nyt kultaisesti ja muista nyt joskus meitäkin. Terveisiä Weli rievultasi.

Mauno oli saanut jo vapaussodan muistomitalin, joka oli edellä. Nyt tuli ansioista IV luokan vapaudenristi, joka kunniamerkki oli miehistölle tosi korkea eikä niitä kovin paljon jaettu, kertoi Aslak Heikel aikoinaan.

Suoma kirjoittaa Maunolle 27/11 1919

Rakas veikkoo ! Pistänpä nyt jotain sinullekin poloiselle, joka täytät velvollisuuttasi maatasi kohtaan. Kuinkahan olen ollutkin niin kovin saamaton, etten ole kirjoittanut Sinulle.

Mihinkä lienee tuo aika mennyt on aina jotain estettä. Mitä nyt oikeen sinne kuuluu, oletko aina vaan yhtä kiinni töissäsi, kun ennenkin? Oletko yhtään ollut teattereissa ja konserteissa, näkyy Y.L konserttikin olevan nyt kai huomenna, kyllä sinne pitäisi päästä Sinunkin ja moneen muuhun.

Vieläkö meri on auki, että pääsee kulkeen? Onko sieltä sitten pitkä hevosmatka kaupunkiin, kun tulee jääkeli?

Anni täti on vielä siellä sairaalassa, menenkin häntä katsomaan. Eero juo ja mässää taasen aivan kotona. Piti lähteä Helsinkiin toisna iltana ja menikin Vaasaan kai, juo siellä nyt. Haapalan Anni sitä siellä on kaksi päivää kattellut eikä löytänyt, sattumalta oli sitten tullut vastaan kadulla. Kyllä se mies on aivan pilalla ja Anni-täti koittaa olla emäntänä ja isäntänä – sitten vielä karjakko lähti pois ja navetassa ei ole kuin yksi vakinainen piika.

Tämä elämä täällä on nyt hyvin kuivassa laissa on niin totisesti outua, kun Paavo pojankin piti pois ja sinä olet ja Katrikin lähti yhtäkkiä ei ole mihinkä menisi jotain virkistystä saamaan. Ei ole paljon naapuriinkaan menoosta, heillä on omat harrastukset ja tuttunsa. Ilmarin taitaa olla hyvästi ikävä tämä talvi.

Iltamia ei ole, kun harvaan ja nekin mitä sattuu, ettei juuri haluta mennä koko iltamiin. Nyt huomenna on maamiesseuran iltamat ja kokous – tulee Priimuksen köörikin laulamaan ja on näytelmäkappalekin oikeanlainen.

Sanovat ettet enää uskalla tullakaan koko Ilmajoelle. Tule pois vaan kyllä täällä vielä löytyy sullekin asti flikkoja, vaikka miten paljon. Kun ei kauvan hanki akkaa ottaa niin taitaa saada paremmin. Ei Laurikaan kauvan hankkinut, kun ittensä sitoo. Hauskan näköönen morsian oli ei vaan vienyt Lauria kotiaan vielä katsomaan, mutta kai joulun aikana menee.

No niin toki meillä nyt kans on morsian tulossa, vaikka ei tuosta sentään tiedä, kun ei ole kotona, eikä sulhastakaan ole nähty.

Kumpa Katrikin nyt löytäisi omansa siellä. Minä tulen vanhaksi piiaksi, kyllä sitten kuljen jokaisen luona teidän lapsianne hoitamassa, että pääsette kylään.

Onkohan sulla nyt siellä kaikkia lajia eikö pitäisi lähettää voita ja leipää, etkös myös tarvitsisi jauhoja ja jotain muuta. Oli kai se paketti ehjä, jonka lähetin?

Täällä kerätään kovalla käryllä joululahjoja teikäläisille – kumpa nyt saataisiin paljon, että jokainen saisi. On nyt surullista, että te molemmat nyt olette poissa kotoa juuri jouluna.

Ei tämä nyt oikein mukava tullut mutta onhan jotain tietoja. Reipasta mieltä vaan ja rakkaat terveiset Suomalta.

Ps. Kuule jatkahan vaan niitä hienoja vierailuja siitä se parahiten huolii, kun on vaan hyvin rohkea ja rento sotilas.

Suoma kirjoittaa Maunolle 21/12 1919 (Alikersantti Mauno Koskenkorva Helsinki Santahamina S.V.K Lapuan pataljoona Esikunta.)

Rakas veli! Kiitos kirjeestäsi! No nyt se päivä valkeni, jolloin Aili tuli. Yksin hän tuli Väinö tulee vasta aattona tänne. Arvaa kuka tuli myös Paavo ! Oli saanutkin myöntävän vastauksen loma pyyntöönsä. Me täällä vähä arvelimmekin, että jos hän tulee.

Olipa tuo nyt ikävää, kun et Sinä pääse ollenkaan. Mikäs siinä nyt muu auttaa, kun tyytyä siihen vaan. Koita nyt veli kulta olla vaan reippaalla ja hyvällä mielellä. Kuulehan mene nyt postista lunastamaan paketti. Panen sen huomenna.

(Ilmari jatkaa mustekynällä) Minäkin pistän tähän vähän. Se sinun kunniamerkkisi on nyt vihdoinkin saatu. Se olikin koko hyvä. Sait IV luokan vapaudenristin. Kyllä se hieno merkki on. Lähetämme sen huomenna sinulle. Paavo sai myöskin.

Paavo sai II luokan vapaudenmitalin. Paavo muuten tuli tänä aamuna kotiin. Oli saanut 9 päivän loman. Aili tuli myöskin tänä aamuna. Sulhasmies tulee vasta jouluaattona. Saa nähdä kuinka suuret juhlat siitä oikein tuleekaan. Kun kaikki juhlat ovat ohi niin kirjoitan sitten sinulle ja kerron sinulle kaikki. Kyllä nuo ihmiset ovat oikein hulluja, kun ne menevät kaikki kihloihin. Isältä oikein paljon terveisiä. Lopetan nyt jo, jotta Suoma saa jatkaa. Hauskaa joulua, millaiselta se mahtaa muuten tuntua siellä.

(Suoma lyijykynällä) Kaikki tässä nyt on taasen yhden lampun ääressä, kun valo taasen tekee kiusaa. Eipä tämä nyt taida tulla tämän pidemmäksi. Oikein hauskaa ja iloista joulua toivoo Suoma sisko ja kaikki koko sakki!

Urho ”veli hopea” kirjoittaa ehkä Maunolle 25.12. 1919

Urho murehtii tuleeko Mauno (?) häihin 30/12, suunnitellaan junavuoroja ja mietitään että kahden päivän loma riittäisi vierailulle Hirvikoskelle ja asemalla on apen ja omia hevosia passissa, jolla pääset perille. Pyydetään tuomaan valokuvauskone ja kaksi filmirullaa mukaan. Kutsuttu on myös Reino, mutta Mauno olisi tärkeämpi, vaikka onkin tunnettu vähän aikaa. (Sotaväki kaveri Santahaminasta).”Koetahan nyt veli hyvä parhaasi päästäksesi tulemaan. Mitkään tuomiset eivät tule kysymykseen. Näkemiin Urho”

Suomen Valtionhoitaja

Helsingissä,
Tammikuun 28 p. 1919
No 8872.

M. K. K:n pääll.
Mauno Koskenkorva.

Tänään tapahtuneessa esittelyssä on Suomen Valtionhoitaja, korkeimman vallan haltijana, päättänyt antaa Teille osoittamistanne sotilasansioista IV luokan Vapaudenristin ,

kunniamerkki Teille aikanaan toimitetaan.

Suomen Valtionhoitajan määräyksestä:

Vuosina 1910 -1919 inflaatio oli yhteensä 384 % pahimmat vuodet 17 ja 18 jolloin se oli yhteensä 335 % ja vuosi -19 olikin sitten -11,3, myös vuosina 15 ja 16 oli 20-30 % vuosi-inflaatio.

Mauno kirjoittaa kotiin Santahaminasta 12/1 1920

Rakas kotoväki!
Kiitos Ilmari kirjeestäsi. Ompahan taasen aikoja kulunut eikä ole tullut kirjoitelluksikaan! Siellä tuntuu olleen aika juhlat joulun aikaan. Hyvin tietysti ”trahteerattiin”. Joko Aili on lähtenyt Jämsään! Taitaakin taasen ollakin rauhallisempaa, kun on väki vähentynyt. Kuinka kauan Isän pitääkään olla siinä komiteassa? *(kyseessä oli ehkä taksoituslautakunta, joka kiersi eri pitäjiä verotuksen perusteita määrittäen)*
Onhan sekin yksi vastus.

Kyllähän siellä kotona pitääs ollakin, mutta kun ei täältä näy pääsevän pois ollenkaan. Saapa jusulauta nähdä onko siitä rintamalla olosta mitään, kun nuo uudet miehet, jotka nyt helmikuussa ovat kutsunnassa kutsutaan palvelukseen vasta lokakuussa. Näyttää siltä kuin aikoisivat pitää meitä 1 ½ vuotta, jotta nytkähtää. Mutta kyllä silloin ei ole enää lajeista eikä mistään mitään.

Kaikki, jotka olivat olleet vapaussodassa vaikka lyhemmänkin ajan saivat lyhennystä varusmiesaikaan 2 kk (kun varusmiesaika oli 1,5 vuotta). Mauno oli koko vapaussodan ajan eturintamassa ja sai ansioista kunniamerkin. Siitä ei ollut mitään hyötyä, ehkä painvastoin, kun kaverit olivat pääosin punaisten puolella sotineita!

Tämä valkoinen kaarti on sitten kaikista vihelijäisin, täältä ei pääse lomalle eikä siitä rintamalla-olo aikaakaan lomaksi. Tässä hiljan yritti joku poika, mutta kaartin komentaja hyvin kylmästi hylkäsi. ”Kaarti ei voi myöntää lomaa”. Vaikka panisin kuinka hyvät paperit, niin sama juttu.

Tahtoo sapettaa niin vietävästi, kun muista joukko-osastoista on päässyt koko lailla, eikä täältä sitten mihinkään. On se kamalaa, jos mun pitää olla täällä kesäkin vielä. Ei sitä ymmärrä mitä siinä rupeaa yrittämään. Täytyy keväämpänä ruveta jotain konstia yrittämään.

Kahden kuukauden lomalle täältä pääsi jokuja, yritin sille, muttei otettu kuuleviin korviin, sanottiin ettei aliupseereita päästetä pois ollenkaan. Tavalliselle lyhemmällekään lomalle ei lasketa paljon ketään. On paljon sellaisiakin, jotka ovat tulleet jo keväällä, eivätkä kertaakaan ole olleet lomalla.

Joten koko synkät ovat poispääsyn mahdollisuudet, mutta eipä tässä itku auta. Tulkaa nyt joku sieltä edes katsomaan, saisi edes jotain viihdykettä, kun näkisi omaisia. Eikö isä taasen lähde jollekin afäärimatkalle, niin saataisiin jutella kaikesta. Minkälaisia hommia muuten teette, savia ja halkoja ym. ajatte?

Täällä saarellahan sitä mekin tulee oltua, kun ei viitsi kävelläkään aina kaupunkiin.

Kuinka pian nyt tosiaan tulette tänne, jos ette tule niin kirjoittakaa pian. Terv. kaikille Mauno

Paavo kirjoittaa 25.2 Tuusulasta osoitteella: Postileima 26.2.1920 Alikersantti Mauno Koskenkorva Helsinki Santahamina Lapuan Pataljoonan esikunta

Veli rakas

Paavo ihmettelee, kun isä oli luvannut Maunolle tulla käymään ja toivoo, että tulis myös Paavoa katsomaan. Pohditaan edelleen Kuusankoskelle menoa, josta Katri oli kertonut, että ensi pyhä olis paras. Väinökin oli tulossa. ”Kyllä siinä vissiin pitää parinpäivän loma ottaa.”

Helsingistä 10.13 junalla aiottiin lähteä, joka menee rajajoelle, jos ei tuonne mennä niin tulen sinne. ”...joka sekin matka on aina jäänyt.

Tuusulan sotilaskoti Paavon armeija aikaan

”Kyllä täälä aika menee niin kuin ennenkin, kyllä sitä on tottunut tähän elämään ei se niin kovaa ole, kun minäkin estin luulin.”

Takaisin armeijassa oli taas ne, jotka oli päässyt kahden kuukauden lomalle, mutta ”Kivistön Mikki on jo taas päässyt puolentoista kuukauden lomalle, kyllä ne toiset pääsee.”

Kiire tulee Maunolle vastata, että selviäisi, mennäänkö yhdessä Katrin kanssa Ailin luokse, joka oli Kuusankoskella käsityönopettajana.

Vaalilipussa kunnanvaltuuston vaalia varten 25.2.1920 Ilmajoen kunnassa:

Juho on mukana listalla no 2 10 sijalla ja listalla no 6 6 sijalla. (mm. henkikirjuri Lenni Alajoki esiintyy 4 listalle ykkösenä – taisi tulla aika varmasti valituksi)

Suomessa eduskuntavaalit ja kunnallisvaalit toteutetaan suhteellisella, avoimella listavaalilla. Avoimessa listavaalissa äänestäjät valitsevat äänestämältään listalta suosikkiehdokkaansa samalla kun äänestävät listaa, ja listan sisäinen läpimenojärjestys määräytyy listan ehdokkaiden äänimääristä.

Mauno kirjoittaa Santahaminasta 27.2.1920

Rakas kotiväki.

Kiitos kirjeestänne ja hyvistä kengistä! Tosiaan oikein ällistyin avatessani pakettia, kun sellaiset kengät sieltä löysin. Onhan ne mukavat pistää, kun saappaat oikein kastuu. Mistä siellä sellaisia kenkiä saa, taitaa muuten maksaakin melkoisesti? Ovat sinne Kuusankoskelle kovasti tahtoneet ensi pyhäksi, mutta eipä siitä mun lähdöstäni ainakaan mitää tule, kun ei saa lomaa. Meillä on taasen näin kuukauden lopulla erinäisesti töitä ja kun ei täältä pataljoonasta saa ketään pystyvää tilalleen niin eivät päästä, jos ei ole oikein kauhiat todistukset! Se onkin sitten kummaa, kun ei täällä Lapuan pataljoonassa tahdo löytyä sellaisia miehiä, jotka pystyisivät esikuntahommiin!

Sinne Kuusankoskelle menee kait sieltäkin joitakin ainakin sellaisia kirjoittavat, joten taitaa olla likimain koko sukukunta koolla! Katrihan tuleekin jo pois sieltä! Pistäytyisivät koko joukolla meitä solttujakin katsomassa, olisi oikein hauska tavata. Tahtoohan täällä käynti maksaakin koko joukon, varsinkin jos koko joukko on matkalla.

Mitäs te siellä parahiten hommailette, töitä on kait koko lailla vielä jalalle? Isä näkyy kans olevan kunnanvaltuuston jäsenehdokkaana, saa nähdä pääsettekö. Olisi se sentään toista, kun isä siellä istuu, kun joku Mannilaanen. Kunpa ei tasavaltalaissosialistit siellä kovin suurta valtaa saisi, panevat kunnan talouspolitiikan ja monet muut päin männikköä. Mutta tietysti ne ”krannilaasetkin” istuvat sangen visusti kotona, jotteivat vaan kotiin ”laukkaisi” äänellään.

Oletteko jo täyttäneet sen kunnallisveroilmoituksen, siinä taisi ollakkin eri lista täytettävänä. Eipäs tässä muuta enää kerkiä tekemäänkään kuin veroja verojen perään maksamaan – jos pystyy. Ja eduskunta se lyö lisää niin paljon kuin ennättää! Tahtoo mennä jo liiallisuuksiin! Kuinka paljon se mahtaa nostaa meille ääniä, kait monta sataa! Myllylle tietysti sama mokoma!

Eipä isää ole kuulunut tänne, olen kovasti jo odotellutkin! Taitaa se eduskuntakin hetkiseksi hajaantua, joten tulenette vasta sen kokoonnuttua.

Monet. Terv. Kaikille. Mauno

Mauno kirjoittaa Isälle Santahaminasta 29.2.1920

”Isä Rakas.

Kiitos kirjeestänne! Ompa Teillä aika tuumat ja hommat mielessä! Onhan se koko suuri homma, kun sen kaikki laittaa, mutta eipä tuo turhaan taida mennä. Sillä kun ajattelee tarkemmin, niin tulee ehdottomasti siihen päätökseen, että uusittava se on tosiaankin vanha turpiini. Västilän mylly onkin jo kauan aikaa vienyt koko vesi-vähäsen ja voi käyttää paremmin, kun on ne turpiinit siellä perällä. Olette tietysti tehneet kannattavaisuus laskelmia ja kyllähän se itsensä varmasti tuottaa, onhan se mylly siksi kuuluisa ja hyvällä paikalla.

Onhan nyt jotenkin kallis aika, mutta kukapa sen tietää tuleeko se ikinä tämän kummemmaksi. Saako siellä kylliksi työvoimaa ja kuinka kallista se on?

Siinä saa tehdä aika suuren montun jokeen, paljon se tuokin lisää pudotusta, ei suinkaan mylly sen helpommin mene tulvan aikaan upoksiin vaikka lisää pudotusta tuleekin?

Kuinka kauan mylly joutuu seisomaan, eipä se montakaan viikkoa taida kestää? Kyllä se niin on, että uusittava se vanha turpiini on, pareet vain mitä pikemmin saa pois sen vettä viemästä. Sieltä Tampereelta se selvin ottaa on, onhan se Suomen paras tehdas sillä alalla. Se turpiini onkin jo eri hyvä, kun se voi kehittää niin monta hevosvoimaa vähälläkin vedellä.

Mutta tuo se Teille Isä niin paljon vaivaa ja muresta lisää, on se vain kumma, että Teillä on innostusta yrittää.

Vai kehuu Vahalakin, että kyllä kannattaa laittaa, kylläpä sekin sen hyvin ymmärtää. Kuinka kauan Vahala luuli kestävän sen homman? Kunpa täältä pääsisikin pois piakkoin, mutta toukokuuhun se menee, ei siinä mikään auta. Jos nuo ryssät per-

hanat tulevat rajan yli niin taitaa jäädä pois pääsy ensi syksyyn.

Järjestäkää nyt piakkoin asianne ja tulkaa tänne, niin saataisiin oikein perusteellisesti tuumia vaikka mitä. Näin kirjeellisesti ei tahdo oikein selvitä kaikki.

Mitäs siinä muuta on kuin lyökää kaupat kiinni turpiini kaupassa, kyllä se itsensä maksaa kuten on ennenkin maksanut.

Sukulaiset tuntuvat kans suuria hommailevan, kun sellaista tehdasta laittavat. Taitaa tulla aika tehdaskaupunki siitä meidän paikasta. Voikaa parhaiten, Mauno”

Olisko Wästilässä suunnitelmia?

Juho kirjoittaa Maunolle 4.3.1920

Rakas poikani Mauno.

Kiitetään kirjeestä ja kerrotaan ettei nyt olla tulossa sinne, kun edustajatkin ovat taas koolla ja Ilmarikin pääsee tuolta Seinäjoelta. ”Mutta jos niin on, että tulee meno rintamalle, niin silloin olen heti valmis lähtemään hyvästit sanomaan. Toivottavasti se kuitenkin ohi menee vaikka uhkaavalta näyttää. Kirjoita siis heti, jos tulee lähtö.

Kiviä ajetaan myllyn tykö joku 40 metriä. Turpiinikammio tehdään sementistä, kun kivet ovat niin kalliita.

Taiteen alalta.

Konsertin Ilmajoella

Kunnallistalolla, antaa laulajatar Aino Hopiavuori ensi torstaina maalisk. 4 p:nä. Ohjelma yksinomaan kotimainen.

Emäntä on Kuusankoskella (Aili on siellä), joten melkein mahdotonta on lähtiä kotoa.”

”Täällä on tuulet myötään pyrittäneet ja tiet on tukos. Lähdemme nyt heti Suoman kanssa Aino Hopiavuoren konserttiin, joka on kello 7. Ainoa on jo reisu kuulutettu, että valmista tulee. Voi nyt vain oikein hyvin. Herra suokoon, että ei tarvittisi sotaan lähtiä. Toivoo Isä Parka.”

Tekninen toimisto Jalmari Maunola lähettää 18.3.1920 turpiinilaitoksesta kirjeen:

Mittauksin ja paikalla käynnin perusteella luvataan elokuun 10 pv ajoissa toimittaa Koskenkorvan myllyyn seuraavat koneet:

1 kpl pystyrakenteinen Fracisturpini no 20 C, kehittävä 1.5 m nettoputouksella 29,4 hevosvoimaa ja 108 kierrosta min. vesimäärän ollessa 1.91 m3 sekunnissa. Hinta 25.300 mk + asennus osia ja piirustuksia 10.835 mk ja 3.5 m mittaisia rautoja 1.150 (nämä lähetetään heti, ettei myydä muualla, niistä on kova pula) eli kustannus yhteensä 40.710

mk. Raudat maksetaan tuotaessa, muut asennuksen jälkeen, ei ennakkomaksua

Se missä vaiheessa Juho, Inkeri ja Katri ovat olleet Maunoa Santahaminassa katsomassa ei selvinnyt, mutta tämä ja edellä ollut kuva on todennäköisesti otettu Helsingissä.

Tuntemattomaksi jäänyt Lapuan yhteiskoulun kaveri kirjoittaa 20.3 -20

Lapualla elettiin koululaisen koiran elämää eikä aikaa ole edes kirjoittaa kuin lauantaina. ”Koulussa menne kaikki päin

helvettiä. Sitten iltapäivät me tavallisesti pelaamme korttia ja manaamme ja polttelemme.”

Arveltiin, että todistuksessa on vallan ala-arvoisia, vain ainekirjoituksesta tulee kiitettäviä. Kaveri arvelee, ettei koskaan kirjoita ylioppilaaksi, jotka olivat menossa juuri Lapualla ja kokelaita oli 15. Laskutehtävät olivat vaikeat ”eikä Ahtokaan laskenut kuin 4, Pouska ja jotkut vain 3. Pari poikaa taas on saanut maistaa karenssissa olosta, Ne ovat Matti Laurila ja Anto Knuuttila. Aihe vain olematon - seurahuoneella oleminen.”

Kaveri onnitteli hyvästä valinnasta ja arveli että maamiehen kiireet kohta alkaa. ” Nyt täällä keväällä jo ehkä ruvetaan kivittämään katua. Torille on ajettu pirusti paljon kiviä ja kone niitä pienii ja niitä jo asennellaan tien vieriin.”

Luokalle jäämistä ounasteltiin ja luvattiin kirjoittaa taas keväällä.

25.3.1920 Kunnallisneuvos J.E. Antilan hautajaiset: Arkkua kantoivat Maanviljelysneuvos Edv. Björkenheim, maisteri Niilo Liakka, opettaja J.O. Sarvela, vainajan poika Valle Antila, maanviljelijät K. Lanne ja Juho Kuhna. Maakunnan merkkimiehet ja monissa hankkeissa ja toimissa mukana olleet palkintokilpailujen vakiokaartia kaikki.

Juho Kuhnan tila hyväksytään karjaharjoittelun harjoittelutilaksi 1920.

Juho Kuhna maksaa H. Orakselle 2.7.1920 Kolmen moottorin puhdistusta (navetan ilmastointimoottorit) 800 g lakkaa, 2 purkkia maalia, 2 kpl Hiiltä, 1 kosketin, 1 töpseli, 1 litr spriitä 50 g eristintä, 3 mt. johtoa. yhteensä 325,00 (loput saattoi olla kanalan työmaata)

Rautakauppa teräksen laskuja vuodelta 1920 oli 9 kpl summa yhteensä lähes 15.000 mk, jotka maksettiin rahalla ja vekseleillä loppuun asti 14.1.1921. Myllyn korjausta.

Toukokuussa Teräs kertoo, että lähetämme tratan syystä, että tarvitsemme rahaa. (4.848 mk per 21.7.1920)

Paavo ”vapaussota” lomalla armeijasta 17.8 – 17.10.1920

Ailin ja Väinö Mellan häät 28.8.1920, josta lisää kuvia Ailin tarinassa.

Paavo oli saanut loman sijoitetuksi sisaren häiden aikaan ja on molemissa hääkuvissa, mutta Maunon näköinen henkilö on toisessa ryhmäkuvassa aivan oikealla Otto Könnin takana, mutta siviilivaatteissa, joka ei varmaankaan ollut mahdollista ja tästä kuvasta ei Maunoa tunnista. Eli lomia ei tainnut sitten olla ennen vapautusta, joka sattui samaksi päiväksi, kun Paavon vapaussota loma päättyy.

Mauno vapautettu vakinaisesta palveluksesta 17.10.1920. Ilman venäläisten uhkaa armeija-aika olisi päättynyt jo keväällä. Palvelusaika 1 v 6 kk.

Maunon armeija-aika oli oikeastaan todella ahdistava jo siitä kirjoittavallekin, saati sotapojalle. Venäläisten uhka venyttää sekä Maunon että Paavon varusmiesajan 1,5 vuoteen, kun se lain mukaan oli 1 v, joka sitten riittää Ilmarille.

Venäjän sisällissodassa 1918–1920 puna-armeija taisteli valkoisia vastavallankumouksellisia armeijoita vastaan ja sitä käytettiin myös sisäisten kapinoiden tukahduttamisiin. Sodan loppuun mennessä puna-armeijassa palveli lähes 5 miljoonaa miestä. Tämä oli

Kuva on vuoden 1920 loppukesästä eli Ailin häiden aikaan, joten Mauno saattaa olla tuolla jossakin?

uhka myös Suomelle, josta ei paljon puhuta 20-luvun historiassa, puhutaan vain äärioikeiston uhasta.

Kesällä 1920 on pieni katkos kirjeissä, joten aivan varma en ole, mutta hyvin todennäköistä on, ettei Mauno päässyt lomalle kertaakaan ja aivan varmaa on, ettei Mauno saanut kaikille muille annettua vapaussotalomaa, joka oli pääsääntöisesti 2 kk, joillakin jopa pitempi.

Maunon palvelupaikka "valkoisenkaartin" kasarmit olivat varsinainen punaisten pesäke, jossa jo sinne mennessä alikersantti Mauno, joka sai vielä IV luokan vapaudenristin, ei todellakaan ollut omiensa joukossa eikä suosiossa, joka sitten näkyi lomissa. Lisäksi Mauno oli aliupseerina, ei tosin saanut kersantin vakanssia, toimiston kirjanpidossa yms. täysin korvaamaton. Muu aines taisi olla aika lailla kouluttamatonta, joka voisi vähän selittää asiaa.

Anni ja Eero Kuhna juhlivat 10 v hääpäivää 22.10.

Kutsukorteista oma sivu myöhemmin tässä luvussa.

Ilmari on Tampereella kauppakoulussa.

Koulun rakennukseen on myöhemmin tehty kaksi kerrosta lisää. Koulu on aloittanut 1913.

Tarkka aika, jolloin Ilmari aloitti koulun ei löytynyt. Myöskään kesto jäi selvittämättä.

Kalervo Birger hukkuu savikaivoon 21.10 (virkatodistuksen mukaan)

Juho lähettää kortin Ilmarille 20.10.1920? Ilmari on Tampereella kauppakoulussa A. Järvisen luona. Kirje on saapunut Tampereelle 22.10.1920.

"Surulla täytyy ilmoittaa, että poikamme ja veljesi pikku Kalervo hukkui Havuselan lukutuvan tykö savikaivoon tänään torstaina (oli 21 pv) siinä 12 tienoolla päivällä. Tule nyt pian kotiin, onko sulla rahaa, että pääset. Kyllä oli ikävä tulemus. Vaimmoni on aivan menehtymässä. Isä"

Kolmen lapsen hukkuminen oli iso uutinen, joka julkaistiin monissa lehdissä, tässä ”Karjalanääni” lehden juttu 26.10.1920 ja toinen leikejuttu Uusi Suomi.

”3-lasta hukkunut Ilmajoella tämän kuun 21 pv Havuselan kiertokouluhuoneen lähellä sijaitsevaan isohkoon ja melkoisen syvän savikaivon heikolle jäälle oli eräitä mainitun koulun poikaoppilaita mennyt puolipäivätunnilla juoksentelemaan, jolloin jää murtui ja mv. Juho Kuhnan poika, 8-vuotias Kalervo, tiilitehtaan työnjohtaja E. Kilven 9-vuotias poika Waldemar ja mestarin veljen L. Eriksonin 8-vuotias poika Olavi vajosivat repeämään, jonne ennättivät upota, ennen kuin ehdittiin avuksi.

Onnettomuustapauksen vaikutus tietenkin tuntuu järkyttävältä koulussa, ympäristössä ja ennen kaikkea luonnollisesti vanhemmille, joista Kuhna ja Kilpi ilmankin ovat jo ennenkin saaneet samanlaisen raskaan iskun kokea; kummallakin on nimittäin jo aikaisemmin poika hukkunut.”

Lisäksi muissa lehdissä todettiin, että savikaivon reunat olivat äkkijyrkät eikä sopivia pelastusvälineitä ollut saatavilla. Lisäksi mainitaan, että kaikki henkiinpalauttamisyritykset olivat lääkärin avusta huolimatta tuloksettomia. Apuun olivat rientäneet avun huudot kuultuaan lähistöllä töissä olleet Havuselan väki.

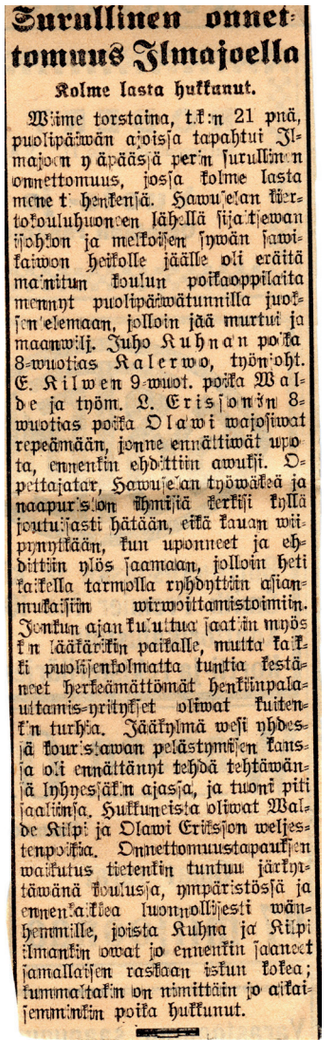

Surullinen onnettomuus Ilmajoella

Kolme lasta hukkunut.

Wiime torstaina, t.k:n 21 pnä, puolipäiwän ajoissa tapahtui Ilmajoen yläpäässä per'n surullinen onnettomuus, jossa kolme lasta menet' henkensä. Hawuselan kiertokouluhuoneen lähellä sijaitsewan isohkon ja melkoisen syvän savikaivon heikolle jäälle oli eräitä mainitun koulun poikaoppilaita mennyt puolipäiwätunnilla juoksentelemaan, jolloin jää murtui ja maanwilj. Juho Kuhnan poika 8-wuotias Kalerwo, työnjoht. E. Kilwen 9-wuot. poika Walde ja työm. L. Erissonin 8-wuotias poika Olawi wajosiwat repeämään, jonne ennättiwät upota, ennenkin ehdittiin awuksi. Opettajatar, Hawuselan työwäkeä ja naapurston ihmisiä terkisi kyllä joutuisasti hätään, eikä kauan wiipymykään, kun uponneet ja ehdittiin ylös saamaan, jolloin heti kaikella tarmolla ryhdyttiin asianmukaisiin wirwoittamistoimiin. Jonkun ajan kuluttua saatiin myös kn lääkärikin paikalle, mutta kaikki puolisenkolmatta tuntia testäneet herkeämättömät henkiinpalauttamis-yritykset oliwat kuitenkin turhia. Jääkylmä wesi yhdessä kouristawan pelästymisen kanssa oli ennättänyt tehdä tehtäwänsä lyhyessäkin ajassa, ja tuoni piti saaliinsa. Hukkuneista oliwat Walde Kilpi ja Olawi Eriksson weljestenpoikia. Onnettomuustapauksen waikutus tietenkin tuntuu järkyttäwänä koulussa, ympäristössä ja ennenkaikea luonnollisesti wanhemmille, joista Kuhna ja Kilpi ilmankin owat jo ennenkin saaneet samallaisen raskaan iskun kokea; kummaltakin on nimittäin jo aikaisemminkin poika hukkunut.

Meidän rakas pieni

Kalervo Birgerimme

muutti äkkiä luotamme Taivaallisen Isän kotiin t. k. 21 pnä 8 vuoden ja 24 päivän ikäisenä, suureksi suruksi meille vanhemmille, siskoille, veljille, sukulaisille ja leikkitovereille.

Inkeri ja Juho Kuhna.

Mä olen taimi sun tarhassas
Ja varten taivasta luotu,
Sun isällisehen huomahas
Jo syntymästäni suotu.

75 kanan kanala puusta valmistuu 1920. ***Kuva alla talon takaa (koko kuva toisaalla) on siis vuoden 1920 jälkeen, kun tietojeni mukaan kanala olisi ollut tämän rakennuksen päässä, joka erottuu kuvasta uudempana kuin edellinen osa, jossa lienee ollut lampola jossain vaiheessa. Kuva on siis 1920-luvun lopusta, kun rakennus ei ole aivan tuliterän näköinen. Omien rakennusten takaa näkyy suutari Talvitien talon yläkerran ikkuna, jonka paikalla on nyt tehtaan vanha vedenottamo.***

Oy Rehukeskus viljaa tullut jauhettavaksi: 2/9 -20 16.000 mk ja 6/9 7.000 mk ja 10.495 kg

Juho hankkii Konekaup-

pa-osakeyhtiö Aatran osakkeen 9815, joka saattoi liittyä Massey-Harris itseluovuttavan niittokoneen hankintaan.

Aatra joutui talousvaikeuksien vuoksi keskeyttämään väliaikaisesti maksunsa marraskuussa 1923 ja samaan aikaan tehtiin päätös yhtiön lopettamisesta asteittain. Yhtiö sai akordin ja sen toiminta päättyi keväällä 1924.

Osakekirjassa on osinkoliput leikattu vuosilta 1920–1923, mutta ei enää -24. Osake muuttui arvottomaksi.

Todistus hevosen sukutaulusta 8.11.1920:

KONEKAUPPA-OSAKEYHTIÖ AATRA

OSAKEKIRJA

№ 9815

Herra JUHO KUHNA

on maksettaman Konekauppa-Osakeyhtiö Aatralle yhden osakkeen määrän

Sata Suomen markkaa

saanut vastaavan osuuden yhtiössä nune oikeuksineen ja velvollisuuksineen, jotka yhtiöjärjestys määrää.

Helsingissä helmikuun 28 p:nä 1920

Konekauppa-Osakeyhtiö Aatra

Tamma Arpo, syntynyt v. 1911. Emä Suoma kantakirja no 281, isä Aavenpoika kantakirja no 172, jonka isä taas Rokki kantakirja no 150, ja äiti Pirakka kantakirja no 953.

Jaska Saarakkala tulee myllyyn yövuoroon 17.11.20, vuoden loppuun mennessä maksetaan palkkaa 665 mk.

Mellat lähettävät jouluonnittelut 23.12.1920 ja kertovat Vaasasta tulevan kukkalähetyksen, kun muutakaan ei keksitty, kun isän saappaat ei ole vielä valmiit. Koskenkorvalaisia odotellaan vierailulle.

EP:n vienti ja tuontikunta ”Keskus” r.l toimittaa korva-

usta jauhatuksista 41.000 mk ja ehdottaa samalla, että Juho merkitsisi Vaasan Sähkömyllyn oy osakkeita ainakin 30.000 mk edestä. (osto toteutuu kts veroilmoitus)

Koskenkorvan myllyn veroilmoitus vuodelta 1920

Myllyn turpiinin uusintaan kohdistuvat muut kuin palkkamenot kirjattiin rakennuspääomaan, niistä on poimintoja muistikirjassa alempana. Kaikista näistä eri kirjauksista voidaan arvioida, että myllyn korjaus maksoi ainakin 120 - 150.000 mk.

Tulot rahana		43.077 mk	
Tulos rukiina 54 hl á 210		11.340 mk	
Kauroja 187 hl á 75		14.025 mk	
Ohraa 38 hl á 150 mk		5.790 mk	74.232 mk
Menot	Palkat	31.370 mk	
	omaisuusvero	1.750 mk	
	Suurten tulojen vero	300 mk	
	Kruunun vero	150 mk	
	kunnan vero	6.346,70 mk	
	vero papistolle	120 mk	
			8.666,70 mk
Muut menot: koneöljy, käyttökustan.			8.200 mk
Palo ja työväen vakuutukset			2.742,50 mk
Myllyn korjauskustannus palkkoina			34.560,50 mk
		menot yht.	85.539,70 mk

Myllärinä oli Arvo Koskela ja yövuorossa Jaska Saarakkala. Vanhempi Juha Tupila esiintyy myllärinä taas 1922, joten onko tässä välissä oltu kärsimässä arestia kovista puheista?

Muistikirjassa myllyn remontista: Harjulta lapioita ja nauloja 183 mk, Ilmajoen osuuskauppa kalkkia 240 mk, myllykiven rahdit 108 mk, sementtivalimolta 6.250 tiiltä (hintaa ei mainita) sahalta akseli 550 mk turpiinin rahti 324 mk ja siirto 100 mk.

Toisessa kohtaa on otsikko: Myllyn ja myllytuvan uunien laitto. Tiiliä haettu S. Ranto 640 á 30 p/kpl, Saha Oy tulenkestävä 40 kpl, samaa Ilmajoen Osk. 70 kpl á 1.50 mk, Larva Ranto 200 kpl 45 mk, hellankansi ja luukut, pellit 390 mk, muurarin palkka 600 mk (talon ruuassa), ja apuri 250 mk, tiilien ja hiekan haku 90 mk kaikki yhteensä 1.747 mk.

”Keskus” r.l. lähettää kirjeen kertoen, että ovat toimittaneet 2 vaunulastia ohria, jotka pyydetään tekemään säretyksi ohra kryyneiksi. Siis ensin kuoria ryyneiksi ja sitten rouhimalla hienontaa niin, että jyvät halkeilevat noin neljään osaan.

Liikkeet lähettävät vehnää vaunulasteittain ja niistä voisi poimia seuraavaa kirjeen vaihtoa marraskuulta 1920.

Olemme lähettäneet Teille kotivehnää seuraavasti: Porvoosta 115 säkkiä 6.991 kg netto ja Loimaalta 26 säkkiä 1.750 kg netto. Näistä on tyhjät säkit heti palautettava osoitteella Labor m.b.t. Porvoo. Pyydämme teitä palauttamaan rahtikirjan, johon on merkitty teidän tarkastamanne nettopaino.

Entisen lähetystemme lisäksi olemme lähettäneet Teille lisää Vaasasta 1 vaunulastin vehnää 127 säkki 8.260 kg netto ja Loimaalta 2 vaunua 237 säkkiä 13.655 kg netto. Liitteenä kuitti, jolla saatte tavaran asemalta. Näiden säkkejä ei tarvi palauttaa, huonot voi käyttää leseisiin ja paremmat, jauhoihin.

”Keskus” r.l. Aikaisemmin ilmoittamamme vehnälähetysten lisäksi olemme toimittaneet Koskenkorvalle vielä seuraavat, kaikki meidän nimellä ja pyydämme ne kaikki perimään asemalta, ja meille ilmoittamaan, josko tavara on kelvollista ja painot oikein: Salosta vaunu 5231 – 83 säkkiä netto 7.122 kg, Salosta vaunu 45801 – 95 säkkiä netto 7.912 kg, Turusta vaunu no ei tiedossa 134 säkkiä netto 8485 kg, Mellilästä numero ei tiedossa 75 säkkiä netto 5.537 kg.

Oheellisena lähetämme Teille rahtikirjan kaksoiskappaleen Lempäälästä lähetetyille vehnille, jotka pyydämme ulosottamaan rautateiltä sekä jauhattamaan entiseen hyvään tapaan.

Samoin 4 rahtikirjaa, joilla ulosotatte vehnät rautateiltä ja jauhatte entiseen tapaan. Samalla, kun Oskari Heikkilän, Loimaa, vehnäasia on viimeinkin selvinnyt, pyydämme Teitä koht. kuormauttamaan ja lähettämään varastossanne olevat, ennen mainitun lähettäjän lähettämät pilaantuneet vehnät, yhteensä 96 säkkiä 5.174 kg osoitteella Kauppias Oskari Heikkilä Loimaan asema.

Lähetämme tämän oheen Teille jäljennöksen varastokortistamme, joka koskee vehnä varastoamme luonanne ja pyydämme teitä ystävällisesti sitä tarkastamaan ja sen tehtyänne meille palauttamaan. On nim. mahdollista, että puoleen tai toiseen olisi sattunut meille erehdyksiä ja siitä olisi tietenkin ikävyyksiä, joten parempi saada niitä aikanaan korjatuksi.

Lähetämme tämän oheen kaksoiskappale no 348 Kyröstä lähetetystä vehnä vaunusta no 39912.

Samaten myöskin Herra J. Hellstenin lähettämän vehnävaunun lukkojen avaimet. Lukot avaimineen ja myöskin lukot edellisestä olisi palautettava lähettäjälle Salon asemalle. J Hellsten pyytää myös huomauttamaan niistä 95 kpl säkkejä, jotka edellisessä lä-

Myllyn tilauskirjasta poimittuja tilauksia vehnäjauhoista vuoden 1920 loppu puolelta:

tilaaja	määrä	sinileima kg	mustaleima kg	kommentteja
Tuontikeskus Viipuri/				ensi tilassa 26.11.20
J.J.Viri Myllymäki	1 säkki	50		
Myllymäen kauppa Oy	4 säkki	200		
T. Pesonen Kuopio	2 säkkiä	100		
E. Lampinen Myllymäki	1 säkki	50		
J. Leván Ostola	1 säkki		50	
Elis Laulaja Kurikka	2 säkki	50	50	
V. Vesiluoma	2 säkkiä	50	50	
Juho Lohijoki	2 säkkiä	50	50	
Juho Kalajainen	2 säkkiä	50	50	kaskisten asemalle
F.H. Petäinen Haapamäki				500 kg leseitä
Alanen &Peltomaa Vilppula		200		palautettava 20 säkkiä
J Hanhinen Haapamäki		250		
A. Färm Vilppula		50	50	tarkat merkinnät mitä
Oy Peltomies Alavus		350	150	laatua säkeissä on
Osakeyhtiö Kolmio Kouvola		500	500	jauhatus 1 ja 2
A. Vainikka Kaipainen		500	500	22.11.20
Peräseinj. Osuuskauppa		150	150	pikatavarana
Mäntän työläis, kauppa		100	100	vilppulan asemalle
Kouvolan talouskauppa		150	100	
K.A. Heikkilä		600	200	Tampereen asemalle
M.W. Heinonen Ylistaro as.		50	50	puhelintilaus
Joh Rosengren Jyväskylä		2500		
Suolahden höyrysaha		100		
Alex Hänninen Jyväskylä		50		
”Keskus” r.l. Viipuri		500	250	
”Keskus” r.l. Vaasa		150		11.11.1920

hetyksessä tulivat. Nämät säkit olisi palautettava.

Konttoristamme on tänään Teille soitettu ja pyydetty lähettämään meille Vaasaan 40 sk priima vehnäjauhoja ja 20 sk kaura ryynejä. Kauraryyneistä mainitsimme jo eilisessä kirjeessämme niin että ottanette tämän huomioon, niin että ei turhaan paljon ryynejä meille tulisi.

Saamme täten kohteliaimmin ilmoittaa, että Koskenkorvan asemalle pitäisi näinä päivinä saapua yksi vaunulasti eli noin 4.000 kg vehnää, jonka Labor on meille lähettänyt joltain asemalta, joka ei ole meidän tiedossamme. Koska tämä lähetys ainakin toistaiseksi on riidanalainen, niin pyydämme, että jätätte tämän vaunun purkamatta, kunnes toisin määrätään. (4 päivää myöhemmin vaunu määrättiin palautettavaksi)

Samalla pyydämme Teitä ystävällisesti niin pian kuin suinkin mahdollista lähettämään:

Kuitin omistajalle Jyväskylän asemalle 400 kg vehnä leseitä ja Oulun talouskauppa oy Oulu 1.000 kg vehnäjauhoja I:ma.

Syystä kun meille on sattunut vähän erimielisyyttä toimituksista, saamme kohteliaimmin pyytää teitä ystävällisesti meille ilmoittamaan, josko Jukka Raanta on Teille lähettänyt ruista jauhettavaksi viime syyskuusta lähtien. Siinä tapauksessa, että hän olisi jotain lähettänyt, niin pyydämme ilmoittamaan milloin ja kuinka paljon joka kerralla hän on ruista toimittanut. Jäämme odottamaan arv. ilmoitustanne ja merkitsemme kunnioittaen Etelä Pohjanmaan Vienti ja tukkukunta "Keskus" r.l.

Pyydämme kohteliaimmin ensi tilassa ja viimeistään ennen tämän vuoden loppua lähettämään meille tarkan ilmoituksen varastossanne olevista tavaroistamme kukin erikseen nim. kaurat, kauraryynit, kauraleseet, vehnä, vehnäjauho ja leseet. Tämä tietenkin meidän inventaariamme varten.

Samalla saamme ilmoittaa, että sinne Ylistarosta lähetetty valkoista kauraa, josta pyydämme niin pian kuin mahdollista meille valmistamaan kauraryynejä samoin kuin myös sinne aikaisemmin lähetetystä valkoisista kauroistamme.

Näistäkin merkinnöistä saamme hyvän kuvan myllyn toiminnan laajuudesta ja sen työllistävästä vaikutuksesta, mutta myös hyvästä tuloksesta. Kaikki kirjeenvaihto tulee Juhon nimellä ja myllärit sitten hoitivat jyvät asemalta myllyyn ja jauhot takaisin asemalle, mutta kuka hoiti rahtikirjat ja eri toimijoiden kirjanpidon, joita täsmättiin ja joissa oli helppo tulla virheitä?

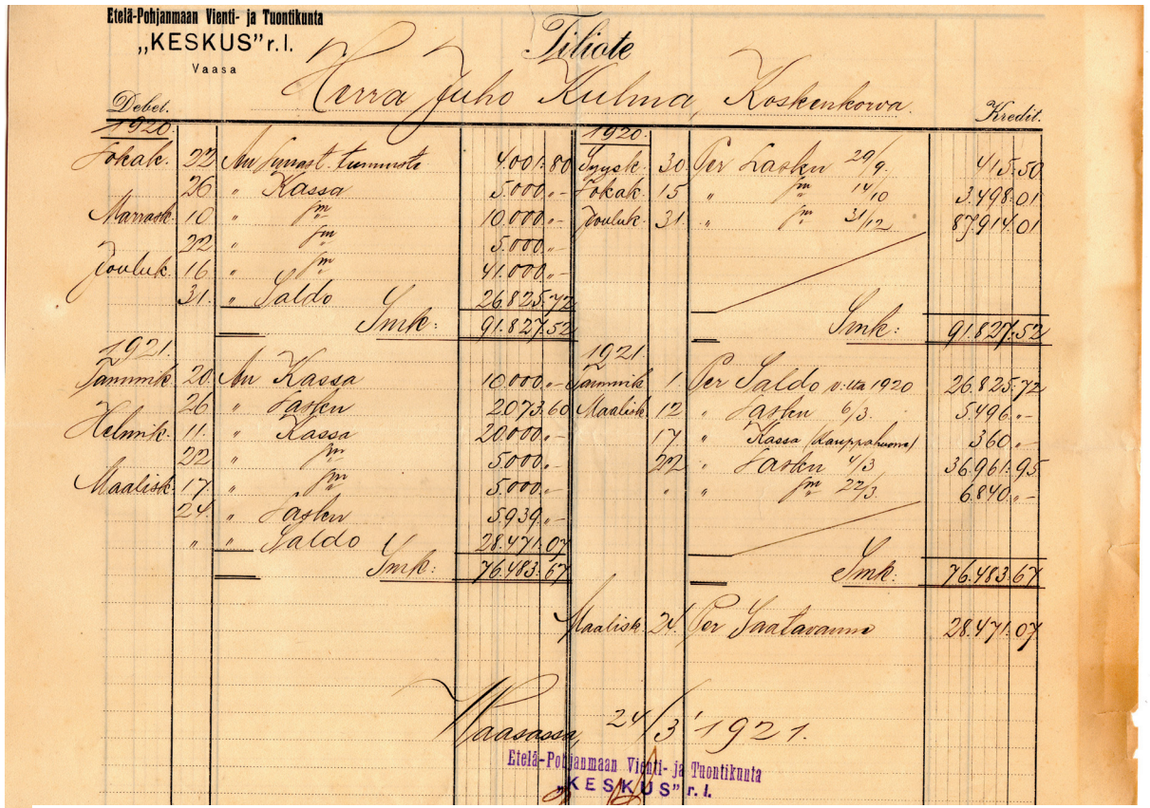

Etelä-Pohjanmaan Vienti- ja Tuontikunta „KESKUS" r.l. Vaasa

Tiliote

Herra Juho Kulma, Koskenkorva

Debet.				Kredit.			
1920.				1920.			
Tokak.	22	An Summa tuumuta	4001.80	Tyych.	30	Per Lasten 29/9	415.50
	26	„ Kassa	5000.-	Tokak.	15	„ „ 1/10	3498.01
Marrask.	10	„ „	10000.-	Joulukk.	31	„ „ 3/12	87914.01
	22	„ „	5000.-				
Joulukk.	16	„ „	41000.-				
	31	„ Saldo	26825.72				
		Smk:	91827.52			Smk:	91827.52
1921.				1921			
Tammik.	20	An Kassa	10000.-	Tammik.	1	Per Saldo v:lta 1920	26825.72
	26	„ Lasten	20736.60	Maalisk.	12	„ Lasten 6/3	5496.-
Helmik.	11	„ Kassa	20000.-		17	„ Kassa (kauppahuom.)	360.-
	22	„ „	5000.-		22	„ Lasten 4/3	36961.95
Maalisk.	17	„ „	5000.-		„	„ „ 22/3	6840.-
	24	„ Lasten	5939.-				
	„	„ Saldo	28471.07				
		Smk:	76483.67			Smk:	76483.67
				Maalisk.	24	Per Saatavamme	28471.07

Vaasassa 24/3 1921.

Etelä-Pohjanmaan Vienti- ja Tuontikunta „KESKUS" r.l.

Tiliote kertoo merkittävistä ostoista, jotka ovat rakennushankkeisiin ja muihinkin ostoihin ja vuodelta 1920 liikevaihto oli 91.000 mk ja jäi 26.000 miinukselle. Vastaavat luvut 1921 liikevaihto 76.000 ja miinus samaa luokkaa. Koko tilan ostoihin verrattuna Keskuksen kautta tuli todella paljon ostoja. Aivan tarkalleen tiliote ei selvitä ostojen laatua, mutta arvelen, että tämä on Myllyn korjaustili.

Juho Kuhnan osuuskaupan vastakirjassa on vain vuodelta 1920 ostotietoja

Joulukuussa merkitään ostojen määrä 9.765,45 mk, josta ostohyvitystä 976,50 30.5.1920 samalta vuodelta on myös toinen merkintä 16.038 mk, josta ei kirjata voitto-osuutta (olisiko Myllyn ostot) joka kirjan mukaan olisi 6 %. Lopuksi kirjataan voitto-osuutta 12.6. 1922 993,30 mk.

Juho Kuhnan maatilan veroilmoitus 1920

	ilmoitus	verottaja
Tulot: 10 hlö luontaised. as,á 200	2.000	2.500
ravinto ym. á 2.200	22.000	25.000
puutavara yms.	1.800	1.800
rahaa maanviljelystuotteista	67.516	80.052
Maanvuokratulot	3.800	3.800
Soran yms. myynti	12.000	12.000
Korkotulot	1.038	1.038
Tulot yhteensä	110.154	129.190
Vähennykset:		
rahapalkat maataloudesta	27.761	27.761
Lapsille maksettu palkka	2.500	2.500
Siemenet, lannoitteet, rehut	13.258	13.258
Maatalousrak. kunnossapito	16.750	3.000
Velkojen korot (kiinnelainat 5.100.-)	8.800	8.800
Muut sit. rahassa maksetut	2.300	2.300
Rakennusten ym. poistot	9.815	9.815
Vakuutukset työväestä	2.125	2.125
Vähennykset yhteensä	83.399	69.649
Veronalainen tulo	26.754	59.541
Varat: Maatila 107 ha peltoa 290 ha metsää	557.575	643.400
Kaikki rakennukset yhteensä	86.600	86.600
Maatalouskoneet	161.300	168.920
Käteinen raha	2.100	2.100
osakkaiden arvo	78.000	84.550
Varat yhteensä	885.575	979.570
Velat yhteensä vuoden lop.	110.393	110.393
Omaisuuden säästö	775.181	869.177
Liitteen muk. muu omaisuus	218.500	221.800
Koko omaisuus	960.181	1.090.977

Ilmoituksen erittelyjä:

Myyty	ruista 4.210 kg á 3.20		13.472	
	ohria 2.020 kg á 1.70		3.434	
	kauroja 15.500 kg á 1.20		18.600	
	heiniä 5.000 kg á 0.60		3.000	
	heinän siemenistä		2.850	(41.356)
Lampaista		800		
Sioista		10.500		
Meijeristä		56.908		
Tinkimaito		1.300		(69.508)
Koneet: Puimakone		14.000		
Sähkömoottori		6.000		
Vesipumppu ja moottori		1.500		
Traktori		50.000	71.500 mk	
Maatalousk. ja ajokalut			14.550 mk	
Eläimet: 9 hevosta á 3.000			27.000	
3 varsaa á 500			1.500	
26 lehmää á 900			23.400	
7 hiehoa ja härkä á 500			3.500	
6 vasikkaa á 100			600	
16 lammasta á 100			1.600	
8 sikaa á 800			6.400	
12 sianporsasta á 200			2.400	66.400 mk
Varastot: 82 hl ruista á 225			18.450	
15 hl ohraa á 100			1.500	
180 hl kauraa ´a 60			10.800	
125 hl perunaa á 25			3.125	
452 hl nauriita á 5			2.260	
37.000 kg heinää á 0.60			22.200	
51.000 kg olkia á 0.10			5.100	63.435 mk
Osakkeet:				
55 kpl Koskenkorvan tiilitehdas oy			55.000	
6 kpl Kauppa Oy teräs			6.000	
3 kpl Jyllinkosken sähkö Oy			3.000	
12 kpl Kauppa Oy Sampo			1.200	
2 kpl Suupohjan Kauppa oy Aitta			1.000	
6 kpl Suupohjan Mv. kauppa Oy			1.800	
7 kpl Maatalous Osake Pankki			1.400	
10 kpl Koskenkorvan Saha Oy			10.000	
4 kpl Oy Aatra Helsinki			400	
20 kpl Vaasan Sähkömylly Oy			20.000	102.800 mk

Velkoja	pääoma	korko
Kansallis-Osake-Pankki	70.077	5.100
Henkivakuutusyhtiö Suomi	4.000	200
Ilmajoen-Seinäjoen yhd.	4.000	280
Kansallispankin vekseleitä	31.000	3.100
Ilmajoen Sp vekseleitä	7.000	700
Oy Agros Helsinki tr. vekseli	40.000	1.000
Yhteensä	136.077	10.380

Talonruokaiselle päivätyöläisille maksettuja palkkoja:

Ojamiehille	2.644	
Naurismaiden harvennus	1.075	
Heinän korjuussa	2.475	
Kontojen nosto, saven ajo	1.175	
Elonleikkuuseen	5.362	
Ajopoikien palkat	2.820	
Karjakkoharjoittelijat	3.000	18.551
Vakituiselle väelle:		
Iivari Saarakkala 1.1–31.12	5.900	
Jussi Kvist 1.1.-31.12	4.040	
Iisakki Kvist 1.1–31.9	2.282	
Juha Saha 1.1.–4.7	2.183	
Toivo Kuusisto 1.1.–31.12	2.500	
Jussi Kivistö 1.1.–31.12	3.940	
Sameli Syrjälä 5.8.–31.12	2.146	
Lennart Tahko-oja 1.9.-31.12	1.535	
Salomon Syrjälä 1.1.–4.6	1.702	
Iida Kalttila 1.1.–31.12	3.000	
Maria Rahko 1.1.–31.12	2.500	
Eero Kuusisto 1.2.–21.6	1.455	33.183
Palkat yhteensä		51.734

Kiinteän ja irtaimen kuoletukset eli poistot:

nimike	arvo	kuoletus	%
Asuinrakennus	34.000	1360	4
Navetta ja talliraken.	28.000	2240	8
Riihirakennukset	5.000	1200	8
Varasto rakennukset	9.600	768	8
Koneet	71.500	7150	10
Maanviljely ajokalut	14.650	2197	15
	162.750	14.915	

Kansallispankin lainamäärässä on Hypoteekin laina, jota on aikaisemmin etsitty velkalistoilta, nyt se on mukana.

Verottaja on ankarasti hylännyt rakennusten kuntoonpanon kustannuksia, ehkä se on sitten lisätty rakennuspääomaan. Tuloja on lisätty laskennalliseen palkkaan ja myyntituloihin, osakkeiden arvo korotettu ja tulos on saatu merkittävästi ilmoitettua suuremmaksi. Poistot ovat reippaasto alle sallitun? Kirjeessä Mauno kertoi ettei mikään riitä ja tässähän siitä selvitystä.

Talon palkkalistalla on mm:

Juha Saha, rahanostoja marras- huhtikuulle 1.421 mk. Iiska Kvisti samalle ajalle ottoja 1.447 mk ja touko- kesäkuulla 885 mk. Jussi Kvistin ottoja marras- heinäkuulle 2.290 mk, Juha Kvistin ottoja 650, joulu- huhtikuulla töissä 136 pv = 1360 mk. Ja kesäajalta 6 kk 2500 mk.

Juha Farssin ottoja myllyn töistä 900 mk, Onni Leppiojan ottoja 405 mk, Valle Koiviston ottoja 730 mk, Uuno Syrjälä ottanut 385 mk, myllys talon ruuassa 53 pv á 8 mk/ pv.

Karjakko-oppilas Toini Risku ottoja 450 mk palkka 900 mk, samoin Saimi Peltomäki ottoja 200 mk , palkka 900 mk. Laina Koukkari palkka 800 mk.

Eero Kuusisto palkka 2.000 mk 7 kuulta. Ottoja rahana 805 mk ja vaatteina 550 mk. Työpäiviä tuli huhtikuulle 26 á 12 mk, toukokuu 24 pv ja kesäkuussa 19 pv á 15 mk, joten palkkaa kertyi 957 mk, joten tässä vaiheessa vielä oltiin miinuksella ja lisäksi vielä pieksusaappaat 75 mk.

Karjakko Iida Kalttilan ottoja hutikuu 400 ja kesäkuu 600 mk. Jaakko Kosken palkka 1300 mk. Myllärinä 1921 mainitaan myös Juha Mannila, jonka ottoja oli 1921 peräti 6.483 mk, joissa näkyy myös häät ja hääpossu, maitoa ja viljaa. Iivari Saarakkalan palkka on 5.600 mk ja ottoja 5.267 mk, jossa mm kunnan vero 615 mk, kuorittua maitoa 193 litraa ja maitoa 108 litraa, ohria, rukiita.

Kalle Koivusaari ollut heinä- ja elokuussa töissä 24 pv á 20 mk. Sameli Syrjälä omin ruokinsa töissä 1 viikon 54 tuntia á 4 mk = 216 mk.

Lennart Tahko-ojan työt syys- joulukuu 1.398 mk ja ottoja 1.500 mk joissa 3 takkia.

Arvo Koskelan kohdalla todetaan syys- lokakuulta, palkka 56 päivää 840 mk. Lisää 5 pv 150 mk ja kesällä 14 pv 450 mk.

Jaakko Niemelä marraskuu 23 pv työssä myllärinä 222 tuntia á 3 mk 50 p/ tunti = 777 mk. Hänen kohdallaan lisämerkintä 1.9.1922 maksettu 194 tuntia 680 mk, olisko ollut Arvo Koskelan loman tuuraaja?

Juho Kuhna ostaa 7.3.1921 puolet Syrjälän torpasta myyjinä Maria Syrjälä, Sameli Syrjälä omasta ja valtakirjalla sisarensa Sanna Syrjälän puolesta ja Antti Mannila uskottuna miehenä alaikäisten Alma, Uuno ja Aira Syrjälän puolesta. Kauppahinta 4.800 mk. Asuminen torpassa säilyy vuoden.

Juho Kuhna ostaa 27.3.1921 Mäkelän torpan vuokraoikeuden myyjinä Maria Kytömäki, Jaakko ja Sanna Järvimäki 5.850 markalla. Asunto on oltava vapaa 1.6.

Juho Kuhna ostaa Hietikon torpan 4.4.1921 kun Susanna Hietikko ja Iisakki Pojanluoma omasta ja valtakirjalla Kalle Sievilän puolesta ja Iisakki Ojala omasta ja edunvalvojana alaikäisen Toivo ja Helmi Harjun puolesta myyvät yhteisesti omistetun Hietikon torpan vuokraoikeuden 10.000 mk hinnasta takaisin taloon. Susanna saa kuitenkin viljellä niin kauan kuin elää torpan maita ilman vuokraa ja muuten entisin ehdoin.

Kuvassa näkymä Hietikon torpan takaa Santavuorelle päin 1921. Peltoa kutsutaan Hietikon vainioksi myöhemmissä kirjeissä. Nykyään Koskenkorvan koulun urheilualua.

Juho ostaa 11.4 uuden Cambridge jyrän osakeyhtiö Agros /1.600 mk. (550 nykyeuroa) laitettu junaan Malmin asemalta maksettava 25.4 hinta on netto.

Asemalle lastataan kymmeniä soravaunuja paino á 7.200 kg, saajina mm Vähänkyrön kunta ja Kitinojan kauppa.

Timotein tarkastus tulos 27.4.1921 Itävyys 71 % (rikkaruohoja 400 kg erässä arvio: tuoksuton saunio 330 kpl, suolaheinää 41.530 kpl, torajyviä 79) Kuoriutuneita 24.7 %.

Osakeyhtiö Elo Härmä kirjoittelee kesäkuussa 1921:

9 pv oli käyty myllyllä ja annettu rahtikirjoja, joilla jauhoja piti lähettää Oulun osuuskauppaan. Samalla oli kerrottu nuorelle herralle, että kopiot rahtikirjoista tulee toimittaa heti toimituksen jälkeen. Erityisesti piti valvoa kuinka monta 50 ja 60 kg säkkiä vaunuun tulee ja merkitä ne rahtikirjaan. Säkeissä oli jotain epäselvää.

17 pv selvitystä oli saatu ja jatkettiin: Säkkejä oli punnittu Vaskiluodossa oikein tullivirkailijan valvonnassa ja todettu, että ruisjauhatus on mennyt kokoon 3 %, kun vertailuna Lapuan myllyllä kokoon meno oli vain 1 %. Epäiltiin, että säkkeihin on tullut ylipainoa ja joku on saanut jauhoja ilmaiseksi. Kysellään saavatko myllyssä myllärit palkkansa % viljasta? Todetaan, ettei kirje ole tehty ilkeämielisyydessä vaan se vuoksi, että epäselvyyksiä ei syntyisi jatkossa.

16 pv oli sitten jo lähetty jauhatuskorvaus 2.795, 70 mk eli kyseessä aika suuri ruisjauhatus, jopa 70.000 kg, jolloin tuo kokoon meno oli 1.400 kg liikaa, siis kirjeeseen oli syytä ja toimintaa varmaan kehitettiin.

Paavo vapautuu asepalveluksesta 23/4 1921 palvelusaika 1 v 6 kk. Kuvassa varuskunnan portti 1921.

Juho Kuhna ja Salomon Syrjälä tekevät lopputorpasta vaihdon 10.5.1921

Salomon Syrjälä luovuttaa Syrjälän torpan ja saa tilalle Mäkelä nimisen mäkitupaalueen rakennuksineen, myöhemmin toimitettavassa vuokra-alueiden järjestelyssä itselleen ja vaimolleen lunastaa ilman eri tiliä. Juho maksaa välirahaa 2.000 mk.

Tällä vaihdolla valmistellaan talonrakennushanketta, jossa Paavolle rakennetaan oma talouskeskus.

Juho tilaa pikatavarana Koskenkorvan asemalle Vaasan Teräksestä puutarhaharan ja sakset 78 mk hintaan.

Sikala puusta ja sementistä valmistuu todennäköisesti 1921

Isot hankinnat rakentamiseen Vaasan teräkseltä: lasku 10.8.1921. Palautettu pilaantunutta sementtiä 31 säkkiä ja ostettu uutta 99 2/3 astiaa 13,640 mk, toimitettu kesäkuussa, heinäkuussa 4 erässä yhteensä 165 astiaa ja kaikki yhdessä kassa alennuksen kanssa hyvitys huomioiden 33.263, 05 ja 3 kk korko tunnusteesta 832 mk.

Laskun lopussa maininta että 10.8. lähetetty 17.047,50 mk pankkivekseli.

Aaton kertomuksessa sikalan rakennusvuosi oli 1919, mutta puimalato 1917, riihi 1919 ja 1920 -21 myllyn remontti sekä kanala, joten sikala sittenkin vasta 1921?

Arvioni sikalan kokonaishinnasta 50-70.000 mk.

Ylempi kuva on vuodelta -42, jossa tallin jatkona oleva sikala näkyy osittain. Alakuva on vuodelta -56 kun sikala on purettu ja pohja on vielä näkyvissä. Tallin hirsirunko siirrettiin Paavon talolle.

Retkikunta vierailee tilalla 22.7.1921 Ilkka lehti kertoo:

”Sieltä menimme Havuselan talon kautta Koskenkorvan taloon. Näissä taloissa vallankin viimeksi mainitussa näimme ihanan ja hyvässä kunnossa olevan puutarhan, sekä mallikelpoisessa järjestyksessä olevan talon. Kahvit juotuamme ja hetkisen kuunneltuamme isännän johtaman sekakuoron lauluesitystä, lähdimme taas matkalle ja menimme samassa kylässä olevaan Västilän taloon, jossa alkoi sataa vettä kaatamalla.”

Kuvaan on merkitty vuosi 1921. Vasemmalla oleva nuorimies jää tunnistamatta, sitten Katri, Paavo, Juho, Mauri, Inkeri , Aili Knut ja Ilmari. Mauri siis 11 v, josta voisi ottaa vertailua tuleviin ryhmäkuviin, joissa vuotta joudutaan arvaamaan. Toisaalta en tiedä kuka ja koska tähän kuvaan on laittanut vuoden 1921.

Karjanäyttely Ilmajoella 16.8.1921 Yläpään tarkkailuyhdistyksen sonni Uljas saa II palkinnon. Myös veljen Eero Kuhnan Eelis palkitaan.

Juho ja Mauno antavat Hankkijalle palautetta keväällä ostetusta Nopsa kaurasta: Viikkoa aikaisempi kuin Kultasade, antoi 13 jyvää, sato 2.350 kg/ha. Heikko korsi meni lakoon, ei varissut ja tuleentui tasaisesti. Yleisvaikutelma Hyvä.

Koskenkorvan talon kuuluisa puutarha, joka mainitaan retkikohteena ja jota ylistettiin edellä Ilmarin kirjeessä.

Jaakko Ilkan muistomerkin soranajo marraskuussa 1921. Ensin ajetaan 25 vaunua kiviä valtion sorakuopalta: lastaus 30 mk, kivet 10 mk ja asemamaksu 8 mk ja vakuutus 1 mk eli 49 mk/ vaunu. Maksettu 29.10.

Kivien ajo Ilmajoen asemalta muistomerkille 125 m3 á 15 mk = 1.875 mk. Kivivaunujen purku 25 vaunua á 10 mk. Kivien irti kiilaamisesta montulla 30 tuntia á 3.50 mk

Soraa lähetetty 40 vaunua á 25 mk. Maksettu 28.11. Hiekan ajo asemalta muistimerkille á 50 mk, useita ajajia hevosilla mm Arvo Haavisto, joten tuleva olympiavoitto pohjustuttiin raskaalla työllä.

Patsasalueen suunnittelusta maksettiin Matti Rajavaaralle 36 mk (Todellakin vain 36 mk) ja Arkkitehtuuritoimisto ”Björklund ja Myntti” maksettiin patsaan luonnospiirustuksista 4.500 mk 14.4.1921.

Nuijamiesten muistomerkille aita: 140 paalua 450 risua, 17 päivää á 25 mk = 425 mk ja värkkien ajo Koskenkorvan sahalta 150 mk.

Työväen Osuusliike maksaa jauhoista 8.11.1921 6.035 mk ja 10.12 4.036,50 mk =1.035 kilosta ohrajauhoja.

Kilohinta 3.90 mk nykyrahassa 1.30 euroa kaupasta saa n 1 € /kg, joten jauhojen hinta on säilyttänyt suhteellisesti hintansa, mutta tuo vertailuhinta on kaupan sisään ostohinta, eli todellisuudessa jauhot maksoivat 1921 ainakin 2 x nykytaso, jos ei enemmän.

Arkistosta löytyi paljon erilaisia kutsukortteja, joita jossain painettiin, eivätkä aivan halpojakaan olleet. Tässä muutama: Eero ja Anni Kuhnan kutsu 10-vuotishääjuhliin, Sofia ja Fredrik Västin sekä Ilmarin ja Kaisun hääkutsut, joissa näkyy myös kutsujen kehitystä ja Juhon ja Eliinan kutsut hautajaisiin ja sisäpiika Aili Nevalan kutsukortti häihin.

Kymmenvuotis-hääpäivämme johdosta pyydämme Teitä ystävällisesti saapumaan kotiimme Ilmajoen Yli-Kuhnalaan lokakuun 22 päivänä 1920 juhlapäivää kerallamme viettämään. Ko 3 p/p.

Anni ja Eero Kuhna.

Tilanomistaja Herra Juho Kuhna (perheineen)

Koskenkorva as.

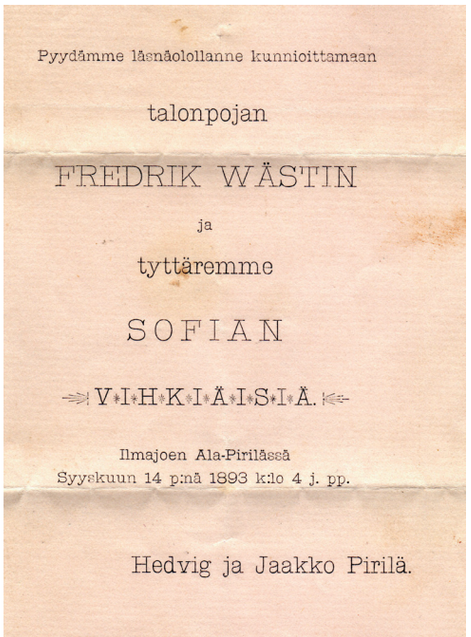
Pyydämme läsnäolollanne kunnioittamaan

talonpojan

FREDRIK WÄSTIN

ja

tyttäremme

SOFIAN

V I H K I Ä I S I Ä.

Ilmajoen Ala-Pirilässä
Syyskuun 14 p:nä 1893 k:lo 4 j. pp.

Hedvig ja Jaakko Pirilä.

Pyydämme ystäväll. saapumaan tyttäremme Kaisun ja Ilmari Koskenkorvan

Wihkiäisiin

kotiimme Ilmajoella lokakuun 16 p:nä 1926 klo 2 i.p.

Sofia ja Juho Hannuksela.

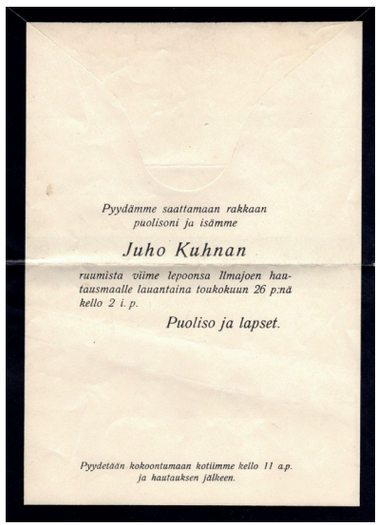
Pyydämme saattamaan rakkaan puolisoni ja isämme

Juho Kuhnan

ruumista viime lepoonsa Ilmajoen hautausmaalle lauantaina toukokuun 26 p:nä kello 2 i. p.

Puoliso ja lapset.

Pyydetään kokoontumaan kotiimme kello 11 a.p. ja hautauksen jälkeen.

Pyydän saattamaan rakkaan puolisoni

Eliinan

riitumista lepositjaansa Ilmajoen kirkkomaalle Torstaina Heinäkuun 5 p:nä 1906. Saattue kokoontuu kotiimme Koskenkorvalle klo 11 a. p.

Juho Kuhna.

Hautausmenojen päätyttyä kokoonnutaan Koskenkorvalle.

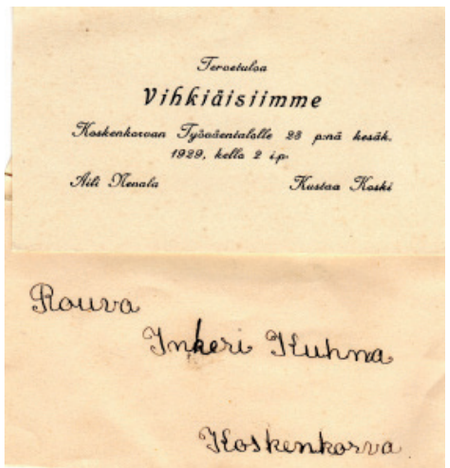
Tervetuloa

Vihkiäisiimme

Koskenkorvan Työväentalolle 28 p:nä kesäk. 1929, kello 2 i.p.

Aili Nenala Kustaa Koski

Rouva Inkeri Kuhna

Koskenkorva

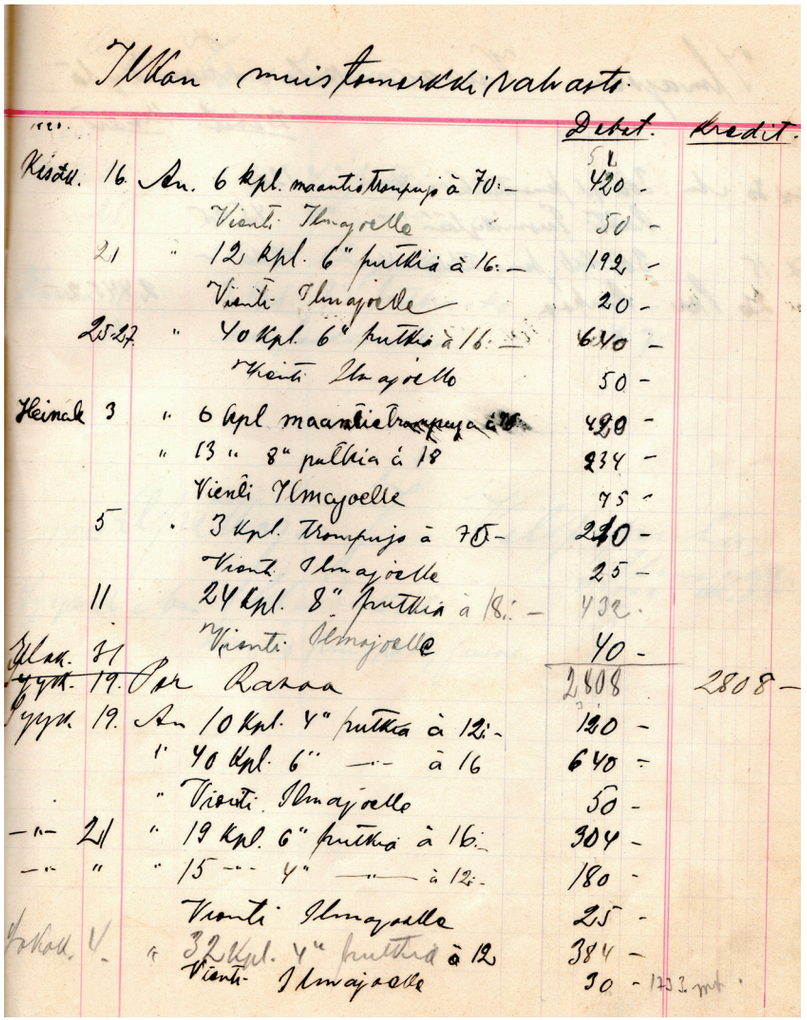

Ilkan muistomerkki varasto.

			Debet.	Kredit.
Kesäk.	16.	An. 6 kpl. maantiekompuja à 70:—	420 -	
		Vienti Ilmajoelle	50 -	
	21	" 12 kpl. 6" putkia à 16:—	192 -	
		Vienti Ilmajoelle	20 -	
	25-27	" 40 kpl. 6" putkia à 16:—	640 -	
		Vienti Ilmajoelle	50 -	
Heinäk	3	" 6 kpl maantiekompuja à 70	420 -	
		" 13 " 8" putkia à 18	234 -	
		Vienti Ilmajoelle	75 -	
	5	" 3 kpl. kompuja à 70:—	210 -	
		Vienti Ilmajoelle	25 -	
	11	24 kpl. 8" putkia à 18:—	432	
		Vienti Ilmajoelle	40 -	
Ilkan	31		2808	
Syyk.	19.	Ost Raasa		2808 —
Syyk.	19.	An 10 kpl. 4" putkia à 12:—	120 -	
		" 40 kpl. 6" —"— à 16	640 -	
		" Vienti Ilmajoelle	50 -	
—"—	21	" 19 kpl. 6" putkia à 16:—	304 -	
—"—	"	" 15 —"— 4" —"— à 12:—	180 -	
		Vienti Ilmajoelle	25 -	
Joulukk.	4.	" 32 kpl. 4" putkia à 12	384 -	
		Vienti Ilmajoelle	30 -	1733 mk

Eero Kuhna lähettää 25.12.1921 kirjeen:

Ainut rakas Weljeni Tänään sinun syntymäpäiväsi muistoksi olemme tämän pienen vaatimattoman lahjan Sinulle tahtoneet antaa. Joten pyydämme Sinua vastaan sen ottoon. Toivoen mitä parhainta Sinulle Juho Veli! Eero

Paperissa oli painatus: EERO KUHNA Tilanomistaja Ilmajoki as. Puhelin

Tämä heikkoa hopeaa oleva tummunut kynäteline on edelleen tallella talossa.

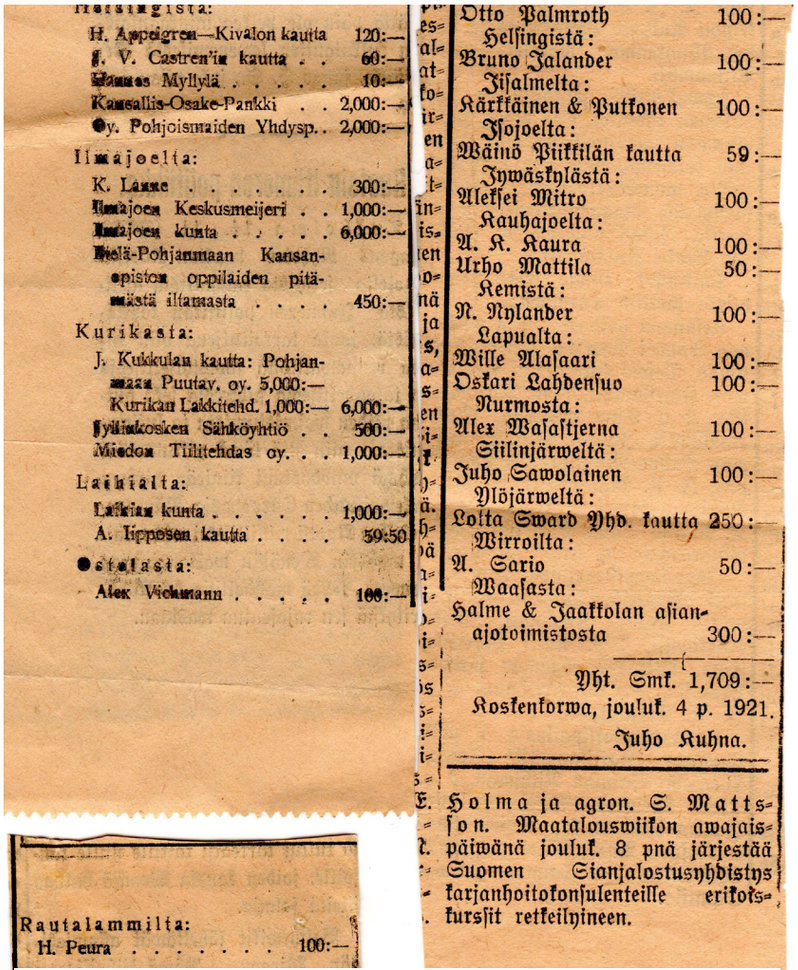

Helsingistä:
H. Appelgren—Kivalon kautta 120:—
J. V. Castren'in kautta . . 60:—
Hannes Myllylä . . . . . 10:—
Kansallis-Osake-Pankki . . 2,000:—
Oy. Pohjoismaiden Yhdysp. . 2,000:—

Ilmajoelta:
K. Lanne . . . . . 300:—
Ilmajoen Keskusmeijeri . . 1,000:—
Ilmajoen kunta . . . . . 6,000:—
Etelä-Pohjanmaan Kansanopiston oppilaiden pitämästä iltamasta . . . . 450:—

Kurikasta:
J. Kukkulan kautta: Pohjanmaan Puutav. oy. 5,000:—
Kurikan Lakkitehd. 1,000:— 6,000:—
Jyllinkosken Sähköyhtiö . . 500:—
Miedon Tiilitehdas oy. . . 1,000:—

Laihialta:
Laihian kunta . . . . . 1,000:—
A. Lipposen kautta 59:50

Ostolasta:
Alex Vichmann . . . . . 100:—

Otto Palmroth 100:—
Helsingistä:
Bruno Jalander 100:—
Jisalmelta:
Kärkkäinen & Putkonen 100:—
Jsojoelta:
Wäinö Piikkilän kautta 59:—
Jywäskylästä:
Aleksei Mitro 100:—
Kauhajoelta:
A. K. Kaura 100:—
Urho Mattila 50:—
Kemistä:
N. Nylander 100:—
Lapualta:
Wille Alasaari 100:—
Oskari Lahdensuo 100:—
Nurmosta:
Alex Wasastjerna 100:—
Siilinjärweltä:
Juho Sawolainen 100:—
Ylöjärweltä:
Lotta Sward Yhd. kautta 250:—
Wirroilta:
A. Sario 50:—
Waasasta:
Halme & Jaakkolan asianajotoimistosta 300:—

Yht. Smk. 1,709:—
Koskenkorwa, jouluk. 4 p. 1921.
Juho Kuhna.

Holma ja agron. S. Mattsson. Maatalouswiikon awajaispäiwänä jouluk. 8 pnä järjestää Suomen Sianjalostusyhdistys karjanhoitokonsulenteille erikoiskurssit retkeilyineen.

Rautalammilta:
H. Peura . . . . . 100:—

Ilmari piti kirjaa Ilkan patsaalle toimitetuista tarvikkeista, jotka toimikunta maksaa kerätyillä varoilla. Niistä ilmoitettiin lehtien palstoilla. Yritykset lahjoittivat tuhansia ja yksityiset satoja markkoja. (35 -350 nykyeuroa)

Korttionnitteluja: A.W. Stenfors Waasa, Alfred Raine,

Onnittelemme sydämestämme 60-vuotiasta! Toivotamme voimallisia seuraavia vuosikymmeniä. Eetu Hopiavuori perheineen.

Sähkösanomia: Eevi ja Ilmari Pohto, Könnit Vaasasta, Gustav ja Verne Svaljung, Kustaa Hissa, Kerttu ja Väinö Suuronen, Niinistöt Vaasasta, Aino ja Lauri Kanervo, Alli Könni.

Maanviljelijä Juho Kuhna 60-vuotias (Vaasa 24.12)

”Huomenna ensimmäisenä joulupäivänä täyttää maanviljelijä Juho Kuhna Ilmajoella 60 vuotta.

Juho Kuhna on maanviljelijä sanan parhaimmassa merkityksessä. Hän, jos kukaan, on työllään ja toimillaan ollut kohottamassa maanviljelijän nimeä kunnia-asemaansa. Maa on hänen parhaimmat ajatuksensa osalleen saanut ja maa on hänen uupumattomimman voimansa hedelmät nauttinut.

Juho Kuhna syntyi Yli-Kuhnalassa, mistä 25-vuotiaana siirtyi Ylipäähän saaden haltuunsa isänsä – myös kuuluisan maanviljelijän –omistaman Koskenkorvan tilan, jota hän nyt jo 35 vuotta on viljellyt. Ja Koskenkorvan tilan maat ne ovat, jotka parhaiten taitavat kertoa Juho Kuhnan pitkäaikaisen työn tuloksista.

Noin 30 ha oli tilalla viljeltyä maata, kun hän taloon otti haltuunsa. Nyt on sitä 120 hehtaaria. Suurenmoista antaumusta ja tarmoa on kysynyt tämä viljelytyö. Säännöllisesti, järjestelmällisesti ja sitkeästi on tämä raivaustyö vuosikymmenien aikana

Juho 60 v. Seinällä kunniakirja Kuopiosta.

suoritettu. Huolellisesti valmistettu sarka on ilmestynyt toisensa viereen ja auliisti ne nyt palkkion raivaajalleen kantaa. Komeana ja vankkana lainehtii nyt vilja esimerkiksi Koskenkorvan latvassa, missä kolmisen vuosikymmentä sitten vielä halla oli niin suurena valtiaana, ettei perunakaan säilynyt.

Ensiluokkaisessa kunnossa, parhaassa hoidossa ovat Koskenkorvan tilan maat Juho Kuhan niitä rakkaudella vaaliessa. Valppaasti hän on aina seurannut uusia saavutuksia viljelysuunnitelmien ja – koneitten alalla, ennakkoluulottomasti niitä tarkannut ja sen omaksunut ja täytäntöön pannut, minkä hyödylliseksi on havainnut.

Varsinaisen maanviljelyksen ohella on talon karjatalous yhtä mallikelpoisella kannalla. Komea monikymmenpäinen rotukarja ja yleensäkin hyvin järjestetty maitotalous on tutustumisen arvoinen. Niinpä toimikin talossa kymmenisen vuotta hyvässä maineessa ollut karjakkokoulu.

Tilan hyvää kuntoa ja hoitoa osoittavat mm. lukemattomat maanviljelys- ja maamiesseurojen palkinnot, jotka Juho Kuhna eri kilpailuissa on saavuttanut. Ja selvintä kieltä puhuu Kuopion yleisessä näyttelyssä annettu kunniapalkinto kokonaisuudessaan hyvin hoidetusta maatilasta.

Vaikka Juho Kuhna on niin runsaasti uhrannut työtä varsinaiseen maatalouteen, on hän silti ehtinyt paljon puuhata laveammallakin alalla, -näennäisesti ulkopuolisilla, mutta itse asiassa sellaisilla, jotka laajempana renkaana liittyvät maatalouden eri puoliin. Ennen kaikkea mainittakoon hänen perustamansa Koskenkorvan mylly, suurimpana, ajanmukaisimpana ja työkykyisimpänä maakunnassamme. Tähän taas liittyy äsken perustettu leipätehdas. Edelleen on hra Kuhna ensimmäisten joukossa mukana muissa maataloudellista liike-elämää edistävissä yrityksissä.

Näiden moninaisten aineellisten harrastusten ohella ei Juho Kuhna ole unohtanut henkisiäkään harrastuksia. Siinä kohoaa yli muun hänen soitannolliset toimensa. Voikin sanoa, että Juho Kuhnan luonteen pääominaisuutena ovat toisella puolen maamies, toisella puolen musiikkimies.

Samoin kuin maanviljelystään on hän sydämen halulla harrastanut soitantoa ja voimakkaasti piirtyykin hänen nimensä Ilmajoen soitannollisten harrastusten historiaan. Puhumattakaan runsaasta musiikin viljelemisestä kodin piirissä on hän ahkerasti ja uupumatta työskennellyt Ilmajoen soitannallisen elämän hyväksi yleensä. Pitkät ajat piti hän koossa ja johti Ilmajoen sekakuoroa, joka aikoinaan mainittiin maakunnan parhaitten joukossa ja kilpailuissa voitti kauniita laakereita. Aikana, jolloin paikkakunnalta puuttui pystyvää sen alan ammattimiestä, teki Juho Kuhna merkityksellisen ja kiitosta ansaitsevan työn Ilmajoen soitannallisen elämän hyväksi. Ja edelleenkin hän monien toimiensa ohella ehtii antautua musiikin leppoisaan, virvoitta-

vaan nautintoon.

Myöskin Ilmajoen Kansanopisto on saanut osakseen hra Kuhnan huolenpidosta ja niinpä hän onkin parisen kymmentä vuotta kuulunut opiston johtokuntaan.

Monissa muissakin sekä taloudellisissa, että henkisissä luottamustoimissa on hänen kykyään yhteiskunnan hyväksi käytetty.

Vankkaa suomalaista, rehtiä pohjalaista, tyyntä ja rauhallista toimen miestä yhdymme mekin onnittelemaan huomisena merkkipäivänään toivoen vielä jatkoksi monta tuloksellista, vireätä vuosikymmentä Juho Kuhnan hartioille."

Samaan aikaa Ilkassa oli hyvin lyhyt juttu, jossa mainitaan tilan hoito ja työn hedelmät sekä musiikkiharrastus. " Ystävällisellä ja sopuisalla luonteella on hän kerännyt ympärilleen laajan ystävä- ja tuttavapiirin, joka tänään onnittelee häntä. Yhdymme toivottamaan elinvoimain jatkumista ja rauhaisia seuraavia vuosia!"

Kansanopiston oppilaskuntaa ja opettajia sekä hallintoa. Inkeri istumassa toinen rivi kolmas vasemmalta ja Juho vieressä. Vuosi 1923-26? Inkeri valitaan johtokuntaa 1937.

Vaasa-Lehdessä kirjoitus "Muistoja"

Maanvilj. Juho Kuhnalle 60-vuotispäivänään

Motto: Oi muistatko vielä sen virren, jota lapsena laulettiin…

Jouluhan on aina sama. Silloin aina palavat joulukynttilät, ilo säteilee ihmisten silmissä ja korkeuksissa humisee enkelikuoron korkea veisu…

Niin kai sitä oli sinäkin jouluna – 60 vuotta sitten- juhlaa ilmassa ja tunnelmaa sydämissä, kun äitisi – jo aikoja nurmen alla nukkunut – hellämielin ensi kerran kehtoasi keinutteli ja ensimmäisen tuutilaulunsa kehdollasi lauloi. Lauloi sen sinulle ja hymyili, hymyili päivänpaistetta elämääsi.

Silloin kai myöskin muusain jumalat kantoivat huomenlahjana lyyransa sinun kehdollesi. "Näppäile sitä poikanen, viritä sen säveliin!" sanoivat. "Näppäile itsellesi iloksi ja muille mieliksi."

Kuulit kehoitusta. Eikä sinun oikeastaan tarvinnut sitä kuullakaan, sillä sehän on sinussa sisäinen ääni, henkesi vaatimus, olemuksesi kaipaus, joka herätti, herkisti ja viritti sinussa jotain – sointuvia säveliä.

Tapailit niille ilmaisua lauluin ja soittimin. Säveliä syntyi ja kasvoi. Soinnutit niitä toveriesi kanssa mielitiettyjen ikkunan alla silloin, kun tenorisi ylinnä ja kirkkaana öisessä rauhassa kaikui: "Uinahda sä vieno, laulaissani vaan!" Tai lauloit niin monessa ja monenlaisessa juhlassa ja tilaisuudessa mielet herkkymään.

Tai istuit soittimesi ääreen. Ensin otit katkonaisia, hapuilevia säveliä, ikään kuin olisit etsinyt jotain. Mutta ne mykistyivät pian. Sisäisen näkemyksesi eteen aukenivat ovat laulujen ihanaan satumaailmaan. Soittimen kieliltä alkoi helmeillä yksijaksoisena erilaisten sävelten, - mutta varsinkin kansanlaulujen rykelmä. Se kumpusi mielialasi hetteistä, milloin kaihoisana ja valittavana, milloin keveänä ja hyppivänä.

Milloin sinä keinuit ja keinutit meitä "Saimaan aalloilla". Milloin heiluttiin "oksalla ylimmällä Harjulan selänteen." Milloin taas voimakas marssin sävel pani meidänkin sydämemme tahtia lyömään.

Näin soi musiikkisi. Me istuimme ja kuuntelimme, usein sanatoinna kuuntelimme. Kun vihdoin siitä nousit ja me kiitimme, niin itsekin hymähdit tyytyväisenä. Tunsimme, että oli elet-

ty sävelten ääressä miellyttävä hetki.

Mutta milloin suinkin olit tilaisuudessa, koetit myöskin meidän musiikkimaailmaamme kuuluisuuksia oppia. Teit usein pitkiäkin matkoja heidän säveltensä kuuluville. Siellä syvien ja kirkkaitten sävelten alla sinä unohdit kaiken muun, sillä elithän silloin elämäsi korkeita ja onnellisia elämyksiä.

Ja sitten lopuksi täällä kotikunnassa laulun ja musiikin ystävät kokoontuivat sinun ympärillesi, nostivat sinut johtajakseen ja antoivat tahtipuikon käteesi. Taas te lauloitte yhdessä, lauloitte juhlissa ja haudoilla, kirkossa, saleissa ja laululavoilla. Ja monet kerrat jalossa sävelten kilpailussa teidät kunnialla palkittiin.

Näin oli sinusta tullut – eli oikeastaan ei ollut tullut, vaan sinä itsestäsi olit, sillä eliväthän sävelet synnynnäisinä lahjoina sielussasi – itseoppinut musiikkimies.

Sen tähden on vuosien kuluessa mielesi jaksanut joustavasti nousta painojenkin alta – eikä niistäkään ole puutetta ollut. ”Laulusta me voimaa saamme” on toteutunut kohdallasi. Siksi säteilee sielusi vielä nuorekkaana ja herttaisena hymyilee vielä sydämessä, vaikka elämä kruunaa nyt sinut 60-vuoden seppeleellään.

Veli rakas! Kun minä tässä iltapuhteella veistelen 60-vuotispäivällesi vanhoja muistoja niin kiittäen sävelistäsi, toivon, että kun sinä kerran – Korkein suokoon sen vasta myöhään tapahtua! – nouset viimeisen kerran rakkaan soittimisesi äärestä, että sinä silloin lyöt siitä voimakkaan sävelen, joka pysyväisesti jää herkässä sielussasi väreilemään. Se sävel pukeutukoon – että me toisetkin sitä ymmärtäisimme, - sanoihin ”Jerusalem, sä kaupunki ylhäinen …” J. L.

Uskon, että kirjan lukijat jo tekstin sisällöstä ja viimeistään kirjaimista J.L. voivat päätellä, että muistelun oli laatinut Juhon lapsuuden kasvinkumppani ja pitkäaikainen työtoveri monista toimista ja harrastuksista: Juho eli Johannes Lauronen, joka piti tämän puheen syntymäpäivillä kuten alla mainitaan.

Tämän kuvan ottovuodeksi arvaan 1925-26. Vasemmalta istuu Kaisu. Aili, Juho, Sirkka Inkeri, Suoma ja Katri. Seisoo vasemmalta Ilmari, Mauno, Paavo, Aatto, Mauri ja Aili Knut. Laajin otos Juhon lapsista yhtäaikaa paikalla.

Juho Kuhnan 60-vuotispäivän johdosta kävivät Ilmajoen kansalliskuoro ja soittokunta tervehtimässä v.k.27 päivän aamuna päivän sankaria. Samana päivänä klo 4 ip. kokoontui ystäviä ja omaisia Juho Kuhnan kotiin juhlimaan. Puheita tilaisuudessa pitivät pastori Lauronen, johtaja Alanko, opettajatar Liisi Ilmonen, hra Valle Antila, agronomi Jääskeläinen ja emäntä Hopiavuori kohdistaen viimemainittu puheensa talon emännälle.

Samassa tilaisuudessa ojennettiin päivänsankarille sormus muistoksi entisiltä ilmajokisilta laulajilta.

Illemmalla kävi juhlijan luona tilapäisesti kokoonpantu orkesteri ja entisistä laulajista kokoonpantu kuoro.

Toinen lehtijuttu samasta tilaisuudesta: ”Maanvilj. Juho Kuhnan täytettyä jouluna 60 vuotta kokoontui Jussinpäivänä hänen kotiinsa Ilmajoen Koskenkorvalle runsas joukko omaisia ja ystäviä 60-vuotiasta tervehtimään ja onnittelemaan. Jo aamuyöstä kävivät Ilmajoen soittokunta ja Kansalliskuoro soitoin ja lauluin kunnioitustaan osoittamassa. Sankan vierasparven kunnioituksen ja onnittelun tulkitsivat puheissa pastori J. Lauronen, johtaja H. Alanko (kansanopiston puolesta) nti Liisa Ilmanen, rakennusmestari V. Antila, agronomi O. Jääskeläinen ja emäntä Fiina Hopiavuori, joka viimeksi mainittu puhui lämpimin sanoja talon emännälle. Muistolahjoista mainittakoon entisten laulajain kaunis kantasormus. Päivän viettoa juhlisti soitto ja laulu kauniilla tavalla. Varsinaisena syntymäpäivänä olivat päivän sankarin luona kaikki alustalaiset n. 60 henkeä, joitten puolesta torppari Antti Mannila lausui kiitoksen ja tunnustuksen sanat alustalaisia kohtaan osoitetusta ymmärryksestä ja ystävällisyydestä. ”

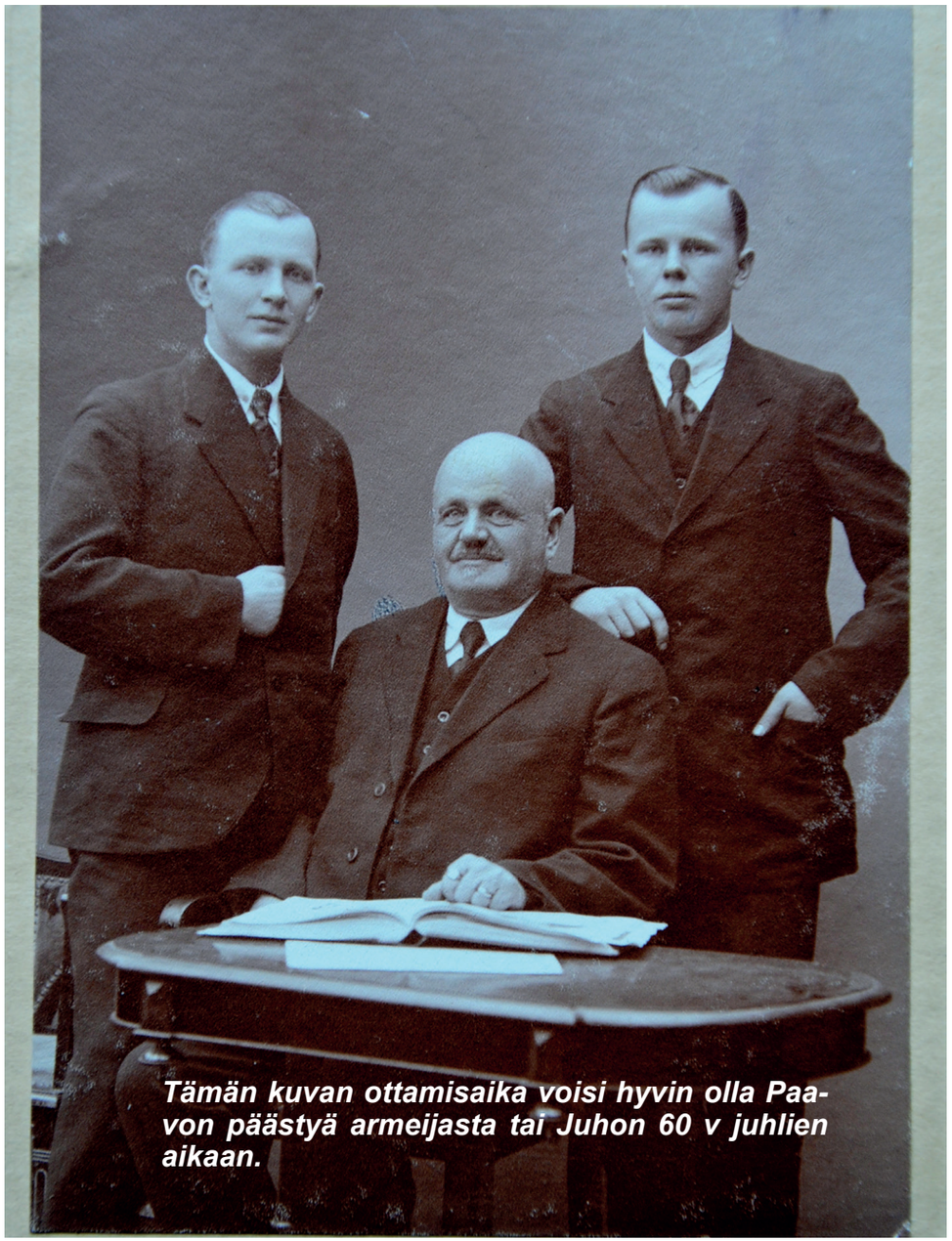

Tämän kuvan ottamisaika voisi hyvin olla Paavon päästyä armeijasta tai Juhon 60 v juhlien aikaan.

Fiina Hopiavuori oli siis Juhon ensimmäisen puolison Elinan sisar. Hän hoiti puolisonsa Eetun kanssa Hopiavuoren laajaa ja mallikelpoista tilaa ja valittiin ensimmäisenä naiskunnanvaltuutetuksi 1918 ja toimi siellä näihin aikoihin asti.

Myöhemmin lisää tilan vaiheista ja Fiinan osuudesta tilan pelastustoimiin.

Ilmari Koskenkorva muistelee 20-luvun toimintaa tilalla:

Tilan laajat viljelykset olivat hajallaan ja pitkienkin matkojen takana. Tästä syystä työvoimaa tarvittiin runsaasti. Työvoimaa oli omasta takaa viisi poikaa ja neljä tytärtä. Jokaiselle lapselleen isämme oli suonut mahdollisuuden kullekin kykyjensä ja taipumustensa mukaan saada opillista tai ammatillista sivistystä. Tapana oli kodissamme, että myöskin kulloinkin koulua käyvät pojat ja tyttäret, varsinkin kesäisin osallistuvat muun väen kanssa talon töihin. Työkohteita löytyi poikasillekin, kuten äestyspojiksi, sonnanajoon, heinäntekoon, elonkorjuuseen ym. Töiden päätyttyä oli kärryt ja reet samoin kuin hevosvaljaat pantava hyvään järjestykseen niille määrätyille paikoille. Työkalut oli pidettävä kunnossa. Mikään ei saanut ”reraata”. Hevosia oli hyvin kohdeltava ja niistä pidettävä huoli. Kesäisin oli lauantaisin pihamaat ja takapiha siivottava ja haravoitava. Oli tulossa lauantaisaunailta ja sunnuntai.

Poikavuosien harrastuksiin kuului mieltymys uimiseen, johon oli tilaisuus lähellä virtaavassa Ilmajoessa. ”Pryky” tehtiin joka kesä uimarantaan. Kehityimme mielestämme uimisen taidossa melkoisiksi mestareiksi.

Sitä saattoi motivoida muisto veljessarjan vanhimman pojan Eeron hukkuminen juuri tähän jokeen 1905 ja toisen veljen Kalervon hukkuminen 1920 savikaivoon. Näitä Ilmari ei muistellut?

Varttuneemmalla iällä käytiin sunnuntaisin jänisjahdissa. Ikimuistettaviin metsästysretkiin osallistuivat vielä silloin poikamiehinä vaeltelevat Västilän, Havuselan ja Koskenkorvan veljekset. Jänispaistia riitti talon ruokapöydissä jouluun asti.

Veräjäpoikana isän mukana kärryillä istuessani matkan suuntautuessa yli Santavuoren kohti erämaatuntuisia kytöviljelyksiä hän tapasi itseltään kysellä ”vieläkö pitkä matka mennään”. Kotiin palatessa, Santavuoren ahteelle saavuttaessa, Yläpään kaunis jokilaakso avautui välähdyksenomaisesti silmiemme eteen. Oltiin jo miltei kotiporteilla. Iloinen kysymys kuului nyt ”vieläkö on pitkä matka kotiin” johon veräjäpojankin innostunut vastaus kuului ”kohta ollaan kotona”.

Kiitollisin mielin muistelemme lämminsydämistä monitoimista jokaiselle hyvää tarkoittanutta isäämme ja syntymäkotiamme.

Juho oli myös ainakin jossain määrin ”hevosmies” eli harrasti jalostusta ja kilpailutoimintaakin. 1933 Yrjö Honkavaara muistelee: ” Yläpään hevosmiehet, ette pysty komeampaa näkyä esittämään juoksijoillanne, kuin esitti Matti Harja-vainaja tuolla komealla ryhdikkäällä ”Aaveellaan”. Juho Kuhna ja Feetu Västi vainajat harrastivat myös hevosasioita, olipa Kuhna-vainajan hoidossa ennen kruununori Valttikin.”

Kunnallisuutisissa 1.12.1921 Vaasa lehti kertoo: Ilmajoella valittiin Karjalan hätääkärsivien avustustoimikuntaan sähköttäjä V. Aro ja mv. Juho Kuhna ja emäntä Inkeri Kuhna sekä 17 muuta. Puheenjohtajaksi Herman Pojanluoma, rahastonhoitajaksi V. Aro ja varastonhoitajiksi Juho Kuhna ja Arvo Sihto.

5.12.1921 Juho saa kortin Valle Aukilalta Lempäälästä
”Ostaja jolle kaurajauhot tulisivat ei sanonut voivansa ottaa ilmakuivia. Ne menisivät Rovaniemelle ja sieltä ylös Lappiin. Sanoi jo ostaneensa, mutta haluaa tietää eikö saisi 5.000 kg edes jonkun verran kuivattua. Odotan uutta vastaustanne. Tervehtien Valle Aukila

Kuvaan on kirjoitettu Hakkari Lempäälä ja saattaa tarkoittaa kuvassa olevaa komeaa kartanoa, jossa nykyään toimii ravintola, kartanon on ostanut kunta ja sen mailla on laajaa asutusta.

Tiivistäen vuoden 1921 veroilmoitus ja vertailua edelliseen vuoteen:

Pinta-alat eriteltiin tarkemmin: peltoala oli sama, samoin metsä, mutta kohdassa muita maita oli 48 ha ja muille vuokrattuja alueita 35 ha, joten tilan pinta-ala oli 480 ha. Tästä voisi ajatella, että peltoala oli suurimmillaan yli 140 ha. Pinta-aloja on vaikea selittää. Yli-Kuhnalasta ostetaan 30 ha vasta -24. Olisiko ne olleet jo vuokralla?

(Suluissa edellisen vuoden luku ja perässä mahdollinen kommentti)

Tulot yhteensä 185.057 mk (110.154 mk) Kasvusta valta osa tulee rukiin, kauran ja etenkin heinän myynnistä.

Vähennyksiä on 169.946 mk (83.399 mk) Suurin kasvu oli lannoite- ja rehumenoissa ja uusien eläinten hankinnasta. Verot olivat kasvaneen etenkin papiston.

Verotettava tulos ilmoituksen mukaan 15.110 mk (26.754 mk) tosin verolautakunta oli nostanut edellisvuoden tuloksen 59.541 mk ja ehkä tätäkin ilmoitusta rukattiin (ei tiedossa).

Vaikka tulot nousivat 165 % nousi menot vielä enemmän, joten eivät ole vuodet veljeksiä.

Osakkeiden arvoksi todetaan 78.000 mk ja velat 110.393 mk.

Työntekijälistalla: Renki Juho Kivistö 2.500 mk, Renki Arvi Viinamäki 2.600 mk, Renki Juho Saha 2.650 mk.

Mauno saa maamieskoulun päästötodistuksen tietopuolisesta osuudesta *16.12.1921.*
Koulua käytiin 12.1–30.4 ja 18.10–16.12
Arvosanat Käytös kiitettävä 10, ahkeruus ja huolellisuus kiitettävä 10, arvosanojen keskiarvo 9,55.

Kuvassa Mauno istuu keskellä ja kurssitoverit ovat todella tyylikkäitä nuoria miehiä ja osa vähän vanhempiakin. Opettajien ja opiskelijoiden nimiä löytyy alla olevista kuvista, joista oli tehty todella iso taulu, joka oli vaikea saada kirjaan mukaan.
Sotaretki, yhteiskoulu, armeija ja maamieskoulu on takana.
Työ karjanjalostuksen parissa alkaa.

Tallimies Iivari Saarakkala 3.800 mk, Karjakko Milja Hanhijoki Mynämäki 2.100 mk, Renki Juho Firss Kurikka 2.650 mk, palvelijatar Maria Rahko 1.800 mk.

Eläimet: 10 hevosta, 1 varsa, 26 lehmää, 8 hiehoa, 1 härkä, 6 vasikkaa, 16 lammasta ja 11 sikaa. Myös munista oli ottoa omaan käyttöön eli kanala oli valmistunut.

Veroilmoituksen lukujen muutoksessa vuoteen 1920 verraten näkyy myös se, että vuoden 1921 inflaatio oli liki 25 %, kun muuten 20-luvulla se vaihteli vain hieman nollan molemmin puolin.

Suoma ja Katri saavat kortin Kouvolasta 26.2.1922

Kortin lähettäjä jää tuntemattomaksi, mutta hän kiittää tyttöjä vaikuttavasta häälahjasta, johon olivat olleet osallisena – kaikki olivat ihmetelleet että ”onpa teillä hyviä ystäviä Ilmajoella.”

Kirjoittaja harmittelee, kun tytöt eivät voineet olla mukana hääjuhlassa, mutta toivottaa heidät tervetulleeksi ”pikku pappilaan”, jossa olivat jo alkaneet viihtyä. Aikoivat pysyä kaupungissa koko kesän, vaikka muut kuulemma lähtevät maalle.

Ilmenee, että pappila on hiekkaisen harjun kupeella ja ei kovin kaupunkimaiseen korttikuvaan oli kirjoitettu yhden talon kohdalle ”Työväentalo” ja vieressä saattaa olla pappilan näköinen rakennus?

Koskenkorva turpiini- ja myllylaitoksen saneeraus piirustus valmistuu 27.4.1922

Piirustuksen laati Jalmari Maunola Helsingissä Teknillinen toimisto Laivanvarustajan katu 4 F 3

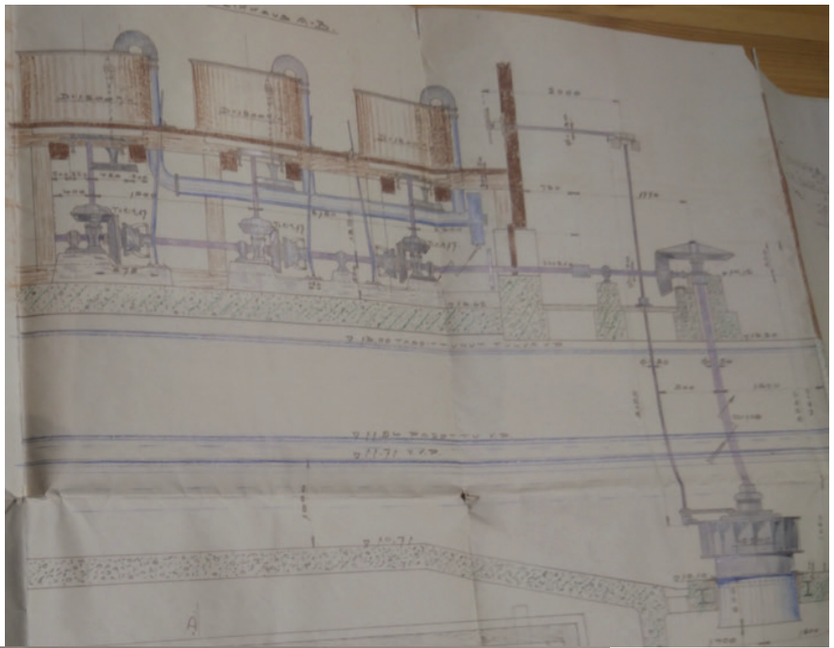

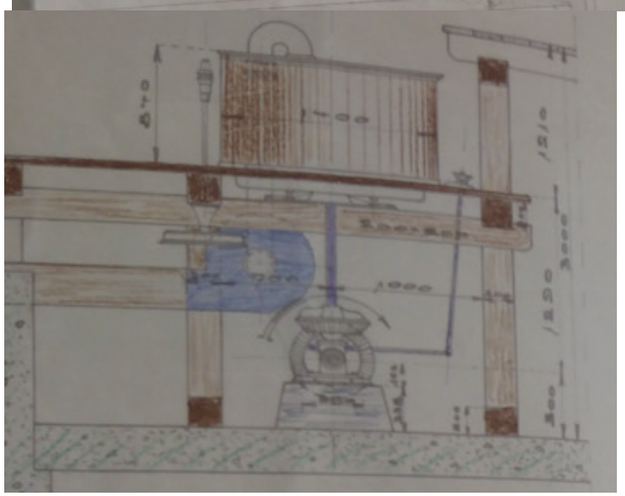

EP:n laulu- ja soittojuhlat Ilmajoella 9-10.7.1922

Ilkka-lehti kirjoittaa: ”Puheen jälkeen esitti tilapäinen mieskuoro laulua laulaen Suomen laulun ja ”Sua tervehdin”. Kuoroon kuului mm. läänin maaherra, Rautavaaran veljeksiä, Juho Kuhna ja muita vanhoja laulajia. Kuoroa johti professori O. Merikanto.

Alajärveltä Rakkaalle isä kullalle kirjoittaa Katri 27.7.1922

”Kaisa” lähettää verorahat, jotka arvelee isän jo maksaneen. Kertoo Alajärven pienistä karjoista, kun 10 lehmääkin on jo suurkarja. Kyselee heinätöistä ja toteaa, että täällä ei vielä meinata, mutta piankos ne tekööö tuolle karjakoolle.

”Kyllä ne vaan täälläkin näyttävät isän tuntevan ja talonasumisen, niin että leviälle on maine levinnyt!”

Jutellaan Jämsästä ja Väinöstä joka ”odottaa jo kuin kuuta nousevaa sitä leipäpakettia. Se tykkää niin kovasti mureasta leivästä.”

Alajärven postissa on harmoni ja Katri,Helmi Rauhalan kanssa, ovat kovasti musiseeranneet.

”Lauantaina täällä oli Lottain iltamat ja siellähän nyt vasta on uudenaikainen ohjelma, kun yksintanssia esitetään sekä soololaulua ym., ettei Ilmajoella ikinä. Täällä on kaikenkarvaisia kesävieraita, jotka avustavat ohjelmassa.”

Katri kertoo, että monenlaista seuraa olisi tarjolla mutta oltu vain ”yhdellä saarella huviretkellä, kalasteltiin, uitiin, kahvia juotiin ja soudettiin ja oli oikein mukavaa.”

Anni Kuhna kirjoittaa:

Maanviljelijä Juho Kuhna. Täällä (kuori on ruskea, jossa painatus Eero Kuhna Ilmajoki as. ei päiväystä.)

Juho hyvä. Kiitos vain kaikesta hyvyydestäsi. Kuule en nyt laita tuota konetta livarin mukaan tahdon vielä sillä itselleni ja Maijulle kutoa jotkin sukat ennen joulua, kun nyt voisin niin paljon aikaannettua, ettei tarttis niitä ostaa, kun muutakin ostamista on. Kaikella kunnialla sen saa kyllä ei sitä tarvita ja kun se kerran sinun on niin onhan paree, että se niin menee ja tulee maksetuksi edes se. Paljon kiitoksia vain ja voi hyvin. Anni.

Tässä puhutaan ompelukoneesta, josta tarinaa Ailin osuudessa. Tällä kudottuja sukkia pojat maailmalta, armeijasta ja opiskelupaikoilta toivoo moneen otteeseen.

Inkeri valitaan Lyyli Antilan kanssa maamiesseuran johtokuntaan ensimmäisinä naisjäseninä.

Juho ja Inkeri myyvät Koskenkorvan Leipätehdas Oy:lle 14.8.1922 tontin 1500 m2 3.000 mk kauppahinnalla ja ehdolla, että kulkuoikeus tontin läpi säilyy ennallaan.

Ostajan puolesta kauppakirjan allekirjoittaa A. Kiikka ja J.W. Talvitie.

Samana päivänä osakkaat allekirjoittavat yhtiöjärjestyksen.

Leipätehtaan vaiheista on koottu oma kokonaisuus, joka on kirjassa toisaalla.

Muistikirjaan merkitty soran lastauksesta elokuulla 1922:

Lastaajina E. Röyskö ja M. Wästi vaunuja meni Kyrön Vilja Tervajoki, Osuuskauppa 2 vl, Itikka 2 vl, Vihanta 6 vl, Koivulahti ja Aro /Ilmajoen suojeluskunta 4 vl. Ei hintatietoja.

Kauppakirja 21.9.1922, jolla Kalle ja Liisa Kokko myyvät H.F. ja Hellä Salinille palstatilan 9.700 mk hinnalla. Tämä Salinin palsta esiintyy Juho Kuhnan perukirjassa 40.000 mk hintaa, joten Salinit on rakentanut sille ja alueen kuvauksen perusteella tämä alue sijaitsee nykyisen Ilmajoen ABC aseman paikkeilla. (kuva talosta myöhemmin)

Ilmari alkaa pitää muistikirjaa, johon tulee selkeyttä eli oppia oli saatu koulusta. Vuodelta 1922 yhteenvetona seuraavaa:

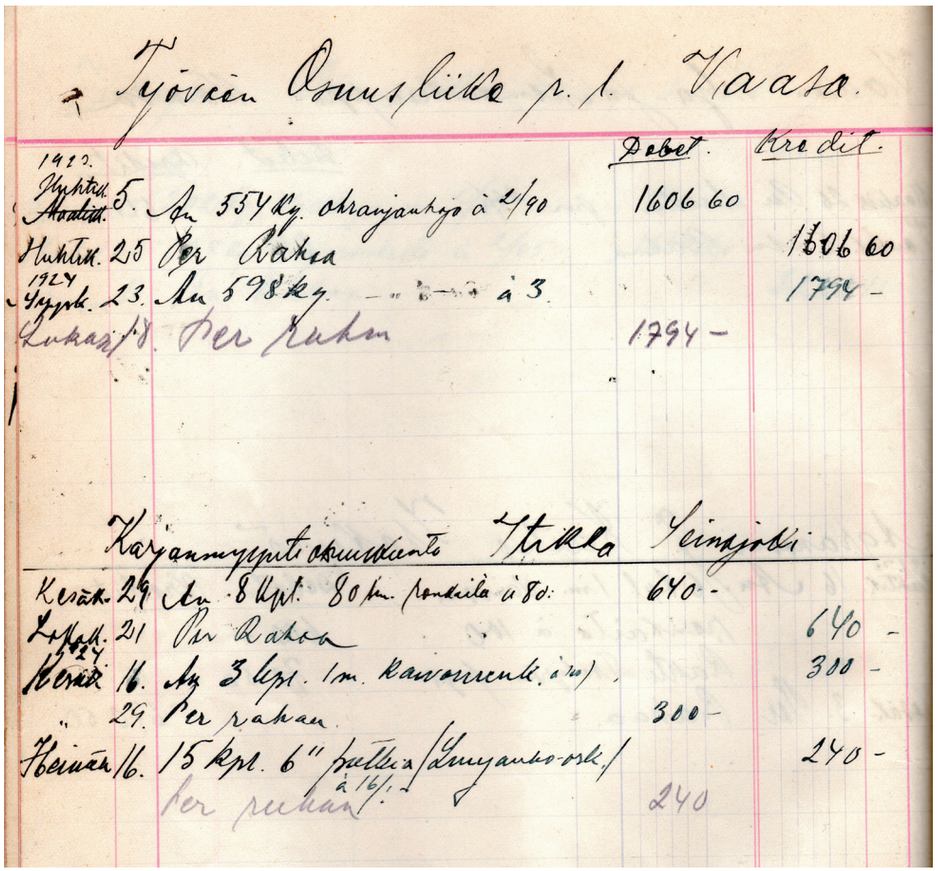

Työväen Osuusliike p. l. Vaasa.

1922.		Debet.	Kredit.
Tammik. 5.	Ao 554 kg. ohrajauhoja à 2/90	1606 60	
Huhtik. 25	Per Rahaa		1606 60
1924 Tammik. 23.	Ao 598 kg. à 3.		1794 -
Lukas 18.	Per Rahan	1794 -	

Karjanmyynti osuuskunta Itikka Seinäjoki

Kesäk. 29	Ao 8 kpl. 80 kg. ponkila à 80.	640 -	
Lokak. 21 1924	Per Rahaa		640 -
Kesäk. 16.	Ao 3 kpl. 1 m. kaivonrenk. à 100		300 -
„ 29.	Per rahaa	300 -	
Heinäk. 16.	15 kpl. 6" putkia (Tervajoen-osk.) à 16/-		240 -
	Per rahan	240	

Viljan myyntiä: Ilmajoen kansanopisto 1.338 mk, Laihian Kauppa oy kauraa 8.000 kg á 1,20 mk, Ilmajoen kunnalliskoti kultasadekauraa 1.000 kg á 1.90, Korvan karjanhoitokoulu ruisjauho 480 kg á 2.75, ohrajauhoja 80 kg á 3 mk, syksyllä ruisjauhoja lisää 500 kg á 2,50 mk ja kauraryynejä 50 kg á 3 mk. Ilmajoen varavankila useita toimituksia

Betoniputkia eri kokoja: Mv. Alajoki Lapua 100 mk, Luoman kansakoulu 2.550 mk.

Tässä taas kuva, jota on vaikea ajoittaa. Olisko vasemmalta Mauri 12 v, Aatto 17 v, Ilmari 19 ja Paavo 23. Ilmari menee armeijaan 27.10 ja Sirkka syntyy 13.10 näkyykö riittävästi Inkerin vatsalla vai olisiko kuva edelliseltä vuodelta? Katri kirjoittelee Alajärveltä mutta on tässä Inkerin vierellä? Missä on Mauno?

Jos kuva on kesältä 1922, olisi karjakko huivi päässä Sylvi Ahonen ja tytöistä joku on Aune Aho ja sisäkkö Maria Rahko. Työmiehiä Paavosta oikealle: Iivari Saarakkala, ja muut ehkä Jussi Kivistö, Sameli Syrjälä ja poikasia ovat ainakin vasemmalla Kustaa (Kusti) Koski ja Kalle Koivusaari sekä Anselmi Mäki arvauksena palkkakirjanpidosta.

Huomaatteko kummittelevan lakin! Ja Raiku on molemmissa kuvissa.

Tämä toinen kuva voi olla jopa samalta vuodelta 1922 ja Inkeri peittää mahaansa saalilla, paikalla on taas myös Katri ja nyt myös Mauno. Mutta vaikea on tarkentaa. Sisäpiika Maria Rahko on ainakin sama ja Iivari Saarakkala, muut karjakko ja harjoittelijat, nuoret tytöt jää arvoitukseksi ja niin myös tarkka vuosi, mutta siis Mauri on näissä 10-12 vuotta?
Kuva voisi olla myöhäinen syksy ja edellinen kesäkuva. Tai tämä kuva on edelliseltä syksyltä.

Sirkka Maria syntyy 13.10. 1922

Lokakuun 16 pv 1919 Lautapihdin vuokraaja, torppari Salomon Riihimaa on päättänyt lunastaa lain mukaan torppansa, joka on Juho Kuhnan ja Salomon Tuiskun maalla. Lääninhallitus antaa 23.10 1922 lohkomiskirjan, jossa määrätään tilan veroista kantatiloille.

Lunastushinta oli 15.781,60 mk, joka maksettiin ilman valtion välitystä. Lohkomiskirjasta 12.12.22 ilmenee, että Riihimaan tila on 2,67 ha, Nokson tila /Salomon Tuisku 269,75 ha ja Kuhnan Lautapihti 24,48 ha, josta peltoa 23,72 ha.

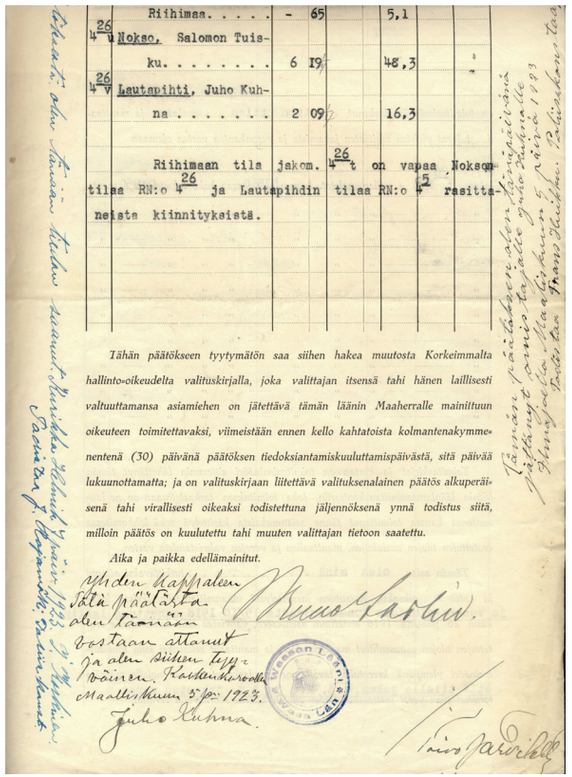

26/4	Riihimaa.	-	65	5,1	
	Nokso, Salomon Tuisku.	6	19	48,3	
26/4 v	Lautapihti, Juho Kuhna	2	09	16,3	

Riihimaan tila jakom. 26/4 t on vapaa Nokson tilaa RN:o 26/4 ja Lautapihdin tilaa RN:o 5/4 rasitteneista kiinnityksistä.

Tähän päätökseen tyytymätön saa siihen hakea muutosta Korkeimmalta hallinto-oikeudelta valituskirjalla, joka valittajan itsensä tahi hänen laillisesti valtuuttamansa asiamiehen on jätettävä tämän lääninn Maaherralle mainittuun oikeuteen toimitettavaksi, viimeistään ennen kello kahtatoista kolmantenakymmenentenä (30) päivänä päätöksen tiedoksiantamiskuuluttamispäivästä, sitä päivää lukuunottamatta; ja on valituskirjaan liitettävä valituksenalainen päätös alkuperäisenä tahi virallisesti oikeaksi todistettuna jäljennöksenä ynnä todistus siitä, milloin päätös on kuulutettu tahi muuten valittajan tietoon saatettu.

Aika ja paikka edellämainitut.

Yhden kappaleen
Sitä päätöstä
olen tänään
vastaan ottanut
ja olen siihen tyytyväinen. Kaskenkorvalla
Maalis-kuun 5 pv. 1923.
Juho Kuhna.

Karjan ruokinnassa siirryttiin 11.10 sisäruokintakaudelle. Marraskuussa karja oli jaettu 7 ryhmään tuotantorytmin mukaan. Rehuina olivat: Soijarouhe, kaurajauho, kaura, heinä, kauran olkia, turnipsia. I ryhmässä oli 8 lehmää ja ruokinnassa kauroja, heinää, olkia, joiden suhde on 4 /5 ja vähän turnipsia, rehuyksiköitä/ lehmä oli 3,5. Ryhmässä II oli 5 lehmää samoilla rehuilla 4.4 ry/ lehmä/pv. Ryhmässä III 8 lehmää ja mukaan tulee kaurajauho ja 5,2 ry/lehmä/pv. Ryhmässä IV on 5 lehmää ja painopiste siirtyy kaurasta kaurajauhoon ja turnipsien määrä on suurempi ja ry määrä on 6,50 / pv/ lehmä. V ryhmässä 2 lehmää ja nyt on vain kaurajauhoja ja olkien määrä vähenee ja turnipsien määrä on suuri ja yhteensä 8,2 ry / lehmä/ päivä. Ryhmässä VI on kaksi lehmää ja nyt mukaan tulee soijarouhe ja heinien suhde olkiin on 7/2 yhteensä 8 ry/ lehmä / pv. Viimeisessä ryhmässä VII on vain Oma lehmä, joka saa soijarouhetta ja jauhoja ja heinien/olkien suhde 8/2 ja koko ry määrä on 10,4 /pv eli liki 3 kertainen ummessa oleviin nähden.

Koko talon lehmämäärä oli 1922 keskimäärin 30,7 lehmää, joiden keskituotos oli 2.528 kg maitoa ja 94,4 kg rasvaa ja rasvaprosentti 3,7. 100 ry tuotettiin 118 kg maitoa ja 4,4 kg rasvaa. 20 parhaan keskituotos oli 2.790 kg maitoa ja 103,6 kg rasvaa, prosentti 4,6. 100 rehuyksiköllä nämä parhaat tuottivat 122,7 kg maitoa ja 4,6 kg rasvaa.

Paras lehmä oli karjan kantalehmäksi nimetty Ostikki, joka tuotti 4.342 kg maitoa ja 139,8 kg rasvaa. Seuraavassa tyhmässä 3.400 kg / 133 kg oli kolme lehmää: Orvokki, Ruusu ja Sävel. Pienimmän tuotoksen Annikka ja Akra myytiin pois. Ja hiehoja astutettiin Jymyllä ja Mahtavalla ja parhaita lehmiä Jymy- ja Uljas-sonneilla.

Hermanni ja Jaakko Ala-Koskenkorvan perikuntien omistuksiin liittyen lunastettiin samalla tavalla Leppiojan, Välimaan ja Winterin torpat ja Qvistin (Kvistin) mäkitupa-alueet. Perikunnat hoksaavat vasta 1928 kysellä rahojen, 24.000 mk, perään valtiokonttorilta, josta todetaan, että rahat on nostettu valtakirjan nojalla jo tammikuussa. Kavalluksesta oli kyse.

Näiden torppien asukkaat olivat paljon töissä Juho Kuhnalla ja myöhemmin myös perikunnan ja veljesten aikaankin.

Kauhajoen myllykivitehdas 1922: tarjoaa 1200 mm myötäpäivään pyörivän ”timantti” kiven hintaan 5.000 mk. Saa käyttää kuukauden ja palauttaa, jos ei hyvä, tai sitten maksaa kivi.

Palkkakirjassa 1922: Karjakko Sylvi Ahonen tulee töihin joulukuussa 1921. Vuoden 1922 palkka 3.500 mk, josta otettiin ennakkoon 2.950 mk. Maria Ojaniemi palkka 1.000 mk huhti- lokakuu.

Eero Viinamäki palkka 6 kuulta 10 mk päivä 1.470 mk.

Kusti Koski 1921–1922 ottoja 23 kpl yhteensä 1.640 ja palkka räkninki oli 2.000 mk ja töiden kohdalla Yläkamarien kokki: Fylli 5 pv, rossi 4, isännänkamari 2, kyökki 2, eteinen 2, Sali 4, kokin fylli 2 ja Salin katon höylöö, kyökin paneelin höylöö, Mitä kaikkea tehtiin?

Mylläri Juho Astori Tupila (nuorempi) ottoja 1922: kirjattu tuottoja myllystä 4.022,50 mk. Ottoja rahana 1.000 ja sitten oli kauroja, rukiita, heinää, ohria, sianpossu, joiden arvoa ei kirjattu ja kolmena kirjauksena ”kunnan vero” yhteensä 326,35 (myllärin ennakkovero?) Joten myllärin vuosipalkka oli melkoinen myllyn tuloihin nähden, vaikka todennäköisesti tuossa 4.022,50 mk hinnassa oli vain rahalla myllärille maksetut ja valtaosa tuli suoraan Juholle.

Vanhemman mylläri Juha Tupilan ottoja 1922; Tilitetty myllykirjasta 1.134,50 mk, rahaottoja 2.630 (usein rahat oli annettu Sannalle), muita ottoja heinää, ruista, kauroja nisujauhoja, osa oli hinnoiteltu (1.902 mk, suurimpana heinää 500 mk, lehmän ostoon 1000 mk ja lämmintä maitoa 168 litraa 1,50 mk/l) Kunnan verot 26,60 Yhteensä saadaan kirjaan luku 5.815,10. Lisäksi kirjataan myllärin apuna Arvo Viinamäki 8 pv 215 mk ja Kaapo Viinamäki 12 pv 330 mk, josta osa viljana.

Mylläri Jussi Mannilan ottoja 1922: Tilitetty rahaa myllykirjasta 2.683,50 mk, rahaottoja 500 mk ja lisäksi useita ottoja ohria 160 litraa, kauraa 7hl, rukiita 410 litraa. Vuosipalkka ei tästä selviä.

Jussi Kivistön palkka 2.928 mk (toukokuusta lokakuulle). Lennart Tahkojan töitä marraskuu 18 pv á 12 mk, joulukuu 25 pv á 10 mk, tammikuu 25 pv á 12 mk, helmikuu 24 pv á 13 mk = 1.078 mk.

Sameli Syrjälä oli paljon töissä 1921-22, rahaotot menivät koko ajan vähän etupainoisesti talvikuukausina oli 300 mk ja kesällä 500 mk/kk. Lopputili otot 4.980, pankin korko 135 = 5.115 mk. Palkka 6.000 mk.

Karjakko-oppilas Aune Aho palkka 1922 800 mk. Sisäkkö Maria Rahkon palkka 6 kk 1.500 mk. Kalle Koivusaari tuli töihin 14.6 ja oli nostanut 6.9 mennessä 1.260 mk. Anselmi Mäki tuli töihin 26.5 ja 25.9 mennessä oli nostettu 1.600 mk. Einari Laakso 5 kk palkka 2.408 mk.

Iivari Saarakkalan palkka 1922 3.600 mk. Fanni Majamäki 6 kk palkka 1.200 mk.

Vuodelta 1922 löytyy muistilista soravaunujen täyttämisestä: Hietaa ajettu asemalle toukokuu 1, kesäkuu 11, heinäkuu 7, elokuu 15, syyskuu 2 = 35 vaunua lastattu á 75 mk = 2.605 mk.

Ilmari armeijaan menon aikoihin tai koulukuva Tampereelta.

Ilmari astuu asepalvelukseen 27.10.1922 yksikkö TR

Palvelusaika 1 vuosi.

Katri kirjoittaa Alajärveltä 14.11.1922

Kotoa oli tullut murupaketti ”Sirkan ristiäiskeksejä”, jotka olivat menneet rikki, mutta olivat hyviä.

”Niin te olettekin taas aivan yksiksenne siellä hosumassa. Kyllä siinä saa toisenkin askeleen ottaa päivän mittaan, kun on mylly, talo ja vielä leipätehtaan asiat hoidettavana. Kuinka te vielä jaksattekin niin kovasti hommata ja aina vain yrittää eteenpäin, että lapsilla vaan olisi helpompi päästä elämisen alkuun. Monet ovat jo siihen ikään katsoen niin raihnaisia ja velttoja etteivät saa mitään aikaan- lepäävät vaan laakereillaan. Kyllä olisi teilläkin aika jo päästä helpommalla, kun olette jo niin paljon saanut aikaan tässä elämässä. Harvoilla sitä on niin ansiokas elämä takanaan!”

Leipätehtaan asioita kysytään ja arvellaan, että taitaa mylly olla tänä päivänä maanviljelijän ainut tulolähde.

”Ja Sirkka taitaa olla jo iso tyttö, kun kotiin täältä pääsen. Ailiko (kasvattityttö) kulkee koulua taasen? Koskas se Suoma lähtee sieltä tulemaan?”

Matkaa arveltiin vaikeaksi ja teitä liukkaiksi, mutta jos Lapualta saisi turkin lainaksi niin varmaan tarkenisi. Perjantaina olisi ollut nimipäivät tohtorilla, jossa lystiä pidetään, mutta jos Suoma ehtii vasta Katrin päiväksi niin ” voisi tuoda munia mukana, täältä niitä ei saa mistään.”

Joulukin joudutaan vielä olemaan töissä ja jos sattuu olemaan asiaa, niin voisi soittaa nimismiehelle niin tulevat hakemaan minua.

”Puhuvat täällä, että se postineiti on hyvin rikkaasta kodista, liekö totta!” Katri

Tilan metsistä teki lisakki Olli 27.11.1922 puiden arviota neljäntoista jalan korkeudelta Englannin tuumissa rungottain.

Tämän perusteella hakattiin ns. Paapan talon puut, jotka Juho mainitsee kirjeessä.

Yhteistapaturmavakuutus uusitaan vuosittain maaliskuussa ja 1.3 asiamies Antti Tapola lähettää uuden tapaturma kirjan, jossa kookas ohje (laitettavaksi taukotilan seinään) miten työntekijän tulee hakea korvausta tapaturmista ja mitä vahinkoja vakuutus kattaa. ”Herra Juho Kuhnan maanviljelystyöntekijät Ilmajoen pitäjän Kokkolan kylässä.”

Palkkasumma on 40.000 mk ja maksu-% 9.95. Vakuutus maksu on 423 mk ja sitä on korotettu 25 mk:lla tilalla käytettävästä halkosirkkelistä johtuen.

Tapaturmavakuutus OSAKEYHTIÖ Kullervo HELSINGISSÄ

YHTEIS-TAPATURMAVAKUUTUS

joka perustuu asetukseen 18 p:ltä elokuuta 1917 koskeva työväen tapaturmavakuutusta.

№ 38417

VÄLIAIKAINEN TYÖANSIOSUMMA: S:mk 40.000:– 995 ‰

VÄLIAIKAINEN VAKUUTUSMAKSU: S:mk 398:–

Vakuutus alkaa 1/3 1922 kl. 12 päivällä.

Vakuutus päättyy 1/3 1923 kl. 12 päivällä.

TAPATURMAVAKUUTUS-OSAKEYHTIÖ KULLERVO VAKUUTTAA vakuutushakemuksessa 13 p:ltä helmi kuuta 1922 annettujen tietojen nojalla tässä jäljempänä olevilla yleisillä ja eriväisillä ehdoilla sekä niiden määräysten mukaan, mitkä mainitaan työväen tapaturmavakuutusta koskevassa asetuksessa 18 p:ltä elokuuta 1917

Herra Juho Kuhna

~~työntekijät~~ maanviljelystyöntekijät Ilmajoen pitäjän Kokkolan kylässä

Väliaikaiseksi työansiosummaksi on sovittu ylempänä mainittu summa, mikä vakuutusajan kuluttua lopullisesti määräytyy, ja lasketaan silloin vakuutusmaksu lopullisesti ylläolevan maksuerän nojalla ansiosumman tuhannella.

Tätä vakuutuskentiaktia, joka koostuu yllämainitun ajan, on valmistettu kaksi kappaletta, ja ovat molemmat asianomaiset nämät sekä hyväksyneet että allekirjoittaneet.

sta/lla p. kuuta 19 Helsingissä 20 p:nä helmi kuuta 1922

TAPATURMAVAKUUTUS-OSAKEYHTIÖ KULLERVO

Juho kirjoittaa 1.3.1923 Ilmarille

Rakas Poikani Ilmari:

Pahoitellaan kun ei ehdi kirjoittaa. Kerrotaan sitten: ”Eilen oltiin Annin (Yli-Kuhna) luona tykönä kovissa ”kalaaseissa” oli immeisiä 3 seurakunnasta, Kauhajoelta, Kurikasta.

Juho muistelee Kuhnalan mummin hautajaisia (Maria Yli-Kuhna os. Kauppi kuoli 8.2), joissa kuoro lauloi ja ihmetteli, kun eivät olleet kutsua Ilmarille toimittaneet.

Paavo ja Suoma olivat menneet Jämsään – on kylmä reissu, kun pakkasta 27–30 astetta.

”Kivet käräjävuoresta ja hirret Varpaismäestä on ajettu. Paapan tupaa varten, on meillä aikomus ensi kesänä lyödä ne kokoon, että jos nuoret miehet näkis hyväksi tuoda emäntiä, niin voi ne ensihätään sinne tälläillä.”

Juho kehuu, että saatu pystyyn aika hyvä kuoro, tenoreita puuttuu. Katri oli tullut kotiin huilaamaan ja Juho kehoittaa Ilmaria soittamaan Mellaan, kun Paavo ja Suomakin on siellä.

”Lähetämme tässä 200 mk kaffirahoiksi (sisäpiian 1 kk palkka), kirjoita sitten kun loppuu. Terveisiä kaikilta, voi hyvin Isä”

Mauno kirjoittaa 11.6.1923 Ilmarille armeijaan

Veli Rakas

Pahoitellaan ettei ole kirjoitettu ja ihmetellään mihin aika menee. Kevät on näyttänyt synkältä, kun kesää ei tule lainkaan, ”mutta nyt on satanut friskisti.”

Eläimet ovat vielä sisällä ainakin viikon, kun ruoho on niin lyhkäistä. Oli vietetty kokoomuksen juhlat, joiden ensi päivä oli kärsinyt sateista, ja Mauno oli ollut myymässä ruokalippuja. Muisteltiin edellisen vuoden juhlia, johon verraten nämä ei ollut mitään.

Laulujuhlat oli tulossa ja Mauno mietti kuoroon liittymistä, kun ei ollut kovin hyvässä kunnossa koko kuoro.

Edessä oli Mikkelin matka, jonne arveltiin, ettei Paavo suinkaan pääse. ”Aatto kanssa on matkoilla kovasti, Imatralla käy jossaki kokouksessa ja sitten menee Jämsään.”

”Kuinkas sinun aikasi menee näin kesällä kasarmin yksitoikkoisuudessa. Oletko saanut yhtään tietoa koska pääset pois ja saatko yleensä lyhennystä ollenkaan.” ”Paapan tuvan kivijalka on kanssa valmis ja pian pitäisi alettaman rakentamista, niin että kyllä hommaa piisaa.”

”Leipätehtaan varasto on kanssa jokseenkin selvä, muutamia satoja kiloja vain enää on. Sotaväki sai kokea leipää, eikä minkäänlaisia muistutuksia tullut, joten kait tykkäsivät.”

Hauska yksityiskohta, kun Juho kirjeessään kertoo, että puutarhatalo tulee poikien tulevien emäntien ensitukikohdaksi, mutta Mauno ja Ilmari kertovat, että rakennetaan paapan tupaa.

Juho ostaa 25.6.23 Lux-pölynimijä takuu 1 v
Tämä laite oli kova hankinta ja kun irtaimistoa pakkohuutokauppaan valitaan, niin sinne tulee Könnin kelloja, kassakaappi ja pölynimijä.

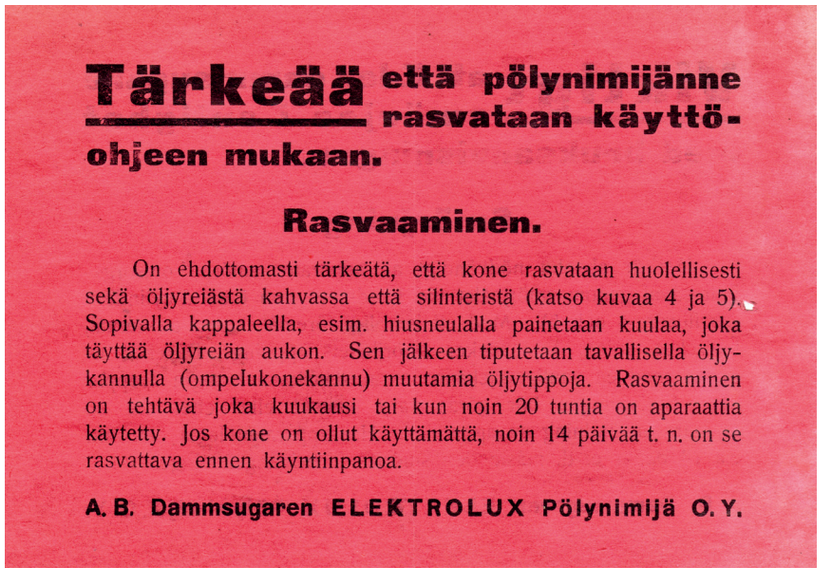

Tärkeää **että pölynimijänne rasvataan käyttöohjeen mukaan.**

Rasvaaminen.

On ehdottomasti tärkeätä, että kone rasvataan huolellisesti sekä öljyreiästä kahvassa että silinteristä (katso kuvaa 4 ja 5). Sopivalla kappaleella, esim. hiusneulalla painetaan kuulaa, joka täyttää öljyreiän aukon. Sen jälkeen tiputetaan tavallisella öljykannulla (ompelukonekannu) muutamia öljytippoja. Rasvaaminen on tehtävä joka kuukausi tai kun noin 20 tuntia on aparaattia käytetty. Jos kone on ollut käyttämättä, noin 14 päivää t. n. on se rasvattava ennen käyntiinpanoa.

A. B. Dammsugaren ELEKTROLUX Pölynimijä O. Y.

Tämä kuva voisi olla Ilmarin lomilta kevättulvan aikaan 1923. Vasemmalta Paavo, Ilmari ja Juho. Ilmarin paljastaa sotilaslakki, vaikka muuten yllä on siviiliasu. Vähän tosin jää epävarmuutta Juhon ulkomuodosta, voisiko kuva olla myöhemmältä ajalta, mutta Aatoksi keskimmäistä on vaikea uskoa joten…

Ilmari kirjoittaa Utin leiriltä 22.7.1923 Ylennetty 12.6. Korpr.

Isä Rakas.
Taas pahoitellaan, ettei ole kirjoiteltu, mutta paketti oli mieleen. Herkkuja oli paljon, mutta moneen suuhun menivät.

Ilmari oli pettynyt, kun kenraalin tarkastuksessa heidän telttaa ei tarkastettu lainkaan. Ja pian alkaa manööverit koko kuukausi yhteen menoon. Koko divisioonan marssiin osallistuu tankit ja lentokoneet ja herrat tulee katsomaan.

”Luulin ettei täällä ole tuttuja, mutta vielä mitä: Ilmailu osastolla on Ilkan Niilo ja Yrjö Könni.” Ilmari oli päässyt oikein lennolle asti ja huimasi kovasti.” Kun koneen toinen siipi oli alaspäin ja toinen ylöspäin teki koko pahaa”. Kone kävi 1.100 m korkeudessa. Lennosta saatiin lentokastetodistus, jonka Ilmari lupasi lähettää kotiin, ettei vain mene hukkaan.

”Onko heinätyöt edenneet, kun on ollut poutaa ja joko paapan tupaa on alettu rakentamaan?” ja sitten lopuksi ohimennen: ”minut on myös ylennetty korpraaliksi, että muistatte panna kirjekuoreen: Korpr. Palkkakin nousi 10 penniä.”

Anshelm Wälimäki ja Maria Wälimäki tunnustaa 29.7.1923
Sen kolmentuhannen Suomen markan lainan ja sen koron vakuudeksi, jonka me olemme lainaksi saaneet Ilmajoen kunnan Säästöpankista luovutamme me allekirjoittaneet omistamamme asuinrakennuksen, sijaitsee Koskenkorvan talon maalla, pantiksi sanotussa velkakirjassa oleville takausmiehille maanviljelijöille Juho Kuhna ja Mauno Koskenkorva, siihen saakka, kun tuo laina tulee maksetuksi. Todistaa Hilda Kivistö ja Iivari Saarakkala.

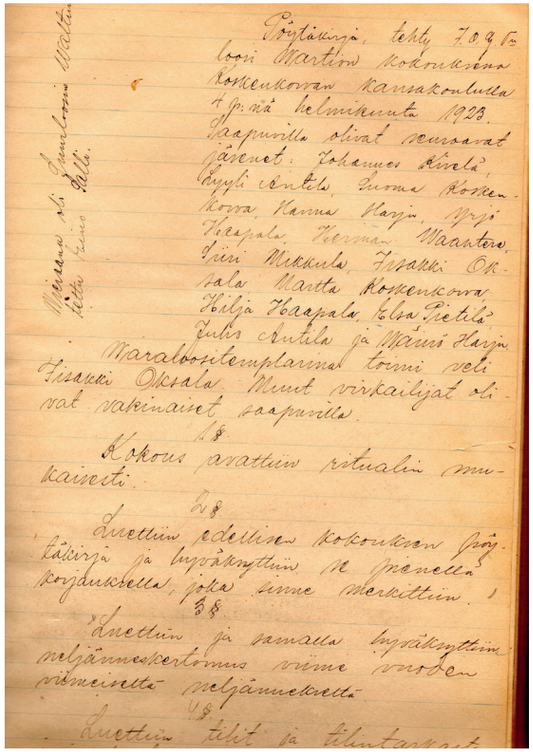

Poikien ollessa armeijassa Suoma toimii eräänlaisessa salaseurassa ainakin vuonna 1922–1927, jonka pöytäkirja on ajautunut monen vaiheen kautta käyttööni.

Jäseninä on tunnettuja koskenkorvalaisten tilojen lapsia myös monessa mukana oleva opettaja lisakki Oksala ja Juho Antila, mutta useimmat jäsenet olivat naisia. Seura, joka kutsui itseään Vartio loosiksi, kokoontui n. 2 viikon välein. Pöytäkirjoista selviää vain normaalia kokousasiointia, mutta aina kokous aloitettiin ja lopetettiin rituaalin mukaan. Uusia jäseniä piti jonkun ehdottaa ja sitten valittiin joku valmistamaan jäseniä, jotka otettiin vastaan rituaalin mukaan.

Kokouksissa pidettiin esitelmiä ja eräässä kohdin todetaan toiminnan tavoitteeksi ”kirkastettu ihmisyys.”

Seura sai ohjeita Englannista mm. salasana oli hukkunut postissa. Suomessa oli myös suurloosi, jossa toimivat päävirkailijat Suomessa.

Kansainvälisestä toiminnasta todettiin eräässä kokouksessa: ”Suurloosin vuosi-istunnossa oli lausuttu Ranskan, Espanjan ja Portugalin toimintaa vastaan moitteita särkeä ja hajoittaa pienten kansain väkijuomia vastustavaa lakia ja voimia. Ja sisälsi tämä kansainvälinen kiertokirje myöskin onnittelut Suomen kansalle niistä voitoista, joita se on saavuttanut väkijuomia vastaan taistellessaan.” Tästä voisi päätellä, että tämä saattoi olla myös yksi tämän järjestön tavoitteista. Loosi antoi pyydettäessä jäsenille raittiustodistuksen.

Kesäkuussa 1923 ensi kerran pohdittiin seuran lopettamista, kun jäsenillä on niin vähän harrastusta asiaan. Kokoukset olivat aina Koskenkorvan koululla, aluksi sunnuntaisin, mutta sitten keskiviikkoisin alkaen tasan klo 7 ja päättyy puoli kymmenen, paitsi jäseniä otettaessa kello 10.

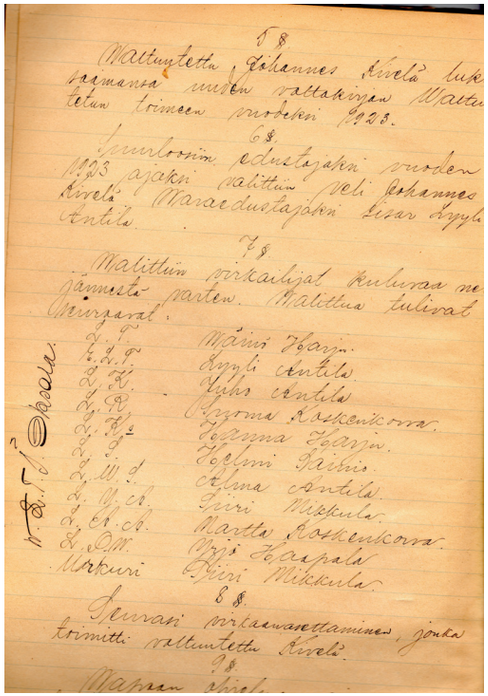

Suomen suurloosin kokouksessa Vaasassa oli ollut loosia edustamassa Johannes Kivelä ja kertoi alkukokouksen olleen yksitoikkoinen lukuisten poisjääntien takia, mutta huviretki oli sen sijaan hyvin lämmin ja innostava.

Virkailijoiden nimillä on englanninkieliset kirjainlyhenteet ja suomennettuna: Yliairut, kantomies, rahastonhoitaja, sisävartija, sihteeri, varasihteeri, urkuri, varatemplari, kappalainen, loositemplari.

Jäseniä kutsuttiin etuliitteellä Veli ja Sisar.

Seuraavan nimilistan sain koottua pöytäkirjoista, jotka olivat eräässä lapsiperheessä kohdanneet kovia, joten lista ei varmaankaan ole täydellinen:

Antila Alma, Antila Juho, Antila Lyyli, Antila Kaisu, Erikson Hulda, Haapala Hilja, Haapala Yrjö, Harju Hanna, Harju Väinö, Hoppa Hanna, Järvi Helvi, Kauppila neiti, Kivelä Johannes, Koskenkorva Katri, Koskenkorva Martta, Koskenkorva Suoma, Mikkula Siiri, Mikkula Iivari, Niemelä Hugo, Oksala Iisakki, Pietilä Elsa, Sainio Helmi, Waahtera Helmi, Waahtera Herman, Ylirahnasto Juha.

Kokoukset harvenivat ja osanotto oli heikkoa. 18.2.1926 päätettiin ensikerran loosin lopettamisesta ja vaikka Vaasan veljeysloosi oli lähettänyt sisar Rannan ja veli Saarikosken virittämään toimintaa uudelleen se lakkautettiin 9.1.1927.

Hyvin vahvoja viitteitä vapaamuuraritoimintaan, jonka tunnen.

Uusi Myllynkivi tuli nyt Paimiosta merkillä ”timantti”.

Palkkakirjasta vuodelle 1923:

Iivari Saarakkala tekee työsopimuksen 1.5 1923 saakka: Rahapalkka 2.500 mk + 2 hl rukiita, 1 hl ohria, 2 hl kauroja, 1 kuorma heiniä = 3.020 mk. Jatkosopimus kesäksi 3.600 mk marraskuun 1 pv saakka.

Sameli Syrjälä teki työsopimuksen hevosten ruokinnasta 1.5. 1923 350 mk/kk + 1 hl rukiita, ohria ja kauroja. Rahaa 2.100+ etuudet = 4.200 mk sekä Pieksusaappaat. Kesällä tehtiin lisätöitä mm touko-kesäkuu 50 pv á 18 mk = 900 mk, jolloin palkka yhteensä 3.000 mk.

Juha Kivistö, Einari Laakso ja Anssi Mäki tekivät myös työsopimukset 1923, 300 mk kuussa. Kesäkausi erikseen 2.800 mk, touko-syyskuu. Fanni Majamäen sopimus 200 mk/kk.

Mylläri Juha Tupila vanhempi otot rahana ja viljana, heinänä yhteensä 1923 3.699,40 mk.

Martti Punkero palkka 1.200 mk. Karjakko Sylvi Ahosen palkka 2.500 mk. Iiska Murtoniemi teki 1.11 rengin kaupan 300 mk/kk.

Mikko Kvisti sementtivalimon töitä 1.072,50 (urakka/kpl hinta) hakattu halkoja 10 mk/motti päivätöitä 30 mk/pv yhteensä 2.497,50 mk. Arvi Viinamäki työssä 1923 koko kesänä 86 pv á 18 mk. Alma Mattila navetta töissä 70 pv á 10 mk.

Urakkatöitä: Ruisjalka 1,60 mk, Kaura pystykokkonen 0.75 mk,

Heinäkuorma 100 mk, sianporsas 100 mk,

Vuodelle 1924 tehdään saman tyyppiset sopimukset talvikaudeksi, könttäsumma 2.500 mk pysyy ennallaan, samoin kesäkausi 3.600 mk (tosin todetaan Iivari Saarakkalan kohdalla: riittävästi heinää pyörtänööstä), kuukausikorvaus nousee 350 mk:n osalla (vanhat), uudet edelleen 300 mk mm. Arvi Viinamäki tulee tallitöihin 300 mk/kk ja saappaat.

Matti ja Aatto Kivistö tekevät työsopimuksen 6 kk 1.5 – 1.11 300 mk/ kk + heinäajalta 100 mk Palakaksi tuli 8.11. 2.550 mk.

Eero Viinamäki teki sopimuksen samalle ajalle 375 mk/kk + 100 heinätöistä. Yhteensä 1750 mk. Yrjö Heinonen teki sopimuksen toukokuu – marraskuu 450 mk/kk + 100 mk heinäajasta, ottoja rahana, maitona ja viljana 2.741,75 palkka 2.800 mk eli tasan meni. Tässä lämmin maito 1,25 mk/l, kuorittu maito 0.30 mk/l, ruis- ja ohrajauho 2.23 mk/kg

Ilmari kirjoittaa Utissa elokuun 14 pv 1923

Isä rakas

Kiitellään paketista ja kerrotaan, että leiriaika alkaa päättyä, mutta vielä on” kova luu purtavaksi on nimittäin nuo divisioonaan manööverit, marssitaan tuonne kai Luumäelle saakka. Kyllä siinä taidetaan tapella aika lujasti.”

Paikalla oli myös suojeluskunnan toimia. Ilmari kehui tehtyä Viipurin matkaa, kun oltiin näin lähellä ja siellä oli katselemista,

linna ja Monrepon ja käytiin myös Tanhuvaarassa, jossa Katri kovasti tykkäsi olostaan.

Ilmari on lukenut, että Ilmajoelle tulee suuria herroja ja arvelee, että käyvät varmaan meilläkin, kun menevät Santavuorelle.

Lehdessä oli uutinen, että arvovaltainen suoretkikunta vierailee ja kohteena oli myös Santavuori, tosin sinne ei ehditty, mutta Kuhnan kuoroa kuunneltiin ennen junalle menoa.

Loman saanti siihen oli epävarmaa, syyskuun aikana yritetään pois.

”No kahdessa kuukaudessa nyt kuitenkin pääsen pois, jos nyt niin hullusti ei käy, että alikersantiksi ylentävät.”

”Leipätehdas on taasen käynnissä. Mitenkäs uusi mestari saa leivän syntymään. No empähän taasen enempää tällä kertaa muista. Paljon terveisiä kaikille ja hyvät voinnit t. Ilmari

Mauno kirjoittaa uudelleen 31 pv elokuuta:

Veli Rakas.

Kortti oli tullut ja ”manooverit” oli ohitte. ”Keskiviikkona isälle tapahtui vakava tapaturma. Hän meni tuonne uuden rakennuksen telineille ja putosi sieltä maahan noin 3.5 m korkeudelta. Väisti hirsiä, jotka olivat pitkällä ja astui hieman pölkyn päälle, joka keikahti. Kovalle maalle isä parka putosi ja siitä sitten miehet kainaloista kannattaen toivat sisälle. Vertahan tuli suusta eikä tahtonut saada ollenkaan hengitetyksi, meinasi aivan tukehtua. Lääkäri tuli kumminkin sangen pian autolla ja vähän lievitti tuskia, mutta kovat oli sittenkin 3–4 tuntia. Sen jälkeen vähän helpotti ja näyttikin että päästäisiin koko helpolla. Kumma kyllä, kun ei katkennut mitään luita. Tapaturmaa seuraava yö, oli koko lailla sentään parempi vaikkei saanutkaan nukutuksi. Eilen aamupäivästä oli hän myös aika hyvä ja samoin päivällä. Iltapäivällä oli siinä joitain vieraita sitä katsomassa ja hän kait rasittui siitä. Sitten illalla siinä ½ 11 aikana sai isä äkkiä, sydämen huonosta toiminnasta, vilu väreet koko ruumista tärisytti ja vielä piti oksentaa. Se oli kovaa isälle, lääkäri soitettiin ja hän tuli puolen yön ajoissa diakonissa mukanaan ja hän antoi ruiskeita, jotka helpottivat, isä sai yönloppua sentään vähäsen nukutuksi. Tänä päivänä hän on ollut raukea ja väsynyt. Ja sydämen toiminta ei ole ollut oikein hyvä. Vatsaakin vielä on pakottanut.

Kyllähän lääkäri sentään toivoo, kunhan nyt päästäisiin muutama päivä, ettei vain tulisi keuhkokuume, silloin saa peljätä pahinta.

Kuten arvaat, on tämä ollut meille vakavaa aikaa eikä ole tullut sinullekaan ennen kirjoitettua. Et sinä taitaisi päästä katsomaan isää? Pitäisikö siinä olla lääkärin todistus, jos pääset käymään. Ei tullut siltä lääkäriltä kysyttyä tarkemmin, josko se luulisi todistusta tarvittavan.

Kyllähän tästä parasta toivotaan, mutta eihän ihminen tiedä kaikkea. Olisi mukavaa Isällekin, kun näkisi kaikki lapsensa ympärillään. Kirjoita nyt kohta, jos tarvitset lääkärintodistusta, vaikka kyllä se menee niin pitkälle sitten koko touhu.

Monin terveisin Mauno. Panen tähän 100 mk, jos pääset!

Meijerin taloudessa huomataan talouden nousukausi alkavan 1923 ja maitomäärä ylittää ensi kerran perustamisvuoden määrän.

Samuel Syrjälä panttaa 10.9.23 omistamansa mäkitupa-alueen rakennukset Koskenkorvan tilan maalla Juho Kuhnalle, Mauno Koskenkorvalle ja Iisakki Rannolle siksi aikaa, että 4.000 mk laina on tullut suoritetuksi korkoineen.

Paavo Virkkunen lähettää 20.9.1923 papiston palkkauskomitean pöytäkirjan allekirjoitettavaksi. ”Asessori Grönroos on jo allekirjoittanut, ja Nylén on laittanut tekstin molempien puolesta, joten olisi tarpeen saada vain nimikirjoitus viereen.”

”Olemme hyvin osanotolla seuranneet sairauttasi ja iloitsemme, että tervehtyminen jo on ottanut vauhtia. Toivon nyt piakkoin pääseväni käymään Koskenkorvassa.”

Muistikirjasta:

Vilja: Ilmajoen varavankila useita kertoja ruisjauhoja á 2.65 mk/kg määrät maalis – huhtikuu yhteensä 9.485 kg eli 25.221 mk. Eero Kuhna kaurajauhoja 2.085 á 1,50 mk/kg ja ryynejä 56 kg á 3 mk, maksoi 3.295,50 mk vekselillä. Työväen Osuusliike r.l. Vaasa ohrajauhoja 554 kg á 2.90 huhtikuussa ja syyskuussa 598 á 3 mk = 3.400,60. Rakennusmestari Juho Kukkula Kurikka kultasade kauraa 534 kg á 1,90 mk. Mv. Kustaa Vaala kauransiemen 617 kg á 1.90. Iisakki Kaunismäki kauran siemen 121 kg, Tiilitehdas Oy Ilmajoki 125 kg kaurajauhoja 2.50 mk/kg. Piirimielisairaala Seinäjoki ohraryyniä 180 kg á 3 mk, kauraryynejä 398 kg á 3 mk, ruisjauhoja 470 kg á 2.55 mk = vuoden myynti 1.734 mk.

Mikko Laurila 1.038 kg rukiita á 1.80 ja jauhettu 2.010 kg ruista á 10 p. Harjun osuuskauppa ruisjauhoja 1.736 kg á 2.40 mk. Jauhettu 2.515 kg á 6 p/kg. Eetu Hopiavuori ruisjauhoja á 2.50 1.352,50 mk maksettu rahalla. J.V. Talvitie ruisjauhoja 672,50 mk. Jauhettu 1.170 kg vehnää á 50 p maksettu vehnällä. J.K Kuoppala Lapua nisujauhoja jauhettu 470 kg á 50 p. Heino Alanko Ilmajoki 1 hl rukiita á 130 mk ja 7 hl kauraa á 50 mk = 480 mk.

Viljan myynti, siemen, jauhot ja jauhatus laskutuksen kautta, 50.000 mk, lisäksi myllärit tilittäneet käteismyyntiä esim. 1922 4.022 mk.

Betonituotteita: Nurmon osuuskauppa renkaita á 90 mk 970 mk, Agr. J. Kailo Isokyrö renkaita 600 mk + rahti 70.50 mk. Karjanmyyntiosuuskunta Itikka renkaita 1.200 mk. Iisakki Jaskari Lapua renkaita 900 mk rahti Ruhan pysäkille 77 mk. Matti Koivulahti 160 mk, Mv. Hautala Kurikka 8 kpl á 100 mk, Rakennusmestari Soivio Koria O/y Constructor 827 mk, V. Lappalainen 300 mk rahtu Niinimaa 35.50 mk. Suutari Juho Luoma Kauhajoki 4 kpl renkaita á 90 mk. Antti Tapola Ilmajoki 10 kpl 6” putkia á 16 mk. Jaakko Talvitie Ilmajoki 4 kpl trompuja á 75 mk, rahti Tuomikylään 9 mk. Ampumatarvevarikko 4 Ilmajoki kesäheinäkuussa trompuja ja renkaita 984 mk. Pappilan virkatalojen lautakunta renkaita ja pikkutiiliä 430 kpl á 1,25 mk kaikki yhteensä 1.137,50 ja vienti Herralaan 25 mk/ kuorma.

Ilkan muistomerkkirahasto kesä- lokakuu -23 maantie trompuja 15 kpl, 4–8 ” putkia 205 kpl á 12-14 mk/kpl laskutus yhteensä 4.541 mk. Ilmajoen varavankila 600 kpl ”onttotiiliä” á 4 mk ja 2400 mk ja rahti 45,25 mk.

Oy Constructor 4 ” putkia á 10 mk, 8 ” putkia á 20 mk yhteensä 250 mk (liittyy Ilkan patsaaseen myös). Mikko Laurila Seinäjoki putkia 126 mk (osti myös hietaa). Rakennusmestari Hulmi 3 kpl 90 cm renkaita á 90 mk.

Koskenkorvan Urheilukenttä Oy 10 kpl 6 ” ja 10 Kpl 4 ” putkia lahjoitettu. Herra Leander Seppänen Kauhajoki 5 kpl 1 m renkaita 100 mk annettu alennusta 25 mk. A. Lehtimäki Seinäjoki renkaita ym. 1.206 mk. Vihtori Kuutti Kauhajoki 480 mk. Apteekkari E.A: Grönroos Seinäjoki putkia ja renkaita 1.718 mk. Rakennusmestari Ruuskanen 6 ” á 16 mk ja 4 ” á 10 mk 125 kpl 1.760 mk.

Kannoston lasku 1923

Laskusta ilmenee monia työsuoritteita ja lyijykynämerkintä kertoo, että suuri osa kuitataan luonnossa, esim. rukiilla, perunoilla yms.

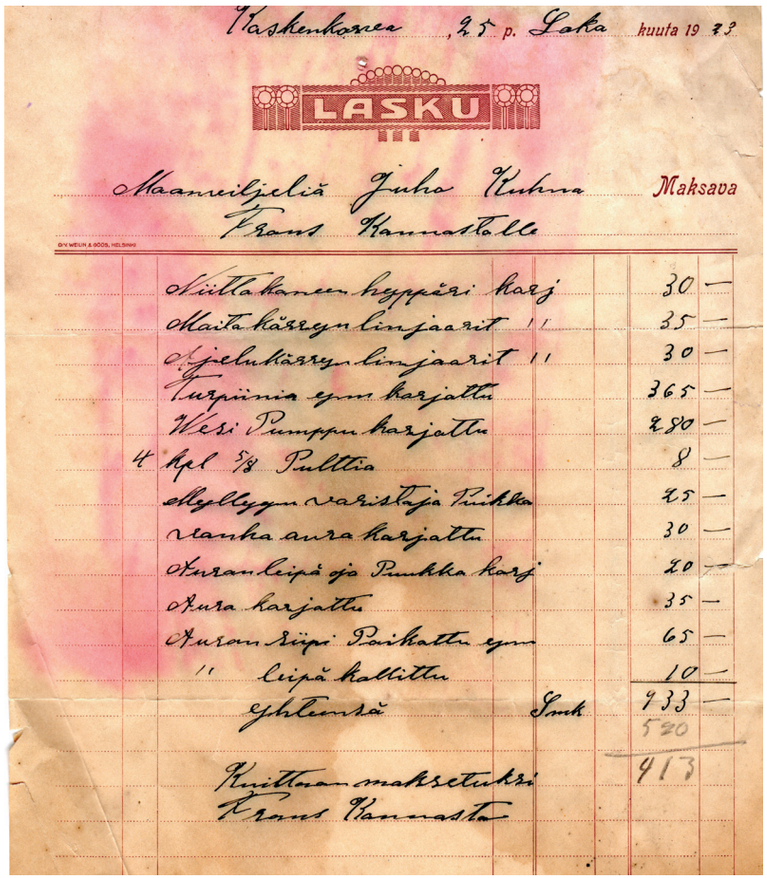

Vaskenkorvea ,25 p. Laka kuuta 19 23

LASKU

Maanviljeliä Juho Kuhna Maksava
Frans Kannastolle

Siitta kanen heppäri harj		30 —
Maita kärryn linjaarit	11	35 —
Ajelukärryn linjaarit	11	30 —
Turpiinia ym harjattu		365 —
Wesi Pumppu harjattu		280 —
4 kpl 5/8 Pulttia		8 —
Ohjelleyn varistaja Puikka		25 —
vanha aura harjattu		30 —
Auran liipä ja Puukka harj		20 —
Aura harjattu		35 —
Auran siipi Poikattu ym		65 —
11 liipä hallittu		10 —
yhteensä	Smk	933 —
		520
		413

Kuittaan maksettuksi
Frans Kannasto

Frans Yli-Laurosela onttotiiliä (Lean) 400 kpl á 4 mk 1.600 mk. T. Alajoki Lapua renkaita 1.480 mk, 480 mk rahana ja 1.000 mk tilille Itikkaan. Anton Hakola Kurikka renkaita 1.100 mk. Matti Mattila Äystö 320 mk, Ylisenpään osuusmeijeri 360 mk, J. Peltohaka Ylihärmä 240 mk, J. Birling 400 mk, Kurikan kunnalliskoti 140 mk, Wille Peräkorpi Kainasto 630 mk, Mv. kauppa Oy Nurmo 820 mk, teki konkurssin akordi 35 % (tappio 468 mk). August Hakola Seinäjoki 1.025 mk, Koskenkorvan tiilitehdas Oy 800 mk, Juho Antila 560 mk.

Pitkämäen kansakoulun johtokunta 492,50 mk, Leander Finskas Jepua 900 mk. Sippolan kansakoulu Ylistaro 900 mk, Veljekset Lähdesmäki 525 mk, Nurmon Osuuskauppa 180 mk, Mäki-Kahma pojanluomankylä 100 mk,

Betonituotteiden myynti 1923 35.000 mk, näissäkin varmaan jonkun verran käteismyyntiä, mutta vähemmän kuin myllyn jauhatuksissa.

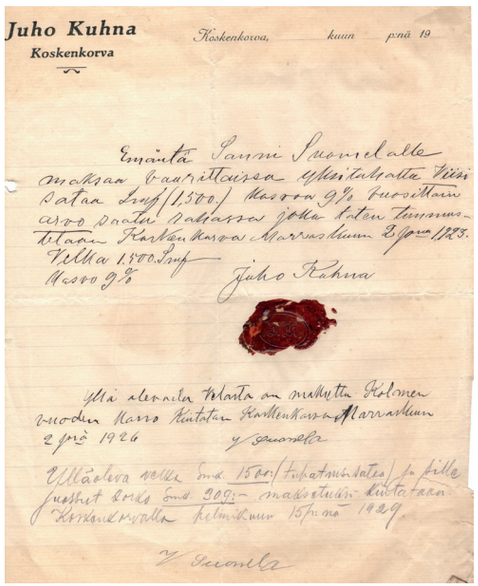
Juho Kuhna
Koskenkorva

Koskenkorva, kuun pnä 19

Emäntä Sanni Suomelalle maksan Vaurittaisen Yliskuhatta Viisisataa Smk (1.500) Korko 9% Kuusittain aro Sadan Markassa jotka täten tunnustetaan Kurikan kunnas Marraskuun 2 pnä 1923.
Velka 1.500 Smk
Korko 9%
Juho Kuhna

Yllä olevasta tekstistä on maksettu Kolmen vuoden korko täten Kurikan kunnas Marraskuun 2 pnä 1926
Y. Suomela

Ylläolevan velkan Smk 1500:- (tuhatvitisataa) ja tälle juoksut korko Smk 900:- maksettuna täten taan Kurikan kyllä helmikuun 15 pnä 1929.
Y. Suomela

Ilmari vapautuu asevelvollisuudesta 16.10. 23 palvelusaika 1 vuosi.

Juho ottaa lainan 2.11.1923 1.500 mk emäntä Sanni Suomelalta 9 % korolla. Vuonna -26 maksetaan siitä kolmen vuoden korko.

Juho luovuttaa tontin 11.11.1923 ilman vuokraa Anselmi Wälimäelle asuntoalueeksi 25 vuodeksi. Pohjoisessa aluetta rajaa metsä, etelässä Latva-Rannon talon maat, idässä Kivistön torpan maat ja lännessä valtamaantie Kurikka-Ilmajoki.

Tällä paikalla on vieläkin talo, jossa asunut mm pitokokki ja talossa nuorena paljon pyykkitöitä ja juurikasvimaiden perkausta tehnyt Hilta Mäkynen.

Oheisessa kuvassa tontti on alimmaisena tienvarrella.

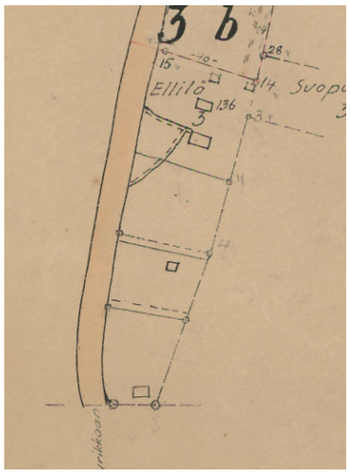

Laaditaan sopimuskirja 11.11.1923, jolla Walentin ja Maria Niemelä saavat asua ja hallita Niemelän metsänvartijan torppaa niin kauvan kuin elävät ja jaksavat pitää sen asuttavassa kunnossa. Torpan maalle siirretään Kosken torpan riihi ja laitetaan kuntoon.

Nautinnan jälkeen torppa palaa taloon ilman lunastusta. Vointinsa mukaan Niemelä pitää tarkan vahdin tilan metsistä ja siitä korvauksena 2.000 mk.

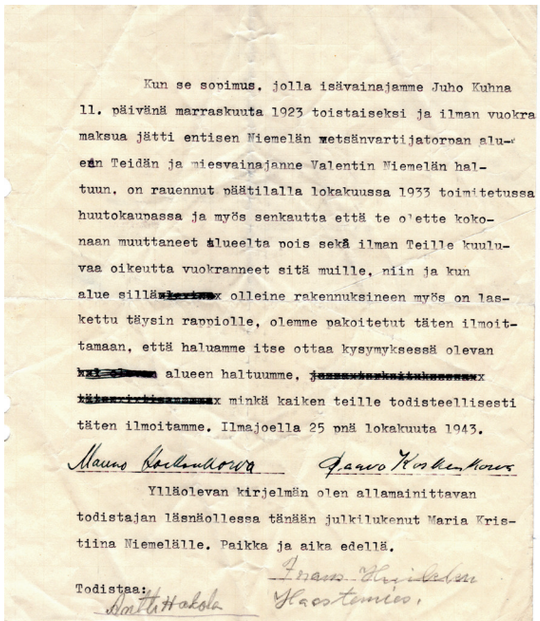
Kun se sopimus, jolla isävainajamme Juho Kuhna 11. päivänä marraskuuta 1923 toistaiseksi ja ilman vuokra maksua jätti entisen Niemelän metsänvartijatorpan alueen Teidän ja miesvainajanne Valentin Niemelän haltuun, on rauennut päätilalla lokakuussa 1933 toimitetussa huutokaupassa ja myös senkautta että te olette kokonaan muuttaneet alueelta pois sekä ilman Teille kuuluvaa oikeutta vuokranneet sitä muille, niin ja kun alue sillä olleine rakennuksineen myös on laskettu täysin rappiolle, olemme pakoitetut täten ilmoittamaan, että haluamme itse ottaa kysymyksessä olevan alueen haltuumme, minkä kaiken teille todisteellisesti täten ilmoitamme. Ilmajoella 25 pnä lokakuuta 1943.
Mauno Koskenkorva Paavo Koskenkorva
Ylläolevan kirjelmän olen allamainittavan todistajan läsnäollessa tänään julkilukenut Maria Kristiina Niemelälle. Paikka ja aika edellä.
Todistaa: Hilta Hakola Frans Kivistön Kaustemies.

Niemelät myyvät asunnon taloon kuuluvaksi 1.000 mk kauppahinnalla, joka maksetaan tarpeen mukaan.

2.000 mk maksetaan 11.1.1925 ja 1.000 mk maksetaan 13.10.1927.

Sopimusta ei noudateta, jolloin Mauno ja Paavo sanovat sen irti 25.10.45

14.11.1923 Juho ja Inkeri myyvät Wiljo Perämäelle Perämäen torpan maita 12 ha (peltoja ja arvometsää), rakennukset ovat jo torpparin, 9.250 mk hinnalla. Kartta alueesta luvussa 5..

Kauppahinta maksetaan 10 v aikana 8 % korolla. Velka tulee maksuun 23.3.1931.

Veroja maksettiin: Valentin Niemelä 20 mk ja Sameli Syrjälä 30.40 mk.

Monen tilan yhteinen ns. Sotamiehen maa Kohtalan ja Possolan tilojen välistä myydään yhteiskauppakirjalla Koskenkorvan tiilitehtaalle 30.11.1923 10.000 mk kauppahinnalla, joka jaetaan eri taloille manttaalin mukaan.

1990-luvulla tämän tilan omisti yksityinen, joka oli sen ostanut Tiilitehtaan konkurssipesältä. Silloin tämän tilan tiedoissa näkyi kaikkien myyjinä olleiden 6 kantatilan kaikki kiinnitykset eli useiden miljoonien markkojen kiinnitykset. Sain puhumalla ne kaikki pois kertomalla käräjäoikeuteen talon historian, sillä niiden poistaminen virallisella menettelyllä olisi maksanut enemmän kuin tilan arvo.

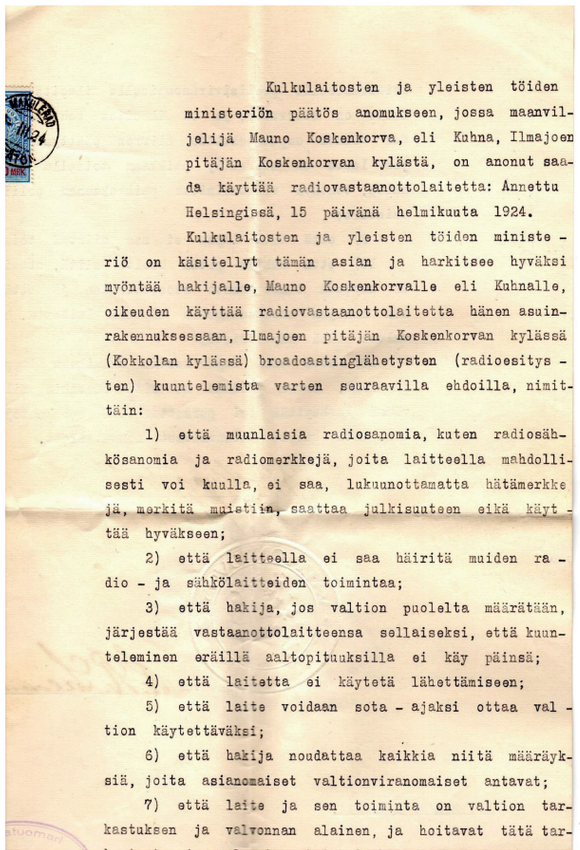

Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön päätös anomukseen, jossa maanviljelijä Mauno Koskenkorva, eli Kuhna, Ilmajoen pitäjän Koskenkorvan kylästä, on anonut saada käyttää radiovastaanottolaitetta: Annettu Helsingissä, 15 päivänä helmikuuta 1924.

Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö on käsitellyt tämän asian ja harkitsee hyväksi myöntää hakijalle, Mauno Koskenkorvalle eli Kuhnalle, oikeuden käyttää radiovastaanottolaitetta hänen asuinrakennuksessaan, Ilmajoen pitäjän Koskenkorvan kylässä (Kokkolan kylässä) broadcastinglähetysten (radiocesitysten) kuuntelemista varten seuraavilla ehdoilla, nimittäin:

1) että muunlaisia radiosanomia, kuten radiosähkösanomia ja radiomerkkejä, joita laitteella mahdollisesti voi kuulla, ei saa, lukuunottamatta hätämerkkejä, merkitä muistiin, saattaa julkisuuteen eikä käyttää hyväkseen;

2) että laitteella ei saa häiritä muiden radio- ja sähkölaitteiden toimintaa;

3) että hakija, jos valtion puolelta määrätään, järjestää vastaanottolaitteensa sellaiseksi, että kuunteleminen eräillä aaltopituuksilla ei käy päinsä;

4) että laitetta ei käytetä lähettämiseen;

5) että laite voidaan sota-ajaksi ottaa valtion käytettäväksi;

6) että hakija noudattaa kaikkia niitä määräyksiä, joita asianomaiset valtionviranomaiset antavat;

7) että laite ja sen toiminta on valtion tarkastuksen ja valvonnan alainen, ja hoitavat tätä tar-

Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö on 15.2.1924 antanut myönteisen päätöksen Mauno Koskenkorvan eli Kuhnan hakemukseen oikeudesta käyttää radiovastaanotinta hänen asuinrakennuksessaan.

Ehtoja oli paljon: Radiosanomia ei saa merkitä muistiin lukuun ottamatta hätämerkkejä. Ei saa häiritä muita laitteita, se pitää säätää niin, että eräät aaltopituudet jää kuulematta, ei saa käyttää lähettämiseen ja laite voidaan ottaa sodanaikana valtion käyttöön ja toimintaa kaikilta osin valvotaan radiojoukon ja lennätinhallituksen toimesta.

Ilmajoen kansallisseuran vuosikokous 13.3.1924 valitsee johtokuntaan Juho Kuhnan ja kansanedustaja ehdokkaaksi nimetään Sakari Pojanluoma.

Juho ottaa 23.2.1924 velkaa Isännöitsijä Vesa Jaakko Koivistolta (Yläpään meijerin) 25.000 mk korko 10 %. Lainan takaa Mauno ja Eetu Hopiavuori. Velka siirtyy Vesan kuoleman jälkeen S. Rinta-Koivistolle 24.3.1928. Lainanotto liittyy Eero ja Anni Kuhnalta ostettuun tilaan.

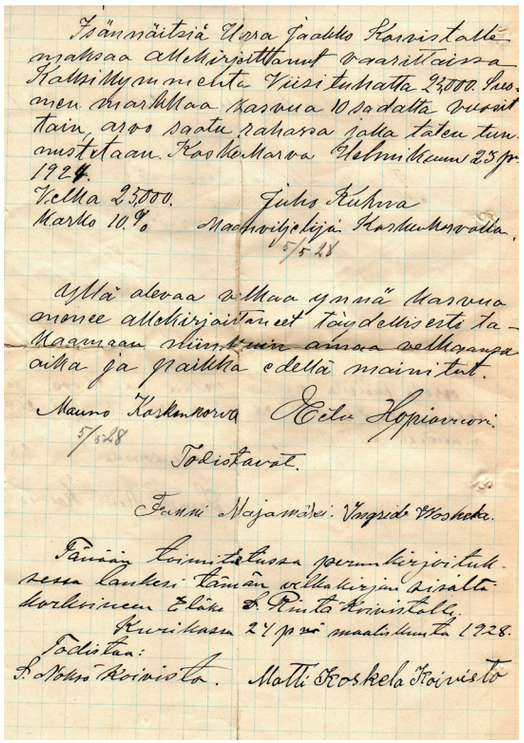

Isännöitsijä Vesa Jaakko Koivistolle maksaa allekirjoittanut vaarattoissa Kalsimyynnelta Viisituhatta 23000 Suomen markkaa korkua 10 % sodalta vuosittain aina saatu takaisin jaka taten tunnustetaan Koskenkorva Helmikuun 25 p. 1924.

Velka 23000. Juho Kuhna
Korko 10 % Maatalouspäällikön Koskenkorvalla,
5/5 28

Asta alevaa velkaa ymmä Korvua anonee allekirjoittaneet Täydellisesti takaamaan siinä ~~[illegible]~~ ainoa velkoja velka ja paikka edellä mainitut.

Mauno Koskenkorva Eero Hopiavuori
5/5 28

Todistavat.

Fanni Nojanväe: Vanajat Koskela.

Tämän kuittauksen perunkirjoituksessa lauken: Tämän velkakirjan sisältöä korkeinen Eläke S. Rinta-Koivistolle.
Kuvitaan 24 p:nä maaliskuuta 1928.

Todistan:
S. Okko Koivisto. Matti Koskela Koivisto

Juho ostaa Anni ja Eero Kuhnalta 3.4.1924 Alajokialueen:

Tämän kauppakirjan kautta myymme me allekirjoittaneet omistamamme Laivanpää nimisen 31,94 hehtaarin suuruisen niittypalstan, mikä palsta on eroitettu Korven perintötalosta Ilmajoen pitäjän Peuralan kylää veljelleni Juho Kuhnalle välillämme sovitusta kahdensadanviidenkymmenentuhannen (250.000.-) markan hinnasta, mikä summa maksetaan siten, että ostaja ottaa maksaakseen myyjäin lainoja alempana nimitetyt summat:

Kansallis-Osake-Pankin konttoriin satakymmenen (110.000) tuhatta markkaa ja Äänekosken Säästöpankille seitsemänkymmentäviisi (75.000) tuhatta markkaa, paikalla maksetaan kaksikymmentäviisituhatta (25.000) markkaa ja loppusumma neljäkymmentätuhatta markka (40.000) maksetaan vaarittaissa ja lasketaan viimeiseksi sanotulle summalle 9 % korko vuosittain.

Ostaja saa nyt myydyn maa-alan heti vapaaseen nautintaansa sellaisena kuin se nyt on, kaikkine päällä olevine rakennuksineen. Ostaja laillistuttaa kustannuksellaan kauppakirjansa ja vastaa kuluvalle vuodelle lasketuista veroista ja ulosteoista.

Laivanpään palstat ja moni muukin palsta tulva-aikaan. Kuva 20-luvulta

Kaikista nyt jääneistä maksamattomista kauppasumman eristä maksaa ostaja juoksevat korot tästä kaupantekopäivästä alkain. Ilmajoella huhtikuun 3 pv 1924

Anni Kuhna Eero Kuhna

Yllä olevaan kauppaan olen sitoutunut, aika ja paikka sama kuin yllä Juho Kuhna

Todistavat Aino Lindberg Hilja Salberg

Edellä sanotusta kauppasummasta on paikalla maksettu viisikymmentäkuusituhattasata (56.100) markkaa. Nykyrahassa palstan arvo oli 85.000 euroa.

Tämä tila nykykartalla on Yli-Kuhnan osuudessa.

2.5.1924 Kirje Lapualta Rakas Eno

Kirjeessä kerrotaan surullisia uutisia: Kertojana Ilmari (Kyse Tiitisen perheestä, poika Ilmari) kun äiti (Saimi) riehuu, löi isää avainnipulla niin että oli pyörtyä ja Ilmariakin harjalla. Riehuu yötä päivää ja mietitään mihin sen saisi hoitoon.

Juho Kuhnan kirje 7.5.1924

Rakkaat Lapseni Kaisu ja Ilmari

Niin täällä se Isäparka nyt odottelee Sairaalaan menoa – Pitkäksi tukee aika ja vähän kaamealta tuntuu sinne mennä. Olin eilen niin ylösotettu, että en ehtinyt kirjoittamaan teillekään, vaikka mielessäni kyllä olitte. Kävin Kansallispankissa puolisen aikana.

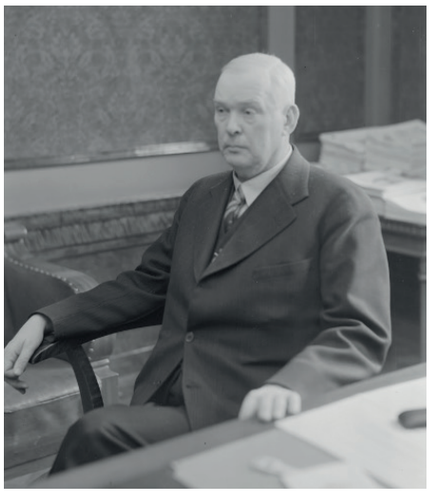

Honkajuuri oli siellä yksin ja hyvin kohtelias. Mutta pankin asia on vielä aivan tietämätön, miten sen käypi, kun toiset johtajat ovat vastaan lisäkonttoria enää laittamasta ja kun Ilmajoellakin on jo entisestään K.O.P konttori, mutta lupas se sitä siellä ajaakki yrittää.

Menen Honkajuuren kans sen maatilalle, kun pääsen sairaalasta, lupaili siksi siellä niille puhua. Kyllä Rustaamius on puolestamme hyvin asian sinne kirjeellisesti esittänyt samoin Lanne, kun oli siellä, mikäpä hyvinkin sielä asiat selkenee. Kirjoita nyt sinä Aatolle täällä olostani, kun en muista sen osoitetta en voi sille kirjoittaa. Kirjoitin vaimolleni kirjeen, joka vissiin on nyt siellä.

Johtaja Honkajuuri on kans leikattu samas sairaalas, sama lääkäri, Ollankvist, kuulu kirurgi taitaa olla, jos siellä löytyys minullakin vikaa kuten Ailissakin, niin siinähän menis samalla.

Isäparka

Tästä voisi päätellä että alunperin oli kyse pienemmästä leikkauksesta (eturauhanen), mutta Juho arvelee että syöpääkin voisi olla kuten Aililla on ollut.

Ostetaan 9.5.1924 Kullervo jousiäes 570 mk. (200 nykyeuroa).

Kauppias Kiikka riitelee myllytaksasta: Taksa oli 8 p ”lossattuna” (säkitys, lähetys tms.), kauppias lossaa itse, mutta maksaa vain 6 p eli pennin riita.

Lapualta Hermanni Tiitinen kirjoittaa 3.6.1924 varsin tuskaisesti:

Olen odottanut, että etkö kuitenkin muistaisi meitäkin vielä, kun oli sellainen puhekin. Mutta et näy muistavan. Asia olis nyt niin, että Saimin kanssa käy elämä aivan mahdottomaksi. Hänet pitäisi viedä johonkin hermoparantolaan, mutta minun kanssani hän ei lähde minnekään. Hän välistä joutuu aivan raivoon. Nytkin hän pöydästä sieppasi mun puurolautasen ja paiskasi pirstaleiksi lattiaan. En ollut sanonut hänelle pahaa sanaa ja sellaista tässä on nyt taas ollut yli viikon. Tällaisessa elämässä me kaikki tulemme vielä hulluiksi. Olen odotellut, että hakisit Saimin hetkeksi sinne ja veisit hoidettavaksi, vaikka Helsinkiin. Tohtori Lydeekenin sairaalaan tai muuanne. Minä koetan maksaa.

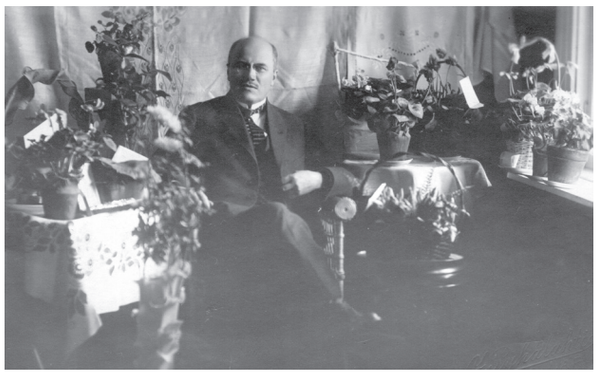

Saima Tiitinen ja Juho Kuhna

Kuten sanoin ei hän lähde mun viemänä minnekään. Kaikille muille ihmisille hän on kuin voita ja vehnästä, mutta mulle hän on aina kuin raivotar, jos vaan ei ole vieraita ihmisiä näkemässä. Omia lapsia hän ei yhtään kaikkoa. Muiden nähden hän vielä on ihmisen moinen.

Kyllä tässä kuka hyvänsä joskus menettäisi malttinsa. Hän toi varmaankin Vaasasta spriitä ja on sitä juonut vähitellen. Ehkäpä se nyt on loppunut ja ruumis vaatisi uutta. Hän on tänään ruokonnut tuoleja ja sai kai siitä huutamisesta vähän kipeiksi. Siitä hän raivostui minuun. Olisi hyvä, jos voisit tulla ja auttaa mua tässä pulassa. Voi hyvin Herman.

Ilmari Tiitisen toinen kirje tulee 9.6 ja tilanne jatkuu ja avunpyyntö on jo melko toivoton, Ilmari ei enää uskalla olla kotona.

Juho maksaa Laihian Säästöpankille 30.6. Eero Kuhnan lainaan korkoa 1.035 mk.

Juho maksaa Kansallispankin hypoteekkiosastolle vuotuismaksun 2.550 mk 1.7.1924. Lisäksi leimavero 335,80 mk.

Kyseessä on peräti 300.000 mk Kassa-Kreditiivi-Kontrahti (luotollinen shekkitili). Tiliin annetaan vakuudeksi 3 kpl 100.000 mk kiinnitystä Koskenkorvan tilaan. Korko luotosta on 9,5 % ja limiitti korko on 2 % vuodessa luoton koko määrästä.

Vuodelta 1921 on velkatieto, jolloin sitä oli 110.000 mk. Edellisvuodelta oli merkintä KOP veloista 70.000 mk lainaa ja 31.000 mk vekseleitä.

Tarve 300.000 mk shekkiluottoon saattoi tulla, kun Juho ostaa Eerolta ja Annilta maata. Edellisen 3 vuoden jaksoon mahtuu monta hanketta: Myllyn remontti arviolta 150.000 mk, leipätehtaan perustaminen 1/3 osa 100.000 mk , ison puimaladon ja riihen rakentaminen osuus myös tälle jaksolle ja oli varmaan ainakin 20–30.000 mk hanke ja sitten rakennettiin kanala ja sikala ehkä saman verran ja myös puutarhatalon rakentaminen oli menossa. Ja sitten Eeron konkurssiin liittyviä maksuja.

Voidaan arvella, että tässä on se käännepiste, kun vakavarainen talo velkaantuu liikaa ja vaikeudet alkavat kasaantua eri suunnista.

Jaakko Ilkan patsaan paljastus 4.7.1924

Juho Kuhnalla oli merkittävä ponnistus koota varat tähän Matti Björklundin (Visanti) suunnittelemaan muistomerkkiin. Kuitteja on vieläkin jäljellä patsaalle viedyistä luonnonkivistä, joita kerättiin valtion Koskenkorvan soraharjusta.

Kirjanpidosta muutama poiminta: 18.12.1921 pidettiin Iltamat kunnallistalolla: Pilettien myynti 2.162.-, ravintolasta 79.50, kuluina Ilmoitus Vaasa-lehdessä ja vuokra 106,25 mk eli puhtaana annettiin keräykseen 2.135,25 mk.

Heinämaan huutokauppa 9.7.1921 toisesta palstasta tarjosi Jalmari Wiertola 1.775 mk ja toisesta V. Ketonen 2.020 mk ja molemmista yhteensä J. Wiertola 4.215 eli heinät myytiin hänelle.

Yksityisiä lahjoituksia oli 1921 kymmeniä alkaen aina 10 mk ylöspäin. Kaikista oli Juho tehnyt tarkan kirjanpidon, josta tallella oli tämä vuoden 1921 aineisto. Varainhankinnasta joitain lukuja vuodelta 1921. Lehdessä julkaistiin tilanne Juho Kuhnan toimesta.

Laajaan lehtikirjoituksen kuvitukseen Vaasa-lehteen olivat päässeet vain toimikunnan puheenjohtaja Björkenheim ja suunnittelija Björklund ja Juho Kuhna

Hieman tiiviimmän kirjoituksen juhlasta ilman kuvia julkaisi Uusi-Suomi tiivistettynä sunnuntaina 6.7. seuraavasti:

”Jaakko Ilkan patsas vihittiin eilen Ilmajoella kymmentuhantisen kansanjoukon ollessa saapuvilla. Tilaisuus muodostui suureksi isänmaalliseksi juhlaksi. Samalla toimitettiin Etelä-Pohjanmaan suojeluskuntapiirin lipun vihkiminen.

Tilaisuuteen antoivat henkeä ja väriä varsinkin suojeluskuntalaiset, joita oli saapuvilla 1.500 miestä. Jo edellisenä iltana alkoi ylimääräisillä juhlajunilla saapua juhlapitäjään vieraita. Edellisenä iltana alkanut sade loppui ja juhlapäivä valkeni poutaisena ja aurinkokin lopuksi näyttäytyi.

Pitäjä oli juhlaliputettu eikä seppeleissä ja järjestelyissä ollut säästelty, jotta Jaakko Ilkan kotipitäjä voisi vastaanottaa vieraat arvonmukaisesti. Arveltiin, että lauantaina olisi paikalla ollut 8.000 henkeä ja pyhänä odotettiin vielä enemmän.

Jaakko Ilkan patsastoimikunnan jäseniä.

Rakennusmestari Juho Kukkula, toimikunnan sihteeri.

Kotitalousneuvoja Antti Tapola, toimikunnan sihteeri.

Maanviljelysn. Edw. Björkenheim, toimikunnan puheenjohtaja.

Maanviljelijä Juho Kuhna, toimikunnan rahastonhoitaja.

Arkkitehti Matti Björklund, patsasluonnoksen tekijä.

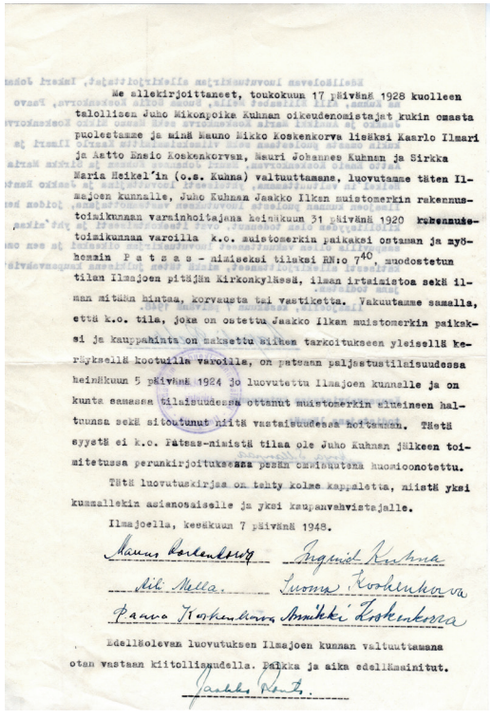

Me allekirjoittaneet, toukokuun 17 päivänä 1928 kuolleen talollisen Juho Mikonpoika Kuhnan oikeudenomistajat kukin omasta puolestamme ja minä Kauno Mikko Koskenkorva lisäksi Kaarlo Ilmari ja Aatto Emsio Koskenkorvan, Mauri Johannes Kuhnan ja Sirkka Maria Heikel'in (o.s. Kuhna) valtuuttamana, luovutamme täten Ilmajoen kunnalle, Juho Kuhnan Jaakko Ilkan muistomerkin rakennustoimikunnan varainhoitajana heinäkuun 31 päivänä 1920 rakennustoimikunnan varoilla k.o. muistomerkin paikaksi ostaman ja myöhemmin P a t s a u - nimiseksi tiluksi RN:o 7 40, muodostetun tilan Ilmajoen pitäjän kirkonkylässä, ilman irtaimistoa sekä ilman mitään hintaa, korvausta tai vastiketta. Vakuutamme samalla, että k.o. tila, joka on ostettu Jaakko Ilkan muistomerkin paikaksi ja kauppahinta on maksettu siihen tarkoitukseen yleisellä keräyksellä kootuilla varoilla, on patsaan paljastustilaisuudessa heinäkuun 5 päivänä 1924 jo luovutettu Ilmajoen kunnalle ja on kunta samassa tilaisuudessa ottanut muistomerkin siteinen haltuunsa sekä sitoutunut niitä vastaisuudessa hoitamaan. Tätä syystä ei k.o. Patsas-nimistä tilaa ole Juho Kuhnan jälkeen toimitetussa perunkirjoituksessa pesän omaisuutena huomioonotettu.

Tätä luovutuskirjaa on tehty kolme kappaletta, niistä yksi kumpallekin asianomaiselle ja yksi kauppavahvistajalle.

Ilmajoella, kesäkuun 7 päivänä 1948.

Kauno Koskenkorva — Ingrid Kuhna

Sirkka Heikel — Luovutuskirja

Kaarlo Koskenkorva — Aatto Koskenkorva

Edellisoleva luovutuksen Ilmajoen kunnan valtuuttamana otan vastaan kiitollisuudella. Paikka ja aika edellämainitut.

Jaakko Kuhna

Tunnin ajan soitettiin kirkon kelloja ja saateltiin juhlaväen mieli nuijasodan ankaraan aikaan.

Patsaan vihkiminen tapahtui klo 10, jolloin patsaan edessä oli suojeluskuntien kunniakomppania ja niitä vastapäätä laulukuorot. Edw. Björkenheim piti tervehdys- ja vihkimispuheen.

Patsastoimikunnan puolesta seppeleen laskivat Björkenheim ja tohtori Virkkunen (Juho oli arvatenkin kuoroa johtamassa?) ja valtioneuvoston seppeleen ministerit Niilo Liakka ja Jalo Lahdensuo ja maaherra Sarlin piti laskiessaan laajan puheen. Pirkkalaisten puolesta puhui rehtori K. Jaakkola Tampereelta.”

Näitä puheita lukiessa tuli eittämättä mieleen tuntemattoman sotilaan sanat tilanteessa, kun joukot olivat päässeet Äänislinnaan ja todetaan: ”mutta me olemme sinne tien raivanneet”, koska puheissa jäi kiittämättä varainkeruusta ja kaikesta tämän patsaan ja myöhemmin Kapalankankaan muistimerkinkin käytännön töistä vastannut Juho Kuhna, tosin Ilkan ja Vaasan juttujen kuviin hän oli päässyt.

Patsastoimikunnan ostama määräala lohottiin tilaksi Patsas Rn:o 7:40 ja lainhuuto merkittiin virheellisesti Juho Kuhnalle, joka asia korjataan 7/6 1948, kun perikunta lahjoittaa alueen Ilmajoen kunnalle, joka lupaa alueen tästä eteenpäin hoitaa.

Kultaseppä Isak Saha Porista tarjoaa Juhon pyynnöstä tuotteita 28.7.1924.

Toteaa mm. että 2.000 mk:lla saa 1 tusinan ruokalusikoita ja 1 tusinan jälkiruokalusikoita ja kotelo ja kaiverrus samaan hintaan. (mikä tarve Juholla oli?)

Tässä kirjeessä hyvin ajan kuvaan sopiva toinen asia. Isak kertoo kiinnelainasta 200.000 mk, joka on Kansallis-Pankkiin, mutta koroltaan korkea ja pankki pyrkii lyhyeen laina-aikaan kireän rahatilanteen vuoksi. Hän saisi saman lainan halvemmalla ja pidemmäksi aikaa Noormarkun Säästöpankista, mutta pankki vaatii kiinnityksen lisäksi takaajan. Isakin liiketalon arvoksi (Porissa) on laskettu 2.000.000 mk ja siihen on kiinnelainaa ennestään 900.000 mk ja vakuutusarvo 1,7 milj. Vuokratulot 210.000 mk vuodessa. Ei ole tiedossa menikö Juho takaamaan, toinen takaaja olisi ollut Kustaa Kunnas Eurasta.

Pankkijärjestelmän kriisi alkaa paheta ja se vaikeuttaa Koskenkorvan tilan toimintaa myöhemmin todella paljon.

Sahat ovat pitkäaikaisia tuttuja, joihin viitataan myös kirjeissä mm. vapaussodan aikana, kun puhutaan Porin rintamasta. He ovat myös kuvassa vuoden 1898 Porin raittiuspäiviltä.

Juho maksaa Ilmajoen kunnan siemenviljalainan 11.12.1924 Smk 3.300 mk ja korkoa 119,25 mk 260 pv ajalta.

Kuvan vuodeksi asettuu 1924-25. Ylhäällä oikealla Juho ja Mauri ja heidän edessä "päärenki" livari Saarakkala ja edessä rukkaset kädessä on Mauri Koskela ja hänen takana Arvo Koskela, vasemmalla lippalakissa Onni Koskela. Muita voisivat olla Matti, Aatto tai Valle Kivistö tai Yrjö Heinonen.

Palkkakirjasta vuodelle 1924:
Vuodelle 1924 tehdään vakiotyyppiset sopimukset talvikaudeksi, könttäsumma 2.500 mk pysyy ennallaan, samoin kesäkausi 3.600 mk (tosin todetaan Iivari Saarakkalan kohdalla: riittävästi heinää pyörtänööstä), kuukausikorvaus nousee 350 mk:n osalla (vanhat) uudet edelleen 300 mk mm. Arvi Viinamäki tulee tallitöihin 300 mk/kk ja saappaat.

Matti ja Aatto Kivistö tekevät työsopimuksen 6 kk 1.5 – 1.11 300 mk/ kk + heinäajalta 100 mk Palkaksi tuli 8.11. 2.550 mk.

Eero Viinamäki teki sopimuksen samalle ajalle 375 mk/kk + 100 heinätöistä. Yhteensä 1.750 mk. Yrjö Heinonen teki sopimuksen toukokuu – marraskuu 450 mk/kk + 100 mk heinäajasta, ottoja rahana, maitona ja viljana 2.741,75 palkka 2.800 mk eli tasan meni. Tässä lämmin maito 1,25 mk/l, kuorittu maito 0.30 mk/l, ruis- ja ohrajauho 2.23 mk/kg

Karjakon Lilja Kivisen palkka oli 1924 4.800 mk. Samana vuonna kirjataan suoraan kirjaan Juha ja Sanna Tupilan ottoja: 3.686 mk. Vuosipalkka ei ilmene.

Mylläri Jussi Mannilan ottoja 1924: Helmikuu – elokuu rahaa tilitetty 4.013 mk. otot vain viljana (rahatilanne hyvä Mannilassa?). Valle Kivistö sopimus 1.5. -1.11 2.800 mk.

Yrjö Kvisti saa 2.6. tilkitsemisestä 1.659,65 mk, urakka /metrihinta puutarhatalon hirsien tilkintä ja muurari Uitto sai palkkaa 3.240 mk (todella paljon) muurien teosta.

Tuo summa vastaa nykyrahassa 1.000 €. Muureista tuli niin mutkikkaat, että taloa Jaakolle ja Sarille korjattaessa kanavien toiminnan selvittämiseen ja niiden saneeraukseen meni 7.000 €.

Muistikirjassa viljan ja sementtituotteiden myyntiä 1924:

Vilja, jauhot:
Pietilän Osuuskauppa jauhatettu 1.607 kg rukiita á 6 p 96,42 mk, Iisakki Kurikka jauhatettu 7.800 kg rukiita á 9 p = 702 mk ja 10.772 kg á 8 p= 861,76 mk.

Muistikirjan mukaan toiminta oli melkoisesti pienempää kuin edellinen vain jauhatusta 1.700 mk, ei jauhojen myyntiä, ei siemenviljaa – oliko ne kirjattu jonnekin muualle?

Betonituotteet:
Eläinlääkäri Hertzen Seinäjoki 400 mk, Jyllinkosken sähkö 112 mk, Ratamestari Skog 144 mk, Matti Koskinen Kurikka 150 mk, Tuomas Keppo 640 mk, Ilmajoen kunta 3.975 mk, Allinus Lehtimäki 500 mk, J.E. Pirilä Kauhajoki 800 kpl pikkutiiliä á 1,25 mk ja 1.200 onttotiiliä á 3.75 mk (hinta laskenut) 5.500 mk. J. Hautanen Seinäjoki 400 mk, Ylistaron kunta 600 mk. Rautakauppa Teräs Vaasa 1.000 mk, Iisakki Uitti 750 mk.

Samoin betonituotteiden myynti laski ja vaikuttaisi, että ne ovat edelleen kaikki tässä muistikirjassa, joka vaikuttaa loppuvan vähän kesken, ehkä osaa kirjattu muualle?

Myynti 14.200 mk ja suurin osa tulee kahdesta myynnistä – mikä vaikuttaa tilanteeseen?

Ilmajoki 24.8.1924 Täten tunnustan saaneeni isältäni Juho Kuhnalta Smk 5.000.- Aili Mella.

Ilmari Koskenkorva ottaa velkaa 20.9.1924 Viljo Ilmomäen alaikäisiltä lapsilta Annikki ja Hanna Ilmomäeltä 70.000 mk, johon lainaan Juho ja Mauno antavat takauksen. Tarkemmin tämän lainan synkistä vaiheista Leipätehtaan osuudessa.

Per 11/1 '25.
Ilmajoki Rokka kuun 11 p 1924 Smk. 5000:
Kolmen kuukauden kuluttua maksahaa tätä
vastaan kehille määrää
Suomen markkaa: Seitsemän tuhatta
Arvosaan Tanarasa ja pannaan tilin ilmoituk
Juho Kuhna
Kauppij: Koskenkorva
Maksettava Kajaani
K. O. P. Ilmajoki
Kauppa-Osakeyhtiö Pe

Kaisu Hannuksela saa kortin 18.9.1924 osoitteella Ilmajoki K.-O. pankki.

Tyyne ja Paavali ovat Helsingissä ja lähettävät onnittelut onnensa kukkuloilla olevalle Kaisulle ja ”omalle kullalles Ilmarille”.

Juho maksaa Kauppa-Osakeyhtiö Pelto Oy:lle ostoksen 11.10.1924 7.000 mk vekselillä.

Juho lainaa pojaltaan Maunolta rahaa 13.11.1924 3.620 mk 7 % korolla.

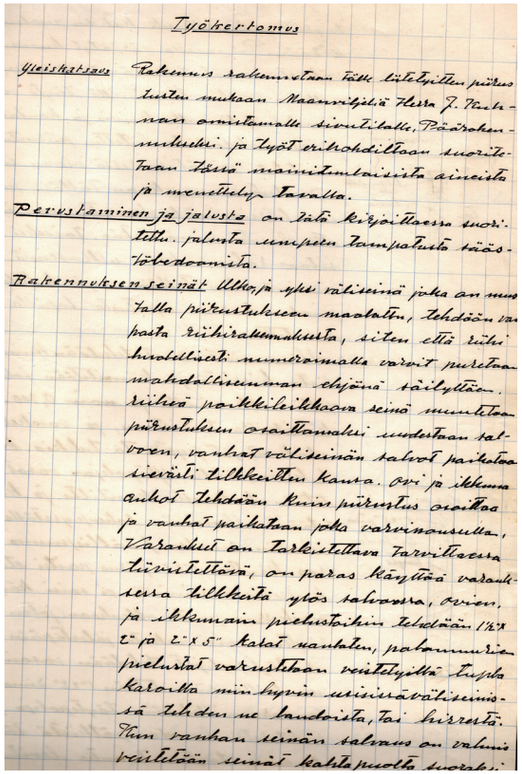

Työkertomus

Yleistietoja: Rakennus rakennettaan tätä liitettyjen piirustusten mukaan Maanviljelijä Hesta J. Vaskonan omistamalle sivutilalle, Päärakennukseksi. ja työt eriraholdittaan suoritetaan tässä mainituista aineista ja menettelyn tavalla.

Perustaminen ja jalusta: on tätä kirjoittaessa suoritettu. jalusta ensipeen tampatusta täästöbetoonista.

Rakennuksen seinät: Ulko, ja yksi väliseinä joka on muutalla piirustuksessa maalattu, tehdään vanhasta riihirakennuksista, siten että riihi huolellisesti numeroimalla varsit puretaan mahdollisimman ehjänä säilyttäen. riihen paikkeilleikaava seinä muutetaan piirustuksen osoittamaksi uudestaan salvoen, vanhat väliseinän salvot paikataan sivusta tilkkeitten kanta. Ovi ja ikkuna aukot tehdään kuin piirustus osoittaa ja vanhat paikataan joka varsinausella, Varaukset on tarkistettava tarvittaessa tiivistettävä, on paras käyttää vaahtosera tilkkeitä myös salvassa, ovien, ja ikkunain pielustoihin tehdään 1½" x 2" ja 2" x 5" kalat naulaten, pahanmuria pielustat varustetaan veistetyillä tuplakaroilla min. hyvin uusiuravälisiinissä tehden ne laudoista, tai hirrestä. Kun vanhan seinän salvaus on valmis veistetään seinät kahta puolta suoraksi

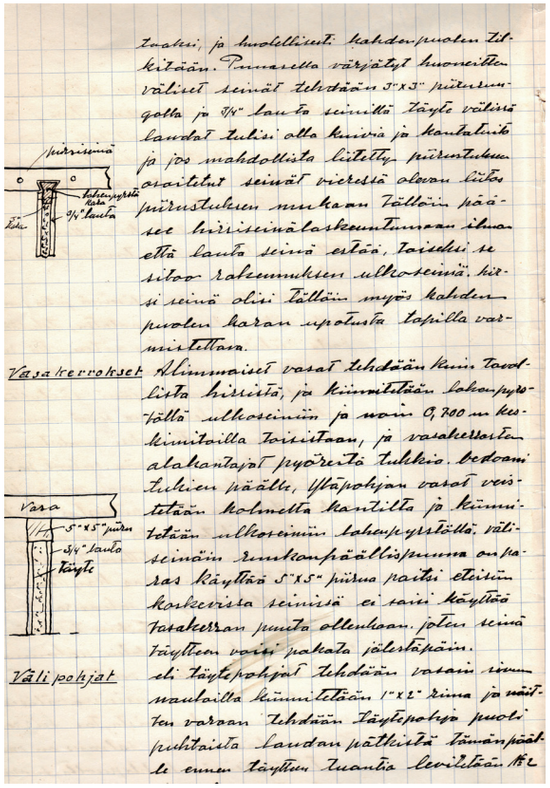

piirinimä

Lohkopyöstö lasta

9/4" lauta

Kehä

suoraksi, ja huolellisesti kahden puolen tilkitään. Punaisella värjätyt huoneitten väliset seinät tehdään 3" x 3" piirustuksella ja 9/4" lauta seinillä täyte väliä laudat tulisi olla kuivia ja kantaluita ja jos mahdollista liitetty piirustuksen osoitetut seinät vieressä olevan liitos piirustuksen mukaan. Tällöin pääsee kiristeinälaskeumtumaan ilman että lauta seinä estää, taiskki se sitoo rakennuksen ulkoseinä. kiristeinä olisi tällöin myös kahden puolen karan upotusta tapilla varmistettava.

Vasa kerrokset: Alimmaiset vasat tehdään kuin tavallista hirsitä, ja kiinnitetään lohkopystöllä ulkoseinän ja noin 0,700 m keskimitoilla toisistaan, ja vasakerroksen alakantajat pyöreitä tukkia. bedoomi tukien päälle, yläpohjan vasat veistetään kolmetta kantilta ja kiinnitetään ulkoseinän lohkopystöllä. väliseinän runkopäällispuuna on paras käyttää 5" x 5" piirua paitsi eteisen koskevista seinisä ei saisi käyttää vasakerran puuta ollenkaan. joten seinä täyttöön voisi pakata jälestäpäin.

Vasa

5" x 5" piirua

9/4" lauta

täyte

Väli pohjat: eli täytepohjat tehdään vasain sinnumaulaila kiinnitetään 1" x 2" rima ja näitten varaan tehdään täytepohja puolipuhtaista laudan palkista tämänpäälle ennen täytteen tuantä levitetään 1½

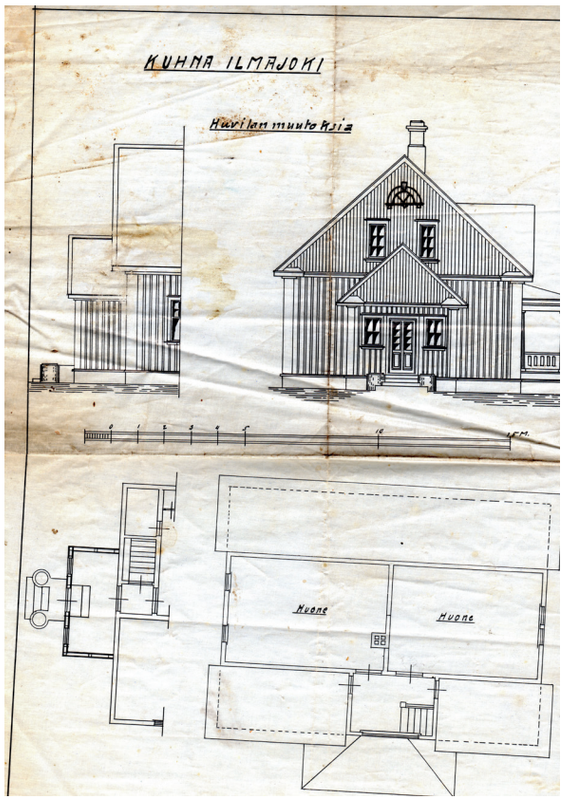

Puistola eli Puutarhatalo, hienolla rakennuksella on ollut ainakin kaksi nimeä historiansa aikana. Rakentaminen tapahtui samaan aikaan monen muun hankkeen kanssa, mutta rakennusselosteet hyvin kertovat miten huolellisesti näitä hankkeita hoidettiin. Varmaan myös myllyn, sikalan ja muidenkin hankkeiden suhteen. Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty. Rakennus oli koitua Juhon kohtaloksi, kuten Maunon kirjeessä kerrottiin.

Taloa rakennettiin Juholle ja Inkerille paapantuvaksi, vaikka Juho ajatteli, että sinne voisi tulevat emäntäehdokkaat sijoittaa ainakin aluksi. Samoinhan Juho urakoi Paavolle oman asunnon ja sitten vielä Ilmarille, vaikka siinä jo oli Ilmarin omaakin osuutta mukana.

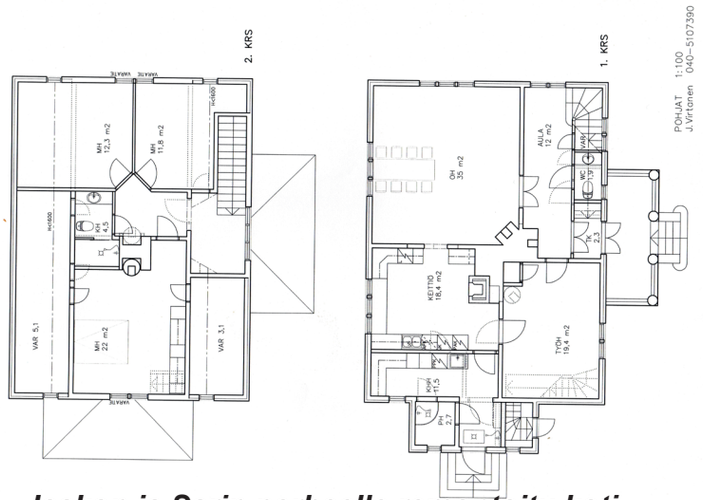

Jaakon ja Sarin perheelle remontoitu koti

Salmon Syrjälä lainaa Juholta 21.11. 411 mk 9 % korolla.

Maaherra määrää 27.11.1924 minkä verran Koskenkorvan tilasta erotetut palstatilat joutuvat maksamaan palkintoveroa kantatilalle.

Perkiö I 56,60, Perkiö II 40,81, Perkiö III 7,77, Harju 11,66, Puska 6,56, Puska I 0.24.

Ilmajoen kansalliskuoron konserttimatka Helsinkiin 5-7.12. 1924.

Ilmari Koskenkorva muistelee sitä 18.6.1960 päivätyllä tekstillä. Aluksi kerrataan Ilmajoen Joulussa ollutta Viljo Loukasmäen kirjoitusta ja kuoron alkuaikaa seuraavasti:

”Lopetettuani koulunkäynnin ja suoritettuani asevelvollisuuden palasin syntymäkotiini Koskenkorvalle v.1924. Liityin kuoroon ja lauloin siinä tenoria. Jo aikaisemmin kuoroon oli liittynyt veljeni Mauno ja Antilan Onni ja Juho ylisestä päästä. Samoin Katri Hannuksela (Ilmari kirjaa koko ajan ”mamma”) oli liittynyt kuoroon ennen Ilmaria.

Emme kuorotyössä ollessamme olleet vielä naimisissa. Näissä merkeissä sitten kyllä tutustuimme toisiimme.

Harjoituksia pidettiin kaksi kertaa viikossa. Matka 8 km kunnallistalolle kuljettiin polkupyörällä eikä poissaoloja juuri esiintynyt. Harjoitukset kesti kaksi tuntia ja laulettiin kaikki tunnetut kuorosävellykset: Kuula, Klemetti, Madetoja, Järnefelt, Sibelius jne. Laulettiin valtakunnallisilla ja maakunnallisilla juhlilla. 1924 Ilkan patsaalla ja 1925 nuijamiesten muistomerkkijuhlassa ”Nuijamiesten kuoro” esiintyi, joka koostui Vaasan Sirpaleet-, Lapuan seka- ja Ilmajoen kansalliskuoroista. Sirpaleita johti Kosti Könni ja Lapuan sekakuoroa Jalo Lahdensuo.

Itse konserttimatkasta tarkemmin:

”Konserttimatkamme aatteellisena isänä ja matkan järjestäjänä oli maanviljelysneuvos Edvard Björkenheim Orisbergin tilan omistaja Isostakyröstä. Kuorolaisista oli suuri osa majoitettu tuttavaperheisiin Helsingissä. Vaimoni ym. muutamia muita asuivat kanslianeuvos Niilo Liakan perheessä. Hän oli aikanaan

Kaisu seisomassa oikealla ja Ilmari miesten ensimmäisen rivin ensimmäinen oikealla ja Mauno saman rivin kolmas vasemmalta. Primus Leppänen ja rva keskellä. Katrin kuvaus hänestä kirjeessä taitaa osua aika oikeaan?

toiminut Ilmajoen kansanopiston johtajana. Muutamia ilmajokelaisia kuorolaisia oli kutsuttu vierailulle KOP:n johtajan Mauri Honkajuuren perheeseen. Mukana oli minun ja vaimoni lisäksi Esteri-täti, veljeni Mauno, Antilan veljekset Onni ja Juho sekä Tyyne Hakola. Vaimoni oli siihen aikaan KOP:n palveluksessa. Honkajuuren perhe vietti kesäänsä siihen aikaan Peuralassa. Perheen tytär Eeva oli vaimoni tuttava. Vieraillessamme KOP:n pääkonttorissa oli pankkia edustamassa hallintoneuvoston puheenjohtaja ent. presidentti P.E. Svinhufvud. KOP: n pääjohtaja oli siihen aikaan J.K. Paasikivi. Eeva-tytär (Honkajuuri) on nykyisen KOP:n johtajan Matti Virkkusen rouva.

Kuorot esiintyivät erikseen ja yhdessä Kansallisteatterissa, Vanhalla Ylioppilastalolla. Yleisöä oli kummassakin tilaisuudessa salin täydeltä ja suosionosoitukset, etenkin Ilmajoen kansalliskuorolle, innokkaat. Yleisö oli pääasiassa eteläpohjalaisia. Itsenäisyyspäivän iltana esiinnyimme Suomalaisessa oopperassa, jossa esitettiin juhlanäytäntönä ooppera ”pohjalaisia” hallituksen tilaamana. Tilaisuudessa oli läsnä presidentti, hallitus ja eduskunta, diplomaattikuntaa ym. kutsuvieraita. Mykistyneenä katselimme näyttämöltä käsin juhla pukimissa istuvaa yleisöä. Kunniamerkkejä, diplomaattien juhlapukuja, naisilla timantteja ym. kauniisti sädehtiviä kaulakoruja. Kyllä oli maalaistytöillä ja pojilla näkemistä ja katselemista. Oli laulajilla jännitystä ja esiintymiskuumetta, mutta hyvin esityksistämme suoriuduimme, vilkkaista aplodeista päätellen.

Tähän sitten päättyikin ohjelmamme konserttimatkallamme Helsingissä v 1924. Siitä on kulunut aikaa 46 vuotta. Muistoksi matkalta jaettiin jokaiselle matkaan osallistuneelle kuorolaiselle pieni valokuva-albumi. Valokuva-albumissa on valokuvia eri tilaisuuksista konsertti matkamme aikana. Ilmajoen kansalliskuoron valokuva siitä sattuneesta syystä puuttuu, ikävä kyllä. Musiikin ja kuorolaulun parissa menneitä nuoruuden ihania aikoja muistellen kirjoitin Ilmajoen joulussa olleen jutun täydennykseksi 18.12.1960. Isä-pappa.”

Lehdistössä tätä itsenäisyyspäivän tilausnäytöstä ei noteerattu, mutta etenkin vuoden lopun tapahtumissa mainitaan Armas Maasalon johtaneen 120 jäsenen kansalliskuoroa, joka avusti mm. ”Pyhä yö” ja ”Mysterio” -esityksissä ja toki oopperan ohjelmistossa oli Pohjalaisia ooppera.

Kun Juho oli ollut alkuvuodesta sairaalareissulla ja tavannut mm Honkajuuren, ei Juho ollut tällä matkalla mukana, vain Ilmari, Kaisu ja Mauno.

Mainittu kuvakansio ei ollut käytössäni, mutta erillinen kuva kuorosta oli tässä edellä.

KAUPPAKIRJA 5.9. 1924

Tämän kautta myyn ja luovutan minä allekirjoittanut omasta ja mieheni Eero Kuhnan holhoojana tilanomistaja Juho Kuhnalle ja hänen vaimollensa Inkerille itsenäiseksi lohkotilaksi erotettavaksi niin sanotun Sudennevan ulkosaran kuuluva minun ja mieheni omistamaan Kuhnan verotaloon n:o 5 Ilmajoen pitäjän Röyskölän kylässä välillämme sovitusta yhdeksänkymmenentuhannen (90:000.-) suomen markan kauppahinnasta sekä muuten seuraavilla ehdoilla: (ehdot tarkemmin Juhon kotitilan vaiheissa)

Tämä kauppa on 23.11.1924 peruttu ja Juhon maksamaa kauppahintaa vastaan Eero ja Anni antavat Kuhnan tilaan 60.000 mk kiinnitettävän velkakirjan haltijalle oikeudella kiinnittää sen Kuhnan taloon ja 30.000 mk velkakirjat Juho ja Inkeri Kuhnalle 9 % korolla. Kiinnitetty osuus on saatettu saada takaisin, mutta varmaankin tuosta 30.000 mk lainasta jäi saamatta 75 %, kuten eräästä toisesta selvityksestä tulee ilmi.

Kaupasta enemmän Yli-Kuhnan osuudessa.

Vuokra-alueiden järjestely 19.12.1924.

Liisa Koskelle erotetaan 0.32 ha tilaksi Koski 3:53. Korvaus 200 mk suoritettu ilman valtion välitystä.

Kaappo Viinamäelle erotetaan Viinamäki 3:52, 8 ha 9.578 mk hinnalla ilman valtion välitystä. Peltoa 2.5 ha, metsää 5.5 ha.

Viljo Perämäelle erotetaan Perämäki 3:47, 12 ha 9.250 mk hinnalla ilman valtion välitystä.

Juho Rajalalle erotetaan Rajala 3:48, 3.3 ha peltoa ja 7.1 ha metsää 9.048 mk hinnalla, joka suoritetaan valtion välityksellä korkoineen 10.556 mk.

Antti Mannilalle erotetaan Mannila 3:49, 12.5 ha peltoa 7.395 mk hinnalla ilman valtion välitystä. Peltoa 4 ha ja kallioista metsää 8.5 ha.

Sofia Kivistölle erotetaan Kivistö 3:51, 9 ha 10.782 mk hinnalla ilman valtion välitystä.

Tämän torpan lunastushinta arvioitiin 19.11.1923 seuraavan laskelman mukaan:(muista oli vastaava laskelma)

Peltoa 2.7 ha, 4.000 mk/ha= 11.040 mk. Metsä 6.24 ha 1.300 mk/ha = 8.112 mk. Lato 250 mk, navetta 300 mk, Puoti 300 mk, sauna 150 mk kaikki yhteensä 20.152 mk vähennetään sota-ajan arvon nousu 80 % jää vuokranantajan hyväksi 4.030,40 mk tukkipuut 422 kpl á 16 mk = 6.752 mk = lunastushinta 10.752 mk maksuaika 10 vuotta ja korko 8 %.

Kauppahintaa kuitataan 11 kertaa ja viimeisin maksu 15.11.1932 Juho Kuhnan perikunnalle korkona 160 mk ja loppu kauppahinnasta 2.000 mk.

Näitten torppien erottamisen yhteydessä tilan pinta-ala väheni 45 ha.

Mauno nostaa omissa nimissä 17.12.1924 Liinaniemen osuuskassasta 10.000 mk lainaa satovahinkojen kattamiseen ja on käytettävä viljan ja rehun ostoon. Laina-aika on kaksi vuotta ja korko 6.5 %. Lainaa takaa maanviljelijät Juho Kuhna ja Paavo Koskenkorva sekä leipätehtaan johtaja Ilmari Koskenkorva.

Viivästysmaksu oli 500 penniä jokaiselta kokonaiselta viikolta, jonka maksu myöhästyy. (maksettiin ajallaan)

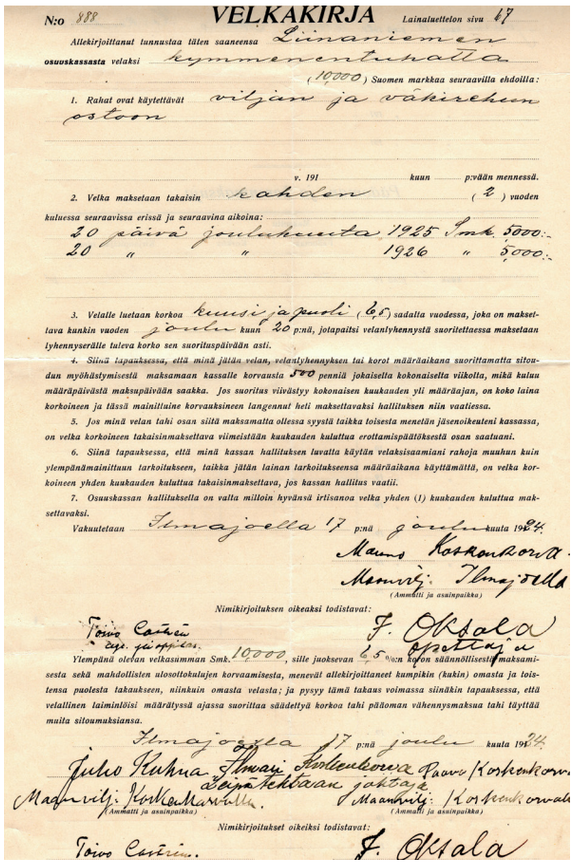

N:o 888 **VELKAKIRJA** Lainaluettelon sivu 47

Allekirjoittanut tunnustaa täten saaneensa Liinaniemen osuuskassasta velaksi kymmenentuhatta (10,000) Suomen markkaa seuraavilla ehdoilla:

1. Rahat ovat käytettävät viljan ja vakirehun ostoon

v. 191 kuun p:vään mennessä.

2. Velka maksetaan takaisin rahden (2) vuoden kulussa seuraavissa erissä ja seuraavina aikoina:
30 päivä joulukuuta 1925 Smk. 5000:-
20 " " 1926 " 5,000:-

3. Velalle luetaan korkoa kuusi ja puoli (6,5) sadalta vuodessa, joka on maksettava kunkin vuoden joulu kuun 20 p:nä, jolapaitsi velanlyhennystä suoritettaessa maksetaan lyhennyserälle tuleva korko sen suorituspäivään asti.

4. Siinä tapauksessa, että minä jätän velan, velanlyhennyksen tai korot määräaikana suorittamatta siloudan myöhästymisestä maksamaan kassalle korvausta 500 penniä jokaiselta kokonaiselta viikolta, mikä kulun määräpäivästä maksupäivään saakka. Jos suoritus viivästyy kokonaisen kuukauden yli määräajan, on koko laina korkoineen ja tässä mainittaine korvauksineen langennut heti maksettavaksi hallituksen niin vaatiessa.

5. Jos minä velan tahi osan siitä maksamatta ollessa syystä taikka toisesta menetän jäsenoikeuteni kassassa, on velka korkoineen takaisinmaksettava viimeistään kuukauden kuluttua erottamispäätöksestä osan saatuani.

6. Siinä tapauksessa, että minä kassan hallituksen luvalta käytän velaksisaamiani rahoja muuhun kuin ylempänämainittuun tarkoitukseen, taikka jätän lainan tarkoitukseensa määräaikana käyttämättä, on velka korkoineen yhden kuukauden kuluttua takaisinmaksettava, jos kassan hallitus vaatii.

7. Osuuskassan hallituksella on valta milloin hyvänsä irtisanoa velka yhden (1) kuukauden kuluttua maksettavaksi.

Vakuutetaan Ilmajoella 17 p:nä joulu kuuta 1924.
Mauno Koskenkorva.
Maanvilj: Ilmajoella
(Ammatti ja asuinpaikka)

Nimikirjoituksen oikeaksi todistavat:
Toivo Cantin
opp. pappilas.
J. Oksala
opettaja

Ylempänä olevan velkasumman Smk. 10,000, sille jaoksevan 6,5 % :n koron säännöllisestä maksamisesta sekä mahdollisten ulosottokulujen korvaamisesta, menevät allekirjoittaneet kumpikin (kukin) omasta ja toistensa puolesta takauksen, niinkuin omasta velasta; ja pysyy tämä takaus voimassa siinäkin tapauksessa, että velallinen laiminlöisi määrätyssä ajassa suorittaa säädettyä korkoa tahi pääoman vähennysmaksua tahi täyttää maita siloumuksiansa.

Ilmajoella 17 p:nä joulu kuuta 1924.
Juho Kuhna Ilmari Koskenkorva Paavo Koskenkorva
Leipätehtaan johtaja
Maanvilj: Koskenkorvalla. Maanvilj: Koskenkorvalla
(Ammatti ja asuinpaikka)

Nimikirjoitukset oikeiksi todistavat:
Toivo Cantin. J. Oksala

Ilmajoen kunnan siemenviljalainaan 493 Smk 4.950 mk maksetaan 22.12.1924 korkoa 178,75 mk.

Kansallispankin Hypoteekkiosastolle Juho maksaa 31.12.1924 lyhennystä 790,29 ja korkoa 1.759,71 mk, lainan pääomaksi jää 65.614,13 mk.

Juho Kuhna allekirjoittaa haltijavelkakirjan 11.3.1925 määrältään 100.000 mk, joka kiinnitetään Lautapihdin tilaan. Lainan korko on 10 %. Lainaa on nostettu 17.11.1925 81.000 mk, 7.12. 10.000 mk ja 9.12. 9.000 mk. (vekselien eräpäivinä)

16.11.1925 lainaan antaa omavelkaisen ja yhteisvastuutakauksen Mauno Koskenkorva ja Eetu Hopiavuori.

Tämä velkakirja on otettu Eetu Hopiavuoren takausvelkojen maksuun samaan tapaan kuin tapahtui Alavuden Säästöpankissa.

13.3.1926 lainan haltijaksi merkitään Ilmajoen Säästöpankki. 20.3.1933 tila myydään pankin toimesta pakkohuutokaupassa, josta myöhemmin lisää.

Juho ottaa lainaa 14.3. suutari Mikko Harjulta 4.000 mk 10 % korolla. Syyskuussa velkaa lyhennetään 1.000 mk.

Juho maksaa 15.3.1925 Eero Kuhnan vekselin 7.002,10 mk Pohjoismaiden Yhdyspankki Oy:lle.

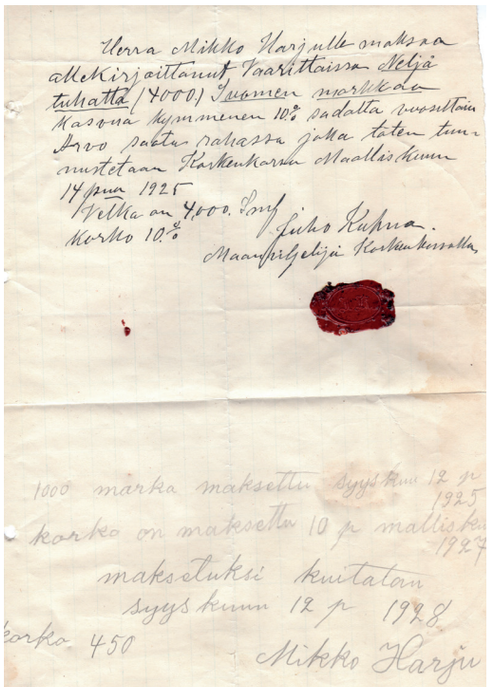

Herra Mikko Harjulle maksaa allekirjoittanut Tuhattaisa Neljä tuhatta (4000) Suomen markkaa Kasona kymmenen 10% sadalta vuosittain Arvo saatu rahassa jotka täten tunnustetaan Korkenkorvan Maallisk. kunn
14 p:nä 1925
Velka on 4000. Juho Kuhna.
korko 10%
Maanviljelijä Korkenkorvalla

1000 marka maksettu syys kuun 12 p 1925
korko on maksettu 10 p maaliskuu 1927
maksettuksi kuitataan
syys kuun 12 p 1928
korko 450 Mikko Harju

Alavuden Säästöpankista nostetaan 4.4.1925 lainaa 250.000 mk.

Näihin aikoihin lunastettiin Leipätehtaan osakkeita ainakin J.V. Talvitieltä Ilmari osti 70.000 markalla, joka laina tuli muualta ja ehkä myös Antti Kiikalta. (Ilmari tai Juho lunasti, hinta ei tiedossa). Leipätehtaan tontti ja rakennus ja koneet rahoitettu jo aikaisemmin. Pohdintaa lisää Leipätehtaan osuudessa.

Eerolta oli ostettu maata vuotta aikaisemmin ja KOP:sta otettiin vakuuksia irti ja saatiin siis kiinnityslaina täältä kalliin shekkiluoton sijaan. Laina järjestyi Alavudelta sen vuoksi, että Eetu Hopeavuorea oli rahoitettu täältä ja Juho maksoi pankille takauksia.

Huhtikuussa Yläpään osuusmeijeri viettää 20-vuotisjuhlaa. Vaasa-lehti kirjoittaa meijerin historiasta laajasti, josta muutamia poimintoja, joka kertoo toiminnasta:

”Jäsenluku oli ensimmäisten 10 vuotta aivan sama 140 ja osuuksia 850. Mutta sittemmin kun osuuskunta pääsi veloistaan ja yläpääläiset pääsivät selvyyteen, että he meijeriasioissa ovat yläpääläisiä on jäsenmäärä kohonnut 231, joilla 954 osuutta. Maitoa on otettu vastaan toiminta-ajalla 24 milj. kg, josta tilitetty 11 milj. mk ja ylijäämää 588.440 mk ja 23 penniä. Maitomäärän kasvulle on radan merkitys suuri.

Vuonna 1925 otettiin vastaan1,74 milj. kg, josta oli 65.6 % I luokaa. Heikohkoon tulokseen on vaikuttanut heinä- elokuun helteet, jolloin maitoa ei saatu riittävän nopeasti jäähtymään.

Vuosiylijäämästä lahjoitetaan Kansanopistolle 500 mk. Suojeluskunnalla 1.000 mk, ja kiertokouluille 1.075 mk sekä jäsenille jaetaan lisätilityksiä 6 % eli 2.620 mk.”

Henkilöstöstä mainitaan Juhon toimiminen isännöitsijänä ja kirjanpitäjänä alkuvuosina ja Inkeri Kuhnan toiminta meijerikkönä.

8.5.1925 Reino Kärävä ja Juho Kuhna määrätään edesmenneen (kuoli 18.2.1925) Eero Kuhnan konkurssipesän uskotuiksi miehiksi.

Nuijamiesten muistomerkin hanketta suunnitellaan 10.4.1925.

Paikalla vierailee Edv. Björkenheim, tri Paavo Virkkunen, maisteri Jalo Lahdensuo, tarkastaja Heino Aulanko ja mv. Juho Kuhna ja Mikko Välkkilä, rakennusmestari Juho Kukkula ja toimikunnan sihteeri A. Tapola.

Rakennustyöt olivat hyvin menestyneet ja valmistuu toukokuun loppuun. Juhla on 4 ja 5 heinäkuuta. Kokous pidettiin Koskenkorvan talossa. Ensimmäinen pv Piirtolan kankaalla ja paljastetaan patsas, iltapäivällä retki Santavuorelle, jossa suuri kansanjuhla.

Toisena päivä juhlajumalanpalvelus Ilmajoen kirkossa ja sitten Ilkan kentällä konsertti ja kansanjuhla. Molempina päivinä lisäksi iltamat Honkalassa ja Kunnallistalolla.

Nuijamiesten muistomerkkitoimikunnalle tulee kirje 6.5.1925

R.E. Westerlund kauppaa nuotteja uutuuksista: Lauri Ikonen, Ilkka ja Toivo Kuula, Nuijamiesten marssi, ja ehdotetaan että ne esitetään muistomerkin paljastamistilaisuudessa ja yritys ehdottaa niihin painettavaksi kuorostemmat ja torvipartituurit, koska esityksen voisi ehkä lyhyen harjoitteluajan jälkeen laulaa vain yksiäänisesti torvien säestyksellä.

Tarjous: jos 2–300 kpl tarvitaan niin kpl hinta on 1 mk.

”Olemme varmat, että ko. sävellys (Lauri Ikonen, Ilkka) olisi täydellisesti sopiva mainittuun juhlaan ja että se tekisi mahtavan vaikutuksen unisioonikuorolla laulettuna.”

Aatto valmistuu ylioppilaaksi Seinäjoen lyseosta. Vain Aatto ja Sirkka lukivat ylioppilaaksi asti ja Aatto sitten vielä agronomiksi eli sai kaikista lapsista pisimmän koulutuksen, joka velkaannutti Aattoa, kun perintöosaa ei saatu. Opiskelun vaiheista on runsaasti kirjeenvaihtoa myöhemmin.

Seinäjoen lyseon ylioppilaat 1925

Aatto ja Mauri friiaamassa, Maurin vieressä Kaisun sisar Aino myöhemmin Haavisto ja tytöt ovat Herttuan neitejä, Päivi ja Marja-Terttu.

Patsastoimikunnan pj. Jalo Lahdensuo ilmoittaa 25.5.1925, että Ilkka sävellyksen torvisovitukset on tilattu ja lasku n. 300 mk tulee suoraan Juholle.

Ajatus muistomerkistä on syntynyt jo 1877 Santavuorella pidetyssä juhlassa, jossa Juhokin lienee ollut jo mukana. 1899 pidettiin kokous Ilmajoen Seurahuoneella (kutsukirje siihen oli edellä), jossa valittiin ensimmäinen toimikunta hanketta edistämään. Siihen kuuluivat: Juho Kuhna, J.E. Antila, Fredrik Västi, K. Landen, Sameli Ranto, J. Sandström, Kaarlo Forsman, J.V. Talvitie, Juho Ala-Pirilä, K.F. Ahlbäck, Pekka Pirilä ja Juho Rinta-Nikkola.

Kaikki henkilöitä, jotka ovat monessa mukana tässä kirjassa Juhon kanssa edistämässä hyviä asioita. Mutta vain Juho jaksoi näistä viedä hankkeen maaliin.

Patsasalueen hankinta on kerrottu edellä.

Ensimmäisen keräyksen varat riittivät lahjoituksena saadun kummun aitaukseen ja siistimiseen. Venäläiset painostivat luopumaan hankkeesta ja loppurahat talletettiin pankkiin.

Juho Kuhna keräsi varat Kapalankankaan muistomerkkiin kuten Jaakko Ilkan patsaaseenkin samalla keräyksellä.

Pysäytyskuva Juhosta patsasjuhlaelokuvasta, johon linkki seuraavalla sivulla.

Juhlan alla todettiin, että merkkiä varten tarvitaan vielä 75.000 mk, joka arvellaan saatavan juhlasta, Ilkan patsaan varoista jäi ylitse 50.000 mk edellisenä vuonna.

Muistomerkin oli laatinut Matti Björklund, kuten Ilkan muistomerkinkin.

Juho Kuhnan suuri hetki oli Ilmajoen asemalla, kun hän oli tullut presidentin kanssa Seinäjoelta aamujunalla ja astuessaan ensimmäisenä ulos junasta aloitti torvisoittokunta porilaistenmarssin, kun luuli häntä presidentiksi, mutta Juho katkaisi soiton ja antoi uuden merkin, kun Relander astuu junasta. Seuraavan sivun kuva on pieni hetki tuon jälkeen, jossa Juho katsoo todella kunnioittavasti tasavallan presidenttiä.

Muistomerkin kuvausmatkalla 1925: Edessä vasemmalla Juho Kuhna, kuskina Paavo Virkkunen, takana oikealla Matti Virkkunen, Antti Tapola ja Arvo Yli-Kokko.

Toisessa kuvassa presidentti tarkastaa kunniakomppaniaa Ilmajoen asemalla, jossa rivissä seisoo ryhdikkäänä myös Paavo. Presidentin auto oli tuotu Ilmajoelle jo aikaisemmin ja sillä siirryttiin pappilaan jossa ruokailtiin ja jossa presidentti yöpyi.

Autolla myös siirryttiin Kapalankankaalle.

Toimikuntaan joka hakkeen toteutti kuuluivat: Edv. Björkenheim, Paavo Virkkunen, Jalo Lahdensuo, Kaarlo Lanne, Juho Kuhna, Santeri Alkio, Antti Tapola ja Mikko Välkkilä.

Patsas paljastetaan kesällä 1925, josta on olemassa myös pienoiselokuva vuodelta 1926, jossa myös Juho Kuhna esiintyy. Se on tiettävästi ainoa filmi, jossa Juho esiintyy livenä. Se löytyy osoitteesta: https://elavatkuvat.fi/view?id=kavi.elonet_elokuva_109228

Muistomerkin juhlasta kirjoitettiin laajasti lehdistössä ympäri maata. Tässä muutamia otteita kirjoituksista:

”Presidentin lisäksi paikalla olivat pääministeri, useita hallituksen jäseniä ja valtava väkijoukko. Koko paikkakunta oli pukeutunut juhla-asuun, Suomen liput liehui talojen katolla ja teiden varsilla, eteläpohjalaiset kansallispuvut, joihin juhlille saapunut paikkakunnan ja lähiseutujen yleisö oli lukuisasti pukeutunut, tarjosi värikkyyttä ja lisäsivät juhlatunnelmaa, auringon valaessa loistettaan silmänkantamattomiin leviäville lakeuksille.

Juhlamieli täytti suurilukuisen yleisön. Miltei kaikki liikkeet olivat suljetut aamupäivällä ja kaikki arkiset toimet olivat keskeytyksissä.” (kertoi Helsingin sanomat)

Juhlan kulku lauantai: Tilaisuus patsaalla alkaa 10.30 lauantaina 4.7.1925. Ensin soitettiin Finlandia ja torvisoittokunnan säestyksellä laulettiin virsi 152. Maanviljelysneuvos Edv. Björkenheim piti avauspuheen ja ammuttiin tykeillä kunnialaukaukset.

Ilmajoen Kansalliskuoro, Vaasan sekakuoro Sirpaleet ja Lapuan sekakuoro yhdessä Primus Leppäsen johdolla lauloivat tilaisuutta varten sävelletyn ”Santavuoren taistelun”.

Patsaan otti vastaan maakunnan puolesta Juho Koivisto. Seppelten laskun aloitti presidentti Relander ja seppeleitä laskettiin ainakin 15 muuta ja lopuksi soitettiin Porilaisten marssi.

Patsaalla oli pitkä historia ennenkuin se saatiin aikaiseksi. Eikä ollut helppo kiven matka Käräjävuorelta Piirtolan kankaallekaan.

Nuijamiesten muistomerkkiä varten vedettiin laskiaistiistaina 1925 valtava kivipaasi miesvoimin Kurikan Käräjävuoresta Kapalankankaalle. Viitisen sataa suojeluskuntalaista Ilmajoelta ja lähipitäjistä kiskoi köysillä tukevatekoista rekeä, jolla 250 tonnin painoinen kivenjärkäle hinattiin. Peräsimeksi oli asetettu pitkä hirsi, jolla ohjailtiin kuorma pysymään tiellä, jossa ei aivan onnistuttu, sillä se ajautui kerran matkan varrella ojaan. Viimeinen kuva on loppusuoralta.

Yläpuolella: Presidentti saapuu patsaalle. Vieressä ylhäällä Edvard Björkenheim puhuu ja keskellä Relander laskee seppeleen. Alhaalla presidentti kuuntelee kansalliskuoron laulua.

Edessä A. Tulenheimo ja K. Kallio, takana P. Virkkunen, B. Sarlin, Juho Kuhna ja Kaarlo Lanne.

(Jatkoa sivulta 65) Relander lausui mm.: ”Synkkää aikaa elettiin Suomessa 1500 luvun lopussa. Väkivalta vallitsi maassa, lakia ei noudatettu. Sorrolla ja mielivallalla ei ollut rajaa, ja kaiken lisäksi näytti, että tulevaisuuskin peittyisi pohjattomaan pimeyteen.

Silloin lähtivät nuijamiehet liikkeelle. Lippuun, jonka ympärille he kokoontuivat oli kirjoitettu : Vapauden ja oikeuden puolesta väkivaltaa ja sortoa vastaan.

Mutta nuijamiesten nousu oli nousua uusiin kärsimyksiin. Tappiota seurasi uusi tappio, pettymystä seurasi aina vain uusi pettymys. Suomalaisen talonpojan rintama lyötiin hajalle.

Mutta Nuijamiesten lippuun ei sortajain kädet ulottuneet. Ei hävinnyt suomalaisen talonpojan rinnasta vapauden vaatimus, ei usko oikeuden ja totuuden voittoon. Nuijamiesten perintönä on se kulkenut sukupolvesta sukupolveen.”

Relanderin laskemassaan seppeleen nauhassa luki: ”Ei sortoon eikä väkivaltaan alistu Suomen mies.”

Siirryttiin Kapalanmäen juhlakentälle, jossa juhlan aloittaa sotilassoittokunta. Lauri Pohjanpään runon lausuu Otto Al´Antila, kuorot laulaa ”Nouse riennä Suomen kieli ja Isänmaalle”. Maisteri Liakka piti puheen, jonka jälkeen siirryttiin juhlapäivälliselle Koskenkorvan koululle, jossa oppilaat ottivat vastaan vieraat helein lauluin, jotka kaikuivat koulun honkain keskellä opettaja Mikkulan johdolla. Relander kiitti oppilaita sydämellisesti. Ruokailun aikana pidettiin useita puheita.

Juhlakentällä jatkettiin: soittokunnan avauksen jälkeen Artturi Leinonen puhui ja Ilmajoen Kansalliskuoro lauloi Kuulan ”Laulajain laulun ja Virta venhettä vie ja virolaisten vieraiden kunniaksi (maatalousministeri A. Kerem seurueineen) virolaisen kansanlaulun.

Sitten lähdettiin Santavuorelle juhlaa jatkamaan, jonka korkein kohta oli varattu juhlapaikaksi. Soittokunta soitti ja Kramsun runon ”Santavuori” lausui Jalmari Lahdensuo. Jalmari Finne selosti mielenkiintoisesti nuijasotaa ja kuorot lauloivat yhdessä ”Terve päivä Pohjolan, Kesäpäivä Kangasalla ja Nuijamiesten marssin sekä virolaisten pyynnöstä ”Vilppulan Urhojen muistolle”. Lopetuspuheen piti Santeri Alkio ja lopuksi laulettiin Maammelaulu.

Sunnuntai: Ilma oli aivan yhtä kaunis kuin lauantainakin. Nyt vietettiin juhla Ilmajoen Ilkan kentällä. Klo 8.30 alkaen soitettiin puoli tuntia kirkonkelloja. Klo 9 esitettiin kirkon tapulista torvisoittoa ja klo 10 alkoi jumalanpalvelus, jossa saarnasi Paavo Virkkunen.

12.30 alkoi juhla kentällä. Presidentin saapuessa soitettiin Porilaisten marssi ja yleisö osoitti kunnioitusta arvovieraille seisoen paljain päin.

Paavo Virkkunen piti puheen, josta ilmeni mm., ettei Jaakko Ilkka ja miehensä olleet kapinoitsijoita siinä mielessä kuin sana nyt ymmärretään.

Tämän jälkeen kuorot esittivät torvisoittokunnan säestyksellä Lauri Ikosen uuden sävelmän Kramsun runoon ”Ilkka”. (kuten edellä Juhon kirjeenvaihdosta selvisi) joka oli hyvin vaikuttava.

Patsaan luota siirryttiin laululavalle, jossa kolme kuoroa aloittivat oman konserttinsa. Siinä kuorot erikseen ja yhdessä lauloivat kaikkiaan 15 kappaletta, jotka otettiin vastaan suurella suosiolla ja lopuksi seisomaan nousten kuunneltiin Genetzin ”Herää Suomi”.

Kahden tunnin tauon jälkeen alkoi kansanjuhla, jota jonkin verran ukkoskuuro häiritsi. Kuorot lauluivat ja pidettiin useita puheita.

Molempina päivinä oli myös Honkalassa ja Seurahuoneella iltamat ja esitettiin näytelmiä.(Tiedot poimittu Vaasa ja Ilkka lehdistä 5-6.7.25)

Juho ja Inkeri olivat juhlan kunniavieraat kuten kuvista ilmenee ja Kansalliskuorossa lauloivat siis Mauno, Ilmari ja Kaisu. Suoma oli arvatenkin joissain muonitus tms. tehtävissä ja muutkin kynnelle kykenevät talosta olivat paikalla niin perheestä kuin palveluskunnasta, vaikka lehmät piti lypsää ja karja ruokkia myös juhlapyhinä.

Naiset ovatkin jo Maamiesseuran perustamiskokouksesta alkaen (Inkeri Blomberg) osallistuneet kiitettävällä tavalla seuran toimintaan, on maamiesseura kuitenkin aina tuntenut heikkoutensa naisten asioissa ja siitä johtuen v. 1922 valittiin johtokuntaan kaksi naislisäjäsentä, sekä seuraavana vuotena asetettiin toimikunta valmistamaan esitystä naisosaston perustamisesta maamiesseuran yhteyteen.

Suoma perustamassa Maamiesseuran naisosastoa. Vuonna 1925 seuran naisjäsenet perustivatkin itsenäisenä ja erillisenä toimivan naisosaston, jonka toiminta – niin kuin olemme nähneet- on ollut monipuolista ja tuloksellista. (mukana aktiivisesti Suoma, mutta myös Inkeri.)

Maanviljelijäin Konepaja Oy lähettää 11.7.1925 laskun Piirtolankankaan muistomerkin rautaporteista ja samalla Juhon traktorin korjauslaskun, josta saa vähentää konepajan ottamien simenttiputkien hinnan.

Juho maksaa Oy Constructorin viimeisen laskun 50.000 mk muistomerkin rakentamisesta ja pyytää takaisin firmalle annetun velkakirjan/takuun.

Puhelinkulut 324,20 mk, josta perusmaksu 320, kaksi puhelua soitettu.

Inkerin sukua vierailulla vuodeksi arvioin 1925
Kuvassa Lisbet, Aili ja Bertil sekä Juho ja Inkeri ja Sirkka.

Tätä kohtaa taitettaessa 13.10.2022 on Sirkan syntymästä kulunut tasan 100 vuotta.

Mauno valitaan mms. johtokuntaan 28-vuotiaana, jossa hän toimi vuoteen 1947. Sihteerinä 1927–1931, Puheenjohtajana 1934–47.

Maamiesseuraliitossa 1935–1956, rahastonhoitajana 1935–1953, varapuheenjohtajana 1939–1953, puheenjohtajana 1946 ja uudestaan 1954–1956.

Ostetaan 8.000 kg superfosfaattia 1.86 mk/kg. Lehmästä 130 kg lihaa 7.70 mk/kg.

Aatto aloittaa varusmiespalveluksen syyskuun 21 pv 1925 Viestijoukot, radisti. Lyhenne kantakortissa oli Rad.P. Palveluspaikka ei selvinnyt. Mikä hyvin selittää Aaton kirjeet myöhemmin radion huollosta.

Harjoittelusopimukset 1.10.1925: Vieno Kanttikoski Lapväärtti, Kerttu Piipari-Kokko Kauhajoki, Anna Rintaniemi Tiistenjoki.

17.10.1925 Salmon Syrjälä saa Juholta velkaa 480 mk.

Alavuden Säästöpankki lähettää kirjeen 23.10.1925, jossa kerrotaan otetun vastaan 13.875 mk korkoihin ja kerrotaan ettei koronmaksusta erikseen ilmoiteta vaan ne ovat 4.4 ja 4.10 kuten velkakirjan mukana annetusta vastakirjasta mainitaan.

2.12.1925 Juha Rajala kuittaa:
Tänä päivänä olen minä allekirjoittanut saanut maanvilj. Juho Kuhnalta Smk. kaksituhattasata (2.100.-) Tällä summalla kuitataan maksetuksi kaiken sen erimielisyyden, joka meidän välillä on syntynyt Rajalan torpan, Koskenkorvan talon maalla, itsenäiseksi lunastustoimituksen yhteydessä. Ja ilmoitan minä, että minä en tämän jälkeen mitään vaadi, joka koskee mainittua itsenäistymisasiaa, enkä jatka oikeusjuttua, joka on asian johdosta ollut vireillä. Tällä summalla kuittaan erikoisesti maksetuksi ne päivätyöt, joita olen verona taloon tehnyt.

23.12.1925 Juho maksaa Ilmajoen kunnan siemenviljalainan no 526 3.300 markasta lyhennystä 1.650 ja korkoa 165 mk. Ja ottaa lainan Isokyrön Säästöpankista 3.000 mk.

Palkkakirjasta: Valle Antila urakkasumma 15.000 mk, maksettu marras- joulukuun aikana 11.430 mk. Paavon talon rakentaminen.

Salomon Syrjälä työs myllys 27 pv 600 mk muita palkkoja 1.290 mk, ottoja 1.640 mk. Eero Kuusiston palkka 380 mk. Onni Koskela palkka 600 mk. Sisäkkö Lempi Wälimaa palkka 2.500 mk vuodessa ja 2 pieksut. Sisäkkö Helmi Hietikko palkka 1.850 mk.

livari Saarakkala 2.500 mk 1.11–1.5 ja 2 hl rukiita, 1 hl ohria, 1 hl kauroja ja 1 kuorma heinää ja samalle kesäkausi 1.5–30.10–25 3.600 mk ja luontaisetuja.

A. Wiinamäki alkuvuosi 2.100 ja loppuvuosi 3.000 mk ja saappaat.

G. Heinonen alkuvuosi 1.800 mk ja loppuvuosi 3.000 mk. Saappaat.

E. Wiinamäki alkuvuosi 1.150 , loppuvuosi 1.700 mk

Matti Kivistö 1.500 mk, Martti Punkero 900 mk, Sameli Mattila 1.800 mk, Viljo Mattila 840 mk, Sameli Syrjälä 3.500 mk, Onni Koskela 1.350 mk, Aatto Kivistö kesällä 2.200 mk, talvella 1.500 mk, Karjakko 4.800 mk, 3 harjoittelijaa á 2.000 mk 6.000 mk, Martti Saarakkala kesällä 1.100 mk talvella 900. K. Koski 630 mk, F. Marjamäki 3.000 mk, A. Mattila 728 mk, Akoille maksettu päivärahaa 3.246 mk . Yhteensä 50.334 mk.

17.000 nykyeuroina eli työpalkat olivat hyvin kohtuulliset?

28.10.1925 Juho Kuhna ja Valle Antila tekevät urakkasopimuksen:

Sitoudutaan rakentamaan Juho Kuhnan toimesta rakennusmestari John Malmbergin piirustusten ja työselityksen mukaan asuinrakennuksen Paavo Koskenkorvan nimeen:
Urakkasumma oli 15.000 mk ja rakennuksen tuli olla valmis 1.5.1926. Rakennuksen runkoon käytettiin Ala-Penttilän talon maalla olevaa riihtä, joka siirretään.

Mauno maksaa Liinaniemen osuuskassasta otetun rehulainan lyhennystä 5.000 mk 31.12.1925 ja korkoa 688 mk.

Kaikki lapset saavat perintöverolipun, jossa veron maksu 15.3.1926 Perinnön määrä 1.700 mk ja vero 55 mk. Eli perintö yhteensä 10.200 mk.

Oliko tässä äidin perinnöstä ja Isän maksamasta vuokrasta tms., eli tämä maksu oli joka vuosi? Katrin kirjeessä viitataan tähän veroon vuonna 1922. Kun isä maksoi tätä vuokraa ½ osuudesta myllyyn, niin lapsille kertyi tästä säästöjä ja perukirjassa on lasten Juholle lainaamia summia.

Juho ilmoittaa yhdessä lisakki Pirilän kanssa 30.1.1926 Alapirilän metsästä myyntiin tukkipuita 4.000 kpl.

Eero Kuhna vainajan konkurssiin 1/3 1926

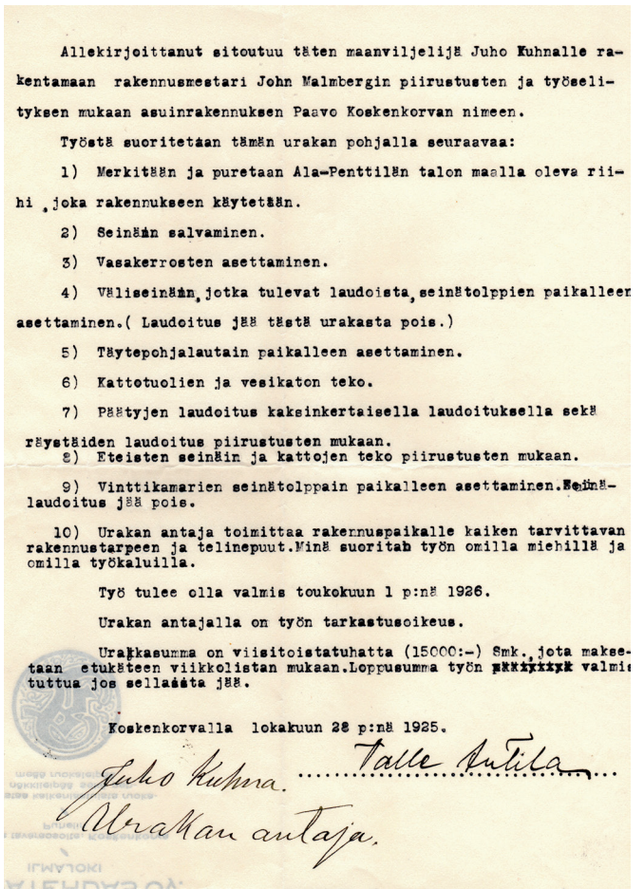

Allekirjoittanut sitoutuu täten maanviljelijä Juho Kuhnalle rakentamaan rakennusmestari John Malmbergin piirustusten ja työselityksen mukaan asuinrakennuksen Paavo Koskenkorvan nimeen.

Työstä suoritetaan tämän urakan pohjalla seuraavaa:

1) Merkitään ja puretaan Ala-Penttilän talon maalla oleva riihi, joka rakennukseen käytetään.

2) Seinän salvaminen.

3) Vasakerrosten asettaminen.

4) Väliseinän, jotka tulevat laudoista, seinätolppien paikalleen asettaminen.(Laudoitus jää tästä urakasta pois.)

5) Täytepohjalautain paikalleen asettaminen.

6) Kattotuolien ja vesikaton teko.

7) Päätyjen laudoitus kaksinkertaisella laudoituksella sekä räystäiden laudoitus piirustusten mukaan.

8) Eteisten seinän ja kattojen teko piirustusten mukaan.

9) Vinttikamarien seinätolppain paikalleen asettaminen.Seinälaudoitus jää pois.

10) Urakan antaja toimittaa rakennuspaikalle kaiken tarvittavan rakennustarpeen ja telinepuut.Minä suoritan työn omilla miehillä ja omilla työkaluilla.

Työ tulee olla valmis toukokuun 1 p:nä 1926.

Urakan antajalla on työn tarkastusoikeus.

Urakkasumma on viisitoistatuhatta (15000:-) Smk., jota maksetaan etukäteen viikkolistan mukaan.Loppusumma työn ~~xxxxxxx~~ valmiksituttua jos sellaista jää.

Koskenkorvalla lokakuun 28 p:nä 1925.

Juho Kuhna. ..... Valle Antila ...

Urakan antaja.

Ilmajoen pitäjässä asuneen **maanviljelijän Eero Kuhnan** kuolinpesän konkurssin

Velkojat

kutsutaan täten tämän toukokuun 29 päivänä kello 1 päivällä Carlstedt & Kärävän Asianajotoimistossa Vaasassa pidettävään kokoukseen keskustelemaan ja päättämään pesän omaisuuden myymisestä ynnä muista esitettävistä asioista; ja huomautetaan siitä Konkurssisäännön määräyksestä, että poissaolevien velkojien on tyydyttävä saapuvilletulleiden päätöksiin. — Vaasassa, toukokuun 12 päivänä 1925.

Juho Kuhna. **Reino Kärävä.**

5254 Uskotutmiehet.

Enemmän asian hoitamisesta Luvussa 2 Yli-Kuhnan tarina.

1926 annettu jyviä velaaksi seuraaville henkilöille:

15.3 Valentin Niemelä 1 hl rukiita 165 mk

11.3 Iisakki Kvisti 50 ltr rukiita ja 50 litr ohria

16.3 Yrjö Kvisti 50 ltr rukiita 85 mk.

Juho pienentää KOP shekkiluottoa 16.3.1926 100.000 mk:lla ja saa pois yhden kiinnityksen ja edelleen 29.6 se pienenee 100.000 mk ja vain yksi kiinnitys jää tämän luoton vakuudeksi. *Muut siirretty ehkä pitkäaikaisen lainan vakuudeksi Alavuden Sp?*

Maitotili huhtikuu 9.064 kg 88 p/ kg 7.941 mk. Voikilo 30 mk (?) Rukiin itävyys 75 % 31.7.

Vuoden 1926 kuitteja ja kirjeitä on vähän tallella. Ilmajoen maatalousnäyttely pidettiin 2-4.7, joista tässä muutama kuva.

Näyttäisi siltä, ettei Koskenkorvan tila aikaisemmasta historiastaan poiketen osallistu näyttelyn valmisteluihin juuri mitenkään. Kansalliskuoro esiintyy Primus Leppälän johdolla ja Ilmari ja Kaisu sekä Mauno varmaan mukana.

Lehdistä poimittuna palkittujen eläinten tai kilpailujen joukossa ei ole LAINKAAN Juho Kuhnan palkintoja, mitä voidaan pitää tosi outona. Eero Kuhnan konkurssi ja muut vaikeudet ovat varmaankin olleet tähän syynä.

Näyttelykenttä on urheilukentällä ja karjaosasto kirkkotalleilla ja joitain osastoja, mm. meijeriosasto, keskeneräisessä suuressa ladossa.

Myös tämä antaa viitteitä, että taloudelliset vaikeudet alkaa vaikuttaa kaikkeen, myös maatalouden edistämiseen ja muihin pitkään esillä olleisiin kehittämishankkeisiin. Eturivin viljelijä oli väsynyt, mutta pojat eivät vielä olleet valmiita ottamaan isän paikkaa tilanteen ratkaisemisessa.

Juho kirjoittaa Aatolle 8.9.1926 armeijaan ”Rakas poikani Aatto. Kaikessa kiireessä koetan sulle nyt jotain puhella. Sormenikin on kipeä, etten saa kuinkaan kirjoitettua. No niin Ilmarin rakennuksen siinä lasien päällä, mutta kyllä siinä työtä on vielä. Rukiita riihitään traktorilla ja hyvin käypi, oikein hyvin. Rukiita tulee hyvin. Laivanpään kaura on enää leikkaamatta, muut on seipäillä ja pysty kokkosilla.

Muuten voimme hyvin terveyden puolesta koko sakki. Vettä on perin vähän joessa ei minun aikanani ole vielä ollut niin vähän vettä, ei likimainkaan. Kova kuivuus on vieny juoma ym. vesistä larva kylissä vesikaivot kuivilla, meillä on vettä.

Laitan tässä edes 200 mk tarpeitas varten,

jotka muuten onkin hyvin pienet. Kuule Voitto Jääskeläinen sanoi, että sinun pitää nyt syksyllä ilmoittaa itses sinne korkeakoulun rehtorille, ettäs saisit jo tänä talvena mennä Helsinkiin, kun pääset sieltä vihdoinkin. Kuinka se ilmoittautuminen tapahtuu sitä minä en tiedä. Kävisikö se asiamiehen kautta vai miten? Olis (joku?) siellä Helsingis vissiin. Kaisu (Katri) lähtee. Tuhannet terveiset meiltä kaikilta Voi Aatto rakas Kultaisimmin. Toivoo Isä Parka.

Sydämelliset terveiset Katrilta, Hyvää vointia vaan."

Harjoittelijasopimus tehdään 9.9.1926 Siiri Sillanpään kanssa muut harjoittelijat olivat Helvi Vanhatupa Lappajärveltä ja Aini Ala-Kujala Peräseinäjoelta.

Paavo Virkkunen kirjoittaa Juholle 12.9.1926 (kirjoitettu kirjoituskoneella)

Hyvä veljeni Juho Kuhna!

Kirjeessä hoidetaan kasvatin muuttokirja-asiaa, tyttölapsen tiedot on löydetty ruotsalaisen seurakunnan arkistosta ja toimitetaan Juholle, jonka olisi vietävä se Herralaan (pappilaan).

Kyseessä oli varmaankin Suoman itselleen ottaman kasvattilapsen Aili Knut (myöhemmin Summanen) asia. Hoidosta kuitenkin vastasi etenkin Inkeri. Aili esiintyy muutamassa kuvassa Inkerin ja Maurin ja Kalervon kanssa nuorena ja vanhempana ryhmäkuvissa.

Paavo kertoo, että nyt on muuttolaatikot purettu ja kotouduttu Helsinkiin. "Mutta rakkaudella ja kaipauksella muistelemme Ilmajokea ja sikäläisiä monia ystäviä. Toivomme näkevämme Teidätkin täällä syys- tahi talvikauden kuluessa. Jumala kansamme!"

Paavo Virkkunen oli Ilmajoen kirkkoherra 1918–1925 ja hänen vävynsä KOP johtaja Honkajuuren puheilla käyvät sekä Juho että Mauno, tosin varsin erilaisissa asioissa. Kuva toisaalla.

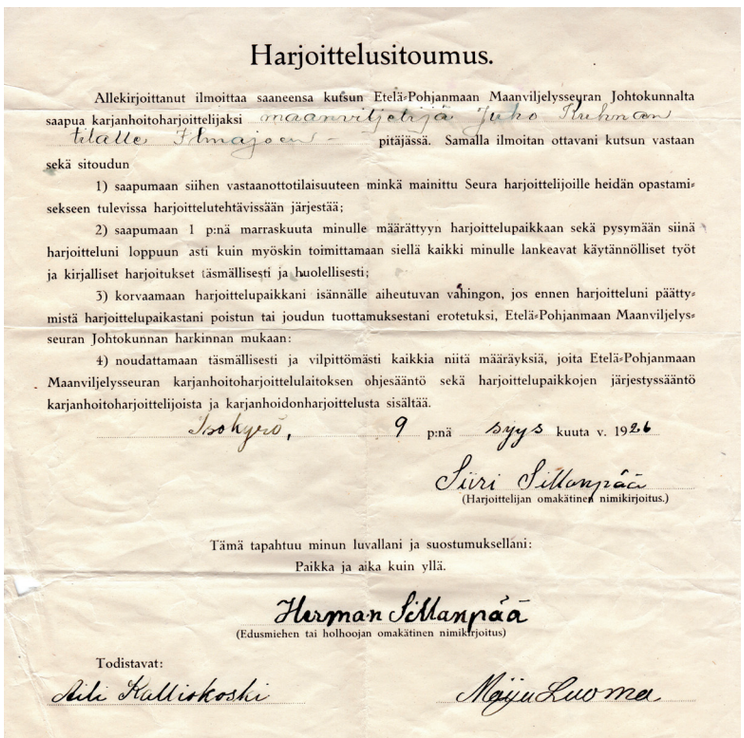

Harjoittelusitoumus.

Allekirjoittanut ilmoittaa saaneensa kutsun Etelä-Pohjanmaan Maanviljelysseuran Johtokunnalta saapua karjanhoitoharjoittelijaksi maanviljelijä Juho Kuhnan tilalle Ilmajoen pitäjässä. Samalla ilmoitan ottavani kutsun vastaan sekä sitoudun

1) saapumaan siihen vastaanottotilaisuuteen minkä mainittu Seura harjoittelijoille heidän opastamisekseen tulevissa harjoittelutehtävissään järjestää;

2) saapumaan 1 p:nä marraskuuta minulle määrättyyn harjoittelupaikkaan sekä pysymään siinä harjoitteluni loppuun asti kuin myöskin toimittamaan siellä kaikki minulle lankeavat käytännölliset työt ja kirjalliset harjoitukset täsmällisesti ja huolellisesti;

3) korvaamaan harjoittelupaikkani isännälle aiheutuvan vahingon, jos ennen harjoitteluni päättymistä harjoittelupaikastani poistun tai joudun tuottamuksestani erotetuksi, Etelä-Pohjanmaan Maanviljelysseuran Johtokunnan harkinnan mukaan:

4) noudattamaan täsmällisesti ja vilpittömästi kaikkia niitä määräyksiä, joita Etelä-Pohjanmaan Maanviljelysseuran karjanhoitoharjoittelulaitoksen ohjesääntö sekä harjoittelupaikkojen järjestyssääntö karjanhoitoharjoittelijoista ja karjanhoidonharjoittelusta sisältää.

Isokyrö, 9 p:nä syys kuuta v. 1926

Siiri Sillanpää
(Harjoittelijan omakätinen nimikirjoitus.)

Tämä tapahtuu minun luvallani ja suostumukselläni:
Paikka ja aika kuin yllä.

Herman Sillanpää
(Edusmiehen tai holhoojan omakätinen nimikirjoitus)

Todistavat:
Aili Kalliokoski Maju Luoma

Mauno vastaa Aatolle 23.9.1926

Mauno arvelee, että alkaa kovat ajat (armeijassa), mutta arvelee, että Aatto selviää siinä missä muutkin.

Mauno kertoo, että juuri tultiin Laivanpäästä kauranleikkuusta ja uutta konetta kehuttiin, kun osa kauroista ajettiin traktorilla ja itseluovuttavalla. " Kyllä se hyvä vehje onkin. Meillä oli siellä 50 hl kylvö (15–16 ha?), mutta 4 päivässä se leikattiin."

Porrasnevan kauroja ajettiin kotiin ja ensi viikolla perunat ja sitten nauriit perään. Sähköä saatiin vain annoksittain, joten traktorilla on pyöritetty puimakonetta. On harkittu viedä riihikone Alajoelle ja päästää kaikki suoraan pellolta päin.

Radioasia oli huonolla kannalla: antenni oli romahtanut katolle eikä oltu varmoja, kuinka kuulokkeet kytketään, haikaillaan suomalaisten asemien kuuntelua ja toivotaan Aattoa lomille antennia pystyttämään.

"Ilmari on kanssa jotenkin varmasti "kiinni" sillä ensi pyhänä kuulutetaan, ja häät arvatenkin ensi kuulla."

Pappia valitaan kovalla kiihkolla, ei muusta puhutakkaan, mutta metsällä ei ole ehditty käydä lainkaan eikä ole koiraakaan. Ei ole aikaa, kun pyhätkin menöö ampumatouhun kanssa. (suojeluskuntaharjoitukset)

Mauno lupailee joskus käydä (mikä oli palveluspaikka) ja lähettää terveisiä ja parikymppiä kahviin.

Ilmari vihitään 16.10.1926 Katri (Kaisu) Juhontytär Hannukselan kanssa (syntynyt 28.7.1902) Kuvat ovat Kortesmäen talon edessä Lahden kylässä, joka oli Kaisun koti. (Seuraavat sivut)

Maitotili marraskuu 6.793 kg, 97 p / kg 6.589,20 mk.

Useiden puutarhajuhlien lisäksi vapaa-ajan viettoon kuului retket Santavuorelle.
Ensimmäisen kuvan ajaksi voidaan hyvin päätellä hetki ennen kihlajaisia eli vuosi on 1926.
Vasemmalla Jussi Antila ja takana Paavo, Ilmari, kahvin keittäjä jää tunnistamatta, tyttöjen kohdalla veikkaan taas Herttuan neitejä joiden välissä Suoma ja edessä Kaisu.
Huomaattehan säädyllisen etäisyyden kihlakumppaneilla!
Kuvanottaja voisi olla Mauno ja Aattokin oli kihlajaisten aikaan lomilla.

Useita ryhmäkuvia jäi tunnistamatta, mutta tämä kansallispukukuva on aivan mahtava. Vuodelta 1923 löysin lehtimaininnan kuinka kuoro oli esiintynyt Ilmajoen kansallispuvuissa ja tehnyt valtavan vaikutuksen.
Tämän kuvan vuotta on vaikea arvata. Kuvassa on Lauri Västi, mutta ei Vieno Västiä, joiden kihlaus oli 1919. Kuvassa on Ilmari, mutta ei Kaisu eli ennen vuotta 1926 ainakin.
Ilmajoen maatalousnäyttely oli 1926, johon kuvassa näkyvä rintamerkki voi liittyä. Suuret Etelä-Pohjanmaan laulujuhlat olivat Ilmajoella 1922, joissa käytettiin myös samanlaisia rintamerkkejä osanottajilla.
Mauno vapautui sotaväestä syksyllä 1920, joten kuva on aikaisintaan kesältä 1921.
Arvaan laulujuhlien aikaan 1922.

Ilmarin ja Kaisun kihlajaiset, joiden tarkkaa päivää en löytänyt. Kirjeessä maininta, että kuulutus kuukautta ennen vihkimistä 16.10.1926.

Juho ja Inkeri myyvät merkittävän alajokialueen 12.11.1926, joka oli ostettu Eerolta ja Annilta 1924.Alueesta, joka oli n. 30 ha tehtiin seuraavat kuusi kauppaa:

Salomon ja Sanna Välimäelle kauppahinnalla 37.247 mk, joka maksetaan ottamalla lainaa Hypoteekkipankkiin 550 mk, Osuuskassojen keskuslaitokselle 13.333 mk, Isonkyrön säästöpankkiin 16.667 mk sekä loppu rahassa, joka kuitataan 6.697 mk.

Iisakki ja Eeva Välimäelle 37.247 mk kauppahinnalla, joka maksetaan ottamalla lainaa Hypoteekki pankkiin 550 mk, osuuslainarahastolle 13.333 mk, Isokyrön säästöpankkiin 16.667 mk ja loppu 6.697 mk rahana, joka kuitataan.

Jaakko ja Selma Pihlajalle 37.247 kauppahinnalla, joka maksetaan samoin kuin edellä.

Iisakki Ojanperälle 37.246 mk kauppahinnalla, joka maksettiin samoin kuin edellä.

Juho ja Edla Hakala 37.247 mk kauppahinnalla, jokmaksettiin samoin kuin edellä.

Juho ja Emilia Tupilalle 37.247 mk kauppahinnalla,joka maksettiin samoin kuin edellä.

Mainitut lainat olivat tilaan kiinnitettyjä ja Laivanpään manttaaliosuus Korven suuresta tilasta oli 0.0684, joka siis jaettiin kuuteen osaan ja jokainen sai siis 0.0114 manttaalia ja hehtaareissa n. 5 ha.

Juhon velat väheni ja käteistä rahaa tuli 40.182 mk. Kokonaiskauppa oli siis 223.482 mk (7.450 mk/ha), joka nykyrahassa olisi 73.000 euroa (2.400 €/ha). Ostettaessa 2 vuotta aikaisemmin maksettiin veljelle 250.000 mk, joten tappiota tuli.

Näyttäisi siltä, että Juho on maksanut ostaessaan velat pois kuten kauppakirjassa sanotaan, siirtämisen sijasta, kun pankit ovat vaihtuneet. KOP ja Äänekosken Säästöpankki on nyt pois ja tilalla pieni Hypoteekkilaina, Osuuskassojen Keskusrahalaitos ja Isokyrön Säästöpankki. Vuodelta 1924 ei löydy näiden lainojen nostoja. Osuuskassojen lainoja ei esiinny muissa asiakirjoissa.

Vuonna 2021 nämä maat olisivat myytäessä 300.000 euron arvoiset (10.000 e/ha). Kuvastaa maan hinnan laskua tultaessa 1930-luvulle. Tällä hetkellä maat ovat taas yhdellä omistajalla, joten kierros on tullut täyteen ja paljon rahaa ja kustannuksia on kertynyt, mutta maa on ikuista, vain viljelijät vaihtuvat.

Ilmajoen kunnallistalon uudistusjuhlaa vietetään 27.11.1926. Hankkeen valvojiin kuului myös Juho Kuhna.

II. Lannoituskokeet kauralle.

Koe N:o 7, Koskenkorva.

Savimulta. Jankko savea. P.H. 5.25. Lannoitus v. 1926 200kg superfosfaattia. V. 1927 200kg superfosfaattia. Etukasvi IV heinä. Koekasvi kaura. Lannoitteet kylvetty 21. V. -28. Kaura leikattu 24. IX. -28 ja puitu 26. X. -28

Lannoitus	Sato desiton. Jyviä	Sato desiton. Olkia	Sadonlisäys Jyviä	Sadonlisäys Olkia	Sadonlisäyksen arvo.	Lannoituskustannukset	Voitto-Tappio
Ilman lantaa	20.50	39.75	-	-	-	-	-
N 160	24.75	56.50	4.25	16.75	1056:25	360:-	+696:25
P 200	22.25	43.25	1.75	3.50	350:-	160:-	+190:-
N 160,P 200	26.00	55.50	5.50	15.75	1218:75	520:-	+698:75
N 160,P200K100	28.00	59.25	7.50	19.50	1612:50	645:-	+967:50
N160Rhp200K100	27.25	58.00	6.75	18.25			

Kokeessa huomataan täysilannoituksen muodostuneen kannattavimmaksi. Voitto on yhtä suuri kun on käytetty yksin salpietaria ja kun on käytetty salpietaria ja superfosfaattia yhdessä. Jälkimmäisessä tapauksessa voidaan fosforihapolta odottaa jälkivaikutusta seuraavalla kasvilla ja se tekee sen edullisemmaksi.

Mauri päättää 3/8 luokan Seinäjoen Yhteiskoulussa. Liittyy suojeluskuntaan, jossa toimii vuoteen 1932 sk. alikersanttina.

Palkkakirjasta 1926: Kustaa Koski töissä 6 kk palkka 450 mk/kk. Iisakki Kvist työt 1.160 mk suuri osa palkasta viljana ym. jäi velkaa, Onni Koskela palkka 300 mk/kk töissä 5 kk. Iivari Saarakkala 1.11 -5.1 palkka 2.500 mk + 2 hl rukiita, 1 hl ohria ja 1 hl kauroja, 1 kuorma heinää ja pieksusaappaat. Arvi Viinamäki 1/11.-24–1.5. -25 palkka 2000 mk ja pieksusaappaat.

Martti Saarakkala 260 mk/kk 5 kuulta. Eero Wiinamäki 25-26 270 mk/kk. Sameli Mattila 6 kk 425 mk/kk. Sameli Syrjälä talvipuolella 400 mk/kk ja kenkät sek hehto kauroja. Ja 1.5 -1.11 ajalle sopimus 3.000 mk +heiniä pyörtänööstä.

Sisäkkö Anna Rintaniemi, Kerttu Panula, Vieno Kanttikoski palkka 2.000 mk vuodessa, Karjakko Taimi Käyrä palkka 5.500 mk. J. Mattila, Sulo Niemelä 300 mk/kk, Aatto Kivistö 45 mk/kk. Anne Kuusisto, Inkeri Koskela 200 mk/kk. Mylläri Mauri Koskelan palkka 1.000 mk/kk, Valentin Niemelän töitä 2274 mk. Tallimies Wiljo Mattilan 350 mk/kk. Juha Mattila 28 pv töissä hevosen kanssa á 45 mk.

Aatto valmistuu RUK:sta 21.12.1926 reservin vänrikkinä. Palvelusaika 1 v 3 kk.

Juho myy Ilmarille 7.1.1927 palstan Jussilan osuudesta Jussilan verotaloa 4 Ilmajoen pitäjän palonkylässä 1.500 markan kauppahinnalla. (Salinin talo?)

Aili ja Väinö Mella myyvät 27.1.1927 äidin perintöosan Koskenkorvan vesijauhomyllyyn 20.000 mk kauppahinnalla.

Juho ja Inkeri luovuttaa ennakkoperintönä Ilmarille ja Kaisulle 24.2.1927: maa-alueen, joka sijaitsee rautatien, pumppuhuonealueen, rautatieasemalle johtavan tien, leipätehtaan tilan, Havuselan virkatalon ja Suomelan palstatilan, sekä joen rajoittamana, rautatiealueen pohjoispuolella lohkomalla erotettavaksi. Maa-alueella sijaitsee myös rakennuksia. Alueesta tarkemmin leipätehtaan osuudessa.

Kivitalon rakentaminen on jo valmis, se miten se rahoitettiin jäi osin selvittämättä, mutta Juhon osuus tiilien osalta on ainakin ollut merkittävä, ehkä muutenkin.

24.3.1927 Juho sopii Kansallis-Osake-Pankin kanssa uuden Kassakreditiivisopimuksen 100.000 mk. Kyseessä oli luotollinen shekkitili, jota käytettiin kirjoittamalla shekkejä. Provisio 2.5 % ja korko käytetystä luotosta 8 %. (provisio nousi ja korko laski)

Vakuudeksi annetaan 90 kpl Koskenkorvan tiilitehtaan osaketta, 75 kpl Koskenkorvan Leipätehtaan osaketta ja 10 kpl Koskenkorvan Sahan osaketta no 120–129. Lisäksi takaajina Mauno ja Paavo sekä Isännöitsijä Ilmari Koskenkorva.

Vuonna 1924 tehty sopimus siis lakkaa ja Juho saa viimeisenkin 100.000 mk kiinnityksen pois eli tässä kyseessä vakuuden vaihto. Kiinnitykset annetaan Vakuutusyhtiö Suomen lainaan 300.000 mk ?

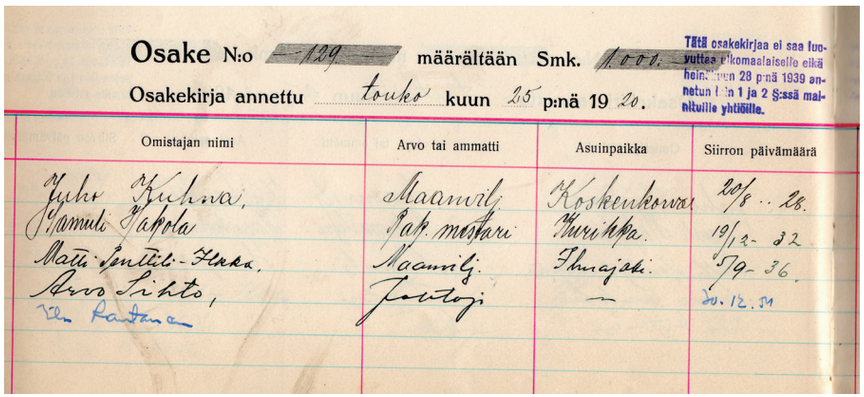

Osake N:o 129 määrältään Smk. 1.000.

Osakekirja annettu touko kuun 25 p:nä 19 20.

Tätä osakekirjaa ei saa luovuttaa ulkomaalaiselle eikä heinäkuun 28 p:nä 1939 annetun lain 1 ja 2 §:ssä mainituille yhtiöille.

Omistajan nimi	Arvo tai ammatti	Asuinpaikka	Siirron päivämäärä
Juho Kuhna,	Maanvilj.	Koskenkorva	20/8 .. 28.
Kamuli Jakola	Pat. mestari	Turikka.	19/12- 32
Matti Juntti-Huka,	Maanvilj.	Ilmajoki.	5/9- 36.
Arvo Lihto,	Joutoj.	—	20.12.51
Ilm. Rautanen			

Osakkeet myydään 20.8.1928, josta tieto osakerekisteristä. Martti Koskenkorva hankkii 2015 kaikki arvottomat Koskenkorvan sahan osakekirjat, joista Juho omisti alun perin 10+10 kpl

9.4.1927 Itse J.K. Paasikivi ja joukko muita mm. Niilo Liakka kutsuvat kansaa laajasti liittymään Historian Ystäväin liittoon. Myös Juho saa pyynnön ja pankkisiirron.

Alavuden Säästöpankki pyytää 30.5.1927 toimittamaan 6.5. pyytämänsä kiinnityspöytäkirjan.

Mauno siirretään nostoväkeen I lk. 1/6 1927

Suojeluskunnan esikunta tiedottaa 7.3.1927:
”Harkittuaan asiaa tiedottaa ylipäällikkö seuraavaa: 1. Aluepääll. (nimi epäselvä) toiminta on ollut sotilaalliselta osaltaan tyydyttävä. 2. Aluepääll. ei ole tehnyt itseään syypääksi sellaiseen rikokseen, joka vaatisi hänen erottamistaan.”

Se mistä oli kyse jäi epäselväksi, alla oli nimet Malmberg ja Zilliacus.

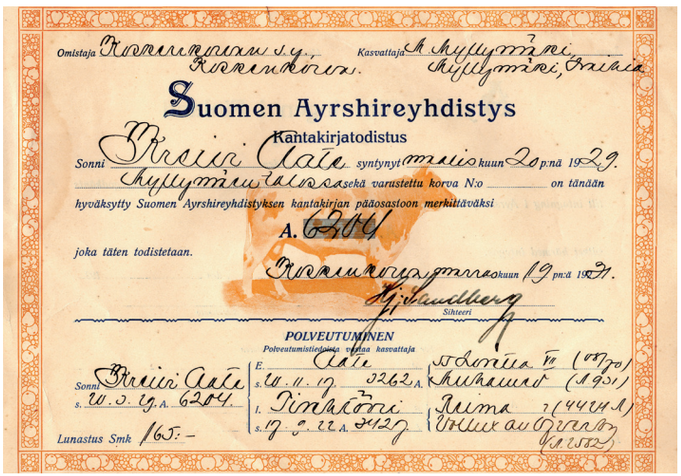

Omistaja Koskenkorvan s.y., Koskenkorva. Kasvattaja A. Hyllymäki, Hyllymäki, Iniö

Suomen Ayrshireyhdistys

Kantakirjatodistus

Sonni Kreivi Aate syntynyt maalis kuun 20 p:nä 1929.

Hyllymäen talossa sekä varustettu korva N:o ..... on tänään

hyväksytty Suomen Ayrshireyhdistyksen kantakirjan pääosastoon merkittäväksi

A. 6204

joka täten todistetaan.

Koskenkorva maalis kuun 19 p:nä 1931.

Sihteeri

POLVEUTUMINEN

Polveutumistiedoista vastaa kasvattaja

Sonni Kreivi Aate s. 20.3.19. A. 6204.

E. Aate s. 20.11.17. 5262 A. | Johnnie III (1907/70) | Lukkamaid (1921)

I. Pinkkoni s. 17.9.22. A. 9127 | Reima (1944 A) | Ukkuu aubrian (A. 2552)

Lunastus Smk 165.–

Karjanjalostuksen *tulokset alkavat näkyä karjan keskituotoksen kasvaessa vuosittain.*

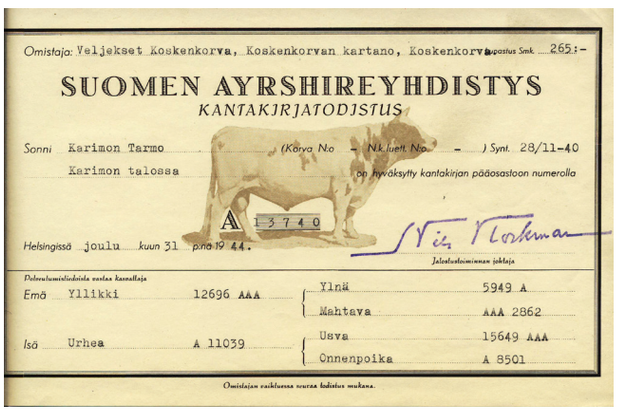

Omistaja: Veljekset Koskenkorva, Koskenkorvan kartano, Koskenkorva Lunastus Smk 265.–

SUOMEN AYRSHIREYHDISTYS

KANTAKIRJATODISTUS

Sonni Karimon Tarmo (Korva N:o – N:k luett. N:o –) Synt. 28/11-40

Karimon talossa on hyväksytty kantakirjan pääosastoon numerolla

A 13740

Helsingissä joulu kuun 31 p:nä 19 44.

Jalostustoiminnan johtaja

Polveutumistiedoista vastaa kasvattaja

Emä Yllikki 12696 AAA | Ylnä 5949 A | Mahtava AAA 2862

Isä Urhea A 11039 | Usva 15649 AAA | Onnenpoika A 8501

Omistajan vaikutusta suutaa todistus mukana.

Puhelinlasku 7.7.1927 Lasku käsitti ajan kesä -26 kesä -27 eli koko vuoden lasku, jossa vuosimaksu 3-luokassa oli 260 mk ja puheluista tuli lisähintaa 24 mk. Soitetuista puheluista jäi vaivaamaan puhelu 4.6.-26 klo 4.30 Kristiinaan Kaupp. Kätilölle. Oliko joku Inkerin sukulainen saanut jälkikasvua? Kristiinaan oli myös 3 muuta kaukopuhelua. Ilmajoelle soitettiin: Juho Peltoselle 2 kertaa, pastori Lauroselle, Hermanni Pojanluomalle, Oiva Jääskeläiselle, O. Engmanille, Kunnallistalolle Peltoselle, J. Hakalalle ja Korkille Ilmajoelle. Siis vuoden aikana oli soitettu 12 puhelua.

Ilmajoen Suojeluskunnan

VUOSIKOKOUS

tään Kunnallistalolla sunnuntaina t.k. 30 pnä, alkaen klo 4 ip.
Vuosikokouksen loputtua alkaa
ILTAMA
samassa paikassa klo 7 ill.
Ohjelma: Avauspuhe, lausuntaa J. Antila, soittoa Juho Kuhna
lannuksela. — Väliajka. — Orkesterisoittoa, juhlapuhe Artturi Lein
näytelmä. Lopuksi: "Vilppulan urhojen muistolle".

ESIKUNTA.

Vuodelta 1927 oli seuraavia palkkakirjauksia:
Turnipsiväelle: Hessa Tammi 8 pv á 13 mk = 104 mk, Sofia Saarakkala 9 v 117 mk, Aune Kuusisto heinäkuu 15 pv ja kesäkuulla 23 päivää 299 mk, Senja Palomäki 15 pv naurismaalla, Inkeri Koskela keväällä 8.5 pv 90 mk, naurismaalla 10 pv 130 mk, Helmi Harju 9 pv naurismaalla 156 mk ja 3 pv muussa työs, Vilma Koski naurismaalla yhteensä 28 pv 415 mk, Maria Koskela 7 pv 91 mk, Aune Kuusisto 14 pv töis 225 mk, Sofiia Saarakkala 12 pv heinätöissä 200 mk, Wilma Koski 10 pv heinässä 160 mk.

Turnipsin perkaus toi kesätuloja kylän nuorille tytöille yhteensä 1987 mk, nykyrahassa 670 euroa.

Hiekan tilauksia -27 rakennusmestari Mäkinen 50 lastia 175 mk, tiilikiviä 38.000 kpl.

Juho antaa Salomon Syrjälle lainaa 18.8.1927 1.000 mk 9 % korolla.

Uuden meijerin rakentaminen alkaa 22.1.27
Meijeri valmistuu nopeasti ja jo 15.10 se otetaan käyttöön. Meijeri maksaa 1,25 milj. mk (401.000 euroa), josta omin varoin maksettiin 400.000 mk, lainoja oli yhteensä 800.000 mk ja ne maksettiin loppuun 1934.

Ilmarille ja Kaisulle syntyy poika Kalevi Juho Ilmari 16.7.

Tämä kuva on Ilmarin ja Kaisun kivitalosta ja kaikkein nuorin kuva Kalevista, jonka löysin. Kalevi oli ainut lapsenlapsi, jonka Juho sai nähdä.

29.8.1927 Ala-Pirilän nuorin tytär Hanna oli vuokrannut kotitilaa yhdessä miehensä Kustaa Keron kanssa, josta luopuvat, kun perikunta päättää tilan myynnistä. He jättävät itselleen tavaraa ja saavat asunnon ja viimeisen vuoden sadon, mutta antavat perikunnalle siitä 8 hl ohria ja 30 hl kauroja ja Kotonevan ja Latvakydön ladoissa olevat heinät ja kaikki pahnat ja ruumenet. Asunnoksi tulee joen puolelta kaksi kammaria ja puolivalmis sali.

Hedvig Ala-Pirilä

Samana päivänä perikunta sopii, että kun talo myydään, maksetaan äidille päältä 30.000 mk, jolla rahalla kunnostaa itselleen pihamaalla olevan luttirakennuksen asunnokseen sekä kellari ja varastotilaa ja metsästä halkoja 24 syltä.

Talon myyntihinta jaetaan lain mukaan ja jos taloon jää kartanoa saa äiti käyttää vesijohtoa ja saunaa. Nämä kaikki jäävät äidin omaisuudeksi, ja hän luopuu tilaan liittyvistä eläke-eduista.

Ala-Pirilän jaosta oli riitaa jo 1921, jolloin leski haastoi perilliset oikeuteen pätemättömästä jaosta, josta ei löytynyt kuin epäselvä kopio, josta asia ei oikein selvinnyt, mutta äiti peräsi itselleen parempia eläke-etuja.

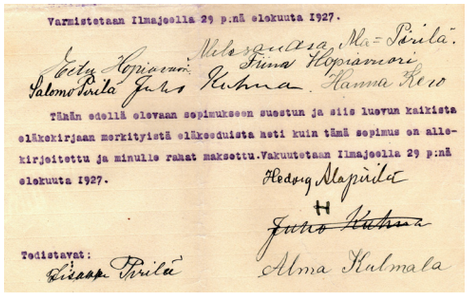

Varmistetaan Ilmajoella 29 p:nä elokuuta 1927.

Eetu Hopiavuori Niko Pirilä Ala-Pirilä.
Salomo Pirilä Juho Kulma Siima Hopiamori Hanna Kero

Tähän edellä olevaan sopimukseen suostun ja siis luovun kaikista eläkekirjaan merkityistä eläkeduista heti kuin tämä sopimus on allekirjoitettu ja minulle rahat maksettu. Vakuutetaan Ilmajoella 29 p:nä elokuuta 1927.

Hedvig Alapirilä
~~Juho Kulma~~
Alma Kulmala

Todistavat:
Eisaap Pirilä

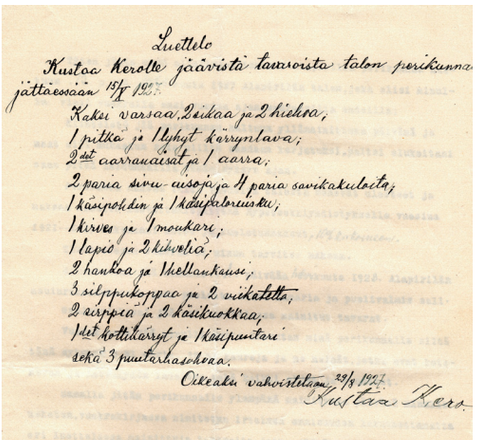

Luettelo
Kustaa Kerolle jäävistä tavaroista talon perikunna jättäessään 13/8 1927.

Kaksi varsaa, 2 eikaa ja 2 kiskra,
1 pitkä ja 1 yhyt kärryntava;
2 ist aasranaisat ja 1 aasra;
2 paria sivu-uusoja ja 4 paria savikakuloita;
1 käsipohdin ja 1 kädenpalomuotu,
1 kirves ja 1 moukari;
1 lapio ja 2 kivvelia;
2 hankoa ja 1 kellankausi;
3 silppukoppaa ja 2 vickatetta;
2 siippua ja 2 käsikuokkaa;
1 ist kottikärryt ja 1 käsipuntari
sekä 3 puutarhaskoraa.

Oikeaksi vahvistetaan 29/8 1927.
Kustaa Kero.

Kustaa Kero (s. 4.11.1880) oli Ala-Pirilän Johanna Heleenan Hanna (s. 9.2.1880 k. 20.5.1964) puoliso. He erosivat myöhemmin ja olivat lapsettomia, mutta heillä oli kasvatti Hannan veljen Salomonin ja Hanna Kosken lapsi Maija.

Lainan korko- ja lyhennysmaksu Henkivakuutusyhtiö Pohjaan yhteensä 15.000 mk lainan korko 8,25 % ja lainaa jäi jäljelle 294.641,72 mk.

Harjoittelu sopimuksia 20.9.1927: Agnes Hupli Ruokolahdelta, Alli Paulaharju Maalahdessa, Wilma Uusitalo Jalasjärveltä.

Alavuden Säästöpankki kiittää saamastaan korkosuorituksesta Smk 11.250 mk ja kertoo lainan koron olevan nyt 9 %. Lainan pääoma on 250.000.- Tällä lainalla ainakin vakautettiin KOP shekkiluottoa ja varmasti myös Eetu Hopivuorelta maksettaviksi tulleita vekselitakauksia?

Juho kuittaa 5.10.1927 Ala-Pirilän perikunnan osuudesta vaimovainajan lapsille kuuluvaa osuutta 3.800 mk.

Myöhemmin asia riitaantui uudelleen ja päiväämättömän jakokirjan mukaan Leski Hedvig sai tilasta 1/3 osan ja lapset 2/3 osaa, joka jaettiin 7 osaan. Kullekin lapselle tuli 2.135,77 mk ja Elinan 7 lapselle kullekin 305,11 mk eli Juho joutui palauttamaan edellä mainitusta 3.800 mk perinnöstä 1.664,23 mk.

Aatto kirjoittaa kuulumisia 15.10.1927, opiskelu on alkanut syksyllä.

Opintokirjan merkintä ilmoittautunut 15.9.1927 / Kivikoski.

Aika lentää ja kovasti kysellään kodin kuulumisia ja tietoja tulvista alajoella ja joko Ilmarin radio toimii sekä tuleeko isä kohta tänne Helsinkiin.

Aatto murehti niin päätalon kuin Ilmarinkin radion kunnosta ja kun Kalevi syntyi heinäkuussa niin tämä kuva on juuri näiltä ajoilta, kun Aatto kirjoittaa.

Maha ei ole oikein kunnossa, mutta lihottu on 2 kg ja opiskelu menee nopeasti eteenpäin.

”Minä näin Vaasa-lehdestä, että minunkin pistooliluokka-ammunta on hyväksytty, minkä rinnan röyhistyksellä totesin.”

Sitten oli terveisiä naisväelle, että likapyykkiä on tulossa ja kun palauttaa niin laittaa mukaan pari lakanaa, kiirettä ei ole, kunhan kuun loppuun. ”Nahkaiset (yksisormiset) hanskani jäivät sinne, luultavasti talvipalttoon taskuun, ne olisi hyvä saada pakettiin.

Kalossit mukaan salin vintiltä ja korppuja mukaan, jos viitsitte yllättää.”

Aaton osoite tässä vaiheessa Läntinen viertotie 22 A 7

Aaton muistokirjoituksessa mainitaan, että Aatto opiskeli ensin teknisessä korkeakoulussa ja siirtyi sitten maa- ja metsätieteelliseen. Tätä vaihdosta ei näistä Aaton varsin runsaista kirjeistä kuitenkaan voi havaita. Vaihto on varmaan tapahtunut kesällä.

Varatuomari Reino Kärävä kirjoittaa 24.11.1927 Juho Kuhnalle

Hyvä Veli!

Aluksi valitellaan, kun yhtäkkiä on siirrytty Vaasasta Helsinkiin ja hyvästelyt jäi tekemättä.

”Pakkolunastusasiasi pöytäkirja on minulla täällä ja olen sen lukenut. Kiinteän omaisuuden pakkolunastamisesta yleiseen tarpeeseen 14.7.1898 annetun lain 42 § säädetään, että muutosta annettuihin korvauksiin on haettava niissä käräjissä, jotka 6 kk kuluessa tai sen jälkeen ensiksi seuraavat maaherran päätöksestä lukien. Säännöllinen muutoksenhaku tässä tapauksessa on siis mahdoton. Korvausta voidaan näin ollen hakea mahdollisesti vain siitä vahingosta, mikä Sinulle on aiheutunut siitä, että valtio on mennyt yli oikeuksiensa esim., että on kaivettu maata pakkolunastetun alueen rajojen ulkopuolelta tai liian syvältä.”

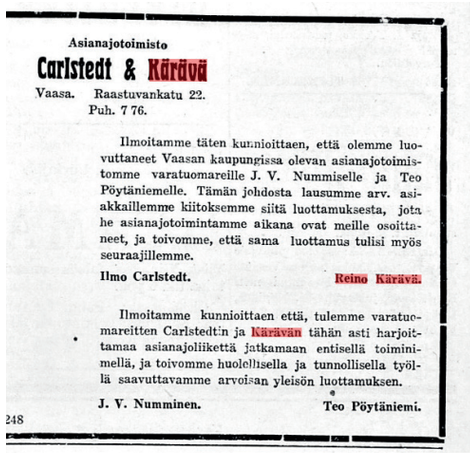

Asianajotoimisto

Carlstedt & Kärävä

Vaasa. Raastuvankatu 22.
Puh. 7 76.

Ilmoitamme täten kunnioittaen, että olemme luovuttaneet Vaasan kaupungissa olevan asianajotoimistomme varatuomareille J. V. Nummiselle ja Teo Pöytäniemelle. Tämän johdosta lausumme arv. asiakkaillemme kiitoksemme siitä luottamuksesta, jota he asianajotoimintamme aikana ovat meille osoittaneet, ja toivomme, että sama luottamus tulisi myös seuraajillemme.

Ilmo Carlstedt. Reino Kärävä.

Ilmoitamme kunnioittaen että, tulemme varatuomareitten Carlstedtin ja Kärävän tähän asti harjoittamaa asianajoliikettä jatkamaan entisellä toiminimellä, ja toivomme huolellisella ja tunnollisella työllä saavuttavamme arvoisan yleisön luottamuksen.

J. V. Numminen. Teo Pöytäniemi.

248

Sähköt: talo 1.721 mk, mylly 1.162 mk.

Reino Kärävä kirjoittaa 23.12.1927:

”Tänään sain Maatalouspankin herrat johtajat käsiini ja puhuin asiasta, mutta hitaita näyttävät olevan heidän toimensa. Pyysivät käymään joulun jälkeen uudelleen, jonka tietysti mielihyvin teen, mutta päätöksiä tuskin on odotettavissa.”

Juho kutsutaan varajäsenen paikalta kunnanvaltuuston jäseneksi 28.12.1927, kun Matti Nylén on hakenut vapautusta tehtävästä.

Vuoden mittaan asioimisto I. Koskenkorva hoitelee vakuutuksia: Sampo palovakuutus 80.000 mk maksu 200.-, Tapaturmavakuutus Sampoon palkkasumma 50.000 mk maksu 700 mk, toinen palovakuutus Sampoon 230.600 mk maksu 2.880.70 mk.

Palkkakirjassa 1927: Vanhan Waltun (Niemelä) ottoja 1927: Kuorma pahnoja 80 mk, kuorma heinää 180 mk, kuorma pahnoja 100 mk, kuorma heinää 150 mk, heiniä 700 kg 441 mk yhteensä 1.050 mk.

Mylläri Arvo Koskela 40 mk/ pv. Kustaa Koski 275 mk/kk ja

pieksusaappaat, Iivari Saarakkala talvikausi 1927 2.500 mk ja samat tykötarpeet kuin 1926, rahaa otettiin tasaisesti ja lopputili 30.4 maksettiin 215 mk. Kesäkauden palkka 3.600 mk ja lisukkeet kuten ennen.

Onni Koskela touko – lokakuuhun 375 mk/kk.

Seppä Kannosto töitä kesällä 1.385, Eino Frigård 841, osaa maksettu pahnoilla, heinillä ym. Sulo Niemelä 200 mk/kk, Martti Saarakkala 1.000 mk. Sameli Syrjälä 7 yötä myllys á 35 mk. Aatto Kvistin palkka 1.650 mk. Kustaa Koski syyskuun 1 pv asti sopimus 1.900 mk. Onni Koskela palkka 2.400 mk, Mauri Koskela 1.600 mk. Martti Saarakkala 1.800 mk, Aatto Kivistö kesäkausi 3.000 mk, etuottoja vain 600 mk.

Kaapo Viinamäki 300 mk,

Sisäkkö Aili Nevala palkka 3.000 mk, karjakko Taimi Käyrä palkka 6.100 mk, karjakko oppilas Siiri Sillanpää ja Helvi Vanhatupa palkka 2.000 mk, Matti Saarakkala tallimieheksi 14.3, siihen asti, kun elukat laitetaan ulos, 400 mk/kk.

Paavo Koskenkorvan taloon: työpalkkoja 210 mk, ponttilankkuja 1.645 mk, haettu sahalta.

Myllyn remontista löytyy palkkakirjasta seuraavat merkinnät: Jaakko Kytömäki töissä 1.040 mk, sementtiä 4.730 mk, hietaa 5 vaunulastia á 150 mk, Kaukosen rauta 1.000 mk, siderautaa puikkoja 760 mk, lautoja ja lankkuja sahalta 1.718 mk, dynamiittia, lankaa ja sytyttimiä 310 mk, kiilakivien ajo 450 mk 8 laatikkoa nauloja á 45 mk = 360 mk Yhteensä remonttiin 1.078 mk.

Erikseen myllyn töitä Vahalalle: 10 pv työ á 100 mk = 1.000 mk. Vahalan poika 900 ja Vahala 500 mk, mestari Vahala 7,5 pv 750 mk, poika Vahala 72 tuntia 450 mk ja muita työsuorituksia Kaapo Viinamäki 26 päivää á 35 mk = 910 mk, Eero Viinamäki 19 pv 32 mk/pv, Jussi Mannila 373 tuntia ´a 6 mk = 2.238 mk, mylläri Eemeli Suomu 400 tuntia 2.000 mk yhteensä palkkoja 10.390 mk kaikki yhteensä 20.468 mk.

Salomon Syrjälä ajaa hietaa, kloperoa, soraa useita kuormia, on töissä myllyssä ja leikkaa ruista ja hakee tavaraa Kuhnalasta ym. palkka 1.204.- josta todetaan maksettu velkakirjalla 1.000 mk. lisakki Kaunismäen otot 1927 yhteensä 6.383,35 mk rahassa ja tavarassa – se mitä teki ei selvinnyt.

Sementtivalimon tiilimiesten ottoja kohdassa mainitaan seuraavat työmiehet: Jaakko Visti, Eero Kuusisto, Toivo Kuusisto, Vilho Lipasti.

Martti Punkero tuli töihin 26.6 palkka yht. 650 mk, lisakki Kvisti ottoja -27 5.258 paljon palkkaa ei ilmene mitä teki. Sulo Niemelä palkka 2.400 mk kesäkausi ja talvikausi 275 mk/kk.

Tammikuun 2 pv Juho lyhentää henkivakuutusyhtiö Pohjan lainaa 15.000 mk:lla ja koron ajalta 30.6–27–31.12.-27

Aaton opintokirjassa merkintä ilmoittautunut 19.1. 1928

Juho kirjoittaa kirjeen ratainsinööri Herra J.E. Jaatiselle Vaasaan 19.1.1928

Pakkolunastusuhan alla Juho kirjoittaa:
Hintavaatimukseni on 10 mk /m2. Perustelut: Tutkituissa kohdissa hiekkaa löytyy ainakin 17 m syvyyteen, todennäköisesti syvemmällekin. Hiekalla on kova kysyntä ja hiekan hinta hiekkakuopalla on alimmillaan 5 mk kuutiometri. Keskimäärinkin laskettuna jokaisella neliöllä on hiekkaa 10 m3, tekisi pyytämän hinta vain 1 mk /m2 eli viisi kertaa alle alimman hinnan. Kun hinnan määräämisen perusteiksi pakkolunastusmenettelyssä säädetään, ei alin, vaan kallein käypä hinta, on edellä vaatimani hinta 10 mk/ m2 mielestäni kohtuullistakin hintaa monin verroin alempi.

Metsäkauppa 2.2.1928 Juho myy Luovan saha- ja myllylle Varpahaismäen palstan puut, jotka ovat 15 englannin jalan korkeudelta vähintäin 7 englannin tuuman paksuuden. Kauppahinta on 37 mk rungolta metsään päin ja vietävä pois ennen vuoden loppua.

Piirimielisairaala lähettää korvauksena hiekasta pankkivekselin 8.2.1928 Smk 1.802,50.

Juho osallistuu erään Ilmajoen merkkimiehen, Salomon Pirilän hautaukseen 23.2.1928. Hautaustilaisuus oli hyvin vaikuttava ja mainitaan mm. ”Mv. Juho Kuhna oli tilaisuutta varten läheisistä ja sukulaisista muodostanut laulukuoron, joka tunteellisesti lauloi kolme laulua mm. Oi rauhan maa ja Vaipuos vaivu.” Tämä jälkimmäinen lauletaan tasan 3 kk kuluttua Juhon omissa hautajaisissa hautaa umpeen luotaessa.

Koskenkorvan Myllyn palkkasumma on 25.000 mk ja siitä maksetaan tapaturmavakuutusta 400 mk 14.8.1928 asiaa hoitaa Asioimisto I Koskenkorva, Koskenkorvan as.

Myydään kymmeniä vaunulasteja soraa 1927-28; Vaunun paino 8.000 kg, soran hinta 80 mk, rahti 25 mk. Ostajana Pyramid Oy (Antti Kiikka, leipätehtaan perustajaosakas) ja koeasema, lastataan myös sementtirenkaita ja viljaa.

Viereisessä kuvassa vasemmalta Inkeri, Aili Knut, Sirkka, Ilmari ja Arja sekä Saima Tiitinen, jonka sairastumisesta kirjeissä kerrotaan. Kuva on ehkä vuodelta 1927. Saima Tiitinen kuolee 8.7.29.

Alhaalla vasemmalla pojat on todennäköisesti soittavinaan. Soittotaito ei periytynyt, mutta laulajia olivat Mauno, Ilmari, Katri ja Mauri.

Alakuvassa ollaan uimassa, joka näyttää olleen niitä kesän ainoita vapaa-ajan viettohetkiä, joita kiireen lomaan mahtui. Edessä vasemmalta Katri, Vieno Västi ja Suoma. Takana vasemmalla Paavo ja Lauri Västi. 1919-1922?

28.2.1928 Kalevalajuhla Ilmajoella

Kansalliskuorossa taas mukana Ilmari ja Kaisu sekä Mauno ja saattaa olla, että täällä Mauno tutustuu juhlassa esiintyneeseen neiti Onerva Pättiniemeen, josta myöhemmin lisää.

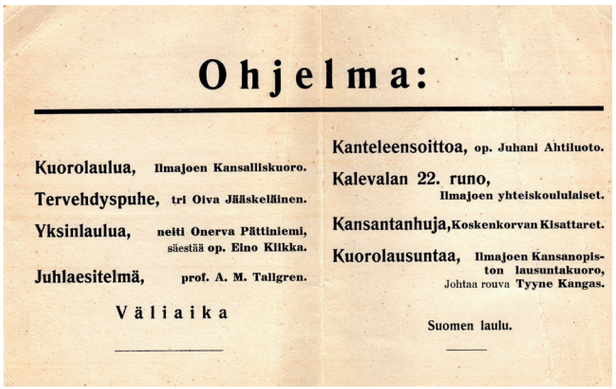

Ohjelma:

Kuorolaulua, Ilmajoen Kansalliskuoro.
Tervehdyspuhe, trl Oiva Jääskeläinen.
Yksinlaulua, neiti Onerva Pättiniemi, säestää op. Eino Kilkka.
Juhlaesitelmä, prof. A. M. Tallgren.

Väliaika

Kanteleensoittoa, op. Juhani Ahtiluoto.
Kalevalan 22. runo, Ilmajoen yhteiskoululaiset.
Kansantanhuja, Koskenkorvan Kisattaret.
Kuorolausuntaa, Ilmajoen Kansanopiston lausuntakuoro, Johtaa rouva Tyyne Kangas.

Suomen laulu.

Juho kirjoittaa sairaalasta 18.3.1928

Rakkaat kotolaiset. Vaikka tässä olekaan mitänä asiaa niin kirjoitan jotain. Kun tämä reisu nyt taasen meni näin pitkälle, kun tohtori ensin tutki ja luki Sukkisen kirjeen niin sanoi ettei yhtä kaikki uskalla vielä leikata, kun hänellä on yskää eli flunssa, ettei haavaan vai mene pasillia, ja niin se lähti kotiinsa, että sille ei voinut mitänä. Tässä me istumme väliin Atlaksessa väliin siellä mehiläisessä aikaa tappaen.

Perjantai iltana olimme elokuvissa katsomassa ”Tytöistä parhainta” sellainen amerikkalainen enempi iloinen filmi, eilen emme olleet missään. Olen lähdössä sairaalaan puoliselle ja äiti poikansa kans Elantoon syömään.

Eipä tämä elämä taasen ole iloista, Aatto on kipeä, kuumetta on, syödä ei saata. Professori Laitinen on määrännyt eilen Aaton maalle kotiin lepäilemään ja mitäspä täällä, kun ei jaksa lukeakkaan, muuten professori oli sanonut, että kyllä se ohi menee. No niin kylläpähän juttelee, kun tulee kotiin.

Pitäiskö käydä siellä kunnallistalolla katsomassa sitä verotusta, miten ne nyt ovat verottaneet. Kirjoita nyt Mauno jotain kuulumisia, kun on siellä, että ettei pääse minnekään. Kohteliaita ovat minulle kovasti. **Tehtailijaksi sanovat, olen toisella osastolla, kun viimmein, passinki aivan toinen. Yksin olen siellä huoneessa.**

Aatto lähtee kotiin ainakin tiistai illalla. Inkeri jää muutamaksi päiväksi tänne, että kirjoittele on siitä sitten jotain hupiakin.

Tohtorikin on ollut oikein ystävällinen. Kurikassa olimme Virkkusen saarnasta liikuttuneita. Kylmät raakat tuulet täällä, käypi mereltä, flunssaa paljon.

Paljon terveisiä Pukaraan ja kaikille meiltä täältä. Sirkalle Isulta erittäin terveiset. Kirjoita Jämsään, että Suoma tulis kotiin. Eiköhän tästä Jumalan avulla sentään terveenä kotiin tulla. Sitä toivoo Isä Parka. Voikaat rakkaat lapseni kultaisimman huomenna näätte Aattoa, puhelimella sanoo, että iltapäivällä.

Mauno kirjoittaa isälleen sairaalaan Helsinkiin 19.3.1928

Isä Rakas. Kiitos kirjeestänne. Kun tätä kirjoitan, on leikkaus kait jo suoritettu vaikkei tänne ole vielä mitään kuulunut. Kumpahan nyt vain kestäisitte kaikki kivut ja hermojännitykset. Tahtoo usein mieleen päivän mittaan tulla, että kunhan isä sen kestää. Jonkunlainen lohdutus on se, että viime kerralla meni niinkin hyvin. Kyllä täällä kaikin parasta toivomme.

Täällä mennä kituutetaan vanhalla lailla. Savea on ajettu tähän saakka, mutta nyt täytyi toistaiseksi lopettaa, kun ankara tuuli vie lunta miesten niskaan savikuoppaan ja sulaa kastaen läpimäräksi. Tuulen tyynnyttyä jatketaan, että saataisiin edes 2/3 osaa maasta savetuksi.

Tuullut on tosiaan niin ankarasti ja kylmästi monta päivää

peräkkäin niin että saas nähdä, tuleeko ankara suoja perästä.

Ei se Lauri enää tarvinnutkaan sitä pehkulatoa, joten se lässähti entiselleen. Sahalta ei ole myöskään mitään kysytty vielä ainakaan, antaapa heidän kysellä hintaa, se vain nostaa.

Veroäyriä kävin katsomassa, talon on mennyt jokseenkin ilmoituksen mukaan, mutta mylly ei ole pysynyt vaan nostettu meidän ilmoituksestamme satakunta ääntä. Eivät ole ottaneet huomioon arvonvähennyksessä sallittuja prosentteja vaan poistaneet paljon vähemmän rakennuksista ja koneista. Siitä on hyvä ehkä valittaa, ”rutukokouksessa” joka on t.k. 29 p:nä, mutta silloin kait olette jo terveempi, jotta voidaan sitten paremmin päättää.

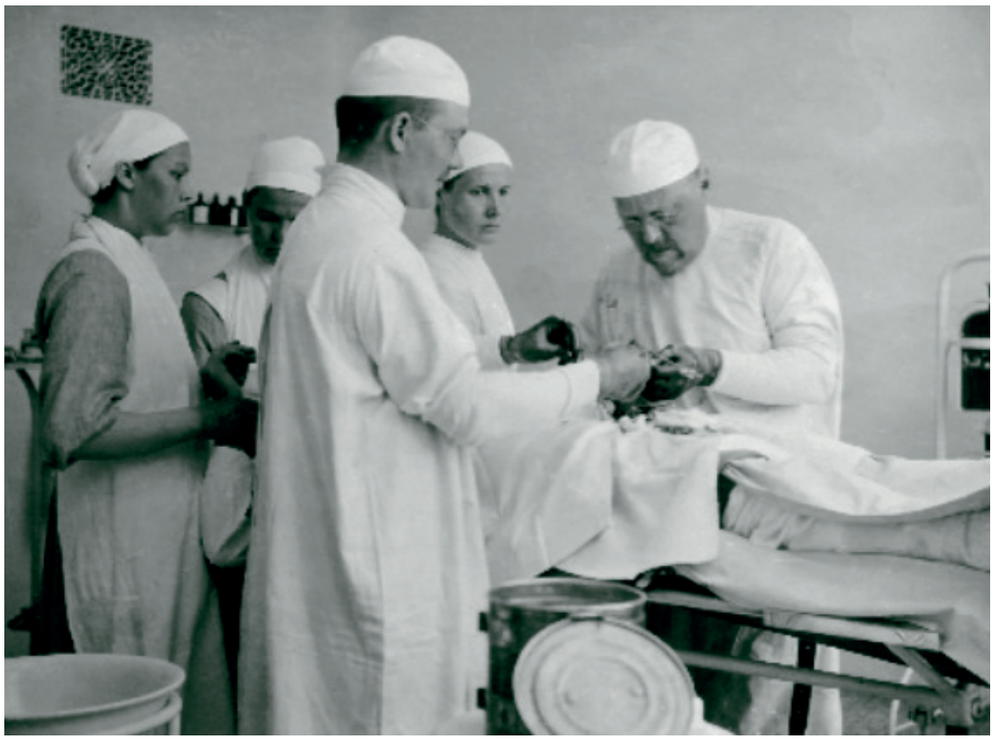

En tiedä pitäisikö nuo siat piakkoin myydä rupeavat tarvitsemaan niin paljon rehua, jotta kannattavuus on kyseenalaista.

Suoma tuli myös tänään kotiin, niin että kyllähän sitä joinkin mennään, ettei tarvitse kovin murehtia.

Olipa se kanssa ikävä tulemus Aatolle, kun juuri aloittelee lukujaan ja pitää ruveta jo terveyttään hoitamaan. Mitäs siinä muuta on, kun tulla toki kotiin lepäämään. Ja kesällä paljon ulkona, että ruokahalu kasvaa. Jos Aatto on siellä vielä tämän saavuttua, pitäisi hänelle sanoa, ettei tämä akkumalaattori enää ollenkaan lataannu, joten emme ole kuunnelleet (radiota) moneen aikaan. En tiedä sitten onko lataaja vai akkumalaattori pilalla. Ehkä olisi syytä tuoda uusi akkumalaattori.

Sirkka on ollut kovasti kiltti eikä sentään kovin ole ikävöinyt. Monet terveiset käskee sanoa molemmille. Eipä taas tällä kertaa muuta, kun Jumalan haltuun Isä Rakas. Tervehtykää pian. Rakkaat terveiset meiltä kaikilta täällä Koskenkorvalla. Mauno

Aaton opintokirjassa merkintä: Sairauden takia keskeyttänyt opintonsa toistaiseksi päiväys 20.3.1927 (vuosi meni väärin) Tämä opintokirja suttautuu sitten Sirkan leikeissä, joissa kirjoitusta on harjoiteltu kirjaamalla mm. opettajan nimi Sirkka Tiitinen, uskonto, Elisa Hietikko.

Seinäjoen kunnan sähkölaitos lähettää 20.3. Kansallispankin pankkivekselin 200 mk maksuksi kahdesta hietavaunusta.

Mauno kirjoittaa isälle uudelleen 22.3.

Isä rakas! Lähetän tämän mukana 1.000 mk setelin, jonka Aatto sanoi teidän varalle käskeneen lähettää. Hopiavuoren enoo soitti saatuaan kirjeenne ja sanoi teidän voineen huonommin. Kumpahan nyt edes jaksaisitte päähän saakka kestää. Kuinka kauan vaarallisempaa aikaa kestää? Olkaa nyt vain siellä kaikessa rauhassa siksi, kunnes varmasti voitte kestää rautatiematkan rasitukset. Onhan se vähän turvallisempaa, kun emäntä on siellä, ettei aivan outojen ihmisten parissa tarvitse olla.

Kyllä me täällä koetamme laillamme retajuttaa, että älkää nyt kovin murehtiko kumpainenkaan. Sirkalle on paraikaa Västilän penskat vieraana ja kovaa siinä hypätyttähän. Aatto on makuulla ja voi aika hyvin. Ehkä hän siitä sentään selviää, kun pääsee tänne maaseudun rauhaan ja onhan koko kesä vielä parantelemiseen aikaa, niin ettei sitä sitäkään asiaa tarvitse kovin synkältä kannalta ottaa.

Pankinjohtaja Sipilä kävi tänään Ilmarin luona pankista juttelemassa. Tietenkään hän ei voinut mitään varmaa luvata, haa-

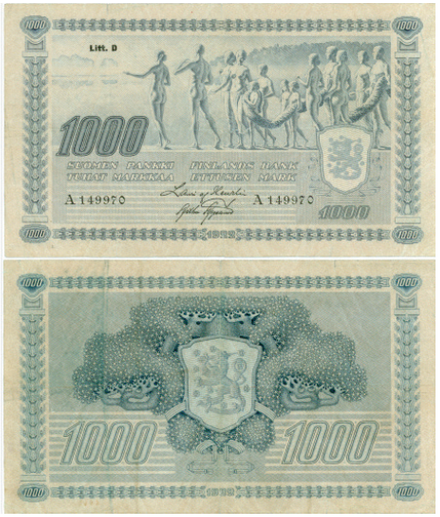

rakonttori pyyntö on niillä 40 paikkaan. Monen siinä täytyy jäädä pois tai asia lykätään toistaiseksi. Pankinjohtaja meni muuten Ilmajoelle täältä samana päivänä, en tiedä mitä sitten siellä tekee. Ilmari näistä asioista paremmin tietää, pyydän hänen kirjoittamaan niistä Teille.

Parantukaa nyt vain kunnollisesti ja pian ehkä siitä Jumalan avulla sentään pääsette meitä kaikkia tänne katsomaan. Rakkaat terveiset teille molemmille siellä! Kaikkien Koskenkorvalaisten puolesta; Mauno

Samana päivänä Ilmari kirjoittaa:

Isä rakas. Syd. terveisemme tältä meidän perheeltämme. Aatto tuli kotiin ja kertoi, että leikkaus on mennyt hyvin. Olimme täällä maanantaina kovasti levottomia, mutta kun Aatto sitten soitti sieltä, että ei ole mitään hätää, meidänkin oli paljon helpompi olla. Kyllähän siellä sängyssä maaten aika tulee pitkäksi, mutta kun siitä pääsee niin ei ainakaan tarvitse kipuja enää kärsiä.

Täälläkin sitä mennään päivästä toiseen, leipää tehdään. Tänä aamuna nyt tuli se pankinjohtaja Sipilä sieltä Maatalouspankista täällä käymään. Meni ensin kotia, mutta kun ei oltu siellä tuli sitten tänne meille. Me Kaisun kanssa koetimme sitten syöttää ja juottaa ja olla kohteliaita. Kovin oli mukava mies. Ei yhtään ollut rehevä, sai aivan vapaasti jutella. Niinhän se on, että mitä suureet herra, sitä parempi puhutella.

Kyllä hän kovasti oli innostunut tähän paikkaan, kun hänen kanssaan jutteli. Kyllä minulle se käsitys jäi, että kyllä hän tätä paikkaa puoltaa. Hän kysyi, että olisinko minä halukas ottamaan hoitaakseni pankin. Minun oli tietenkin vaikea itseäni mennä puoltamaan. Sanoin kyllä, että kyllä sen siinä ohessa voisi hyvin hoitaa. Kysyi mitä palkkaa vaatisin, mutta en sitä nyt heti äkkipäältä osannut sanoa. Mutta eihän sitä nyt tietysti mahdottomia ensiksi voisi vaatia, pääasia on, että sen saisi. Olisihan se mukava, jos sen saisi, olisi elämä sitten varmasti turvattu. Hän lupasi tulla tapaamaan Teitä sinne sairaalaan. Koettakaa nyt puhua asiasta tekin.

Hän lähti täältä meiltä alapäähän, kun ne sinne sitä pankkia myös ovat yrittäneet. Ei hän kyllä tuntunut olevan sen kannalla yhtään. Eihän sitä tiedä. Toivotaan nyt kumminkin parasta.

Wettä vaan ei ole tullut myllyyn, mutta eikähän sitä nyt ala tulla, kun on niin kovasti sulattanut.

Kaisu pyysi, että jos täti ostaisi sieltä sen pukukankaan ja Kalevin takkikankaan, jotta hän saisi ne pääsiäiseksi valmiiksi. Käskekää lähettää liikkeestä jälkivaatimuksella, niin ei tarvitse niihin rahojansa kiinni panna.

No enpä nyt muuta tällä kertaa muista. Hyvää vointia ja pikaista parantumista isälle: Kaisu, Kalevi ja Ilmari.

Suoma jatkaa kirjeen loppuun:

Olen täällä nyt käymässä. Terveisiä Mellasta, hyvin siellä voitiin. Ei matto tullut kuin puoliväliin valmiiksi vasta ja sekin vasta Ailin. Sopiihan sitä joskus jatkaa.

Me voimme hyvin kaikin, määräsi lääkäri kyllä olemaan mun kolmepäivää kävelemättä on jotain nivelpussin tulehdusta, ei kai sen nyt vaarallista ole.

Aatto on tämän päivän maannut, sanoi olevansa paljon toisenlaisessa olossa kuin Helsingissä.

Kuulehan kun se hellapata alkoi vuotamaan, eiköhän sieltä saisi samanlaista, ettei olisi leveä suusta, olkoon nyt vaan ”terveeksi” asti. Satoja terveisiä Suoma.

Juho vastaa 24.3.1928

Rakkaat omaiseni! Kiitos Mauno rakas rahasta. Mitenkä nyt pärjäät siellä niitten suurten asiain kans. Luulin täältä ensin hyvinkin pian selkiäväni, mutta eipä se niin mennytkään. Vatsa rupes takkuamaan ja sydänkin siinä oli jo epäkunnos. Nyt sitte on puolitoista vuorokautta nikottanut kamalasti, vaan ei ne sellaisesta mitään välitä.

Eiköhän tästä maanantai illalla lähdetä, lupas ottaa nuo nastat pois silloin haavasta. Se on vielä kova kärsimys. Aijon käydä, jos mä kykenen siellä maatalouspankis. Vai on niitä pankin pyyntiä niin hirveesti. Kyllä tämä elämä ja oleminen täällä kivimuurien keskellä pitkäksi tulee, kun ei pääse minnekään vaan mitä sitä sille voi. Kun sillä Anni tädillä on se minun ensimmäinen valokuvani, kun olen ollut Helsinkis 1883 niin pyydä nyt, että Suoma soittaisi kunnallistalolle, että Anni tai sitten Tyyne, jos ei Anni ole kotona, lähettäis sen tänne Mehiläiseen 22, tänne tulee posti kello 7 ap. niin Inkeri antais ottaa siitä jäljennöksen, että saisin antaa lapsilleni edes niitä.

En yhtään minä kotioloja murehdi, kun tiedän niin kovin, kuinka hyvin ne menee työt ym.

Ei täällä kesästä mitänä tietua ole, kirkkaat päivät ja kylmät yöt. Vallea ei täällä ole näkynyt ollenkaan. Ilmarille, Kaleville ja Kaisulle paljon kultaisia terveisiä sekä teille kotolaisille suurimmasta pienimpään sydämellisimmät terveiset Isä Paralta

Sanokaa myös Terveisemme sille suurelle palveluskunnalle, erittäin Karjakolle (Taimi Käyrä). Ailille ja Iivarille. (Aili Nevala myöhemmin Koski, sisäpiika; Iivari Saarakkala, renkien etumies)

(eri käsialalla) Kuinka se sairas siellä kotona jaksaa? Kyllä isäkin hiljakseen rupeaa voimistumaan, on tänä päivänä jo paljonkin parempi: Rautavaaran veljekset täällä on käynyt katsomassa ja vieneet mua päivälliselle, että ei täällä kovin ole tarvinnut rahaansa syödä. Kaisun kankaat olin jo ostanut ennen kuin Ilmari kirjoitti, enkä minä nyt viitsi niitä postis lähettää, eiköhän nyt vielä sitten kerkiä, kun tulemme. Sano niin Kaisulle.

Hyvät voinnit nyt vaan ja terveiset Inkeri. Isupiiulle (Sirkalle) vielä terveiset.

Juhon ja Ilmarin hankkeen Maatalous-Osake-Pankin konttorin saamiseksi Ilmajoella ja nimenomaan Koskenkorvalle taustaa:

Suomen Maatalous-Osake-Pankin perustamisessa liikkeelle panevana voimana olivat Tampereen seudulla asuneet talouselämästä kiinnostuneet tilanomistajat ja maanviljelijät. Perustajien joukossa oli yhteiskunnallisessa elämässä aktiivisia henkilöitä, kuten entisiä valtiopäivämiehiä ja kansanedustajia, joista suurin osa oli nuorsuomalaisten ja maalaisliittolaisten taustoista. Pääkonttori oli jo tähän aikaan Helsingissä.

Konttoreita oli jo perustettu laajasti ja mm. Lapualle, josta varmaan kipinä konttorin saantiin Ilmajoelle viriää – "kun kerta Lapualaisetkin, tutut miehet" ovat päässeet pankkiin kiinni.

Lehtileike:" Paitsi pääkonttoria Tampereella on pankilla nykyään jo 15 haarakonttoria mm. Lapualla, Tervajoella, Alajärvellä, Keuruulla ja Oulussa. Lapua konttorin asiamiehenä on herra L.M. Leskelä ja toimikunnan jäseninä mv. Oskari Lahdensuo, R.S: Lakaluoma, E.U. Turja ja L.E. Sipilä sekä opettaja K. Kujanpää.

Maanviljelijät ymmärsivät oman arvonsa talletusten antajana ja kokivat liikepankkien luotonannon ohjautuvan enemmän kaupan ja teollisuuden rahoittamiseen maatalouden jäädessä jalkoihin. Suomen Maatalous-Osake-Pankin hallintoneuvosto koostuikin maanviljelijöistä, agronomeista sekä kunnallis- ja maanviljelysneuvoksista. Mukana oli myös maalaisliittolainen presidentti Kyösti Kallio. Pankin osakepääoma oli perustettaessa 5 miljoonaa markkaa.

Kirjeessään Juho kertoo olleensa KOP Honkajuuren puheilla konttorin perustamisesta, joten ensin yritettiin Kansallispankin konttoria ja sitten Maatalous-osakepankin konttoria, tai sitten käytettiin apuna tuttua henkilöä vaikuttamaan Maatalous-osakepankin päätöksiin.

Vaikeuksien kautta lopuksi 1958 pankki fuusioidaan Kansallis-Osake-Pankkiin kuten moni muukin pieni liikepankki.

Siirtyessäni hoitamaan KOP:n Länsi-Suomen maataloussektoria 1993 oli organisaatiossa vielä henkilöitä, jotka muistelivat maatalouspankin aikaa, eikä aivan hyvillä muistoilla. Maatalouden rahoittaminen oli vielä silloinkin nihkeää.

200
SUOMEN MAATALOUS-OSAKE-PANKKI
Osakekirja No. 480
Juho Arvila
on maksettuansa Suomen Maatalous-Osake-Pankille kuusi yhden osakkeen osakekirjasta kuusisataa Suomen markkaa saanut vastaavan osuuden yhtiössä niine oikeuksineen ja velvollisuuksineen, jotka yhtiöjärjestys määrää. Tampereella lokakuun 31 päivänä 1917.
Suomen Maatalous-Osake-Pankki
Filip Saalasti
hallintoneuvoston jäsen
Johtokunnan jäsen

Juholla oli 7 kpl pankin osaketta

Ilkka lehti kirjoitti Koskenkorvan seudusta 16.3.1928.

Olen tummentanut ne toimet, joissa Juho oli mukana.

”Ilmajoen pitäjän Koskenkorva-niminen talo on jo kauan ollut tunnettu. Suupohjan radan valmistuttua sai tuo nimi laajemman käsityksen, **kun rautatieasemalle sekä siihen sijoitetulle postitoimistolle annettiin nimi Koskenkorva.**

Keskeisenä paikkana on Pukarankoski, jolla oma historiansa. Koskenkorvan harjulla on paikkakunnan nuoriso polvesta polveen kokoontunut pääsiäiskokkojaan polttamaan ja tanssimaan kokonloimujen valossa.

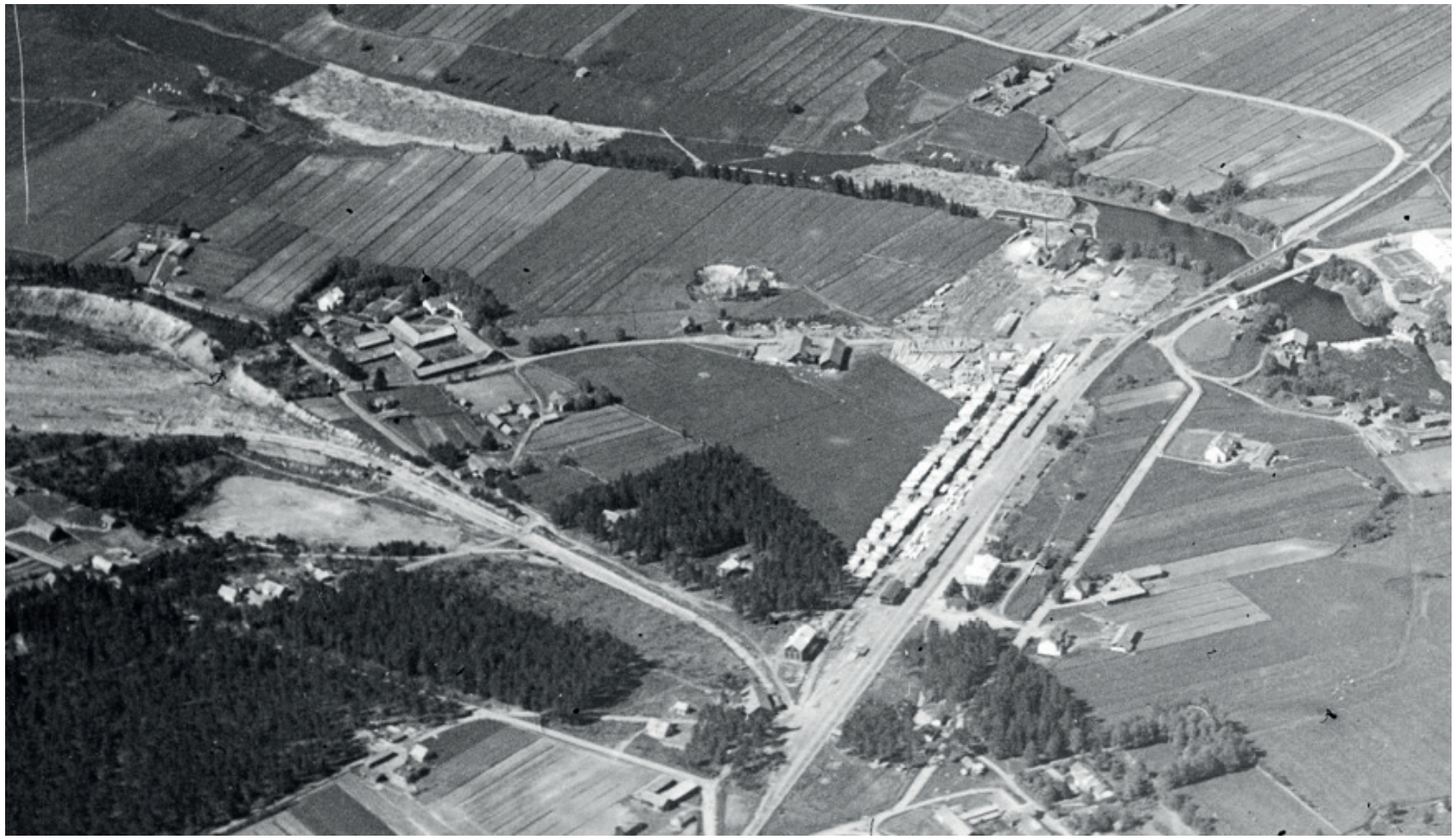

Pukarankosken kummallakin rannalla olevat vesimyllyt ovat myöskin tavallaan kaunistaneet paikkakuntaa ja tuottaneet vaihtelua näköalaan. Tärkein merkitys niillä kuitenkin on ollut paikkakunnan viljan jauhatuksessa, joka alkuperäisillä vesirattailla käyvin omin tekoisin myllynkivin alkuaikoina jauhettiin, **kunnes kehitys on myllynkin saattanut huomattavaa edistystä aikaan.**

Suupohjan radan suurimmat rakennustyöt tehtiin Koskenkorvalla, jossa rata ylittää Kyrönjoen. Jo ratatyöt tuottivat vilkkautta paikkakunnan elämään ja sittemmin kuuluisa **Koskenkorvan hiekka-alue, josta vuosittain lastataan runsaasti hiekkaa** muualle rautateitse vietäväksi, on antanut paljon työtä ja puuhaa paikkakunnan asukkaille.

Radan myötä alettiin paikkakunnalla **valmistaa sementtitiiliä, putkia ja kaivonrenkaita,** joiden kysyntä soran rinnalla on jatkuvasti lisääntynyt.”

Sitten luetellaan alueen yrityksiä: **Koskenkorvan tiilitehdas** 1.5 km päässä asemalta valmistaa useita miljoonia tiiliä vuodessa. Tosin tehdas paloi ennen kuin tuotanto saatiin käyntiin mutta uudelleen rakennettiin entistä ehompana.

Koskenkorva saha on joen rannalla aivan aseman vieressä. Sahalla on kaksi raamia joista toinen on pikaraami. Myös saha paloi ensimmäisenä toimintavuotenaan. Sahalla sahataan kahdessa vuorossa 1.000 tukkia vuorokaudessa.

Leipätehdas: Kehittää entisestään toimintaa, kun myllyjen hyvistä vehnäjauhoista tehdas saa kunnollisilla koneilla valmistaa hyvää leipää.

Osuusmeijeri: On maakunnan uudenaikaisin, ihan kosken partaalla ja valmistaa ensiluokkaista vientivoita maailman markkinoille ja mahdollistaa karjatalouden kehityksen.

Sitten mainitaan Tuohiston puunjalostustehdas ja **Osuuskauppa, joka on laajentanut maatalouskaupan alalle.**

Todetaan, että **kaikki yksityiset ja yhteiset yritykset on saatu aikaan vain kovin ponnistuksin, vaikeuksista uudelleen yrittäen** ja edellä mainittujen tulipalojen lisäksi myös Kauppa Oy Pellon makasiini on tuhoutunut. Mainitsematta jää Koskenkorvan talon navetta ja riihi, jotka molemmat ovat palaneet heti valmistumisen jälkeen, joten kovat ovat olleet tulipalojen lunnaat kylän yritystoimintaan.

”Liikkeiden yhteinen liikevaihto on n. 13 milj. mk (4.4 milj. euroa)

Tavaraa lastataan 30–40 vaunua vuorokaudessa. **Maisema on muuttunut, Koskenkorvan harju on tasattu ja joen yli on rakennettu silta ja taloudellisen vaurauden lisäksi myös henkinen pääoma on kasvanut ja voimme olla kotiseudustamme ylpeitä**.”

Kirjoitus on kuin ennakkoaavistus Juho Kuhnan kuolemasta, sillä tuossa mitä kylästä ja yrityksistä kerrotaan, Juho on ollut lähes kaikessa mukana ja toteuttamassa, vieläpä useimmissa avain tärkeimmässä roolissa – joten siinäpä monta syytä olla ylpeä isoisästä.

Eetu Hopivuori kirjoittaa Juholle 29.3.1928

Hyvä ystävä. Toivotamme Sinut tervetulleeksi kotiisi ja työmaallesi, mutta samalla toivomme myöskin, että levossa nauttisit kotisi suloisesta rauhasta ja työmaan jättäisit hyvien poikiesi huoleksi. Sinä olet jo pitkäaikaisen asevelvollisuutesi kunnialla suorittanut, eikä Sinua velvoita enää kukaan olemaan elämän taisteluissa rintamamiehenä, vaan vetäänny jo rauhallisempaan hommaan, esikuntaan.

Lähetän tässä taas yhden soikaleeni (vekselin) viimeisiä lyhennin tuntuvasti, tuon ne nähtäväksesi.

Olen leimannut jo metsää 6 päivää, rahaa en ole vielä saanut. Kiireessä, mutta silti ystävällisessä hengessä. Eetu

Huutokaupasta Pirilän Toivon isä osti Hopiavuoren tilan metsistä 100 ha alueen ”halvalla”, joka oli hakattu täysin puhtaaksi, eikä tuottanut mitään vuosikymmeniin.

Eetun asioita on jo maksettu melkoiset määrät, mutta lopullinen konkurssi odottaa vielä tuloaan.

28.4.1928 Mauno liittyy EP:n Ilmapuolustusyhdistykseen ja maksaa jäsenmaksun 200 mk.

Koskenkorvan Osuusmeijerin vastakirja jäsen no 2 Juho Kuhna **toukokuu 1928.**

1–5 pv maitomäärä vaihteluväli 302–314, välipäivä, jonka jälkeen 7 pv 583 ja 8–12 pv 301-293 kg / pv, välipäivän jälkeen 548 kg ja sitten 15 ja 16 pv 301-307. Juhon kuolinpäivänä torstaina 17.5 maitoa ei haeta ja seuraavana taas 582 ja 19 pv 310. **Välipäivän jälkeen 596 kg ja 22–26 281–186 eli suruviikon lehmätkin lypsivät heikommin!** 28 pv 619 kg ja 29–31 pv 316–315 kg/pv eli arki oli palannut navettaan.

Maidon rasva-% oli 3,9 laatu I luokka ja tilitys 9.171 kg ja 9.079,25 mk. Sitä vähennettiin voista 1.215 mk ja etumaksuja oli otettu 5.426 mk, joka oli huomattavasti suurempi kuin etuotot ennen kuolemaa ja sen jälkeen.

Juho kuolee 17.5.1928 66 vuoden 4 kk ja 22 pv ikäisenä. Lehtijuttu Vaasa-Lehdessä

Eilen kello 4 iltapäivällä kuoli Ilmajoella useiden kuukausia kestäneen sairauden jälkeen maanviljelijä Juho Kuhna, yksi paikkakunnan taloudellisen ja henkisen viljelytyön keskeisempiä miehiä 66 vuoden 4 kuukauden ja 22 pv ikäisenä.

Juho Kuhna oli syntynyt Ilmajoen Yli-Kuhnalassa joulukuun 25 p:nä 1861. Kaksikymmentäviisivuotiaana sai hän haltuunsa isänsä tunnetun maanviljelijä Ylipäässä omistaman Koskenkorvan tilan.

Tätä tilaa asui Juho Kuhna yli 40 vuotta ja se tietää parhaiten kertoa hänen tarmokkaan viljelystyönsä tuloksista. Hänen tul-

lessaan oli tilalla 30 ha viljeltyä maata, nyt sitä on hyvän joukon toistasataa hehtaaria.

Jatkuvan, säännöllisen raivaustyön kautta läpi vuosikymmenien on tämä tulos saavutettu, voitettu viljelykselle suuria ennen hallan vallitsemia aloja, joilla runsasjyväinen vilja nyt vankkana lainehtii, säilyttäen viljelijänsä muiston.

Maatalouden ja sen erikoisalojen nopean kehityksen valppaana seuraajana hän omaksui viljelystoiminnassaan kaiken sen uuden minkä näki hyödylliseksi, siten pysyen ajan tasalla ja antaen muillekin hyvää esimerkkiä. Paitsi maanviljelystä, on hän erikoisesti huolehtinut myöskin karjataloudesta pitäen sen mallikelpoisella kannalla. Kymmenisen vuotta toimi tilalla karjakkokoulukin. Lukemattomat maatalousseurojen palkinnot, ennen kaikkea Kuopion näyttelyn kunniapalkinto kokonaisuudessaan hyvin hoidetusta maatilasta muistuttavat Kuhnan rakkaudesta ja antaumuksella suorittamasta maanviljelystyöstä.

Maatalouden liike-elämän kehittämisessä paikkakunnallaan oli hän myös toimeliaasti mukana. Koskenkorvan mylly on maakunnan ensimmäisiä alallaan, sikäläisen leipätehtaan perustamisessa oli hän keskeisimpänä miehenä, samoin useissa muissa taloudellisen elämän edistystoimissa.

Ilmajoen henkisessä viljelyksessä on Juho Kuhna ehtinyt painaa nimensä pysyvästi näkyviin. Mm. on kansanopisto saanut vuosikymmenien aikana osakseen hänen harrasta huolenpitoaan ja onkin hän pitkät ajat kuulunut sen johtokuntaan. Mutta muuta edemmäs kohoaa hänen harrastuksensa musiikkiin, lauluun ja soittoon, joitten parissa hän paljon askarteli ja todellisella välittömän taitelijasielun rakkaudella ja nuortumuksella siihen antautui. Kotipiirissä oli musiikin viljelys runsasta, minkä ohella hän uhrautuvasti työskenteli koko paikkakuntansa soitannallisen elämän hyväksi. Aikoinaan hän pitkät ajat piti koossa ja johti Ilmajoen sekakuoroa, joka hänen intoutuneessa johdossaan toimi suurella menestyksellä ja mainittiin maakunnan parhaitten joukossa. Ylisenpään juhlat, joissa Juho Kuhna niin lukuisat kerrat kotoisalla tavallaan piti huolta musiikkiesityksistä, ne ovat nyt sitä vailla ja varmaan häntä monesti tässäkin suhteessa tullaan kaipaamaan.

Juho Kuhna oli luonteeltaan oikea pohjalainen, vankka toimen mies, valistuneesti ajatteleva, innostava ja antautuva, samalla lämminsydäminen ja ystävällinen, jättäen sekä omien aikalaistensa, että nuoremman polven mielii kauniin, kaipaavan muiston.

Vainajaa kaipaavat lähinnä puoliso os. Blomberg, kolme tytärtä ja neljä poikaa ensimmäisestä avioliitosta ja poika ja tytär toisesta aviosta, sekä sisar, tohtorin rouva Saima Tiitinen Lapualta.

Saimin mielenterveys horjuu ja hän kuolee 1929. Herman on Lapuan kunnan- ja rautateiden lääkärinä 1910-1931. Jyväskylän piirilääkärinä 1931-40. Menee uudelleen naimisiin 1934 Fanny Elisabeth Hakolan kanssa. Herman kuolee 1.12.1961 88 vuoden iässä.

Ilkka-Lehti kirjoitta 18.5. hyvin lyhyesti mm:
”Juho Kuhna oli paikkakunnan ensimmäisiä maanviljelijöitä ja karjanhoitajia. 40 vuoden ajan tuli hän viljelleeksi Koskenkorvan tilaa, jonka hän nyt parhaassa kunnossa jätti perillisilleen.”

”Juho Kuhnan poistuessa joukosta, käy 1880-luvun nuorten joukko yhä harvalukuisemmaksi. Hänen ystävällinen ja iloinen henkilönsä oli aina toveripiireissä kaivattu ja rakastettu. Senpä vuoksi lukuisat ystävät nyt häntä ikävöiden muistelevat. Lähinnä kaipaamaan jäi leski ja 8 lasta.” (kirjoituksessa oli virhe)

Uusi-Suomi kirjoittaa 20.5.1928 Vaasa-lehden jutusta lyhennetyn version, joissa ei ole yhtään täysin uutta asiaa, vaikka Juho tilasi uskollisesti lehteä vuosikymmeniä, ei omaa juttua jaksettu tehdä. Kuolinuutinen kuvan kera lehdessä toki oli.

Meijerin historiikkiin kirjattiin vuodelle 1928:
”Meijeriväki Koskenkorvalla joutui taas vuonna 1928 kestämään vaikean menetyksen, kun meijeriosuuskunnan perustajajäsen ja ensimmäinen isännöitsijä, maanviljelijä Juho Kuhna erosi elämästä. Hän oli kuolemaansa asti meijerin suurin maidonlähettäjä ja uskollisista uskollisin osuusmeijerimies, jonka kuntoa ja monipuolista kykyä käytettiin monissa vastuullisissa tehtävissä kotiseudulla.”

Sähkeistä, hautajaisseppeleistä ja adresseista löytyi:
”Juho Kuhnalle jäähyväistervehdys ystävyydestä kiittäen rauhaa Jumalassa toivoen Katri ja Paavo Virkkunen.”

”Jumalan kansalla on vielä sapatin lepo odotettavana. Ahkerimman siis päästä tuohon lepoon. Viimeinen tervehdys sedälle Iisakki Hannuksela perheineen.”

”Jotka toimeliaasti vaeltaneet ovat tulevat rauhaan ja lepäävät töistään. Juho Kuhna – viimeinen tervehdys Velj. Rautavaara perheineen.”

”Viimeinen tervehdys ystävälle, naapurille ja raittiuden aatetoverille Juho Kuhnalle Alma ja Valle Antila.”

”Ottaen osaa suruunne, tervehdin Toivo Castren, Anna Salomon, Suuroset. Syvällä osanotolla suureen suruunne Alli Könni. Jumala auttaa murheeseen Anni Haapala.”

”Kaipauksella nuoruusystävää muistellen lausun surunvalitteluni. Siunattu olkoon muistonsa Piispa Koskimies.”

”Estettynä hautajaisiin saapumasta lähetän tervehdykseni ja osanottoni. Jalo Lahdensuo.”

Juho Kuhnan hautajaiset 26.5.1928. Ilkka-lehti kertoo 29.5.28

”Aamupäivällä kokoontui surutaloon vainajan omaisia ja ystäviä ympäri Etelä-Pohjanmaan talon avarat suojat täyteen. Ennen surusaaton lähtöä lauloivat rvat Niinistö ja Svinhufvud sekä Ilmajoen kuoro tilaisuuteen sopivia lauluja.

Klo 13 lähti valtava surusaattue hiljalleen kirkkoa kohden. Täällä oli vastassa Ilmajoen torvisoittokunta sekä huomattava määrä seurakuntalaisia. Soittokunnan soittaessa surumarssia kantoivat omaiset arkun koristeltuun kirkkoon.

Hautausvirren jälkeen toimitti ruumiinsiunauksen kirkkoherra Lauronen, puhuen samalla liikutetuin mielin Raamatun sanojen johdolla vainajan esimerkillisestä luonteen laadusta sekä lohdutuksen sanoja vainajan puolisolle, lapsille ja ystäville. Rouva Niinistö ja kuoro lauloivat.

Tämän jälkeen alkoi seppeltenlasku: omaiset, naapurit, tilan työväki ja alustalaiset, Yläpään meijeri, Osuuskauppa, kansakoulun johtokunta, maamiesseura, EP:n kansaopisto, ja oppilasyhdistys, EP:n nuorisoseura, Kuoro, Kansallispankki ym. yhteisöjä ja järjestöjä. Yksityisistä mm Björkenheimit, Lauronen, Virkkuset, Rautavaarat, Könnit, Aulangot ym. yhteensä 40.

Seppeleiden laskussa puhuivat mm. mv. Hopiavuori, kirkkoherra Lauronen, kansanopiston Itkonen, opettaja Tattari, tohtori Virkkunen, opettajatar Ilmanen, tarkastaja Aulanko ym.

Soittokunnan soittaessa surumarssia kantoivat omaiset arkun hautaan. Hautaa umpeen luotaessa lauloi kuoro toimittaja Kosti Könnin johdolla ”Vaipuos vaivu ja Älä itke äitini” Toimittaja Könni puhui Juho Kuhnan musiikin rakkaudesta ja sen perinnön hoitamisesta jota vainaja sävelten muodossa harrasti ja rakasti. Tämän jälkeen veisattiin ”Sun haltuus rakas isäni”. Hautakumpua koristi valtava kukkasten paljous ja keväiset vastapuhjenneet koivun lehdet.

Haudalta palattiin vielä surutaloon vainajan muistoa kunnioittamaan. Vierasten nautittua talon vieraanvaraisuudesta, lauloivat tilaisuudessa vielä rvat Niinistö ja Svinhufvud ja toimittaja Könni kauniita tilaisuuteen sopivia lauluja. Emäntä Hopiavuori ja tohtori Virkkunen puhuivat kosketellen jälkimmäinen puheessaan Jumalan rauhan merkitystä, keskittäen puheen raamatun sanoihin:” Tehkää työtä niin kauvan kun päivä on, sillä tulee yö, jolloin ei kukaan voi työtä tehdä.” Kuoron laulettua ”Sun rauhasi anna mulle” lopetettiin surujuhla virrellä 208.

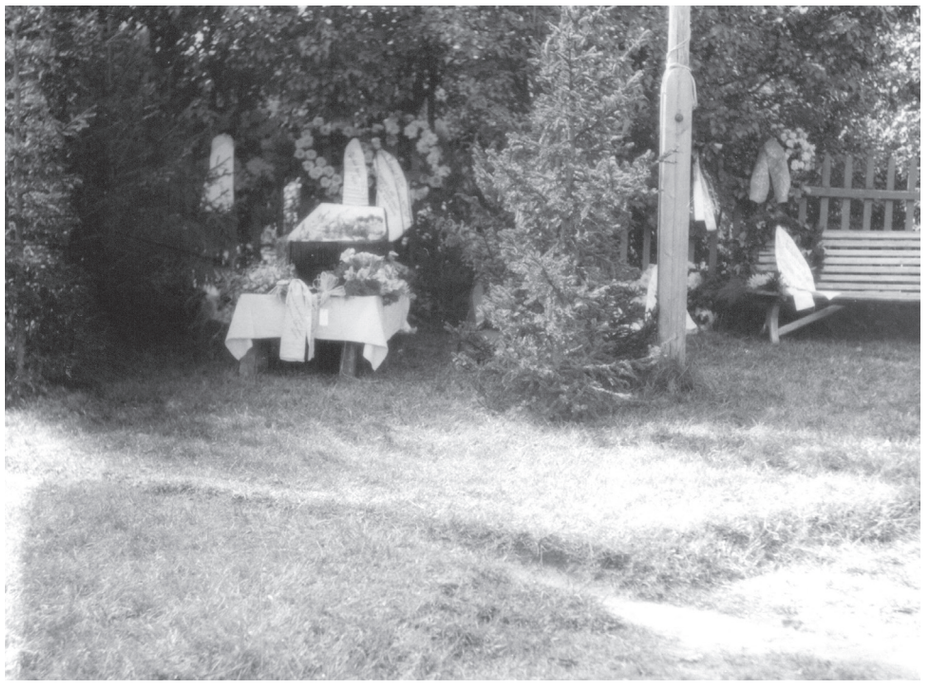

Tämä valtava ja Juhlallinen hautaustilaisuus oli vakaana todisteena siitä, kuinka pidetty ja kaivattu mv. Kuhna oli, jättäen läsnäolijoihin lähtemättömän kauniin muiston.

Juho Kuhnan poika toisesta avioliitosta Mauri Koskenkorva muistelee isänsä musiikkielämää vuonna 1981:

”Niin pitkään, kun muistan, kotonani harrastettiin musiikkia. Paappani Mikko Kuhna oli ostanut isälleni pianon. Sitä hän soitteli ahkerasti. Isäni oli seurallinen ihminen ja varsinkin musiikkia harrastavaa väkeä vieraili kotonani paljon. Tavallisesti isä soitti nuoteista, mutta kansansoittajia hän säesti improvisoiden,

Tätä kuvaa ei voi varmuudella nimetä Juhon hautakummuksi. Paikka ei aivan täsmää eikä puut ole lehdessä kuten hautausuutinen kertoo. Paikka sopisi paremmin Hopiavuoren hautapaikkaan

Mauri muistelee.

Kuoron harjoituksiin lähdettiin tavallisesti hevospelillä. Kuorossa lauloi myös äitini, siskoni ja veljeni. Minulle oli kova paikka, kun en päässyt mukaan. Kosken mumma tuli tavallisesti kotomieheksi. Joskus kuoro kokoontui kotonani. Silloin sain olla sitä seuraamassa.

Isommat veljeni harjoittelivat isän johdolla myös kvartettilaulua. Koska olin silloin vasta alle kouluiän, ei lauluista ole jäänyt mieleen kuin yksi: ”Näki poika ruususen…” Siitä pidin eniten.

Sata vuotta sitten piano oli vielä harvinaisuus maaseudulla. Isäni kertoi joutuneensa kerran asioimaan kirkkoherran pappilassa. Kirkkoherraa itseään odotellessa ruustinna vei hänet saliin uutta, vasta hankittua pianoa katsomaan.

”Saako sitä kokeilla?” oli isäni kysynyt ja luvan saatuaan soittanut ulkomuistista jonkin opettelemistaan lauluista. ”Hyvä piano, mutta huonos virees…” oli isäni tokaissut.

Mauri Koskenkorva muistelee laulajatar Alma Kuulan konsertoineen Ilmajoella v 1917 säestäjänään puolisonsa säveltäjä Toivo Kuula. En päässyt heitä kuulemaan, mutta seuravana päivänä nämä musiikkikuuluisuudet tulivat meille kylään. He halusivat katsella Ilmajokea Santavuoren huipulta. Niinpä valjastettiin useita hevosia. Matkaan lähti talon koko väki. Isäni nousi edellä ajavan hevosen kärryille Toivo Kuulan viereen ja minä pääsin takapenkille. Äiti ajoi Alma Kuulan kanssa seuraavassa. Muistan isäni kertoneen, että säveltäjällä oli mukana ilmapuntari, jonka avulla hän mittasi Santavuoren korkeuden. Vuoren laella keitettiin kahvit ja ihailtiin sieltä avautuvia maisemia, kertoilee Mauri.

Alma Kuula ystävystyi äitini kanssa, niin että hän kävi joitakin kertoja myöhemminkin kotonani, joskus Sinikka tytärkin mukanaan. Kerran hän antoi äidille miesvainajansa säveltämän Sinikan laulun nuotin. Toivo Kuulahan kuoli jo seuraavana vuonna. (josta kerron lisää kirjassa Saappaanjäljet)

Koskenkorvan kulttuurikodissa vieraili muitakin musiikin merkkihenkilöitä.

Setäni Eero Yli-Kuhna toi kerran kotiini säveltäjä Oskar Merikannon (heidän ”Saksan opintomatkan” kuluja Juho joutui myöhemmin maksamaan ja matkassa oli ollut mukana myös Ida Ahlberg) ja Rannan paappa eli säveltäjä Juho Ranta kävi monena kesänä meillä.

Muistan, miten hän kerran musisoi salissamme poikiensa Sulhon, Sakarin ja Ilmon kanssa. Se oli kai Ilmo, joka soitti okariinoa. Se peli kiinnosti minua kovasti. Isä huomasi sen. Kuinka ollakaan toi pukki seuraavana jouluna minulle sellaisen.

Hevosten otto armeijan tarpeisiin 29.5.1928 (kuoleman jälkeen) otetaan 1921 syntynyt Poku-niminen musta ruuna, 1914 syntynyt Ulla ruuni tamma, 1922 syntynyt Lotta suoti tamma, 1921 syntynyt Topo suoti tamma.

Neljän hevosen lähtö oli melkoinen isku ja vielä 1930 harjoittelukirjassa Aatto toteaa, että hevosten määrä on poikkeuksellisen alhainen.

Mihin armeija otti hevosia 1928 – ei selvinnyt.

Kirje 4.6.1928 eläkemies Sameli Rinta-Koivistolle, jolta toivotaan maksuaikaa 25.000 mk lainalle marraskuulle asti, jolloin asia saataisiin kuntoon. Samalla kysytään, kenelle korko lainasta maksetaan. Vastaukset pikaisesti Mauno Koskenkorvalle. Kuva velkakirjasta oli vuoden 1924 kohdalla.

Velka on siirtynyt Sameli Koivistolle perintönä 24.3.1928. Velka on otettu Eero Kuhnan kanssa tehtyihin maakauppoihin vuonna 1924 ja korot oli hoidettu 9.6.-28 saakka.

Velka maksetaan 27.11.28 kuten oli luvattu. Tätä velkaa ei kuitenkaan ole mainittu perukirjassa?

Mauno pyytää Juhon perukirjaa tekemään tuttua lakimiestä Reino Kärävää, joka on muuttanut Vaasasta Helsinkiin, joka vastaa 11.6 ja neuvoo Maunoa laittamaan Vaasa- ja Ilkka-lehteen ilmoituksen: ”Kaikkia niitä, joilla on selvittämättömiä asioita 17.5 1928 kuolleen tilanomistajan Juho Kuhnan kanssa, pyydetään ystävällisesti ilmoittamaan niistä pidettävää perunkirjoitusta varten heinäkuun 12 pv mennessä allekirjoittaneelle osoitteella Mauno Koskenkorva, Koskenkorva.”

Lisäksi ehdotettiin Iisakki Pirilää uskotuksi mieheksi alaikäisille, jolle saatava laamanni Laurelin määräyskirja. Hän pyytää Elinan perukirjaa ja perinnönjakokirjaa ja velvoittaa Maunoa pitämään kirjaa pesän menoista, ettei tule ongelmia.

Hän kirjoittaa 22.6, ettei ehdikään asiaa hoitaa vaan ehdottaa sijalleen tuomari Kalkasta ja herastuomari Nyléniä ja Pirilää edelleen uskotuksi mieheksi.

Salissa ovat soitelleet myös Rautavaaran veljekset sekä Jorma Panulan isä Eelis Panula, joka oli taitava viulunsoittaja ja orkesterin johtaja.

Koskenkorvalainen trio, jossa soitteli viulua Juho Antila, selloa Onni Antila ja pianoa Juho Kuhna, ei tainnut paljonkaan esiintyä yleisissä tilaisuuksissa, mutta omaksi ilokseen usein.

Mauri Koskenkorva, joka itsekin on innokas mieskuoron laulaja veteraani, sai kasvaa musiikin ympäröimässä kodissa. Hän sanoo kuulleensa isänsä varhaisemmasta musiikkitoiminnasta joko häneltä itseltään tai vanhemmilta veljiltään.”

Maaniviljeljiä Juho Kuhna syntyi Ilmajoella joulukuun 25 p:nä 1861 ja kuoli toukokuun 17 p:nä 1928. Kaksikymmentäviisivuotiaana hän sai haltuunsa isänsä, tunnetun maanviljeljijän Mikko Kuhnan omistaman Koskenkorvan tilan v. 1886. Tätä tilaa asui Juho Kuhna yli 4o vuotta. Hänen saadessaan tilan haltuunsa oli tilalla viljeltyä maata 3o ha. Jatkuvan vuosikymmeniä kestäneen rävaustyön tuloksena tilan viljelty pinta-ala kohosi yli 1oo ha. Maatalouden ja sen erikoisalojen nopean kehityksen valppaana seuraajana hän omaksui viljelystoiminnassaan kaiken sen uuden, mina näki hyodylliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi,siten pysyen ajan tasalla ja antaen muillekin hyvää esimerkkiä.Paitsi maanviljelystä oli hän erikoisesti kiinnostunut karjatalouden ja karjanjalostuksen kehittämisestä, saattaen ne ensiluokkaisille kannalle. Tilalla toimi käytännöllis-tieto-uolienn karjanhoitokoulu ja karjakanta oli jalostettua Ay-rotua.Monet maatalouseurojen palkinnot, joista ennen kaikkia on mainittava valtakunnallisessa Kuopion näyttelyssä saatu kunniapalkinto v. 19o6 kokonaisuudessaan hyvin hoidetusta maatilasta.

Maatalouden liike-elämän kehittämisessä paikkakunnallaan oli hän myös toimeliaana mukanaKoskenkorvan tilaan kuului myöskin osuus Pukaran koskeen .Kosken partaalle rakennetussa Koskenkorva myllyssä, Myllynkiviä pyörittelivät alussa valtavat " puuhiulut". Voimatalouden kehittyessä siirryttiin turbiineihin. Koskenkorvan Mylly tunnetaan pitäjässä ja laajemmalakin ensimäisenä" vehnämyllynä." Myllylaitos oli tunnettu toiminnassa ns hyvän veden aikana yötä päivää, koska laajan asiakaspiirin ansiosta jauhamistä riitti. Myöskin suoritettiin myllyssä ns. kauppamyllyjauhatusta. Aikanaan toimi myllyyssä pieni sähkälaitos, josta saatiin sähkövalo ja voima eri kohteisiin Koskenkorvan kartanolle. Taisipa olla alallaan ensimäinen pitäjässä ja ympäristössä.

Risteysasemaksi muodostunut Seinäjoki aiheutti siellä vilkasta rakennustoimintaa. Rakentamiseen tarvitaan soraa ja koska sitä ei löytynyt Seinäjoelta oli sitä hommattava muualta. Koskenkorvan tilan mailtahan sitä löytyi. Yrittelijäänä miehenä alkoi isämme toimittaa erilaisiin tarkoituksiin soveltuvaa soraa vaunulastittain rautateitse pääasiassa Seinäjoelle lähetettäväksi. Ajo ja kuormaus tapahtui hevospelillä. Rahaa kulkeutui tällä tavoin hankkijan ja lastaajien taskuihin. Myöhemmin ilmestyi alalle monia yrittäjiä. Tämän päivän maisemakuva Ylisessäpäässä sekä lännen että idänpuolella jokea on soramonttujen paljous,rumentaen muuten luonnonkauniita seutuja. Pohjoismaiden suurimpana sorakupppana mainitaan Koskenkorvan tilasta aikanaaan VR:n käyttöön pakkolunastettu,nykyään Alkon omistuksessa oleva sorakuoppa.

Soran käytölle ilmeni muitakin käyttömahdollisuuksia. Kesäaikana alettiin riihikartanolla,joka oli katsottu tarkoitukseen sopivaksi paikaksi valmistaa tarkoitusta varten hankituilla rautaisilla muoteilla sementtiputkia likaviemäreitä varten. Kaivoja varten sementtirenkaita sekä siltarumpuja.Uutena rakennusmateriaalina valmistettiin 191o-2o luvulla ns. Lean- tiiliä sekä sementtitiiliä,joista rakennettiin pääasiassa karjakartanoita. Ilmajoen Museorakennus on aikanaan rakennettu Lean-tiilistä.

Luottamustoimista mainittakoon osallistuminen Yläpään Osuusmeirein ja Harjun Osuuskaupan hallintoon. Hänn kuului Ilmajoen Säästöpankin isännistöön ja oli myöskin KOP:n valvojana.Ilmajoen Kansanopiston johtokunaan jäsen, Koskekorvan kansakoulun johtokunnan jäsen, Kirkollisvirkatalolautakunnan jäsen, kunnanvaltuuston jäsen, Maamiesseuran jäsen. Valtiollisesta poliittisesta toiminnasta ei isämme ollut sanottavammin kiinnostunut. Pääkaupungin ja lääninpäkaupungin sanomalehtien välityksellä ja niiden innokkaana lukijana vaippaasti seurasi mitä valtakunnassa ja maailmassa kulloinkin tapahtui. Hän oli henkilökohatinen tuttava useiden sanomalehtien päätoimittajien kanssa.

Hän kuului myöskin Jaakko Ilkalle pystytetyn muistomerkin sekä Santavuoren taistelun muistomerkkitoimikunnan muistolle pystytetty/ty muistomerkin rakennustoimikuntaan.

Isämme työsarka oli hyvin monitahoinen ja työpäivä pitkäjännitteinen. Halutessaan rentoutua hän istahti pianon ääreen soitellen ja improvisoiden kansanlauluja. Hän olikin itseoppineeksi musiikkimieheksi melkoinen pianonsoittaja ,jota mielellään kuunteli. Musiikkia hän olikin harrastanut jo nuoresta pitäen kuuluen torvisoittokuntaan sekä sekakuoroon. Hän johteli Ilmajoen Lauluakuoroa menestyksellä monet vuodet. Kuoro osallistui menestyksellä tullen palkituksi maakunnassamme järjestettyihin laulujuhliin ja kilpailuihin. Monia unohtumattomia muistoja musiikin alalta on jäänyt nuoruusvuosilta ~~musiikin alalta~~. Isämme elässä vieraili Koskenkorvalla tunnettuja musiikkimiehiä ja naisia. Tulkonn tässä yhteydessä mainittua Alma ja Toivo Kuula, Oskari Merikanto, Eino ja Väinä sekä Aulikki Rautavaara. Musiikkitirehtööri Juho Ranta perheorkestereineen, johon kuului myöskin säveltäjä Sulho Ranta. Heidän korkeatasoisia esityksiään oli unohtumaton nautinto kuulla ja ikuisesti mielessä pysyvä.

Ilmari oli ahkera kirjoittelija ja tässäkin kirjassa on useita lainauksia hänen teksteistään. Tämä muistelo olisi voitu tehdä vaikka Ilmajoen joululehteen tai muuhun artikkeliin. Ilmari muisteli myös myöhempää työhistoriaa hyvin tarkasti ja mietti kunkin ajan tuntoja, outoa on sen vuoksi, että tästäkin puuttuu leipätehdas kokonaan.

Sementtitöistä I. Kvistille otettu ”ylähä” 23.6.1928

26 kpl trompuja á 12 = 312.-, 90 kpl 6” putkia á 3.50.- =315.-, 110 kpl 4” putkia á 3.- =385.-, 100 kp 8” putkia á 3.50 = 350.- kaikki yhteensä 1.362 mk

Putkien hinnat: Tukussa (Vähitellen) 4” 9 mk (10.-) 6” 13 mk (14.-) 8” 16 mk (17.-) joten tekopalkka oli n. 18–25 %. Penttilä Ilkka maksoi putkista 198 mk. 20 kpl sementti trompuja saatu 1.400 mk, maksettu sementistä Osk 1.410.- .

Trompujen mitat: Pituus 1 m, korkeus 60 cm, leveys 40 cm seinämän paksuus 7 cm tai pituus 80 cm, korkeus 75, leveys 50 ja paksuus sama.

Katrille merkitty 600 mk, mutta se on vedetty yli eli taisi Suoma tai Mauno lainata rahaa?

Sampo Oy osinko 26.6. 396,60, Uuden Suomen osinko 26,60, Maatalouspankin osinkoa 132,30. Nostetaan kuolinpesän nimiin lainaa Matti Penttilä-Ilkalta 9.500 mk.

Ilmari Koskenkorva ostaa 2 sianporsasta 300 mk.

Maksettiin palkkoja kesä- heinäkuussa 1928. Hilma Koskelle 16 pv á 12.- 172 mk. Iivari Saarakkala 200.- ja Iisakki Kvisti 650.-. Hessa Tammela 60.- Matti Saarakkala 150.-, Aili Nevala 50.- Toini Käyrä 200.-, Sameli Mattia 200.- Seppä Frigårdille 573.-

Kirjattu lehmien maitotuotos kg (rasvakilot) Hermi 5.598,7 (189,1), Ivalo 5.975,9 (184) Kiltti 5.023,5 (168,7) Kirsti 5.107,9 (172,4) Mielikki 4.368,5 (160,9) Anja 4.283,7 (160,8).

Melkoinen todistus karjanjalostuksen merkityksestä ja tilan talouden perustasta – karjatalouden kannattavuudesta.

Kirjan tätä kohtaa taitettaessa oli Juhon kuolemasta kulunut 94 v 4 kk ja 10 päivää.

Juhon aloittaessa oli keskituotos/ lehmä 1890 vuodessa 2.900 kg maitoa ja rasvaa 110 kg

Juhon karjan keskituotos maitoa 1928 vuodessa oli 5.500 kg ja rasvaa 180 kg. Kehitys 40 vuodessa 89 % eli 2.2 % vuodessa maitomäärän ja 1.6 % rasvan osalta.

2022 parhaiden karjojen keskituotos oli 13.800 kg maitoa/vuosi ja rasvaa 560 kg. Kehitys seuraavan 100 vuoden aikana oli siten 0.75 % vuodessa maitomäärän ja 0.85 % rasvan osalta vuodessa. Vaikka kasvut kiloissa ovat huikeita, vuosittainen kasvu-% on jo hiipunut. Määrät kiloissa olisivat käsittämättömiä Juhon tai Maunonkaan ymmärtää. Vaikka kehitys vuodessa on hiipunut, niin miten se on voitu saada pysymään kasvu -ralla vuosi vuoden jälkeen. Avaimena on ammattitaito, jalostus, eläinten hyvinvointi ja rehujen laatu ja määrä, nyt rehua on riittävästi ympäri vuoden, mutta kirjan sivuilta voitte todeta, ettei niin ole ollut kovinkaan monena vuotena.

Kesä-heinäkuussa myytiin useita porsaita 100 mk/kpl. Mauno suunnittelee mainosta lehteen: Erittäin runsaslukuisia pahnueita jättävä hyvärakenteinen ja hyvä sukuinen iso Yorkshire karju saatavana astutukseen. Vähin porsasluku 12 ja enin 16 isokokoista porsasta. Juho Kuhnan perikunta Koskenkorvan as. (2 kertaa n. 40 mk)

Porsaita oli jo mainostettu myös 1917

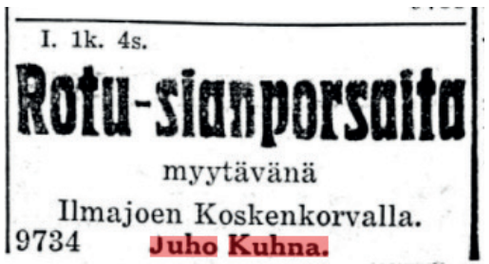
I. 1k. 4s.

Rotu-sianporsaita

myytävänä

Ilmajoen Koskenkorvalla.

9734 Juho Kuhna.

Suomi-Yhtiön laina vuodelta 1914 tulee pois 12.7.1928

Perunaa myyty kahteen otteeseen heinäkuussa 18 pv 7 hl 525 mk.

Muistikirjasta kesäheinäkuussa 1928

Myllystä tilitettiin 1.500 mk, Emäntä 400.-, talouteen 605.-, Mauri 110, Aatto 150, Mauno 50 yhteensä 1315 mk eli 657 mk/ kk (200 €/kk).

Lisäksi oli seuraavia kirjauksia: Turveosuuskunnalle pehkusta 600 mk, Kunnan verot 2.798 mk ja 1.512 mk - Ranto suorittaa meijeritilistä. Kuolinilmoitus Uusi Suomi 111.-, Hevosen astutut 150 mk, Mikko Harjulle maksettu 10 % korko vuoden ajalta 3.000 mk. Antti Hannukselan hautajaiskukat 10.- Osuuskaupan menoja Juhon hautajaisiin 669,35. Polkupyörän korjaus 25 mk.

18.7.1928 määrätään Iisakki Pirilä Maurin ja Sirkan uskotuksi mieheksi valvomaan näiden etua ja oikeutta.

PERUKIRJA

Vuonna 1928 heinäkuun 20 päivänä toimittivat allekirjoittaneet uskotut miehet perunkirjoituksen Ilmajoen pitäjässä asuneen ja toukokuun 17 päivänä 1928 kuolleen maanviljelijä Juho Kuhnan jälkeen, joka jätti seuraavat oikeudenomistajat: vaimon toisesta avioliitosta Ingrid Johannan o.s. Blomberg sekä seuraavat lapset a) ensimmäisestä avioliitosta Eliina Jaakontytär Pirilän kanssa: 1) tyttären Aili Elisabetin s. 1890 naimisissa maanviljelijä Väinö Obadias Mellan kanssa, 2) tyttären Suoma Sofia s.1891, 3) tyttären Katri Elinan s. 1894, 4) pojan Mauno Mikon s. 1897, 5) pojan Paavo Jaakon s. 1899, 6) pojan Kaarlo Ilmarin s. 1902, 7) pojan Aatto Ension s.1905 sekä b) toisesta avioliitosta 1) pojan Mauno Johanneksen s. 1910 ja 2) tyttären Sirkka Marian s. 1922. Toimituksessa olivat kaikki edellä mainitut oikeuden omistajat henkilökohtaisesti saapuvilla paitsi tytär Aili Elisabet, jota edusti hänen miehensä Väinö Mella. Tämän lisäksi oli alaikäisten Mauri Johannes ja Sirkka Maria Kuhnan asianomaisen tuomarin määräämänä uskottuna miehenä heidän etuaan valvomassa saapuvilla maanviljelijä Iisakki Pirilä. Pesän tilan ilmoittivat vainajan leski sekä poika Mauno Mikko Koskenkorva. Tämän jälkeen arvioitiin pesän varat ja velat ja merkittiin tähän seuraavana laisina.

VARAT

Kiinteätä omaisuutta.

Koskenkorvan tila Rn:o 3:54 suuruudeltaan 0,3688 manttaalia Ilmajoen pitäjän Kokkolan kylässä 800.000:- (247.000 nykyeuroa)

Lautapihti niminen osuus Rn:o 4;65 suuruudeltaan 0,0659 manttaalia Ilmajoen pitäjän Peuralan kylässä 90.000:-

Kahrakuusi niminen osuu Jussilan tilasta n:o 4 Rn:o 4:36 suuruudeltaan 0,0276 manttaalia Ilmajoen pitäjän Palonkylässä 25.000:-

Salini niminen osuus Kokon verotaloa n:o 2 Rn:o 2:64 suuruudeltaan 0,0004 manttaalia Ilmajoen pitäjän Kirkon kylässä 40.000:-

4/7 Pukara nimisestä palstasta myllyineen eroitettu edellä mainitusta Koskenkorvan tilasta 160.000:-

yhteensä **1.115.000:-**

Irtainta omaisuutta

Käteistä rahaa kuolinhetkellä **1.090:-**

Kultaa ja hopeaa

4 sileätä sormusta	200:-	
2 sinettisormusta	100:-	
miehen kultakello	500:-	
½ tusinaa hopeaisia ruokalusikoita	150:-	
1½ tusinaa hopeaisia teelusikoita	150:-	
hopeainen sokerilusikka	25:-	
hopeainen liemikauha	40:-	
hopeainen kerma- ja sokeriastia	200:-	
hopeainen teelasin jalka	50:-	
hopeainen pokaali	100:-	
hopeakannu	100:-	
hopeainen liemikauha	50:-	
hopeapäinen keppi	25:-	
hopeainen partaveitsi	10:-	
puurokauha (uushopea)	25:-	
8 ruokalusikkaa (uushopeaa)	80:-	
½ tusinaa teelusikoita	30:-	
kirjoitusteline ja kirjevaaka	50:-	**1.885:-**

Huone- ja talouskaluja

Peräkamari		
Valk. kalusto, pöytä, sohva, 4 tuolia, kaapit	500:-	
2 rautasänkyä vaatteineen	300:-	
3 taulua	25:-	
ikkunaverhot telineineen	10:-	
amppeli	10:-	
veistokuva	10:-	**855:-**
Sali		
sohva, 4 nojatuolia ja pöytä	1.000:-	
sohva, 7 tuolia ja pöytä	500:-	
piano tuoleineen ja nuottihyllyineen	2.000:-	
lipasto	200:-	
kirjakaappi kirjoineen	500:-	
nurkkahylly kirjoineen ym.	100:-	
keinutuoli	30:-	
pieni pöytä	25:-	
3 kukkatelinettä	10:-	
4 ikkunaverhot telineineen	100:-	
taulu	100:-	
pienempi taulu	50:-	
kattolamppu	50:-	
5 kukkamaljakkoa	25:-	
matot	50:-	
viulu	25:-	
2 veistokuvaa	30:-	**4.655.-**

Eteinen		
vaatenaulakko	*10:-*	
2 pöytää ja peili	*20:-*	
tuoli	*5:-*	***35:-***
Isännän huone		
kirjoituspöytä ja tuoli	*75:-*	
sohva ja 4 tuolia	*100:-*	
kaappi kirjoineen	*100:-*	
radiokone	*500:-*	
lamppu	20:-	
ikkunaverhot	10.-	**805.-**
välisumma		**1.124.325:-**
Puhelin kamari		
sohva, pesukaappi, 2 tuolia ja kaappi	200:-	
puhelinkone	200:-	
seinäkello	100:-	
ilmapuntari	30:-	
lamppu	10:-	
ikkunaverhot	10:-	**550.-**
Ruokasali		
ruokapöytä, 2 kaappia ja 8 tuolia		450:-
sohva, pöytä, keinutuoli ja hylly		200.-
kello (5-viisarinen könniläinen)		500.-
lamppu		75:-
ikkunaverhot		10:-
2 taulua		20:-
ruokaserviisi		150:-
2 tusinaa kahvikuppeja		100:-
15 jalallista juomalasia		50:-
1 tusina veitsiä ja kahveleita		30:-
oviverhot		20:-
1 tusina hedelmäveitsiä		40:- **1.645:-**

Makuuhuone		
2 sänkyä vaatteineen		100:-
vaatekaappi		50:-
kassakaappi (pieni)		200:-
lipasto		100:-
5 tuolia		25:-
seinäkello		25:-
lamppu		10:- **510:-**
Keittiö		
2 pöytää, 2 penkkiä, pesukaappi ja 3 tuolia		100:-
ompelukone	200:-	
kello	25:-	
4 kuparista kahvipannua	100:-	
4 kastrullia	100:-	
2 kahvipannua	50.-	
3 paistinpannua	30:-	
sekalaisia astioita	50.-	
5 tarjotinta	*25:-*	
lamppu	5:-	
ikkunaverhot	30:-	**715:-**

Väen tupa

3 pöytää, 2 penkkiä ja 3 tuolia	75:-	
seinäkello (2-viisarinen könnin kello)	100:-	
sammutuslaite Minimax	50:-	
sängyt vaatteineen ja kaappi	200:-	
lamppu	5:-	
3 rautapataa ja pannu	100:-	
3 emalji sankoa	20:-	**550:-**

Leivintupa

leipomapöytä lautoineen	50:-	
13 maitoastiaa	400:-	**450:-**

Karjakon kamari

sänky vaatteineen, pöytä ja 2 tuolia		**100:-**

Maurin vinttikamari ja vintti

kuhne- ja tavallinen kylpyamme	100:-	
kaappi, pöytä, 3 tuolia ja sänkyvaatteet	100:-	
4 lointa	100:-	
viltti ja vanhoja peitteitä	30:-	
8 vasikan nahkaa ja lehmän vuota	800:-	
20 kaidetta	100:-	
20 kg villoja	300:-	
kirjoja	30:-	
30 kg vehnäjauhoja	120:-	
peltiastia	30:-	
keritsemiskone	75.-	
2 lointa	40:-	
5 peitettä	250:-	
rekiryijy	100:-	
3 rekivastetta	60:-	
3 vällyt (kuluneita)	75:-	
kangaspuut	50:-	
3 tuolia	15:-	
rukki, 2 rohdinpuuta ja kehät	50:-	
pöytälamppu	25:-	
3 aitan lukkoa	150:-	
harmonikkasänky	10:-	**2.610:-**

<u>Pienempi asuinrakennus</u>

Sali

sohva ja 8 tuolia	400:-	
nahkasohva	100:-	
kirjahylly kirjoineen	250:-	
pöytä ja 2 tuolia	50.-	
lamppu	10:-	**810:-**

Keittiö ja makuuhuone

3 tuolia	10:-
lipasto	100:-
seinäkello (könnin kello)	100:-

sänky	50:-	**260:-**
Poikain huone n:o 1		
3 sänkyä vaatteineen	300:-	
keinutuoli	25:-	
4 tuolia	20:-	
pöytä ja yöpöytä	40:-	
pesukaappi	25:-	
ikkunaverhot	25:-	
karvalankamatto	300:-	
herätyskello	10:-	
lamppu	5:-	
2 olkipatjaa	40:-	
peitto	50:-	
viltti	5:-	
taulu (jäljennös)	25:-	**890:-**
Poikain huone n:o 2		
sänky 2 tuolia ja pesuteline	200:-	
lamppu	5:-	**205:-**
Ajo- ja maanviljelyskalustoa		
pajan kalusto	200:-	
perunannostokone	500:-	
2 heinäharavaa	1.000:-	
2 kylvökonetta	1.200:-	
2 heinäkonetta	1.200:-	
heinän pöyhistäjä	300:-	
heinän kylvökone	200:-	
7 parirekeä	1.400:-	
8 työkärryä	1.600:-	
hyvä äes	400:-	
jyrä	100:-	
lata	10:-	
3 kivirekeä	150:-	
5 työrekeä	300:-	
6 savirekeä	240:-	
kojureki	100:-	
tahko	100:-	
4-pyöräiset kärryt	400:-	
vesikärryt	150:-	
traktori äkeineen ja auroineen	8.000:-	
2 leikkuukonetta	2.000:-	
häkkikärryt	250:-	
käsikärryt	75:-	
linjaalikärryt	300:-	

lampaan ja vasikan vuota	40:-
tiinu	20:-
puutarhatyökaluja	15:-
10 lapiota	50:-
10 talikkoa	50:-
2 hankoa	10:-
5 kuokkaa	25:-
4 linjaalirattaat	2.500:-
5 kirkkorekeä	250:-
2 pukkirekeä	100:-
14 silat	700:-
10 ränget ja luokat	250:-
15 paria aisoja	75:-

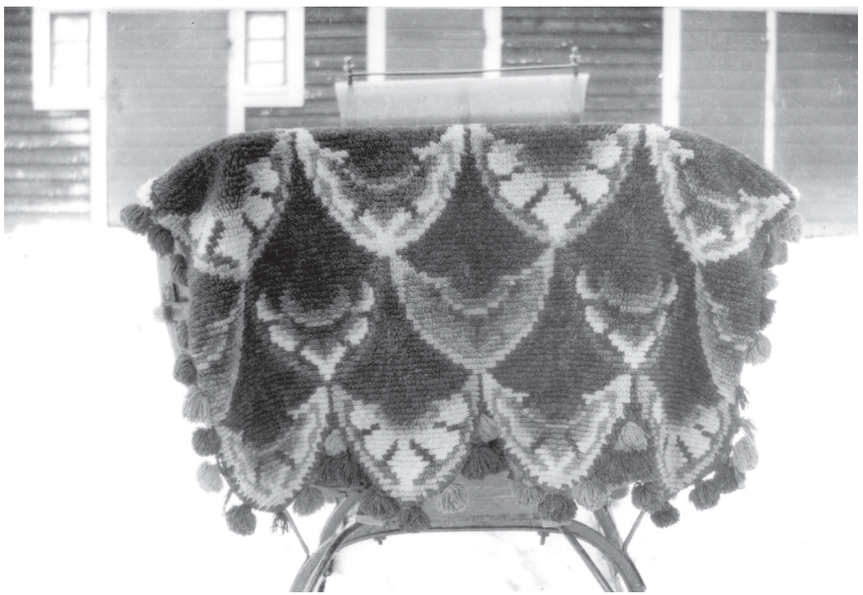

10 suitset	300:-
12 mäkivyöt	300:-
8 kpl kuormaköysiä	80:-
3 höyläpenkkiä	75:-
mankeli	50:-
puusepän työkaluja	50:-
viilapenkki	25:-
10 haravaa	50:-
6 viikatetta	30:-

8 sirppiä		40:-	
15 hv sähkömoottori ja remmi		2.500:-	
4 Fiskarsin auraa		800:-	
2 puuauraa		20:-	
4 äestä		600:-	
äes		100:-	
hankmo äes		250:-	
2 mullistajaa		600:-	
1 perunanriivinkone		25:-	
2 puuauraa		30:-	
7 kirvestä		70:-	
1 piilukirves		10:-	
4 rautakankea		80:-	
8 sankoa		80:-	
10 korvoa		100:-	
kymmenysvaaka		50:-	
viskuri		200:-	
puimakone elevaattoreineen (Hilleröd)		5.000:-	
silppukone		1.000:-	
betoninsekoittaja		500:-	
sementtitiilien valmistuskone (ei käyt.)		100:-	
5 putkimuottia		1.000:-	
3 kaivonkehänmuottia		300:-	
työntökärryt		25:-	
1 Perssonin kutomakone		6.000:-	
5 astiaa sementtiä		100:-	
puisia muottien pohjia	200:-	**45.165:-**	
välisumma		**1.178.350**	
Myllyssä			
kymmenysvaaka painoineen		300:-	
5 puista mittaa		100:-	
käsikärryt		50:-	
sekalaista kalustoa		100:-	
1 rautakanki		20.-	
pajan kalustoa		100:-	
käsiruisku		25:-	**695:-**
Viljaa makasiinissa			
20 hl. rukiita á 175:-	3.500:-		
4 hl. vehnää á 200:-	800:-		
50 hl. kauroja á 50:-	2.500:-		**6.800:-**
Harjoittelijan kamari			
2 sänkyä vaatteineen	150:-		
4 tuolia, pöytä ja kaappi	75:-		

herätyskello	15:-	**240:-**
Eläimet		
A) Hevosia		
Poku 7 v.	3.500:-	
Pirakka 8 v.	3.500:-	
Nilla 14 v.	2.000:-	
Ruskia 14 v.	2,000:-	
Läikkä 18 v.	1.000:-	
Iso-Harmaa 18 v.	1.000:-	
Pikku-Harmaa 20 v.	300:-	
Freija 22 v.	300:-	**13.600.-**
Välisumma		**1.200.120:-**

B) Lehmiä

Hermi 9 v. Alja 11 v. Apila 10 v. Ivalo 8 v. Ippa 8 v. Irja 8 v. Kaiku 7 v. Keijukka 6 v. Kiltti 6 v. Kirsti 6 v. Kaunikki 7 v. Liisu 5 v. Lemmikki 5 v. Maikki 4 v. Maire 4 v. Maituri 4 v. Mertta 4 v. Mielikki 4 v. Mansikki 4 v. Muisti 4 v. Metka 4 v. Nasa 3 v. Nanna 3 v. Nunna 3 v. Neito 3 v. Nukke 3 v. Norja 3 v. Ruusu 12 v. (28 kpl)

Arvioitiin á 2.000 markkaa eli yht.	56.000:-	
Sonni Juuri 12 v.	1.500:-	**57.500:-**

C) Hiehot

Nolla 3 v, Oikku 2 v, Ovela 2 v, Pula 1 ½ v, Pelko 1 ½ v, á 1.500:-	7.500:-	
Pila 1 v, Perho 1 v, á 1.000:-	2.000:-	
Päivä 9 kk, Pilvi 8 kk, Pulma 11 kk á 500 :-	1.500:-	
5 juottovasikkaa á 300:-	1.500:-	**12.500:-**

D) Siat

3 emakkoa, karju, 7 suurta ja 2 pientä por.	7.000:-	
E) Lampaat 12 isoa ja 8 pientä	3.000:-	
		10.000:-
Sekalaista tavaraa		
2000 kpl heinäseipäitä	1.000:-	
lautoja ja tarvepuita	500:-	
2 lehmänvuotaa	300:-	
4 vasikanvuotaa	160:-	
3 lampaanvuotaa	60:-	
1 sian vuota	50:-	
100 säkkiä	200:-	
lautalato Ilkkalan talon maalla	1.500:-	**3.770:-**
Pito- ja liinavaatteet		
Vainajan vaatevarasto	1.500.-	
Lesken vaatevarasto	1.000.-	

2 tusinaa lakanoita	240.-	
1 tusina tyynynpäällisiä	60.-	
3 tusinaa pyyheliinoja	180.-	
5 kpl pöytäliinoja	100.-	
1 tusina ruokaliinoja	30.-	**3.110.-**

Osakkeita ja arvopapereita

Henkivakuutus	3.766.-	
4 kpl osakkeita O/Y:ssä Uusi-Suomi	400.-	
6 kpl Etelä-Pohjanmaan Sanomalehti O/Y:n	600.-	
9 kpl Jyllinkosken Sähkö O/Y osakkeita	9.000.-	
7 kpl Maatalous-Osake-Pankin osakkeita	2.100.-	
12 kpl Rautakauppa O/Y Teräksen	6.000.-	
36 kpl Kansalliskauppa O/Y osakkeita	4.500.-	
20 kpl Koskenkorvan Saha O/Y osakkeita	20.000.-	
125 kpl Koskenkorvan Tiilitehdas O/Y	125.000.-	
75 kpl Koskenkorvan Leipätehdas O/Y	37.500.-	
5 kpl Metsänomistajain Metsäkeskus O/Y	2.500.-	
1 kpl Etelä-Pohjanmaan Telefooni osaketta	500.-	
1 kpl O/Y Kotimaan osakkeita	100.-	
yht		**211.966.-**

Saatavat:

Viljo Perämäeltä korkoineen	4.356.-	
Sofia Kivistöltä	3.090.-	
Antti Mannilalta	2.452.-	
Gabriel Viinamäeltä	2.000.-	
Luovan Saha- ja Mylly Oy:ltä	17.700.-	
Ylipään meijeriltä	7.857,75	
Jaakko Koskenkorvalta heinistä	250.-	
Eero Koskenkorva heinistä	150.-	**37.855,75**

VELKAA JA MUUTA LYHENNYSTÄ

Henkivakuutus O/Y Pohjolan kiinnelaina	303.641,72
Kansallis-Osake-Pankki kiinnelaina	60.863,55
Alavuden Säästöpankin kiinnelaina	250.000.-
Imajoen Säästöpankin kiinnelaina	100.000.-
Kansallis-Osake-Pankin kassakreditiivi	100.000 .-
Kansallis-Osake-Pankin laina	35.000.-
Vekseleitä Kansallis-Osake-Pankissa	256.620.-
Suomen liittopankki Oy vekseleitä	62.500.-
Tampereen osakepankki vekseleitä	40.000.-
Ilmajoen Säästöpankki vekseleitä	42.800.-
O/Y Pohjoismaiden yhdyspankin vekseleitä	8.000.-
Suomen maatalous-osake-pankin vekseleitä	1.500.-
Onkilahden konepaja vekseli	4.200.-
Rautakauppa O/Y teräs vekseli	4.730.-
Harjun osuuskaupan vekseli	9.870,70
Ilmajoen osuuskaupan tilivelka	1.040.-
Kauppa O/Y pelto tilivelka	6.200.-
I:H:Rosin kirjakaupalle tilivelka	2.112.-
Mikko Harjulle velka korkoineen	3.367,50
Koskenkorvan Saha O/Y vekseli	12.000.-
Matti Penttilä-Ilkka laina	9.500.-
Ilmajoen-Seinäjoen paloapuyhdistys laina	4.120.-
Mauno Koskenkorvalle	3.746,70
Paavo Koskenkorvalle	3.105.-
Katri Koskenkorvalle	3.746,70
Jyllinkosken Sähkö O/Y:lle	6.417.-
Maksamaton kunnallisvero	8.620,45
Lääkärinpalkkio	1.015.-
Hautauskuluja	6.701,35
Velkaa ja lyhennystä yhteensä **Smk:**	**1.355.369,07**

Pesän varat: 1.536.821,75
Pesän velat: 1.355.369,07

JÄÄNNÖS 181.452,68 (56.000 nykyeuroa)

Toimitus lopetettiin seuraavilla merkinnöillä:

Että olemme oikein ilmoittaneet mitään tietemme salaamatta tai pois jättämättä, olemme valmiit tarpeen vaatiessa valallamme vahvistamaan samoin kuin senkin, ettei kukaan perillisistä ole saanut sellaista lahjaa tai ennakkoperintöä, jota voimassa oleva laki perintöverosta tarkoittaa.

Tässä kohdin olisi varmaankin tullut mainita Ilmarin saama ennakkoperintö Pukaran tilan muodossa, myös Aili on saanut rahasuorituksia, mutta myllyosuus on myyty, joten se ei kuulu tähän. Myöhemmin Ilmarin osuus kuolinpesään irrotetaan Leipätehtaan konkurssiin liittyen ja kuolinpesästä luovutettiin konkurssipesään varoja eli Ilmarin osuus kuolinpesästä. Muuthan eivät sitten tavallaan saaneetkaan mitään perintöä, vain velkaa, kun pesä lopuksi jaettiin, josta myöhemmin lisää.

Aika ja paikka kuten yllä

Ingrid Kuhna Mauno Koskenkorva

Iisakki Pirilä

Näin ilmoitetuksi ja merkityksi ja arvioiduksi vakuutamme, kuten yllä.

M Nyholm Ilmo Kalkas

Vaivaisten vero 1921 mk kunnan kassaan saaduksi kuitataan 22.8.1928. Sylvi Järvinen Kunnankirjuri.

Vuonna 1929 maaliskuun 1 pnä on Ilmajoen kunnan perintöverolautakunta käsitellyt tämän asian perintöveron määräämistä varten ja silloin tehdyn laskelman mukaan katsonut, että Juho Kuhna vainajan kuolinpesästä on hänen kullekin lapselleen tuleva 9.576,67 markan suuruiset perintöosuudet, joista osuuksista lapset ovat määrätty maksamaan perintövero seuraavasti:

Aili, Suoma, Katri, Mauno, Paavo, Kaarlo ja Aatto 220.- eli perintöveroa yhteensä 1.540 markkaa, mutta Mauri ja Sirkka alle 21-vuotiaina vapautuvat perintöveron maksusta.

Perukirjan teon ajalta maksuja palkkoihin Rajala ja Winter kumpikin 202,50 Rauha Korpela 120, Hilta Mäkynen 70.- Autokyytejä 90 ja 35 mk, Perunkirjoitukseen tupakkia 50.- Isän hautapatsas 6.000 mk, sisältää paikalleen laiton ja tekstauksen. Vaihtoehtoina oli 5.500 ja 3.800 mk kivet.

Metsän myyntirahaa Luovan Saha Oy:ltä 17.815,50 pantu säästökassatilille.

23.7.1928 maksettu Seppä Frigårdille 500 mk, Lyhennetty sahan vekseli ja korkoon 750.-, pankkiin Kauhajoella vekseli ja korko 285.- , maksettu pehkulasku O.E. Antilalle 285 mk. Ja vielä 25 pv lyhennetty vekseliä 500 ja korko 250.- ja toinen pehkulasku 555.-

2.8.1928 Ilmo Kalkas lähettää valmiin perukirjan Maunolle ja toteaa jättäneensä lehmien ay-merkinnät pois tarpeettomina. Pankinjohtaja Luntonen lupasi ostaa Sammon, Teräksen ja Vaasan osakkeita.

Ilmoitti saapuvansa elokuun 24 pv Virroille, mutta arvelee etteivät asiat vielä silloin ole valmiita perinnönjakoon.

9.8.1928 lunastettu vekseli 500 mk.

Osakkaiden myynti valtakirja Maunolle 18.8.1928 Metsänomistajain Metsä-Keskus 5 kpl, Suomen Maatalous-osake-pankki 7 kpl, Osakeyhtiö Uusi-Suomi 4 kpl.

Ja holhouslautakunta antaa aina jokaiseen suostumuksen erikseen.

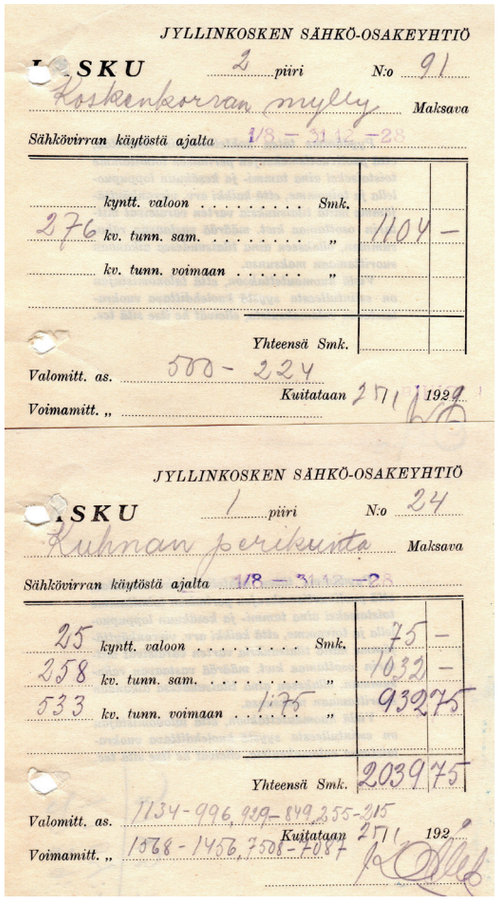

JYLLINKOSKEN SÄHKÖ-OSAKEYHTIÖ

LASKU 2 piiri N:o 91

Koskenkorvan mylly Maksava

Sähkövirran käytöstä ajalta 1/8 – 31.12.–28

	kyntt. valoon . . . . . Smk.	
276	kv. tunn. sam. . . . . „	1104 –
	kv. tunn. voimaan . . . . . „	
	Yhteensä Smk.	

Valomitt. as. 588 – 224

Voimamitt. „ Kuitataan 2/1 1929

JYLLINKOSKEN SÄHKÖ-OSAKEYHTIÖ

LASKU 1 piiri N:o 24

Kuhnan perikusta Maksava

Sähkövirran käytöstä ajalta 1/8 – 31.12.–28

25	kyntt. valoon . . . . . Smk.	75 –
258	kv. tunn. sam. . . . . „	1032 –
533	kv. tunn. voimaan . . . . . 1.75 „	932 75
	Yhteensä Smk.	2039 75

Valomitt. as. 1134-996, 949-849, 355-315

Voimamitt. „ 1568-1456, 7508-7087 Kuitataan 2/1 1929

Otettu ylös lisakki Kvistin työt 11.8.1928:
205 kpl 4”, 150 kpl 6”, 146 8” á 3.50 ja 14 kpl trompuja á 12.- (1.921,50 mk = kova tili, mutta paljonko tähän meni aikaa?)

KOP vekseli 18.8 korko ja lyhennys 620,70

Luettelo Koskenkorvan meijerin maidonlähettäjien karjakoosta: Lehmiä kpl:

Sameli Piirto 9, Yrjö Ranto 4, Jaakko Ranto 6, Eero Ranto 6, Sameli Ranto 2, Juho Kuhna 28, O. Antila 5, J. Antila 11, K. Mikkilä 10, Arvo Jouppila 5, Frans Mäki-Rahko 11, Lauri Västi 15, J. Latva-Rasku 18, J. Mäki-Kokko 6, J. Latva-Kokko 15, E. Harja 11, A. Kauko-Ranta 4, J. Talvitie 21, A. Laitila 6, J. Haapamäki 5, M. Nylén 6, Eero Haavisto 6.

Yhteensä 210 lehmää, keskimäärin 9,5 lehmää/ tila.

Muistikirjan merkintöjä ajalta kesäkuu 20 pv elokuun 20 pv Myllystä tuloutettu vain 500 mk.

Talouteen meni 1.757 mk, Paavo 84, Mauno 40, Mauri 50, Emäntä 50 mk kaikki yhteensä 1.981 mk/kk (620 €/kk). Lisäksi oli mainintoja Aaton lääkkeet 30.-, Emännälle hammaslääkäriin 120.-, Maunolle työpusero 30.-, emännälle kengät 60.-, nahkoja karvarilta 480.-

Muistikirjaan kirjataan 20.8.28 seuraavat tulot, maksut ja velat:

Koskenkorvan sahan osakkeista 48.000 mk. Käyttö: Perun-

kirjoituskulut Kalkas 1.700 mk, Velka Pelto oy 6.740.-, Velkaa Harjun osuuskauppa 6.000 mk + 1342.85, velka Mikko Harjulle 3.450.-, velka Jyllinkosken sähkö 5.589,50 , KOP lainaan ja Alavuden Sp korkoon 32.881.- ostettu Salinin talon läheltä lisää tonttia Anni Kuhnalta 5.000.- Ilmajoen Osuuskaupan laskuja 1.412.-, J.H. Roosin lasku 962, kaikki yhteensä 65.077 mk.

Samoja summia uudestaan myöhemmin.

23.8.28 Vekseli KOP 1.700.- muistikirjassa merkintä Kalkkaalle perukirjasta.

Meijeritili 8.451 mk, mehukeittiö 200 mk.

25.8.28 Kirjakauppaan 962.- (adresseja?) Honkasalo 112.-.

28.8. Myllyn palovakuutus 2.880,70, Peltoon (Pelto Oy) siemenistä tms. 6.740 mk. ja sitten taas tuttu meno Radioputkiin 180 (tästä on tullut varsin kallis laite). Mauno ja Ilmari käyvät Vaasassa, matkakulut 140, Teräkseltä ostetaan myllyyn 70 ja Onkilahdesta 77 mk ja lopuksi kiväärі öljyä ja trasselia 285 mk.

Puhelinmaksut 31.8. 296,20, Iivari Saarakkalalle 150 ja Kannoston sepälle 182 mk ja Iisakki Kvist renkaiden teosta etumaksua 150 mk.

Iisakki Kvistin työt otettu ylös 8/9–28: 100 kpl 6” putkia á 3,50, 99 kpl 4 ” putkia, 11 kpl trompuja á 12 mk, 8 kpl 1 m renkaita á 12.-, 16 kpl 90 sm renkaita á 11.- tili yhteensä 1.069,50 mk. Mylläreistä nuorempi Jussi Tupila lähti armeijaan, otti matkarahaa 140 mk.

Maksetaan velka Mikko Harjulle otettu -25 4.000 mk, josta samana vuonna lyhennettiin 1.000 mk, perukirjassa velka mainitaan korkoineen aivan oikein.

Maksettu velkaa Harjun Osk 3.450 mk. Jyllinkosken sähköltä sähkölankaa ja eristysnauhaa peräti 5.425 mk , minne vedettiin sähköä?

Meijeritili 25.9. 5.725,25

Kvistin töitä 26/9 12 kpl 1 m renkaita, 4 kpl 80 cm renkaita ja 13 kpl 90 cm renkaita hinnat samat, tili yhteensä 327 mk. Edellisestä oli aikaa 18 pv, eli varsin hyvä tili kahden viikon työstä?

Harjoittelusopimus 26.9. 1928 Lappajärveltä Sanelma Salo, Lapualta Rauha Latvala, Isostakyröstä Sylvi Kallio.

Kauppakirja 2.10.1928

Anni (Eero Kuhnan leski) myy alaikäisten lasten holhoojana Lisälä Rn:o 2:85 tilan Juho Kuhnan perikunnalle, jonka puolesta kauppakirjan allekirjoittaa Mauno ja Ilmari.

Kauppahinta on 5.000 mk, jota sitten myydään yhdessä Salin nimisen tilan kanssa.

Huutokauppa 15.10.1928, jossa myydään perukirjassa mainittu Saliinin tila ja kuun alussa ostettu siihen liittyvä lisäalue vapaaehtoisella huutokaupalla. Ilmoitustekstiä Mauno kaavaili: Lokakuun 13 pv klo 12.00 asuinrakennus, tiilinen, sisältää 3 huonetta ja keittiö riittävät ulkohuoneet, oma tontti. Kansallis-Osake-Pankin ja osuuskaupan vieressä. Juho Kuhnan kuolinpesä. Lauantain ja tiistain lehteen (päivä vielä muuttui tuosta luonnoksesta)

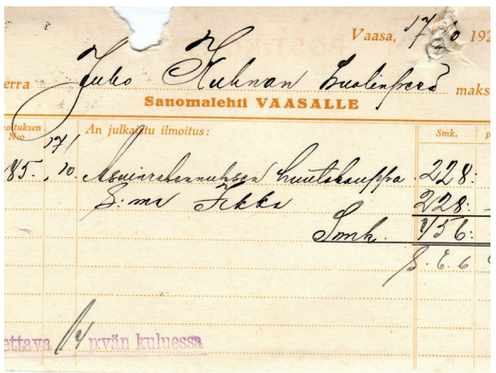
Vaasa, 17 10 192
Juho Kuhnan kuolinpesä
Sanomalehti VAASALLE
An julkaistu ilmoitus:
Smk.
Smk.

Kauppahinnasta oli maksettava 30 % käteisellä huutokauppa tilaisuudessa ja 20 % 15.11 ja loput 1.1. 1929 kaksi viimeistä erää 10 % korkoineen.

Kauppahinnan hyväksymiseen myyjä pidättää tunnin miettimisajan.

Kauppaa seuraa vesijohto ja sähköliittymä.

Huutamassa olivat: *viivattu summa on ylitetty huudolla*

J.F. Mansikka ~~50.000,60.000, 62.500~~, 63.500

I. Pirilä ~~61.000~~,

Saastamoinen ~~56.000.-~~

Albert Nyman ~~57.000, 62.000, 63.000,~~

Tilat rakennuksineen osti siis J.F. Mansikka 63.500 mk hintaan. Salinin tila oli perukirjassa 40.000 mk ja juuri ostettu lisäalue 5.000 mk, joten lopputulos oli ihan kohtuullinen.

Tämä kauppa ei kuitenkaan toteudu, syystä joka ei selvinnyt, ja tila myydään uudestaan pakkohuutokaupassa 1933 huonommin tuloksin, Kansallispankki kuittaa hyödyn.

Salinin kiinteistö, nykyään paikalla ABC huoltamo

19.10 Aleksi Rantala Teuva 3 kpl 90 cm renkaita á 85 mk (tekopalkka oli 12.-) Tarjous tehty tielautakunnalle 8” putki 14,50 ja 6” putki 12.50 mk Ketoselta pyydettiin markan enemmän. Myyty 20 kpl 6” putkia á 14 mk kpl. Tielautakunta maksoi 256 mk putkista.

Penttilä Ilkalta 282 mk. 30/10 myyty 44 kpl 4” putkia 530.- J. Kaukonen 15 kpl 8” putkia á 16 tilattu 21.11. toimitettava heti.

Ostetaan myllynkivi 19.10.28 1.900 mk, maksetaan vekselillä.

Ilmo Kalkas kirjoittaa 20.10. 1928
Mauno on tyytymätön varatuomarin laskuun ja jättää osan maksamatta ja pyytää takaisin pesään liittyvät kaikki paperit eli katkaisee asiakassuhteen ennen perinnönjakoa.

Ilmo Kalkas perustelee: ” Olin palkkiotani määrättäessä kyllä ottanut huomioon vanhan ystävyyteni isävainajanne kanssa. Siitä syystä olikin palkkioni mielestäni ja myös tuomari Kärävän mielestä erittäin alhainen kuuolinpesän laajuuteen nähden, joten toivon, että muilta lakimiehiltä asiaa tiedusteltuanne suvaitsette maksaa laskusta avoinna olevan osuuden sopivassa tilaisuudessa.”

Mauno maksoi 1.700 mk, joka on kirjattu maksetuksi metsärahoista ja vekselillä ja maksaa myöhemmin loput.

2.700 mk on nykyrahassa 870 euroa, joka on tänäänkin näin laajasta perukirjasta kohtuullinen maksu. Pieniä perukirjoja teen nykyään 250 -300 eurolla ja tuttavuus huomioidaan edelleen.

22.10 Valopetroli 100 ltr 215 mk. Meijeritili 4.504,20 mk. Maaseudun tulevaisuus 60 mk /vsk. Puhelinmaksu perusmaksu 200 mk puhelut 11 mk, 5 puhelua J. Ala-Laurosela, K. Lanne, Pietarsaari.

23.10 Maatalouspankin korkoja 280 mk. Leipätehtaalle 730 kg ruisjauhoja á 2,60 = 1.898 mk.

Saatu osakkeista 27.10 250 mk lunastettu vekseli P.Y.P:stä 7.501,25. Koskenkorvan saha Oy:ltä 11.500 mk. Maksettu velkaa Harjun Osk. 1.635 mk.

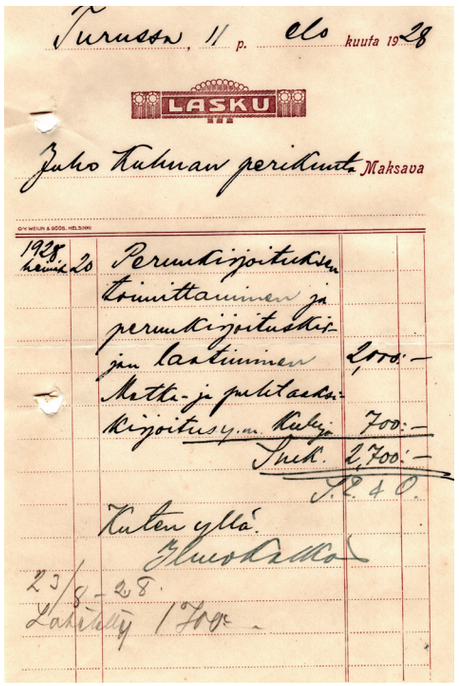

Turussa 11 p. elo kuuta 1928

LASKU

Juho Kuhnan perikunta Maksava

1928 heinäk. 20 Perukirjoituksen toimittaminen ja perukirjoituksiin lähtiminen 2,000:—
Matto- ja puhtaanapitokirjoitusym. kulut 700:—
Yhtä. 2,700:—
J. R. O.

Kuten yllä.

23/8-28.
Lähetetty 1700:—

Lainoille tehdään muutoksia KOP:ssä: 2/10 1928 merkinällä lyhennetään 35.000 mk:n lainaa 20.000 markalla ja maksetaan korkoa 1.593,50 ja prov. yhteensä 21.631 mk ja ostettu vekseli 10.937,50. Sitten mainitaan vaihdettu vekseli 24.944 mk ja tililtä 7.624,50 mk.

Toinen laskelma on 29.10: Kassakreditiivi laina no 417 pääoma 89.500 mk ja korko 29.10 saakka 4.194,90 mk. Laina 256 pääoma 15.000 mk (tuossa edellä sitä lyhennettiin ja nyt tuli kokonaan pois) ja korkoa 29.10 saakka 101,25 mk yhteensä 108.796,15 mk.

Tässä yhteydessä otetaan KOP:stä laina 260.000 mk, jolla nuo suoritukset ja osa vekseleistä vakautetaan lainaksi. Lainan korko on 9.5 %, joka maksetaan jälkikäteen ja provisio 2.75 % etukäteen.

Todella kallista rahaa edelleen, joka asia sitten ratkeaa monen vaiheen jälkeen ja tiukkojen tilanteiden kautta.

Sadontarkkailu yhdistykselle 907 mk Tarkastusyhdistys 280.- 5.11 myyty vasikoita 2 kpl 450 mk.

Viinamäen räkninki: 2 ketoa heinää á 110.-, Kahrakuusen pyörtänöt 150.-, kauran pahnoista 20.- = ottoja 450.- Työt: 46 jalkaa ruista á 1,75, 9,5 pv heinätöissä á 20.-, 9 päivää myllyssä á 35 mk = tulot 585,50 mk. Maksetaan rahassa 130,50.

Maksettu sähköpumppu 23.11. 1.750 mk, Oy Pellolle maksettu makasiinin vuokraa 50 mk. Palovakuutusmaksu 381,80 ja porsaista 470 mk (ei määrää) Leipätehtaan etumaksu 100 mk.

Maksettu Sameli Rinta-Koivistolle velka 27.11.1928 25.000 mk ja korkoa 933.- Sofia Kivistö maksaa korkoa 3.000 markasta 8 % mukaan 240 mk, torpan lunastus asia.

Mauri käy Etelä-Pohjanmaan Kansanopistoa 1928–1929

Muistikirjan yhteenvetoa 23/8–24/11 1928

Myllystä 5.800 mk

Talouteen 2.950.-, Emäntä 800, Mauno 258, Paavo 220, Aatto 175, Mauri 750 (aloitti kansanopiston) Suoma 430 mk yhteensä 5.583 mk eli 1.861 mk/kk (583 €/kk)

Myllyssä ja talossa oli remonttia ja jonnekin vedettiin sähköt. Sementtiä meni paljon 3.200 mk, mutta myös tuloja oli putkista ja renkaista, joista erittelyä edellä.

Matkoja tehtiin Seinäjoella 6 kertaa ja sukulaismatkat Hopiavuoreen (autokyyti 80 mk) ja Hannukselaan (60 mk) Yhdellä Seinäjoen reissulla oli ostettu 7 litiä (?) luteen myrkkyä.

Paavon henkivakuutusmaksu oli tällä jaksolla 782 mk. Suoman, Paavon, Maunon ja Aaton puolesta oli maksettu á 15.25 mk = 61 mk. Joku vero?

Räätäli oli korjannut vaatteita: Emännän hame 25 mk, Emännän rekliini 15 mk, Emännän ruskia 10 mk, Suoman puku 35 mk, Suoman pusero 20 mk, Ailin hame 5 mk. (Kasvatti Aili Knut)

Porvarillisen vaaliliiton listalle no 1 Kokoomus asettaa 17.10. 28 ehdokkaaksi Mauno ja Ilmari Koskenkorvan.

Ilmajoen maamiesseuran 125-vuotisjuhla

11.12.1928 annettu Emännälle, Maunolle ja Paavolle juhlarahaa 35 mk kullekin.

50 vuotta myöhemmin Mms 175-vuotisjuhlat (kuva edellä) Martti järjesti ja juonsi ja esitti historiikin ääni-, kuvaesityksenä yhdessä kuoron, soittokunnan ja nuorisoseuran näyttelijöiden kanssa, joiden kaikkien vaiheissa suvulla on ollut vahva edustus, kuten tästä historiikista voit lukea.

Joulukuulla suunniteltiin iltamia muistikirjaan useassa osassa: syyskokous ja iltamat 7.12. klo 4 ilta pv virallisten asian lisäksi saamme kuulla esitelmän (Otto Raitio), ja sitten alkaa iltamat klo 8, soittoa (Trio) lausuntaa (J. Antila) näytelmä (Sirkan kosija) kappale ym. ja lopuksi tanssia. Liput 10, 8 ja 6 mk (muista nimismiehen lupa)

Iltamien tuloksesta kirjataan: Menot Vahtimestari 12.-, vuokra 150.- puhuja Alitalo 30.- soittajat 50+40, nimismiehen lupa 15.- Kanttorin autokyyti 90.- , Lipputulot 1.004 mk (120–140 henkeä), tulos 617 mk.

21.12.1928, Vaasa Oy krävää kolmen ilmoituksen (Mylly) ilmoitusmaksu 696 mk.

Muistikirjan merkintöjä 22.12.1928

Joululahjoja kotoväelle kirjoja kirjakaupasta 330 mk, Miehille 7 paria kintaita 175 mk, Joulukortteja 20 mk, Ailille lakki 50 mk, Naisille joululahjoja 200 mk.

27.12. Radioon anodi patteri 35 mk

28.12 maksettu velkaa Harjun Osk. 3.573,50, 886 kg ruista myllystä Harjun Osk. 1.949,20

Löytyi osuuskaupan laskelma ostoksista 4/5–28/12 1928, josta hintatietojen poimintaa:

Aluksi oli useita ompelutarvikkeita, kuten taskukangasta 12,50 mk/m hihanvuorikangasta 19 mk /m ,satiinia 22 mk/m ja nappeja, lankaa ym.

Sitten pätkä merkillä Myllylle: lamppuja 60 w 14 mk/kpl, nauloja 2 ¾ ” 4 mk/kg ym. 187 mk ja toisessa kohtaan: remmihakoja 78 tuumaa á 0.35 mk, lamppuja 8 mk/kpl, vaseliini 4 mk/kg, niittiä ja tinaa ym.

Maatilalle: Kuonaa 46 mk/säkki, Nopsa sementtiä 28,50 / säkki, timotein siemen 17 mk/kg, Deering äkeitä 12 piikki 450 mk, Kalisuolaa 20 % 62,50 / säkki, superfosfaatti 72 mk/säkki, sähkötarpeita useita, nauloja 4,25 mk/kg, Vehnän lesettä 1,95 mk/kg, vernissaa 10 mk/kg, Nopsa sementti tiilikone 500 mk, sementtiä tanskalaista 47 mk/ säkki, sähkölamppuja 9 mk/kpl, kalossi pari 42 mk, soijarouhetta 167 mk/ säkki, tulikivi 5 mk/kg, väkirehuseos 151,20 mk/säkki.

Sementtiä on otettu erikseen Paavolle, joka maksoi 2.365 mk (mitä Paavo teki omaan lukuun Paavon talon ulkorakennuksen piirustukset, on vuodelta 1927 mutta rakennettu vasta 50-luvulla). Kylvökoneen hinnasta puolet 1.377.50 mk oli siirretty Lauri Västille (joku edellinen lasku) loppusummaksi tuli 15.826,35

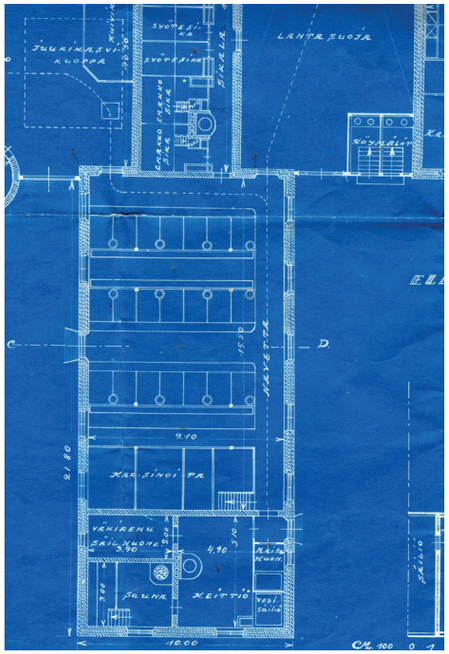

mk, josta oli maksettu 1/8 910 mk, 23/8 6.000 mk, 3.9 1342,85 mk 30.10 4.000 mk ja loppulasku 3.573,50, joka summa löytyi myös Maunon muistikirjasta.

Palkkakirjanpitoa 1928:

Onni Koskela 1.5.-28 saakka 275 mk/kk, Mauri Koskelalle palkka 1.200 mk ja jatkokausi 325 mk /kk maksettiin 1.920 mk, Martti Punkero 1.5. saakka 260 mk/kk, Iivari Saarakkala 1.5 28 saakka 4.000 mk (ei viljaa ei heinää tms.) huhtikuun lopussa oli saamista 353 mk. Talvikauden palkka sama + 1 hl, rukiita heinää ja lehmä laitumella, Matti Mannila myllys 25 pv á 35 mk.

Seppä Frigård ottoja: heinää, sianporsas, betoni renkaita yht. 875 mk. Työt 1.948 ja 875 mk, maksettu 573 mk, jäännös 500 mk.

Sameli Mattila sopimus 1.5 saakka 300 mk/kk maksettiin 1.650 mk ja jatkosopimus 475 mk/kk ja huone kuuluu samaan kauppaan maksettiin 2.850 mk, Matti Saarakkala 400 mk/kk maksettiin 3.000 mk jatko sopimus 450 mk/kk maksettiin 2.025 mk. Elma Uusitalon palkka 2.000 mk/v, Aknes Hufli 2.000 mk/v, Alli Paulaharju 2.000 mk/ v. Aili Nevala talvikausi 250 mk/kk, kesäkausi 300 mk/kk yhteensä 3.300 mk/v. Karjakko Taimi Käyrä 1928 6.600 mk/ v 550 mk/kk. Lauri Jokinen 20 mk/pv yht. 1700 mk.

Matti Mannila myllyssä 220 mk, Arvi Viinamäki 7 pv myllys á 35 mk ja yksi yö 40 mk ja joulukuulla 11 pv á 35 mk. Kaapo Viinamäki myllyllä 3 yötä á 30 mk. Martti Saarakkala 1.5 -1.11 350 mk/kk. Eino Niemelä tuli töihin toukokuussa 350 mk/kk. Viljo Uusitupa tuli töihin 25.7 34 pv á 9 mk = 646 mk. Selma Saarakkala heinässä ja perunamaalla 60 mk.

Hilta Mäkynen 5 pyykkipäivää á 15 mk ja 2.5 pv naurismaalla yht. 112,50. Maija Krankkala 6 pv heinä- ja naurismaalla á 15 mk. Saimi Saarakkala peruna ja naurismaalla 10.5 pv á 13 mk, Kvisti 2,5 pv naurismaalla á 15 mk.

MISTÄ VELAT TULIVAT - MIKSI TILANNE KIRISTYI?

Ensin eri omaisuusarvojen muutokset muunnettuna nykyeuroiksi

(rahan arvon muutos ja inflaatio tulee otetuksi huomioon)

	Eliinan perukirja	1920	Juhon perukirja
Kiinteistöt	154.000	280.000	370.000
Maatalous kal.	11.600	37.500	15.000
Eläimet	33.000	29.000	31.000
Osakkeet	1.200	45.000	70.000
Saatavat	26.000		13.000
Velat	156.000	60.000	450.000

Muunnettuina luvat kertovat velkojen ensin laskeneen, eli inflaatio vapaussodan aikaan ja sorakorvaukset tulevat selvästi ilmi. Kahdeksan vuoden aikana velka kasvaa liki kahdeksankertaiseksi, joita syitä pohditaan seuraavaksi.

Eläinten arvo on ollut suhteellisesti hyvin tasainen ja kiinteistön arvoissa näkyy tehdyt maakaupat ja raivaukset myös tasaisena kasvuna.

Osakkeiden määrä oli 1920 samaa tasoa velan kanssa, joten talous on silloin todella ollut tasapainossa. Maatalouskaluston määrän osuus 1920 kertoo eri arvostusperusteista veroilmoituksen ja perukirjan kohdalla, ei muusta. Saatavia ei ole merkitty verolomakkeelle eikä niiden merkitys ole ollut koskaan suuri. Lainausliikettä Juho ei kovasti harrastanut.

Velkakehitys vuodesta 1920 vuoteen 1928:

Elinan perukirjassa 1906 velat olivat 35.000 mk ja sen jälkeen on korjattu myllyä, tehty navetan laajennus, talli, sikala, kanala ja uusittu karja kokonaan 1912 ja riihikartano tehtiin ja palon jälkeen uudelleen, mutta velkoja on myös maksettu pois rautatiealue ja sora-aluekorvauksista, joiden kokonaismäärä ei selvinnyt.

Vuonna 1920 velat olivat 136.000 mk ja laskivat 1921 110.000 markkaan, jota vastaan oli sama määrä sijoituksia osakkeissa. Takana oli siis huomattavia investointeja ja viimeisimpänä 1919 tehty riihi ja kuivaaja, joiden investointien jälkeen velkaa oli vasta tämän verran.

1920 (valmistui ehkä vasta 1923) tehtiin Myllyn suurremontti 100.000 mk, 1921 sikala 60.000 mk ja ostettiin torppia takaisin taloon 23.000 markalla. 1922 ostettiin Salinin tila 40.000 mk, Leipätehtaaseen sijoitettiin osakepääomaa ainakin 50.000 mk ja tehdas otti velkaa 50.000 mk laajennukseen.

1919-1923 aikana myytiin maata Sahalle 12.000 mk, leipätehtaan tontti 3.000 mk ja Lautapidin torpan maita 15.000 mk ja Koskenkorvan torpille lisämaita 13.000 markalla.

1923-24 Investoinnit Puutarhatalo ehkä 30.000 mk ja Leipätehtaan osakkeisiin n.120.000 mk ja Ilmarin taloon 100.000 mk. Näihin otettiin velkaa useissa erissä 210.000 mk.

Lisäksi ostettiin Eero ja Anni Kuhnalta maata 250.000 markalla, joka rahoitettiin kokonaan velaksi. Myös toisen kaupan peruutuksen kautta Eerolle ja Annille annettiin lainaa 90.000 mk. Nostettiin satovahinkolainaa 10.000 mk.

1925 Maksettiin Eetu Hopiavuoren takauksia ja otettiin velkaa 125.000 mk ja vakautettiin KOP shekkiluotto 250.000 mk kiinnelainalla, jossa mukana myös Eetun velkoja.

Paavon talon rakennushanke 30.000 mk, ei muita merkittäviä investointeja.

1923 – 1926 myytiin Koskenkorvan torppien maita 37.000 markalla ja Eerolta ostetut alajokimaat myytiin 223.000 markalla, joka vähentää velkamäärää 180.000 mk.

1927 Ostetaan Aililta ja Väinöltä myllyn osuus 20.000 mk hinnalla ja myydään Ilmarille tontti Ilmajoelta 1.500 markalla sekä annetaan ennakkoperintönä Pukaran tila, jolla jo talo valmiina, jota Ilmari oli myös itse velalla rahoittanut.

Kun näistä lasketaan investoinnit saadaan lukemaksi 940.000 mk. Myyntien määrä on 300.000 mk, joten nettoinvestoinnit olivat 640.000 mk.

Velkoja on nostettu paljon, mutta osalla on maksettu toisia pois, joten niiden yhteismäärää on tätä kautta vaikea selvittää.

Juhon kuollessa velkaa oli 1,35 milj. mk. Vuoden 1920 jälkeen lisää oli tullut 8 vuodessa 1.1 milj. mk. Se on tehtyihin investointeihin nähden paljon eli kaksinkertaisesti. Leipätehtaan osuus veloista on tässä vaiheessa ehkä 200.000 mk ja Eeron ja Eetun konkurssien osuus ennen Juhon kuolemaa 235.000 mk, mutta myöhemmin tulee vielä melkoisesti lisää.

Maatalouden investoinnit ilman Leipätehdasta ja Ilmarin taloa sekä alajokimaata, joka ostettiin ja myytiin, olivat n. 300.000 mk ja maatilan velat ilman konkurssien tuomaa velkaa sekä ilman Leipätehtaan ja alajokimaan velkoja olivat 580.000 mk. Niiden lisäys oli 180.000 mk yli tehtyjen investointien eli maatalouttakin oli rahoitettu yli esiin tulleiden investointien. Arvioni on, että Myllyn ja rakennusten kunnostukset ja pienet hankkeet eivät ole tulleet esiin tai hankkeet maksoivat arviota enemmän.

Näiden lukujen valossa muistokirjoituksen lause siitä, että Juho jätti jälkeensä hyvin kannattavan ja arvokkaan tilan perillisilleen, oli tyypillisesti muistopuheiden kaunistelua ja tilan vaikeudet olivat jo esillä.

Uskon, että perukirjan kautta lapsille tuli raskaana yllätyksenä näin vakava tilanne, ehkä Maunolla ja Paavolla oli asiasta vahva tuntuma, Ilmari tiesi osan asioista oikein hyvin.

Ja varmasti hyvin raskaana yllätyksenä tulee sitten konkurssien kautta tulevat uudet velat.

Tilanteen kehittymisestä ja sisarusten väleistä kertoo Katrin ja Ailin kirjeet hyvin dramaattisin sanakääntein, niistä ongelmien kasaantuminen tulee hyvin esille.

Kun Väinö Mella uhkaa itsemurhalla, jos talon nurkkakivet alkaa horjua, käärivät Mauno , Paavo ja Inkeri hihansa ja yrittivät vieläkin voimakkaammin tehdä kaikki mitä tehtävissä oli. Missään vaiheessa ei ole havaittavissa merkkejä luovuttamisesta.

Yli-Kuhnan tilan loppuvaihessa kuvataan tilannetta siten, että Mikko oli ollut taitava ja aikaansaapa aikanaan, mutta kaikki tulevat vanhaksi eivätkä enää jaksa.

Ehkä sukupolvenvaihdos Koskenkorvan tilallakin olisi pitänyt tehdä ennen Juhon sairastumista, mutta sen varmaakin esti esiin tulleet ongelmat sukulaistiloilla ja yleinen taloudellinen ahdinko etenkin maatiloilla, mutta myös kaikessa toimeliaisuudessa.

Juho johti rohkesti tilaa ja sen hankkeita ja oikeita valintoja tehtiin useita mm. myllyn ja navetan laajennuksen suhteen, mutta viimeistään leipätehtaan kohdalla tehtiin laajennus, joka oli liian raskas kannettavaksi juuri sen vuoksi, että talous oli muiltakin osin syöksyssä.

Sukulaistilojen konkurssejakin olisi voitu hoitaa toisin, mutta Juhon rakkaus kotitilaan ja valtava maausko sai hänet tekemään virheen Yli-Kuhnan maiden ostossa, jotka kaikki lopuksi menetettiin.

Pojat ja Inkeri olivat kuitenkin päättäneet taistella, vaikka tilanne oli vaikea ja isän saappaat todella suuret.

Tästä taistelusta kertoo kirjan seuraava luku, mutta ensin leipätehtaan tarina ja alueen kartta näiltä ajoilta.

JUHO KUHNAN HANKE LEIPÄTEHTAASTA

Saatuaan myllyn oston ja laajat kunnostukset tuottamaan, Juho otti seuraavan askeleen ajatuksella ”pellolta pöytään”. Viljan tuottaminen hyväkuntoisilla pelloilla ja ruis- ja vehnä sadon jauhamisen jatkeena oli ajatuksena jalostaa se leiväksi asti.

Leipätehtaan perustavat J.W. Talvitie, Antti Kiikka ja Juho Kuhna merkiten kukin osakepääomasta 100.000 mk.

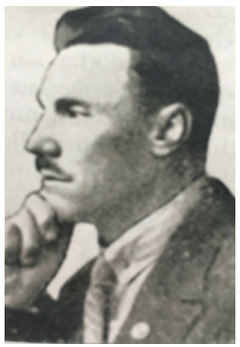

Juho ja Inkeri myyvät Koskenkorvan Leipätehdas Oy:lle 14.8.1922 tontin 1.500 m2 3.000 mk kauppahinnalla ja ehdolla, että kulkuoikeus tontin läpi säilyy ennallaan.

Ostajan puolesta kauppakirjan allekirjoittaa Antti Kiikka ja J.W. Talvitie. Samana päivänä osakkaat allekirjoittavat yhtiöjärjestyksen.

Nykytermein voisi todeta, että osakkaina oli ns. sarjayrittäjiä ja Ilmajoen napamiehiä, jotka ovat olleet monessa mukana. Talvitie oli käynyt maamieskoulun ja kansanopiston ja oli voimakas raittiusmies Juho Kuhnan tapaan. Oli käynyt Amerikassakin saamassa vaikutteita. Antti Kiikka oli hänen 13 vuotta nuorempi veljensä ns. toisesta sisarussarjasta ja yhdessä he tekivät kaikenlaisia kauppoja mm. Koskenkorvalla Possolan talon kohdalla, joista kaupoista Antin ja Talvitien rahat olivat osin peräisin. Ennen leipätehtaan perustamista oli Antti ollut purkamassa Ahvenanmaan linnoituksia. Antti Kiikan uusi elämänkerta kertoo ”alkuhaparoinnin jälkeen hän 1921 perustaa sikuritehtaan (kahvin korvike) J.W. Talvitien rahoituksella Viipurin Tienhaaraan.” 1923 Kiikka oli perustanut rakennusliike Pyramidin, jossa osakepääoma 200.000 mk, seuraavana vuonna jo 400.000 ja sitä seuraavana 800.000 mk, josta Antti Kiikka omisti n. 25 %.

Mutta Antin elämänkerroissa (luin kaksi niistä) ei mainita Leipätehdashanketta lainkaan, joten hanke oli lähinnä Juho Kuhnan hanke, jota alussa rahoittivat Talvitie ja Kiikka. Kiikalla oli menossa monia vesistö- ym. rakennushankkeita eri puolilla maata leipätehtaan ensivuosina. Ehkä hänen kokemuksestaan olisi ollut tehtaan toiminnassa hyötyä?

Antti Kiikka tulee myöhemmin rakennusurakoitsijana ja rakennusliike Pyramidin pääosakkaana tunnetuksi mm. Viipurin kaupungin monista rakennuksista mm Viipurin kirjaston rakentamisesta, joka oli Alvar Aallon suunnittelema. Hänen omaisuutensa jää rajan taakse, mutta ei ollut siitä katkera vaan kertoi: ”kel lehmä on, hän voi lehmän menettää” joten voimme arvella, ettei Antti ensinnäkään sijoittanut 100.000 mk leipätehtaaseen, eikä siitä tainnut paljon korvaustakaan saada, kun jäi pois hallituksesta. J.W. Talvitie sen sijaan sai varmasti rahansa takaisin, mutta paljonko – se ei selvinnyt.

Lähellä jokea ensimmäinen talo on Leipätehdas. Sen takana ns. Sairon pajan alue. Vasemmalla alhaalla Koskenkorvan mylly ja myllärin tupa. Keskellä peltoa Ilmarille rakennettu ns. Kivitalo. Leipätehtaan lisärakennuskin näkyy tässä kuvassa.

Kauppa- ja teollisuusministeriö vahvistaa Koskenkorvan Leipätehdas Oy:n perustamisen 9.10.1922.

Yhtiön perustaa Juho Kuhna, Antti Kiikka ja Juho Talvitie ja toiminta ajatuksena on harjoittaa leivän tehdasmaista valmistusta ja muuten hoitaa sen yhteydessä olevaa toimintaa.

Osakkeita on 300 kpl á 1.000 mk. 100 kpl kullekin perustajalle. Osakepääomaa voidaan korottaa 600.000 mk:n asti. Osakkailla on lunastusoikeus osakkeisiin, jos niitä myydään.

On todennäköistä, että rahaa osakkaat sijoittavat hankkeeseen ainakin lain vaatiman viidesosan oli 20.000 mk kukin ja Juho myös lainaa yhtiölle rahaa alkuvuosina.

Vanhoista kuvista voidaan päätellä, että tehdasta varten on rakennettu oma rakennus, joka näkyy edellä olevassa kuvassa, mutta vanhemmissa näkyy vain vasemmalla olevat ns. Sairon rakennukset, joissa saattoi näihin aikoihin asua mylläri ja sitä saatettiin tarjota uuden leipomomestarin asunnoksi?

Joten rakentamiseen ja koneistoon on mennyt helposti tuo 60.000 mk, kun sitä vertaa muihin hankkeisiin. Sitä maksettiinko osakepääomaa täyteen, ei saatu selville. Juho on saattanut laittaa yhtiöön myös muuta omaisuutta, kuten rakennustarpeita.

Rakennus on varmaan aikakauden tavan mukaan siirretty tälle paikalle, etenkin aitta näyttää siirretyltä. Ilmari seisoo talon edessä ja kuva on ehkä vuodelta 1927.

Takana näkyy Harjun Osuuskaupan myymälä ja myös korkeimpana Västilän ns. kruunun aitta, jossa oli myös venäläisten asevarasto. Oven vieressä näkyy halkokasa, jonka syttymisestä on alempana uutinen. Tyttöjen pukuhuone siinä yllä, jonne tuli eteni. Ehkä siis leipurin asunto oli talon päädyssä tai muualla.

Vuoden 1928 kuvassa on kulmittain rakennettu lisärakennus, jonka pohja saattaa tässä olla juuri valmisteilla, joten laajennuksiakin tehtiin, mistä ei löydetty tarkkaa merkintää.

Hesarissa 5.4.1922 Ilmoitus:
Leipomomestarin toimi julistetaan haettavaksi Koskenkorvan uudessa leipätehtaassa. Hakupaperit todistuksineen entisestä toimesta olisi lähetettävä palkkavaatimuksineen viimeistään 10.5. ja toimeen astuttava niin pian kuin mahdollista. Tehtaalla on vapaa asunto, valo ja lämpö. Hakupaperit, joita ei palauteta on osoitettava: maanviljelijä Juho Kuhna os. Koskenkorva. Ilmarin ollessa armeijassa palkataan uusi elokuussa 1923.

Mitään merkintöjä siitä kuka/keitä palkattiin ei löydy, ja tässä henkilökunta kuvassa leipurimestari saattaa olla oikealla oleva nuorimies, myöhemmin palkattu.

Leipätehtaan Velkojain reskontra 1922 -1929

Kirjan kirjaukset tarkoittanee Leipätehtaalle tavaraa toimittaneiden laskutuksia eli kyseessä oli nykytermein ostoreskontra.

Isoja laskuttajia oli tietenkin Juho Kuhna, joka myi tehtaalle viljaa ja jauhoi jauhot. Vuositoimitukset saattoivat olla 30.000 mk luokkaa esim. 1926. Muita isoja kertalaskuja, ehkä viljasta tuli: J. Lauronen 12.132,50, Juho Rahnasto 18.482,75 ja Jaakko Tuomisto 28.093,35, saattoi olla myös tehtaan koneistuksesta tai rakenteista. Oudoin näistä on pastori Lauronen, joka oli seurakunnan kappalainen, toki Juhon lapsuudentoveri, josta on erillinen osa kirjassa. Oliko tämä sijoituslaina vai pappilan viljasatoa?

Ainoaksi velkojaksi mainitaan Matti Penttilä-Ilkka, jolta lainaa 31.12.1922 50.000 mk, joten käyttöpääomaa tarvitaan heti toiminnan alussa. Lainaa lyhennettiin 31.12. 23 10.000 markalla eli sovitun lyhennysohjelman mukaan, mutta seuraava lyhennys 1.000 mk oli vasta 30.12.1927, joka kertoisi, ettei toiminta ole päässyt vauhtiin. Tästä voisi päätellä myös sen, ettei mahdollisen alkusijoituksen jälkeen (1/5 osa osakepääomasta) ole yhtiöön sijoitettu osakkaiden toimesta paljoakaan lisää rahaa.

Isoja tavarantoimittajia olivat Pohjanmaan kauppiaiden Oy, Vaasa ja Kokkola, Eetu Salonen Vaasa, Harjun Osuuskauppa ja Kauppa Oy Pelto Koskenkorvalta, jotka ovat toimittaneet leipien raaka-aineita ja ottaneet myyntiin myös tuotteita.

Muut tavarantoimittajat ovat mukana kirjassa vain muutamin kirjauksin, mutta vaasalainen Teräs Oy, Vaasan talouskauppa ja Vaasan rautakauppa ovat toimittaneet tavaraa melkoisesti samoin Koskenkorvan Saha ja Tiilitehdas, jotka liittyvät alun rakentamiseen, korjauksiin tai laajennukseen, joka näkyy kuvissa.

Karkeasti laskien ostoja velaksi oli: avausvuonna 90.000 mk, josta Juho Kuhnan osuus 30.000 mk ja Laurosen, Rahnaston ja Tuomiston osuudet 45.000, siis joitain aloitus kustannuksia. Vuonna -23 19.000 mk, -24 32.000 mk, -25 70.000 mk ja -26 62.000 mk, jossa taas Juhon osuus 28.000 ja Harjun Osuuskaupan 25.000 mk. Sitten vuonna 1927 homma repeää, velaksiostoja peräti 230.000 mk, jossa Pohjanmaan Kauppiaiden osuus 110.000 mk ja Eetu Salonen 27.000 mk. Vuonna 1928 summa oli 189.000, jossa Kauppa Oy pelto 22.000 ja Eetu Salonen 87.000 mk, Uusia isoja toimittajia oli Ilmajoen Osuuskauppa 15.000 ja Seinäjoen osuuskauppa 40.000 mk.

Näistä ilmenee toiminnan laajentuneen, mutta kannattavuuden horjuneen jo 1927 ja toimittajia on jouduttu vaihtamaan, kun luotto on edellisiltä loppunut. Juho Kuhnan usko riittää vielä -27 16.000 mk toimituksiin, mutta vuonna -28 ei enää toimitettu, mutta myöhemmin saatavia oli Juhon kuolinpesällä jyvistä yli 7.000 mk.

Ilkka-lehti kertoo Emäntäpäivien retkeilystä 22.8.1922

”Matka suunnattiin Koskenkorvan leipätehtaalle. Siellä vastassa oli mv. Juho Kuhna ja naisväki porhalsi oven täydeltä leipomoon. Ensiksi vastaan tuli ovesta oikealle taikinan sotkukone täydessä käynnissä. Sähkö käytti ikään kuin vahvaa kättä, joka vaivasi taikinaa ja se kävi niin kuin koneelta voi odottaakin, hyvin ja perinpohjaisesti ja sen huomion teki jokainen, että taikina oli hyvin pehmeää. Sitten tultiin leivinpöydän ääreen. Siellä oli toisessa päässä vanutuskone, joka vanutti taikinaa, laskien sen valmiina pöydälle, jossa sen naishenkilö paloitteli annettavaksi leipurimestarille. Leipälaudat herättivät keveydellään ja käytännöllisyydellään kaikkien emäntien ihastusta. Kuuli sanottavan, että tuollaiset laudat minäkin tahdon.

Sitten siirryttiin katsomaan paistamista, joka käy pyörivällä arinalla varustetussa uunissa; 15 minuutin kierto, niin leipä on kypsä poisotettavaksi. Kaunis ja murea on leipä, joka otetaan pakettiin pantavaksi kuivauslaitteilta, jotka ovat uunin yläpuolella. Leipä on nyt valmis lähetettäväksi kauppamarkkinoille.

Jauhot tähän tehtaaseen saadaan aivan vieressä sijaitsevasta Koskenkorvan myllystä. Isännän opastamana teimme tarkastuksen myöskin myllyssä, joka on myöskin ajanmukaisessa kunnossa käyttäen 5-6 kiviparia, kauraryyni konetta, ohraryynikonetta ja vehnämyllyä, joka on ainoa laatuaan paikkakunnalla.

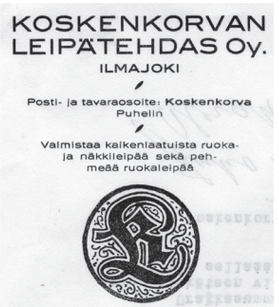
KOSKENKORVAN
LEIPÄTEHDAS Oy.
ILMAJOKI
Posti- ja tavaraosoite: Koskenkorva
Puhelin
Valmistaa kaikenlaatuista ruoka- ja näkkileipää sekä pehmeää ruokaleipää

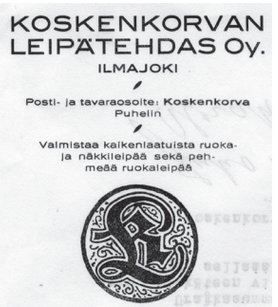
KOSKENKORVAN
LEIPÄTEHDAS Oy.
ILMAJOKI
Posti- ja tavaraosoite: Koskenkorva
Puhelin
Valmistaa kaikenlaatuista ruoka- ja näkkileipää sekä pehmeää ruokaleipää

Leipätehtaan kirjanpidosta ilmenee 1922 -1927

Vuoden 1922 tulos oli tappiolla 5 tmk. Menorakenne: kulunkeja 13, halot 8, palkat 32, jauhot 16, rukiit 64, jauhatus 3, apuaineet 8 yhtensä 148 tmk.

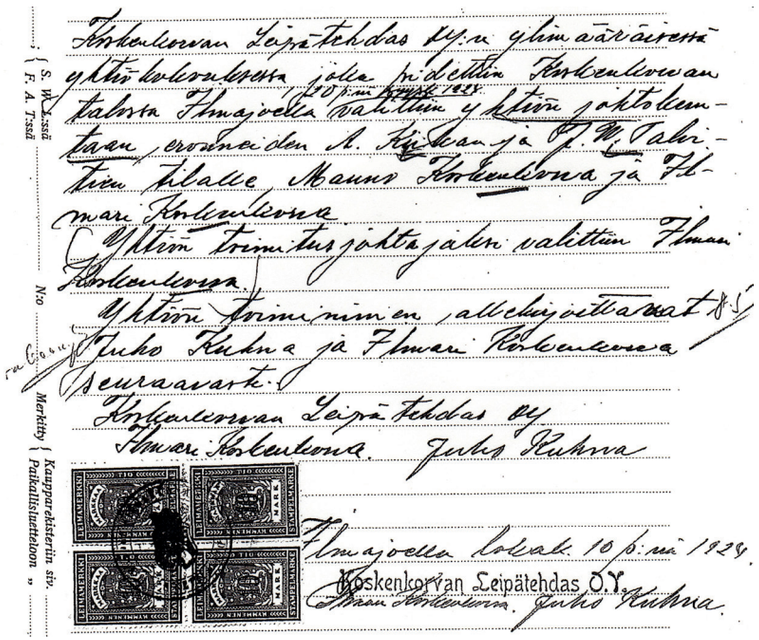
Korkenkorvan Leipätehdas O.Y.:n ylimääräisessä yhtiökokouksessa joka pidettiin Korkenkorvan talosta Ilmajoella vaalittiin yhtiön johtokuntaan, eronneiden A. Kiikan ja J. V. Talvitien tilalle, Mauno Korkenkorva ja Ilmari Korkenkorva.
Yhtiön toimitusjohtajaksi valittiin Ilmari Korkenkorva.
Yhtiön toiminimen allekirjoittavat yksi Juho Kuhna ja Ilmari Korkenkorva seuraavasti:
Korkenkorvan Leipätehdas oy
Ilmari Korkenkorva. Juho Kuhna
Ilmajoella lokak. 10 p:nä 1924.
Korkenkorvan Leipätehdas O.Y.
Ilmari Korkenkorva. Juho Kuhna

Muistikirjassa 1922 löytyy seuraavia merkintöjä: 1.7. maksettu palkka: Eevi Mäkynen kesäkuussa 9 pv á 20 mk/pv = 180 mk. Hessa Pullerin (?) palkkatili kesäkuussa työssä 12 pv ja puolipäivä á 20 mk = 252 mk. Sofia Jalava 8 pv á 20 mk = 160 mk

Heinä- elokuulla on kirjattu laskuja yhteensä 24.148 mk lienevät perustamiskustannuksia ja toiselle puolelle on kirjattu 10.000 mk rahaa 11.8. (Juho Kuhnan lainaa/sijoitus)

Vuosi 1923 oli jonkinlainen välivuosi, jonka syyt eivät selvinneet, mutta Ilmari oli armeijassa 27.10.1922 - 16.10.1923. Saattoi olla, ettei Talvitie ja Kiikka halunneet sijoittaa lisää ja ainakin Kiikalla olivat jo muut bisnekset mielessä.

Tappio 22 tmk. Kulurakenne. Kulunkeja 10, halot 7, palkka 22, jauhot 3 ja apuaineet 2 yht. 67 tmk. Ja myynti siis vain 45 tmk.

Vuonna 1924 toiminta varsinaisesti käynnistyy:

1.1.1924 Hallitus Juho Kuhna pj. Ilmari ja Mauno varsinaisia jäseniä, Yhtiönimen kirjoittaa Juho ja Ilmari yhdessä. Kirjattu vuoden alusta, vaikka päätökset tehtiin 20.9.

Kulurakenne: Kulunki ja % 21, halot 24, sähkö 8, palkat 76, kalusto 10, jauhot 62, ruis 66, apuaine 8, rahtimaksuja 8 yhteensä 288 tmk.

Myynti valmisteet ja varasto 300 tmk. Voitto 12 tmk.

Leipätehtaan Ylimääräinen yhtiökokous 20.9.24 pidetään Koskenkorvan talossa, jossa paikalla Juho, Mauno ja Ilmari. Pj. oli Juho ja kirjuri Ilmari.

Yhtiön entinen osakas ja toimitusjohtaja J.V. Talvitie, joka tuli saapuville, pyysi, koska oli siirtänyt pois kaikki osakkeensa yhtiöstä Ilmari Koskenkorvalle, vapautusta yhtiön toimitusjohtajan toimesta.

Kokous päätti hyväksyä J.V. Talvitien pyynnön sekä samalla valitsi uudeksi johtajaksi yhtiön osakkaan Ilmari Koskenkorvan.

Yhtiön johtokuntaan valittiin eronneiden A. Kiikan ja J.V. Talvitien tilalle Mauno ja Ilmari Koskenkorva. Johtokunnan puheenjohtajaksi valittiin J. Kuhna.

Yhtiön toiminimen kirjoittaa Juho Kuhna ja Ilmari Koskenkorva.

Viljo Ilmomäki-vainajan alaikäisille lapsille Annikki ja Hannaa Ilmomäelle maksan minä allekirjoittanut vaadittaessa seitsemänkymmentätuhatta (70,000) markkaa ynnä korkoa yhdeksän (9) saadalta vuodessa. Arvo saatu.
Ilmajoella 20 päivänä syyskuuta 1924.
Ilmari Korkenkorva
Edellisolevan velan ja siitä luvatun koron suorittamisesta menemme me allekirjoittaneet omasta ja toistemme puolesta täyteen omavelkaisen takauksen.
Paikka ja aika edellä merkityt.
Mauno Korkenkorva Juho Kuhna
Todistavat:
Toivo Cantell Tivar Saarikkala
Edellisolevan velan korko on suoritettu täydellisesti.
Vaasassa 20 syyskuuta 1925.
Edellä olevan velan korko on suoritettu täydellisesti.
Vaasassa syyskuun 20 p:nä 1926.

Ilmari Koskenkorva ottaa velkaa J.V. Talvitien osakkeiden ostoon 20.9.1924 Viljo Ilmomäen alaikäisiltä lapsilta Annikki ja Hanna Ilmomäeltä 70.000 mk, johon lainaan Juho ja Mauno antavat takauksen. Saattoi olla, että tämä sisältää myös Kiikan osakkeet, eli he olivat alun perin sijoittaneet yhtiöön tämän verran.

Vuosi 1925

Menot: Liikepalkka, kulungit ja % 47, halot 20, sähkö 7, kiinteistöt ja koneet 5, palkat 67, jauhot 47, rukiit 112, apuaine 8 yht. 345 tmk.

Myynti ja varastot 357 tmk Voitto 12 tmk.

Vahvistetaan 14.3. 25 100.000 mk kiinnitys tehtaan koneisiin ja laitteisiin. Kiinnitys kattoi Penttilä-Ilkan ja Ilmomäen velat. Kun ottaa huomioon osakepääomasijoitukset niin rahaa oli kiinni yhtiössä nyt Juholla ja Ilmarilla ainakin 250.000 mk.

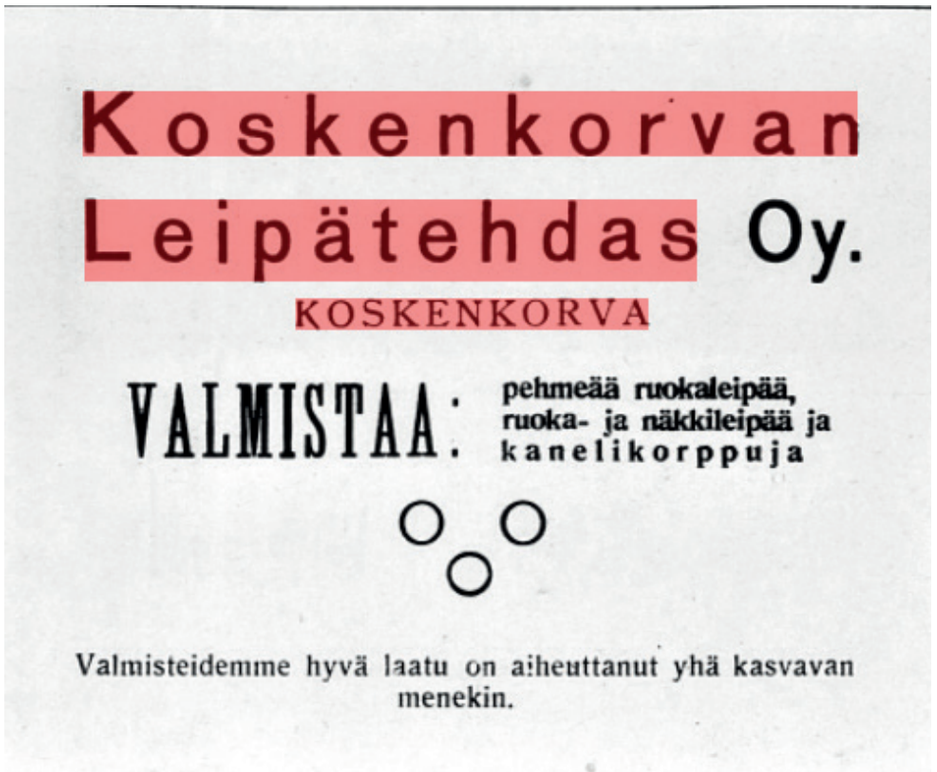
Koskenkorvan
Leipätehdas Oy.
KOSKENKORVA
VALMISTAA: pehmeää ruokaleipää, ruoka- ja näkkileipää ja kanelikorppuja
Valmisteidemme hyvä laatu on aiheuttanut yhä kasvavan menekin.

Vuosi 1926

Menot: Palkat 91, kulungit ja % 33, halot 17, sähkö 6, kiinteistö ja koneet 3, Jauhot 10, ruis 43, jauhatus 2, apuaineet 26, yhteensä 248 tmk,

Myynti ja varasto 267 tmk Voitto 19 tmk . Myynti taittuu ja apuaineiden osuus poikkeuksellinen.

Omaan palkkakirjaansa Juho kirjaa elokuussa 1926:

Ilmarille hietaa 27 vaunua 1.080 mk, tiiliä 27.500 kpl á 2 penniä 550 mk, tiilitehtaan tiiliä 1.250 kpl 50 mk, leipää asemalle 14 kertaa á 4 mk 56 mk, haettu 27 kertaa á 4 mk 108 mk, Kalkkia 8 kertaa 60 mk, pintoja 10 kuormaa 30 mk, flankkuja 4 kertaa 20 mk, jauhojen leipuut 10 mk, ripuja 12 syltä 240 mk.

Ilmarin talon teko oli menossa ja talon hevoset hoitivat Leipätehtaan ja talonrakennuksen kuljetuksia.

Juho ja Inkeri luovuttaa ennakkoperintönä Ilmarille ja Kaisulle 24.2.1927: maa-alueen, joka sijaitsee rautatien pumppuhuonealueen, rautatieasemalle johtavan tien, leipätehtaan tilan, Havuselan virkatalon ja Suomelan palstatilan, sekä joen rajoittamana, rautatiealueen pohjoispuolella lohkomalla erotettavaksi. Maa-alueella sijaitsee myös rakennuksia.

Lainhuuto tilaan Pukara 3:57 myönnetään 6.10.1927, 21.3.1928 ja 9.10.1928 kolmannen kerran.

Ilmarille rakennettiin todella massiivinen kivitalo, jossa oli 11 huonetta, useampi sisäänkäynti, kun rakennukseen odotettiin myös Maatalouspankin konttoria, kuten Juhon aikajanalla kerrotaan. Tällä sivulla on löytyneitä kuvia talosta ja mahdollisesti talon piirrustukset yläkerran osalta, jotka eivät ehkä toteutuneet aivan tällaisenä. Ilmarin vaiheista ja perheen kasvamisesta lisää Juhon aikajanalla.

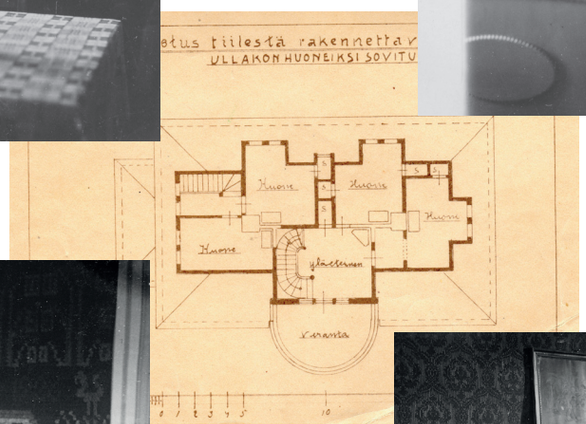

Vuoden 1927 tilinpäätös on tehty lisälehdille, paljon korjauksia ja viimeinen, joka on tallella.

Menot: Palkat 60, jauhot 48, apuaine 5, kulungit 11, halot 11, vehnän osto tili 177, rahti 9, rukiit 47, sähkö 3, epävarmat saatavat 16, menot 414

Tulot: Myynti 178, vehnän myynti tili 219 tmk. Vehnän osto ja myynti tuotti 42 tmk, mutta leipominen oli saman verran tappiolla ja myynti putosi 89 tmk.

Lopun enteet ovat jo selvästi nähtävissä.

Viimeiset tilit tarkastaa yksin Mauno, joka on tarkastanut kaikki nämä vuodet. Ensin kaverina tuomari Talvitie, sitten Juho-isä, jota välillä tuurasi Katri. Varsin läheiset olivat tarkastajat. Mauno hallituksen jäsen? (Esteellisyys?)

Taseen kehitys 1922-1927 tmk: 394 ,354, 353, 432, 418, 414.

28.8.1928 Leipätehtaan nimen kirjoittaa yksin Ilmari.

Toiminnasta 1928–1931 löytyy vain hajatietoja ja velkojien toimia. Kuitenkin näyttäisi, että toimintaa vielä jatketaan vähintäin samalla volyymilla, vaikka tilanne näyttäisi olevan jo aika toivoton ja kirjanpito tästä eteenpäin oli varmaan Ilmarilla ja myöhemmin hävinnyt.

Uhkaava tulipalon alku Koskenkorvalla. 12.3.1928 iltapäivällä klo 14.30 oli Koskenkorvan leipätehtaalla uhkaava palonalku.

Tehtaan ulkopuolella ollut poikanen oli havainnut palon ja ilmoittanut siitä, joten sammutustyöt saatiin nopeasti alkuun ja hyvin sammutusvälinein.

Tehtaan lämmitysuunista oli tuli nähtävästi poukonnut lähellä olevaan halkokasaan, josta nopeasti levisi ensin välikattoon ja sen täytteisiin. Sammutustoimenpiteistä huolimatta alkoi se itsepintaisesti pitää välikatossa puoliaan ja ehti jo toisessa kerroksessa olevaan leipomotyttöjen pukuhuoneeseenkin, jossa poltti vaatteita. Kun Pukaran koski virtaa juuri leipätehtaan vieressä, niin sieltä oli erinomainen veden saanti sekä kun sammutusvehkeet ja sammutusväen yritteliäisyys olivat erinomaiset, niin tulen valta voitettiin ja tehtaalle koitui vain pienempi vahinko hyvinkin uhkaavalta näyttäneestä palosta. Mainittu leipätehdas on vakuutettuna vakuutusyhtiö Sammossa.

Leipätehdas maksaa talolle kesäkuussa -28: vehnästä 646.- ja 390 kg ruisjauhoja 1.170.- (3.-/kg)

Juhon perukirjaan merkitään 75 leipätehtaan osaketta ja arvoksi kirjataan 37.500 mk. Oliko Juho luovuttanut 25 osaketta pois - kenelle?

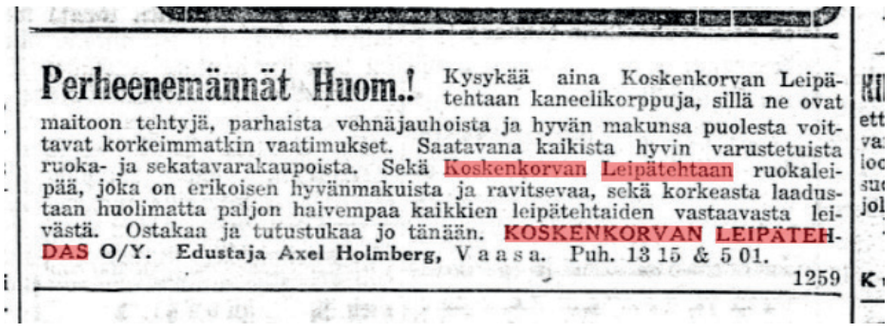

Perheenemännät Huom.! Kysykää aina Koskenkorvan Leipätehtaan kaneelikorppuja, sillä ne ovat maitoon tehtyjä, parhaista vehnäjauhoista ja hyvän makunsa puolesta voittavat korkeimmatkin vaatimukset. Saatavana kaikista hyvin varustetuista ruoka- ja sekatavarakaupoista. Sekä Koskenkorvan Leipätehtaan ruokaleipää, joka on erikoisen hyvänmakuista ja ravitsevaa, sekä korkeasta laadustaan huolimatta paljon halvempaa kaikkien leipätehtaiden vastaavasta leivästä. Ostakaa ja tutustukaa jo tänään. KOSKENKORVAN LEIPÄTEHDAS O/Y. Edustaja Axel Holmberg, Vaasa. Puh. 13 15 & 5 01.

1259

Vuonna 1928 käsiteltiin laajaa huijausjuttua lehdistössä. Ns. Holmberg -Suomisen juttu käsitti useita kymmeniä huijauksia, joita nämä herrat olivat tehneet pohjalaisille yrityksille. Koskenkorvan Leipätehtaan osuudesta mainitaan, että hän oli liikesuhteeseen alkaessaan ilmoittanut, että hänestä voi antaa luottotietoja ulkomaiset liiketuttavat ja esitti edustuksen avaamista ja asetti ehdoksi yksinmyyntioikeuden. Aluksi hän tilasi pienempiä eriä jauhoja ja leipää, jotka maksoi ajallaan ja sitten suuremmat ostot jäivät maksamatta ja tarjosi niistä vekseliä ja kun luottotili lopetettiin, niin velallinen karkasi ulkomaille. Tehtaan vahingoksi jäi 13.539,10 mk, jota ei kannattanut valvoa konkurssissa, jossa oli vain vähän varoja. Holmberg tuomittiin petoksesta ja monien vaiheiden jälkeen lienee maksanut velastaan jonkun satasen.

Uusi myyntimies kuitenkin otettiin.

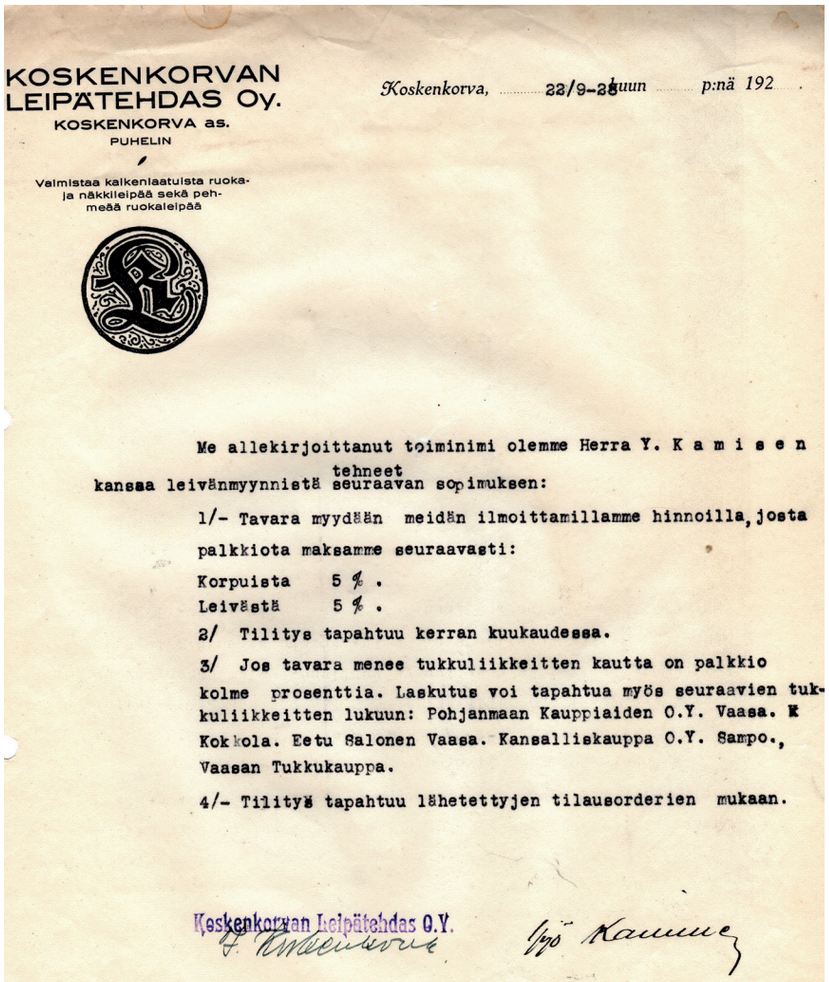

KOSKENKORVAN LEIPÄTEHDAS Oy.
KOSKENKORVA as.
PUHELIN

Valmistaa kaikenlaatuista ruoka- ja näkkileipää sekä pehmeää ruokaleipää

Koskenkorva, 22/9-28 kuun p:nä 192

Me allekirjoittanut toiminimi olemme Herra Y. K a m i s e n tehneet kansaa leivänmyynnistä seuraavan sopimuksen:

1/- Tavara myydään meidän ilmoittamillamme hinnoilla, josta palkkiota maksamme seuraavasti:

Korpuista 5 %.
Leivästä 5 %.

2/ Tilitys tapahtuu kerran kuukaudessa.

3/ Jos tavara menee tukkuliikkeitten kautta on palkkio kolme prosenttia. Laskutus voi tapahtua myös seuraavien tukkuliikkeitten lukuun: Pohjanmaan Kauppiaiden O.Y. Vaasa. K Kokkola. Eetu Salonen Vaasa. Kansalliskauppa O.Y. Sampo., Vaasan Tukkukauppa.

4/- Tilityä tapahtuu lähetettyjen tilausorderien mukaan.

Koskenkorvan Leipätehdas O.Y.

1928 käsiteltiin lehdistössä Leipätehtaita, joille uusi työaikalaki ei mahdollistanut kahta 8 tunnin työvuoroa ja johti tehtaiden taloutta ahdinkoon.

Samoin lehdistö laskeskeli leivän katetta seuraavasti: ”Tavallinen leipä, 1 kg Smk 7 mk luullaksemme kaikissa muissa tehtaissa, paitsi Elannossa, jossa se on Smk 6.-. Mutta ruisjauhojen hinta tulleineen, kaikkineen, on Smk 3 mk. Näin ollen kaikissa Suomen suurimmissa tehtaissa maksaa leipäkilon valmistus ja kauppavoitto Smk 4 mk ja Elannossa 3 mk. Leipäkilon raaka-aineena ei ole mitään muuta kuin sama verta ruisjauhoja, hieman suolaa ja vettä, sekä paistamiseen pieni halon kappale. Leipäkilon teknilliseen valmistukseen saatamme laskea korkeintaan 50 penniä työpalkkaa. Kaiken kaikkiaan raaka-ainekset ja työ kiloa kohti Smk 3.60. Leipätehtaan voitoksi jää näin muissa Suomen tehtaissa kilolta Smk 3.40 ja Elannossa 2.40 mk. Nyt pyydämme kiinnittää kuluttajain ja tuottajain huomiota siihen, onko tämä voitto niin tärkeässä kulutustavarassa liian suuri!”

Kilpailu suurten tehtaiden kesken kiristyi koko ajan ja paine pitää leivän hinta alhaisena oli suuri. Tästä saamme varmaan vähän taustaa siihen mistä Leipätehtaan vaikeudet alkoivat.

Hintatietoja on lähinnä vain leivittäin eli 0.90-1.2 mk/leipä, yksi hintatieto on vuodelta 1931 4.5 mk/kg, joten selvästi halvemmalla leipää myytiin. Ruisjauhoja Juho myi Korven koululle ja leipätehtaalle näihin aikoihin 2.50 mk/kg, ja leipätehtaalle ainakin yksi kauppa oli 3 mk/kg, 1931 myytiin ruista 1.50 mk/kg, joten raaka-aineen hinta oli sama tai jopa alempi. Mikä oli leivän kate ei käytettävissä olevilla tiedoilla selviä tarkasti, mutta palkat, koneiden kuoletus, polttoaineet ja apuaineet taisivat olla kyllä selvästi yli edellä kerrotun 3.60 mk/kg, joten sieltä vaikeuksien syyt varmaan johtuvat.

Koskenkorvan Leipätehdas Oy.
KOSKENKORVA.
Valmistaa:
ruoka- ja näkki-leipää, pehmeää
ruoka-leipää kaneeli-korppuja
Valmisteitamme saatavana kaikista hyvinvarustetuista ruoka- ja sekatavarakaupoista.

Edellä petollisen myyntimiehen ilmoituksessa erityisesti korostetaan halpuutta, kun laadun korostamien olisi ollut riittävää?

Mainontaa oli hyvin laajasti (kallista?) ja korostetusti kilpailijana olivat suuret leipätehtaat, joista lähin Vaasassa.

Lehtijuttu Ilkka 18.6.1929: ”Tämä tehdas ei ole vielä iällä pilattu, tuskin kymmentä vuotta täyttänyt, mutta on jo ehtinyt jakaa jokapäiväistä leipää valtavat määrät ympäri Suomen maan ja saanut tuotteilleen täyden tunnustuksen. Tehdas käyttää raaka-aineenaan etupäässä kotimaista viljaa, milloin ei katovuotta satu, jolloin ulkolaiseen on turvauduttava. Tehtaan tuotteet, pehmeät ja kuivat ruoka- ja näkkileivät sekä maukkaat kanelikorput sulavat suussa, varsinkin kun levittää palasen Paasivaaraa päälle. Johtajana toimii herra Ilmari Koskenkorva.”

Seinäjoen Sanomat 19.7.1929” Koskenkorvan leipätehdas Oy perustettiin noin 10 v sitten tarkoituksella valmistaa lähipaikkakuntalaisille ja miksei myöskin ympäri Suomea hyvää leipää. Tässä tarkoituksessa tehdas perustettiin ja hyvin on se tarkoituksensa täyttänyt, saaden siten ostavan yleisön ja vähittäiskauppiaitten luottamukset hyvillä tuotteillaan.

Tehdas valmistaa kotimaisista raaka-aineista pehmeää ruokaleipää, ruoka- ja näkkileipää sekä erinomaisia kanelikorppuja, jotka ihan suussa sulavat.

Kun tehtaan valmisteiden laatu on tunnettua ja hyvää, niin ei ole syytä ihmetellä, että tehdas on saanut tuotteilleen yhäti laajentuvan menekin.”

Leipätehtaalle 23.9.29 talosta 67 kg nisujauhoja á 2.50.- Leipätehdas (Salmon Syrjälä) 80 litraa rukiita 120.-

KOSKENKORVAN LEIPÄTEHDAS OY.
KOSKENKORVA

Kansalliskauppa O.Y. Sampo.

Vaasa.

1.1.30 hallitus Ilmari, Mauno ja Kaisu Koskenkorva varsinaisia jäseniä.

Leipätehtaalle rukiita joulukuu 1930 39,3 hl myllystä 2.690 kg ja 52 hl kotoa 3.210 kg á 1.50 yhteensä 8.850.- Ruisjauhoja 28.12. 70 kg ja 8.1.31 70 kg myllystä.

Leipätehtaalle talosta 1.10. 30 ruisjauhoja 607 kg, ohrajauhoja 92 kg. 28.8. oli viety 3 laatua vehnäjauhoja 270 kg.

Leipätehtaalle 3.11.30 ruisjauhoa kotoa 300 kg, 11/11 kotoa 220 kg ja myllystä 70 kg 12/11 ohrajauhoja 89 kg, 15/11 70 kg ruisjauhoja.

Ilmarin velan korot Ilmomäen lapsille on maksettu 1925–1930. Velka on irtisanottu 16.10.1930

Tähän velkaan tulee lyhennys Leipätehtaan myynnistä 30.000 mk ja irtaimen huutokaupasta 7.273 mk ja pieniä lyhennyksiä perikunnan toimesta ja sitten Katri Koskenkorvan kuolinpesän varoista 13.300 mk, loppuosa annetaan anteeksi.

Tämän kuvan uskon olevan laajennusosan edessä 1927-29. Kuvassa ei enää ole ”mies” leipurimestaria vain kylän tyttöjä.

Kihlakunnanoikeus tekee välipäätöksen Ilmari Koskenkorvan velka-asiassa 29.12.1930 ja pyytä Ilmaria ja Maunoa lausumaan asiasta. 70.000 mk velkaa ja 20.9.1929 alkaen 9 % korkoineen vaaditaan takaajilta Maunolta ja Juho Kuhnan perikunnalta.

Täten valtuutan Koskenkorvan Leipätehdas oy.
kuittaamaan minun siirtämäni ja Koskenkorvan Leipätehdas oy.
hyväksymän uusintavekselin Smk. 14000 per 3/4 1931.
Kuriikka tonko kuun 4. p. 1931.
Ilmari Korkenkorva
Todistavat:

Korkenkorva tonko kuun 3 p. 1931. Smk 14000:-
Yhden 1/1 kuukauden kuluttua maksakaa tästä sola vekselistä
korkoineen
Summa Markkaa Neljätoistatuhatta
Arvo saatava ja pannaan tilin ilmoituksella
Koskenkorvan Leipätehdas oy.
Korkenkorva.
Kuriikka.
Maksettava
Mauno Korkenkorva
Mauno Korkenkorva

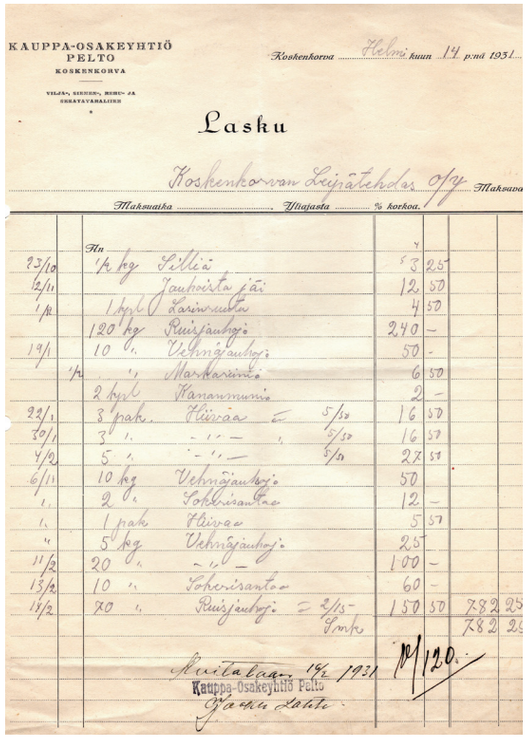
KAUPPA-OSAKEYHTIÖ PELTO
KOSKENKORVA
VILJA-, SIEMEN-, RISU- JA SEKAVAVARALIIKE
Lasku
Koskenkorvan Leipätehdas o/y
Maksettava
Maksuaika ... Ylitajasta ... % korkoa.
Koskenkorva Helmi kuun 14 p:nä 1931.

		Hu				
23/10	1/2 kg	Silliä		3 25		
2/11		Jauhoista jäi		12 50		
1/12	1 kpl	Karinuuta		4 50		
	120 kg	Ruisjauhoja		240 –		
19/1	10 "	Vehnäjauhoja		50 –		
	1/2 "	Markarinna		6 50		
	2 kpl	Kananmunia		2 –		
22/1	3 pak.	Hiivaa	= 5/50	16 50		
30/1	3 "	– " – "	5/50	16 50		
4/2	5 "	– " –	5/50	27 50		
6/11	10 kg	Vehnäjauhoja		50		
"	2 "	Sokerisantaa		12 –		
"	1 pak	Hiivaa		5 50		
"	5 kg	Vehnäjauhoja		25		
11/2	20 "	– " –		100 –		
13/2	10 "	Sokerisantaa		60 –		
14/2	70 "	Ruisjauhoja	= 2/25 Smk	150 50	782 25	
					782 25	

Kuittaan 14/2 1931 M 120.
Kauppa-Osakeyhtiö Pelto
Jaakko Lähde

Ilmarin vekseli 6.800 mk, jossa Mauno hyväksyjä, eräänty maksettavaksi. Talonkassassa annetaan 15.12 Ilmarille 250 ja 25.12 125 mk.

Näistä huolimatta Leipätehdas vielä pyörii.

Leipätehdas saa 22.1.31 tilauksen: 1 ltk korppuja irrall. ja 1 ltk korppuja á ½ kg paketti.

Tammikuussa Leipätehtaan kuitista ilmenee: Ostettu käteisellä jauhoja: Oy Pelto 14.1 60.90, Oy Pelto 31.1. 200.-, Oy pelto 4.2. 180, Oy Pelto 10.2. 210 mk,Työväen osk 150, Oy Pelto 75, Työväen osk 150, Oy pelto 150 yhteensä 1.175,90

Eetu Salonen Vaasa kirjoittaa saatavistaan.

Hintoja 1931: Ruisjauho 2 mk, vehnäjauho 4 mk, kotivehnä 4.25 mk.

28.1.31 Pohjanmaan kauppiaat Vaasa tilaa: Herra V. Joupinoja, Ähtäri 30 kg Näkkileipää hapanta, heti

Tehtaalta myytiin suoraan pieniä eriä leipää, korppuja ja nisua kuukauden myynnit 1931 alussa 356 ja 321 mk.

Palkkakirjanpitoa 1931: Helmikuu: A. Salonen 15 pv, M. Rahko 19 pv, A. Tupila 17 pv, L Harjamäki 7 pv á 20 mk = 1.226 mk. Huhtikuussa todetaan 18 mk/ pv tuntitaksa 1,50 mk.

Ilmarin palkka 1/1 – 31/5 -31 3.587,49 mk ja matkakorvaus 10 pv á 100 mk Yht. 4.587,49 mk (1.800 nykyeuroa).

Laskutuksia (osaa) vuoden -31 alussa: N. Palomäki 467,50, Granholm 500,40, Aug. Lindström 119 mk, Kansalliskauppa 91.10 mk, Kannus Stardinger 65.10, Merikarvia Antton Varne 238,51, Kärsämäki 715,10 , kauppaliike Myllymäki 50 mk. Kuvaa hyvin etäälle tehtyjen kertakauppojen määriä kg/kpl/mk, joista aiheutui kovasti työtä lähetyksessä, laskutuksessa ym.

Tammi helmikuussa vakio tilaajien määrät olivat 20–825 leipään per tilaus ja hinta taso 1 -0.90 mk/ leipä, yhteensä kahden kuukauden tilaukset: 7.131 leipää, joka on aika paljon, kun ajattelee paistamiseen kuluva aika ja palkkakulut.

Harjun Ok 28.2.31 10 kg hapan ruokal. 45 mk, vehnästä (pullaa) 225 mk – 20 % 180 mk, 40 kpl hapanl. á 1 mk, 55 kpl hiivaleipä á 1.25 68,75. Kauppaliike A. Raittinen Nivala

Edellä olevan kirjoitus leivän hinnasta vuonna 1928 kertoi, että suuret leipomot saavat leipäkilosta 7 mk, tosin Elanto vain 6 mk, mutta tuosta ilmenee, että Koskenkorvalla saadaan vain 4.5 mk. Se montako leipää kilosta taikinaa tulee ei selvinnyt, mutta yksittäisiä leipiä myytiin markalla, joten ehkä niitä saatiin kilosta enemmän kuin 4-5 kpl? Henkilökuntaa oli kuitenkin jopa 11 henkeä, joka oli varmaankin iso rasite kannattavuudelle, mutta välttämätöntä näin käsityövaltaisessa yritystoiminnassa.

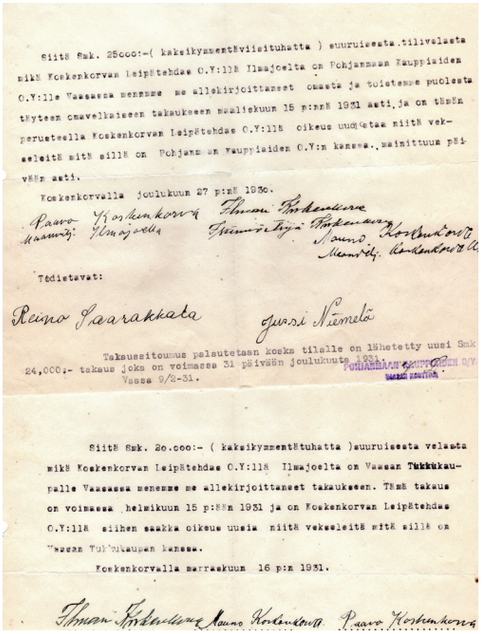

Siitä Smk. 25000:-(kaksikymmentäviisituhatta) suuruisesta tilivelasta mikä Koskenkorvan Leipätehdas O.Y:llä Ilmajoella on Pohjanmaan Kauppiaiden O.Y:lle Vaasassa menemme me allekirjoittaneet omasta ja toisemme puolesta yhteen omavelkaiseen takaukseen maaliskuun 15 p:nä 1931 asti, ja on tämän perusteella Koskenkorvan Leipätehdas O.Y:llä oikeus uusimaan niitä vekseleitä mitä sillä on Pohjanmaan Kauppiaiden O.Y:n kanssa, mainittuun päivään asti.

Koskenkorvalla joulukuun 27 p:nä 1930.

Paavo Koskenkorva Ilmajoella Mauno Koskenkorva

Tädistavat:

Reino Saarakkala Juusi Nämelä

Takaussitoumus palautetaan koska tilalle on lähetetty uusi Smk 24,000.- takaus joka on voimassa 31 päivään joulukuuta 1931.
Vaasa 9/2-31.

POHJANMAAN KAUPPIAIDEN OY
Vaasa Vaasa

Siitä Smk. 20.000:- (kaksikymmentätuhatta)suuruisesta velasta mikä Koskenkorvan Leipätehdas O.Y:llä Ilmajoella on Vaasan Tukkukaupalle Vaasassa menemme me allekirjoittaneet takaukseen. Tämä takaus on voimassa helmikuun 15 p:nä 1931 ja on Koskenkorvan Leipätehdas O.Y:llä siihen saakka oikeus uusia niitä vekseleitä mitä sillä on Vaasan Tukkukaupan kanssa.

Koskenkorvalla marraskuun 16 p:nä 1931.

Ilmari Koskenkorva Mauno Koskenkorva Paavo Koskenkorva

Pohjanmaan kauppiaat lähettää kirjeen 9.2.1931
Herra Paavo Koskenkorva. Olemme saaneet Koskenkorvan Leipätehtaalta takauspaperin Suomenmarkalle 24.000.-, joka on voimassa tämän vuoden loppuun. Takaajina ovat seuraavat: maanviljelijät Mauno ja Paavo Koskenkorva sekä isännöitsijä Ilmari Koskenkorva. Asian muistissa pysymisen vuoksi katsomme asialliseksi tehdä takaajille ilmoituksen paperin hallussamme olosta. Kunnioittaen Vaasan konttori.

10.2.1931 Rob. Saastamoinen ilmoittaa selvittäneen leipää ostaneen kauppiaan kuolinpesän jo lopullisesti 1929, joten tämä taisi tietää Leipätehtaan saamisten menetystä.

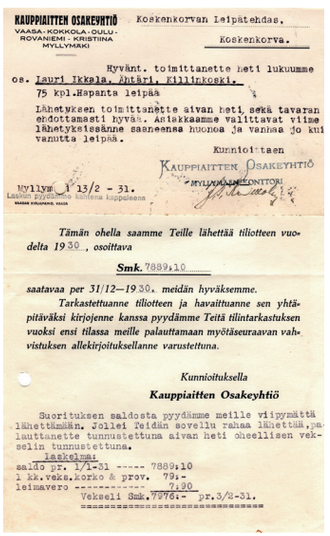

KAUPPIAITTEN OSAKEYHTIÖ
VAASA · KOKKOLA · OULU · ROVANIEMI · KRISTINA
MYLLYMÄKI

Koskenkorvan Leipätehdas,
Koskenkorva.

Hyvänt. toimittanette heti lukuumme os. Lauri Ikkala, Ähtäri, Killinkoski,
75 kpl.Hapanta leipää

Lähetyksen toimittanette aivan heti, sekä tavaran erdottamasti hyvän. Asiakkaamme valittavat viime lähetyksissänne saaneensa huonoa ja vanhaa jo kuivanutta leipää.

Kunnioittaen
KAUPPIAITTEN OSAKEYHTIÖ
MYLLYMÄEN KONTTORI

Myllym 13/2 - 31.

Tämän ohella saamme Teille lähettää tiliotteen vuodelta 1930, osoittava

Smk. 7889:10

saatavaa per 31/12–1930. meidän hyväksemme.
Tarkastettuanne tiliotteen ja havaittuanne sen yhtäpitäväksi kirjojenne kanssa pyydämme Teitä tilintarkastuksen vuoksi ensi tilassa meille palauttamaan myötäseuraavan vahvistuksen allekirjoituksellanne varustettuna.

Kunnioituksella
Kauppiaitten Osakeyhtiö

Suorituksen saldosta pyydämme meille viipymättä lähettämään. Jollei Teidän sovellu rahaa lähettää, palauttanette tunnustettuna aivan heti oheellisen vekselin tunnustettuna.

laskelma:
saldo pr. 1/1-31 ----- 7889:10
1 kk.veka.korko 6 prov. 79:-
leimavero ---------- 7:90
Vekseli Smk.7976:- pr.3/2-31.

Ilmarin vuoden 1929 verot ja rästimaksut: **ulosottomies perii Smk 103,85 17.2.1931.**

Rouva Katri Verronen Sievistä ilmoittaa Leipätehtaalle 24.2.1931 ettei ole saanut hyvitystä palauttamastaan leipälaatikosta.

Leipätehtaan palkkakirja 4.4. 1931: H. Rahko , L. Karjanmaa, J Tupila 39 pv á 17 mk.

Liittopankki Oy Kurikka protestoi 4.5.1931 Leipätehtaan 14.000 mk vekselin, jossa takaajina Mauno ja Paavo. 3.6 Mauno maksaa vekseliin lyhennystä 4.000 mk ja kuluja 408,25 mk, joten se uusitaan.

Kuulutus pakkohuutokaupasta toukokuu 1931
Aika 15.6 klo 12.00. Koskenkorvan Leipätehtaan omistama tila Leipätehdas 3:55 Johtaja Julius Vepsäläisen saatavan suorittamiseksi. Tilan koko 0.12 ha.
Käsittää rakennuksen, jossa leipomo, konehuone ja varastohuone Koskenkorvan aseman lähellä.

Pohjanmaan kauppiaiden Oy kirjoittaa Mauno Koskenkorvalle 11.5.1931
Koska tekin olette takaamassa saatavaamme Koskenkorvan Leipätehdas Oy:ltä tahdomme Teille ilmoittaa, ettei sanottu tehdas ole pitkiin aikoihin lainkaan lyhentänyt tunnusteitaan, Tah-

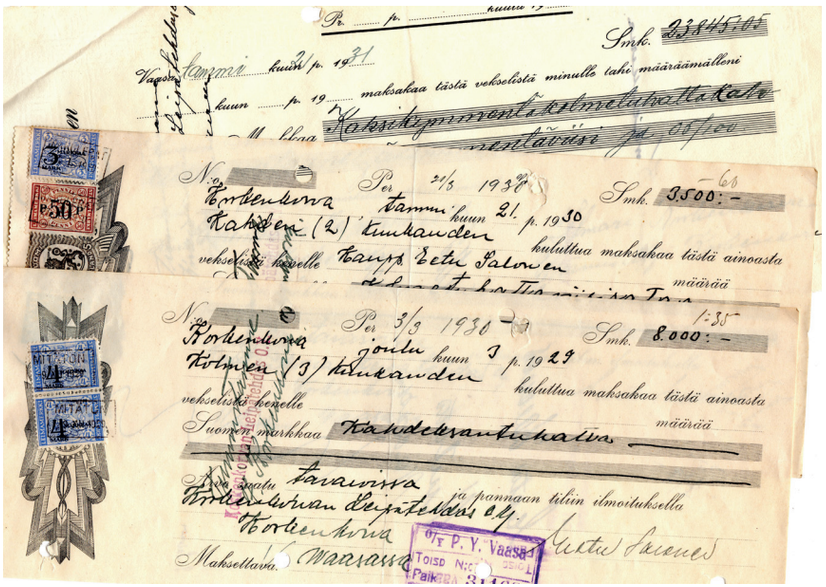

Smk. 23845:45

maksakaa tästä vekselistä minulle tahi määräämälleni

Koskenkorva Pori 21/3 1930 Smk. 3500:-
Kakkeri (2) tammikuun 21. p. 1930
vekselistä kenelle kuluttua maksakaa tästä ainoasta
Kauppa Eetu Salonen
määrää

Koskenkorva Pori 3/3 1930 Smk. 8000:-
Kotinen (3) joulukuun 3 p. 1929
vekselistä kenelle kuluttua maksakaa tästä ainoasta
Suomen markkaa Kakkeri
määrää

Joulu tavaroissa
Koskenkorvan Leipätehdas O.Y. ja panmaan tilin ilmoituksella
Koskenkorva
Maksettava Waasassa
O.Y. P.Y. Vaasa
Toisd No
Paikka

tonette tästä heille huomauttaa, jos katsotte asian puoleltanne aiheelliseksi.

15.5. 31 Ilmari tunnustaa olevansa Maunolle velkaa 2.750 mk, joka summa kertynyt 15.12–15.5 välisenä aikana.

Peruutus 20.5.1931: Sattuneesta syystä peruutetaan 15.6.31 kuulutettu pakkohuutokauppa. Joshua Lappi.

26.5 Ilmarin vekselin korko per 26/5–31 3.100 mk 92,40 mk. ja toinen Ilmarin vekseli uudistettu 452,80 ja kiinnityspöytäkirja 118.- Mauno kirjaa vielä: Maakuntapankki 2/6 3.300 ja 2/7 1.710 erääntyy Ilmarin asioita.

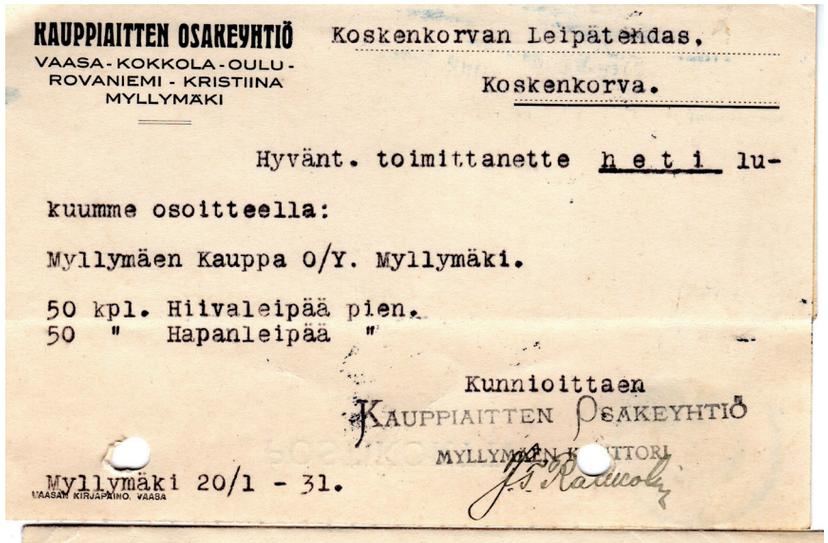

KAUPPIAITTEN OSAKEYHTIÖ
VAASA - KOKKOLA - OULU - ROVANIEMI - KRISTIINA MYLLYMÄKI

Koskenkorvan Leipätehdas,
Koskenkorva.

Hyvänt. toimittanette heti lukuumme osoitteella:

Myllymäen Kauppa O/Y. Myllymäki.

50 kpl. Hiivaleipää pien.
50 " Hapanleipää "

Kunnioittaen
KAUPPIAITTEN OSAKEYHTIÖ
MYLLYMÄEN KONTTORI

Myllymäki 20/1 - 31.

VAASAN KIRJAPAINO, VAASA

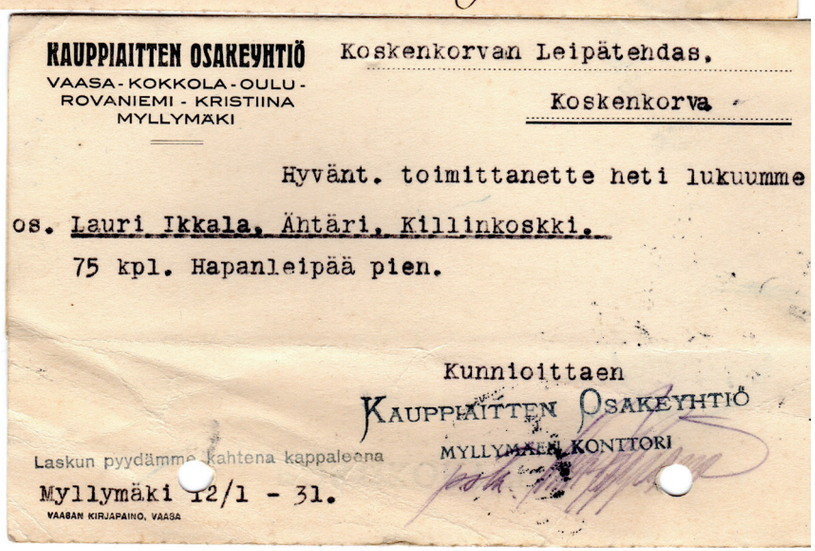

KAUPPIAITTEN OSAKEYHTIÖ
VAASA - KOKKOLA - OULU - ROVANIEMI - KRISTIINA MYLLYMÄKI

Koskenkorvan Leipätehdas,
Koskenkorva.

Hyvänt. toimittanette heti lukuumme os. Lauri Ikkala, Ähtäri, Killinkoskki.

75 kpl. Hapanleipää pien.

Kunnioittaen
KAUPPIAITTEN OSAKEYHTIÖ
MYLLYMÄEN KONTTORI

Laskun pyydämme kahtena kappaleena

Myllymäki 12/1 - 31.

VAASAN KIRJAPAINO, VAASA

9.6.1931 vekseleitä protestissa liki 6.000 mk, takaa Mauno ja Paavo.

Perikunta saa kutsun 12.6.1931 kihlakunnan oikeudesta Lennart Laurenilta velkojainkokoukseen 21.9. syyskäräjien neljäntenä istuntopäivänä, kun isännöitsijä Ilmari Koskenkorva on 23.5 jättänyt omaisuutensa velkojiensa tyydyttämiseksi.

Mauno kirjaa muistivihkoon todennäköisesti Leipätehtaan vastuut seuraavasti:

70.000 mk Ilmomäen tyttäret/Vuorinen/ takaa Juhon perikunta, 59.000 Maakuntainpankki takaus Paavo ja Mauno. Näihin kahteen on kiinnitys Leipätehtaaseen ja ”kivitaloon”. Lisäksi 39.000 mk Penttilä-Ilkka / takaa perikunta.

Vekselit Liittopankkiin takaajina Paavo ja Mauno: 14.000 mk+ 6.000 mk ja 50.000 mk.

Tavarantoimittajien saamiset: Pohjanmaan Kauppiaat 20.000.- Salonen 16.000.- Tukkukauppa 24.000.-

Näin laskien Leipätehtaan vastuut olivat liki 300.000 mk, osa veloista on siirtynyt perikunnan velkoihin takauksen kautta.

Leipätehtaan konkurssipesälle J. Kuhnan perikunta esittää laskun ruisjauhoista ajalta 23/9–30–24/3–31, 7.116,05 mk.

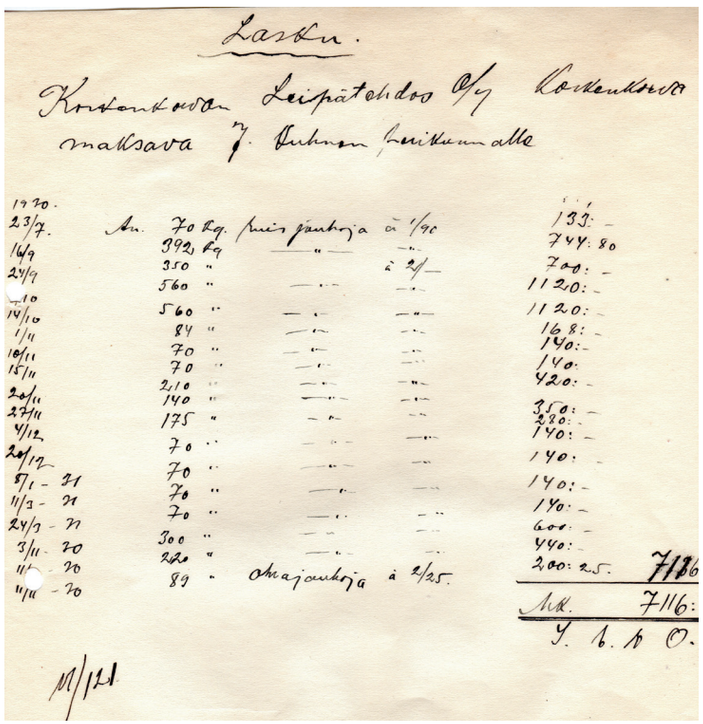

Lasku.

Koskenkorvan Leipätehdas O/y Koskenkorva
maksava J. Kuhnan perikunnalle

1930.					
23/7.	Ar.	70 kg.	ruisjauhoja	à 1/90	133:-
14/9		392,5 kg	"		744:80
24/9		350 "		à 2/-	700:-
10		560 "			1120:-
14/10		560 "			1120:-
1/11		84 "			168:-
10/11		70 "			140:-
15/11		70 "			140:-
20/11		210 "			420:-
27/11		140 "			350:-
4/12.		175 "			280:-
20/12		70 "			140:-
8/1 - 31		70 "			140:-
11/3 - 31		70 "			140:-
24/3 - 31		70 "			140:-
3/11 - 30		300 "			600:-
11/ - 30		220 "			440:-
11/11 - 30		89 "	ohrajauhoja	à 2/25.	200:25.
				Mk.	7116:-

J. K. K. O.

M/121

Pakkohuutokauppakuulutus kesäkuussa 1931.
16.7. kello 12.00 myydään Isännöitsijä Ilmari Koskenkorvan omistama Pukara niminen tila no 3:57. Hanna ja Annikki Ilmomäen saatavan maksamiseksi, jota asiaa ajoi Pakkamestari Urho Vuorinen. Tila on erittäin edullisella liikepaikalla Koskenkorvan aseman läheisyydessä. Käsittää 2.1 ha viljelysmaata sekä erittäin hyvän ja kymmenkunta huonetta käsittävän rakennuksen.

30.6.1931 vekseleitä protestissa n 22.000 mk ja takaajina Mauno ja Paavo

Maakuntainpankkiin 2.7. Ilmarin vekseli lyhen. 210 ja korko (Pääoma 1.710 mk)

Maksettu Ilmarin takausta 27.8 Paavon osuus 2.147,75.

Waasan Raastuvanoikeus käsittelee 7.9.1931
Ilmari Koskenkorvan erääntyneitä vekseleitä, joista vastaamaan on haastettu siirtäjä Mauno Koskenkorva. Summat ovat: 900 mk,14.250 mk, 1.600 mk, 2.750 mk ja 9.900 mk. Samassa nipussa on laskelma 24.9.1931 /Suoma Koskenkorva, jossa vekselin määräksi mainitaan 59.200 mk ja kun kulut vähennetään 1.051,85 jää käteen 58.148,15. Vekselin eräpäivä oli 24.11. Ilmarin erääntyneet vekselit siirtyivät perikunnan vastuulle uudella vekselillä ja Suoma on tullut mukaan takaajiin.

Samassa raastuvanoikeuden istunnossa haastettiin Koskenkorvan Leipätehdas Oy / Ilmari Koskenkorva takaajia Mauno ja Paavo Koskenkorvaa veloista, joiden summia olivat 14.800 mk ja 10.500 mk.

Hoidettu Ilmarin vekseliä 8.9 osuuskauppaan lyhen. 250 ja korko 97,50 = 347,50 per 6.12.31 7.500.-

Maksettu 12.9 1931 Ilmarin talon takauksesta johtuvia korkoja (Mauno ja Paavo) 4.300 mk. 13.11.31 Mauno ja Paavo maksanut Ilmarin takausta (talosta) 340 mk.

Nämä suoritukset saattavat liittyä siihen, että Ilmarin talon ostaa ensin Juho Antila ja sitten se myydään uudestaan, josta toisaalla enemmän.

Velkakirjan huutokauppa 17.9.31 klo 14.

Asianajotoimisto Halme & Jaakkola toimistolla. Koskenkorvan Leipätehtaan 14.3.1925 tunnustama 100.000 mk haltijavelkakirja, joka kiinnitetty Leipätehtaan koneisiin, kalustoon ja työaseisiin.

Uusi kuulutus Leipätehtaasta 15.10.1931

Konkurssihuutokauppa Ensi tulevan marraskuun 14 pv klo 10 itse tilalla aloitettava Koskenkorvan Leipätehdas Oy:n konkurssipesälle kuuluva Leipätehdas 3:55 tila sekä tilalla oleva täydellinen Leipätehdas rakennuksineen sekä arvokkaine koneineen ja laitteineen. Tehtaalla on kymmenen vuoden ajan harjoitettu leivän valmistusta ja sen tuotteilla on ollut hyvä menekki.
Lähempiä tietoja laitoksesta ja ehdoista antaa allekirjoittanut Ilmari Talvitie.

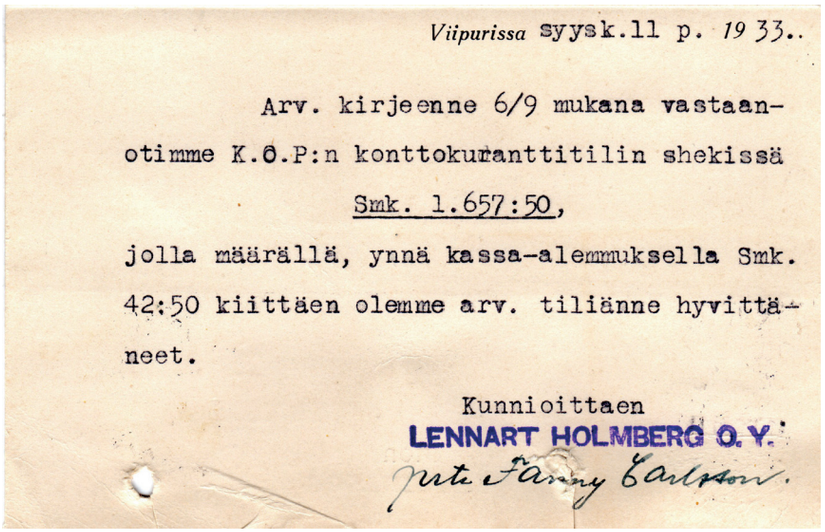
Viipurissa syysk.11 p. *1933*..

Arv. kirjeenne 6/9 mukana vastaanotimme K.O.P:n konttokuranttitilin shekissä Smk. 1.657:50, jolla määrällä, ynnä kassa-alemmuksella Smk. 42:50 kiittäen olemme arv. tiliänne hyvittäneet.

Kunnioittaen
LENNART HOLMBERG O.Y.
pr. Fanny Carlsson.

Velkojain kokous Koskenkorvan Leipätehdas OY:n ja isännöitsijä Ilmari Koskenkorvan konkursseissa 2.7.1931
Varat: 241.321,30 mk ja velat 314.388,70 mk uskottuina miehinä Iivari Koivisto (KOP) ja Ilmari Talvitie.
Velkojana on pakkamestari Urho Vuorinen, 70.000 mk (huutokauppailmoitus 1931) Elina Vuorinen 32.000,00 (perikunnan velat 1933)

Maksettu 16.1.32 Vuoriselle Ilmarin takauksesta johtuvaa velkaa 3.000 mk.

Maksettu Vuoriselle 30.3.32 lyhennystä 500.-,

Maksettu 21.7.32 Vuoriselle velan lyhennystä 300.- ja 10/8 700 mk. Ulosottomiehen päätös 22.2.1933

Mauno ja Paavo oli haastettu takaajina:
Maksamaan Koskenkorvan Leipätehtaan velkoja 23.404,75 mk ja 25.817,95 mk laskuista Pohjanmaan Kauppiaille ja Vaasan Tukkukauppa oy:lle.

”Kun mainittujen takaajien omaisuus on huomattu olevan niin suurista summista kiinnitettyä, että näitä päätöksiä vastaan ei ulosmittaustoimituksessa olisi saatu tulosta, niin sen vuoksi olen maanviljelijöiden Mauno ja Paavo Koskenkorvan ehdotuksesta suostunut kertakaikkiseen suorituksena ottamaan vastaan saamisien suorituksena neljätuhatta (4.000.-) markkaa, jolla summalla kuittaan saatavani lopullisesti suoritetuksi.”

Konkurssihuutokauppa oli 26.2.1932. Ehkä edellinen oli uudestaan siirretty tai siellä ei ollut ostajia, mutta nyt Leipätehtaan tilan osti lautamies Juho Villiam Juhon poika Talvitie 30.000 mk kauppahinnalla. Juho oli syntynyt 22.9.1881, oli naimisissa Maria Otontytär. os. Ilomäki kanssa.

Oliko hän pesän hoitajan Ilmari Talvitien veli /setä ja mikä oli puolison sukunimi suhteessa Talvitien suvun tilaan Ilomäki .

Tilan kauppahinta on todella vaatimaton.

Huutokauppaehdoissa todetaan mm:
Tilaan on kiinnitykset 75.000 mk, joka on kantatilaan Koskenkorva, jonka KOP vapauttaa Leipätehtaan osalta ja erikseen tilaan Leipätehdas 70.000 mk, Annikki ja Hanna Ilmomäen velkaan.

Leipätehtaan taikinapadat kuuluvat kiinteistöön 3.000 mk arvosta ja sähkömoottorit samasta arvosta irtaimistoon. Huutokaupassa kiinteistöstä tehtiin siis 30.000 mk tarjous ja irtaimistosta, jonka arvoksi pesäluettelossa oli 36.366,65 mk, teki Juho Talvitie 20 % tarjouksen eli 7.273 mk, jotka molemmat hyväksyttiin harkinta-ajan jälkeen.

Pesäerotuomiot (avioehtosopimukset?) 16.8.1932 Koskenkorvan Ilmari isänn. Kaisu vmo 18/12 -1931.

4.3.1933 E. Saloselle Vaasaan maksettu Ilmarin takausta (Mauno ja Paavo) meidän osuus 2.000 mk.

Konkurssihuutokauppa.

Ensi tulevan helmikuun 26 päivänä itse paikalla toimitettavalla ja klo 10 aloitettavalla huutokaupalla myydään Koskenkorvan Leipätehdas OY:n konkurssipesälle kuuluva Leipätehdas-niminen 0,0007 manttaalinen lohkotila R.N:o 3", Ilmajoen pitäjän Kokkolan kylässä, sekä tilalla oleva täydellinen

leipätehdas

rakennuksineen sekä arvokkaine koneineen ja laitteineen.

Tehtaalla on noin kymmenen vuoden ajan harjoitettu leivän valmistusta ja sen tuotteilla on ollut hyvä menekki.

Lähempiä tietoja laitoksesta ja huutokauppaehdois antaa allekirjoittanut konkurssipesän toimitsijamies.

Seinäjoella, tammikuun 21 päivänä 1932.

Ilmari Talvitie.
Varatuomari, Seinäjoki.

732

10.5.1933 M. Penttilä-Ilkalle maksettu Ilmarin takausta 2.000 mk.

Ilmari Talvitie myy tai vuokraa Leipätehdasta Juho Talvitien lukuun (?) 16.6.1933 ilmoituksella: ”Tehtaassa on ajanmukaiset koneet näkkileivän samaten kuin vehnäleivän valmistukseen, Tarkoitus on etupäässä myydä tehdas, mutta myös vuokrausmahdollista.”
Huutokauppa oli 4.12.1934 klo 10 (lopputulos ei selvinnyt).

Ostiko Mattila tai joku muun sen tästä huutokaupasta eli toinenkaan omistaja Juho Talvitie ei saanut leipätehdasta toimimaan. Vai ostivatko, kun saivat halvalla ja tarkoitus olikin vain myydä tai vuokrata eteenpäin?

asuin- ja ulkohuonerakennukset.

Samana päivänä, kello 15 tilallisen Juho Antilan omistama Pukara-nim. 0,0083 mantt. tila R.N:o 3ST Koskenkorvan taloa N:o 3, Ilmajoen pitäjän Kokkolankyiässä, varatuomari E. Boehmin kiinnitetyn saatavan, pääomaltaan 96,098 markkaa, suorittamiseksi. Tila, joka sijaitsee hyvällä liikepaikalla Koskenkorvan asemalla, käsittää 2,10 ha. viljeltyä maata ja on sillä 11 huonetta sisältävä tiilinen asuinrakennus ja sen yhteydessä tarpeelliset ulkohuonerakennukset sekä 3 huonetta sisältävä pienempi puinen asuinrakennus ja sen yhteydessä tarpeelliset ulkohuonerakennukset. Rakennukset hyvässä kunnossa. Paikka erittäin sopiva liikemiehille.

Samalla huomautetaan, että U. L. 5 luvussa mainittu saatava tai oikeus on ilmoitettava allekirjoittaneelle viimeistään ennen huutokauppoja pidettävissä velkojainkeskusteluissa.

Kauhajoella, Ilmajoen kihlakunnan kruununvoudin virkahuoneessa, toukokuun 9 päivänä 1934.

Alfr. Leskinen.

Sameli Ranto ostaa poikansa Sulo Rannon niimiin 25.7.1934 ” Ilmarin ns. kivitalon” 115.500 mk kauppahinnalla. Sulo oli syntynyt 13.3.1910 ja oli vielä naimaton.

Myyjänä on O.Y. Maaomaisuus niminen yhtiö. Kauppahinnalle tulee maksuaikaa mutta vastaanotto tapahtuu heti. Ranto on siis pitänyt kauppaa talossa vuokralaisena ja saa periä talon vuokrat viime kesä- ja heinäkuulta.

Myyjää edusti johtaja, filosofianmaisteri Aarne Kuusi. Oy Maaomaisuus oli ostanut tilan Juho Antilalta, jolta tila oli ulosmitattu varatuomari E. Boehmin kiinnitetyn saamisen (96.098 mk) suorittamiseksi. Huutokaupassa tilasta maksettiin 111.550 mk.

Oy Maaomaisuus oli Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Salaman yhtiö, josta se omisti 48 osaketta ja Kuusi ja K.M. Lassila kumpikin yhden osakkeen. Yhtiö oli perustettu 1931.

Täten kunnioittaen ilmoitan, että avaan

Sekatavarakaupan

perjantaina t.k. 16 p:nä Koskenkorvan asemalla Pukaran talossa.

Rehellisellä ja hyvällä kohtelulla sulkeudun arvoisan yleisön suosioon.

1486 **SULO RANTO.**

Tästä ilmenee, että Juho Antila on ostanut tilan Ilmarin konkurssi -huutokaupasta ja tämä selittää veljesten maksut Antilalle ”Pukaran lainaan” liittyen ja talon vuokratuloilla on siis hoidettu lainaa, mutta hanke ei onnistunut vaan tuli uusi huutokauppa. Se asuiko Ilmari perheineen vielä tämän Antilan kaupan jälkeen talossa ei selvinnyt, mutta on todennäköistä? 1932 kuitenkin jo Puutarhatalossa.

Veljesten maksama korko oli KOP pankkiin 100.000 mk lainaan, huutokaupassa kerrotaan, että saaminen on E. Boehmin lainan 96.098 maksamiseksi – oliko hän joku pankin lakimies tms ei selvinnyt, mutta lainaa oli lyhennetty ja tilasta saatiin korkeampi hinta, jolla samalla hinnalla se heti myytiin Sulo Rannolle.

Juho Antilan omistusvaihe olisi siis kestänyt 3 vuotta, jos talo myytiin edellä mainittuna ensimmäisenä pakkohuutokauppapäivänä. Välillä 1931 -1934 tulevia vuokra tulee siis Ilmarin talosta ja varmaan myös Salinin talosta sen myyntiin asti.

S. Ranto

Sekatavarakauppa

LIIKEPERIAATTEET:

kunnollinen tavara
halvat hinnat
takaavat ostajien
tyytyväisyyden.

Tähän liittyy myös se, että Ilmarin ja leipätehtaan lainoja näyttäisi siirtyneen perikunnan hoidettavaksi, mutta nimellisesti talon osalta asia hoidettiin Juho Antilan kautta, eikä selvinnyt kärsikö Juho tässä tappioita. Tietenkin ne vastuut, jotka tulivat Maunon ja Paavon ja perikunnan takauksista siirtyivät tilan maksettaviksi.

Ilmoituksesta ilmenee tilan pinta-alaksi 2.1 ha ja että ”kivitalossa” oli 11 huonetta ja tarpeelliset ulkorakennukset ja lisäksi toinen 3 huoneen asunto, jossa myös ulkorakennukset, kaikki hyväkuntoisia. Tämä talo oli leipätehtaan erillisen tilan vieressä ja tämän rakennuksen tontteineen Ranto myy seppä Sairolle, joka toimii seppänä pitkään ja oli aikaisemmin Rannon talo torpparina. Hänestä mainintoja talon aikajanalla ja myös kuva pajasta, jonka tilalla on nyt uusi asunto..

Edellä olevien, selville saatujen tietojen perusteella Leipätehtaan ja Ilmarin ja Kaisun omaisuudesta saatiin myytäessä n. 150.000 mk. Velat olivat pesäluettelon mukaan 320.000 mk, joten velkojilta jäi saamatta n. 170.000 mk. Käytännössä kaikki ne saatavat, jotka eivät olleet kiinnitettyjä jäivät saamatta.

Talolla oli saamisia vain 7.000 mk, mutta kuolinpesä takasi Ilmomäen ja Penttilä-Ilkan velkaa ja osaa vekseleistä ja Mauno ja Paavo vekseleitä

ja kauppiaitten saatavia ja niistä kertyi maksettavaa 130.000 mk. Lisäksi pesän varoihin/ velkojen maksuun tuli se summa, jonka Ilmari sai erillisessä perintöosan erotuksessa, joka oli 40.000 mk, jota perintösummaa ei sitten muille lapsille riittänyt. Lisäksi Ilmari oli saanut Pukaran tilan ja ehkä rakennustarpeitakin samaan tapaan kuin Paavon talolle.

Siitä miten asiat sitten sovittiin Maunon, Paavon ja Ilmarin kesken ei selvinnyt, mutta kirjeenvaihdon perusteella ei Ilmari näistä maksanut suorituksia eli tappio jäi tilan kannettavaksi. Tässä tulee raadollisesti esille jo kirjassani "Takaaja" kertomani tarina siitä, että velallista ankarammin perintä kohdistuu takaajaan. Ilmari teki yrityksen ja henkilökohtaisen konkurssin ja menetti siis kaiken omaisuuden, ja velkojat jäivät lopusta paitsi, kun velkoja oli omaisuutta enemmän. Ilmari pääsi näin veloista eroon, mutta takaajat maksoivat sitten loppuja niin kauan kuin omaisuutta oli. Eli kun ottaa taatakseen - ottaa maksaakseen!

Tilan pakkohuutokaupassa taas osa näistä jäi sitten taas velkojien vahingoksi eli viimeisen vaiheen tilanteeseen Leipätehtaan konkurssi ei sitten enää vaikuttanut, mutta edesauttoi siihen tilanteeseen joutumista.

Leipätehdas oli Juhon ajatus, jota Ilmari tuli hoitamaan opiskelujen jälkeen ja mukana hallituksessa oli myös Mauno, myös tilintarkastajana, joten tilannetta ja tappiota ei voitu laittaa yksin Ilmarin syyksi ja siten loppulaskun maksoi tila.

Yksi pelastusyritys oli Ilmarin talon myynti Juho Antilalle, mutta syyt sen epäonnistumiseen saattoi olla siinä, että siitä maksettiin liian paljon eikä tilan/ Maunon ja Paavon rahkeet riittäneet maksaa Juho Antilalle tarpeeksi lainojen hoitoon, joten uusi konkurssi oli edessä.

Ilmajokilehti kirjoittaa 26.7.34 Koskenkorvan maanviljelys- ja teollisuusalueesta, käsitellen osuuskaupat, meijerin, sahan , tiilitehtaan, pankit ja todeten sitten "Yksityisyrittäjiäkin on kylässä. Frans Kannaston mekaani lähettää tämän tästä pajastaan seinään pökitettynä tuotuja autoja, joiden koneet ovat olleet veivitettävänä kuten posetiivit, ne se lähettää korjattuna ja herkkäkäyntisinä liikenteeseen. Myös hyödyllisiä maatalouskaluja ym. korjataan lakkaamatta.

Leipuri Mattila on toimessa niin ikään päättäen pakettiautonsa ahkerasta liikunnasta eri suunnilla. (Toimiko Mattila Leipätehtaan tiloissa, ei selvinnyt).

Pyöräseppien veteraani Erkkola tekee uusiakin, invalidikolmipyöriä ja nuorempi ammattitoverinsa kylässä, pyöräseppä Rajala, ei kuulu olevan työn puutteessa hänkään.

Jauhomyllyt Koski Mylly ja Västin mylly kuuluvat odottelevan uutista, sillä uolevi on menossa. Vettä, jota on ollut liian vähän puolentoista vuoden ajan melkein aina, on nyt ollut liikaakin.

Ja nuorin yksityisyrittäjä Sulo Ranto on saanut huomattavasti liikettä ja elämää Kivitalon kauppaan – olkoon onneksi."

Marraskuussa 1934:
Katri Koskenkorvan rahavaroista jäi jäljelle 16.394,40, josta yhteisen sopimuksen mukaan käytettiin 13.300 mk Ilmomäeltä olevaan edelleen maksamatta olevaan Ilmarin takausvelkaan, josta tämän jälkeen loput annettiin anteeksi ja kiinnitys tilaan Leipätehdas 3:55 kuoletettiin. Viljo Ilmomäen alaikäisiltä lapsilta Annikki ja Hanna Ilmomäeltä jäi siis saamatta n. 15.000 mk, kun kaikki myyntihinnat ja aikaisemmat suoritukset huomioidaan.

Leipätehtaan rakennuksessa piti huonekalutehdasta siirtolainen Eeli Luukkonen ja yrittäjä tuli vuokralle Puutarhataloon 1946, joka aiheutti kinaa Sirkan ja poikien välillä kuten kirjeistä voidaan toisaalta lukea. Luukkonen oli vuokralla vielä heinäkuussa 1948.

Tämän jälkeen leipätehtaalle tehtiin vuokra-asuntoja, mutta se koska rakennus purettiin ei selvinnyt.

Kun joku lopettaa ja kokee epäonnistumista, tuo se uuden mahdollisuuden jollekin toiselle. Ranto haastoi voimakkaasti Osuuskaupan myös maatalous- ja rautakaupassa.

Sulon tytär Raija Haapala os. Ranto muisteli tammikuussa 2022, että talo ostettiin Alkoholiliikkeen johtajalta (oli talossa vielä vuokralla?) ja talossa oli useita vuokralaisia ja epäselvyyksiä koska huoneet saa käyttöön. Talo oli kuulemma oikein hyvä asunto ja miksei myös hyvä kauppapaikka.

Raijan kohtalona oli saada minut ruotsin kielen oppilaakseen, ja heti ilmoitin, että minä en tarvitse ruotsia – minusta tulee maanviljelijä. Enkä sitten oppinutkaan ja suoritin ehtolaiskursseja joka vuosi. Joten geeniperimää oli jo Lapuan yhteiskoulun ajoilta, kuten luvussa 6 voitte todeta.

Leipätehtaan tarina oli varmasti hyvin kipeä paikka veljeksille. Ilmari ei kirjoittanut siitä missään muistelmissa tai se osuus on myöhemmin hävinnyt. Kaisu Hautala muisteli että Ilmari menetti loputkin tukastaan leipätehtaan takia.

Myöskään Paavo ei halunnut muistella sitä, vaikka Pekka-Jussi oli siitä kysellyt. Toisaalta se oli hyvin tavallinen tarina näinä 30-luvun ankeina aikoina.

Kuva on Etelä-Pohjalaiset Juuret julkaisusta otsikolla ”vanhamylly 100 vuoden takaa” (1922). Todennäköisesti kuva on myöhemmältä ajalta ja jälkeenpäin väritetty. Leipätehdas on koivujen takana ja jo muussa käytössä, mutta ei vielä purettuna. Ilmarin kivitalossa on Sulo Ranto jo toiminut joitakin vuosia, mutta mylly on vielä veljesten omistama. Takana häämöttää Suomelan matkustajakoti ja Osuuskaupan uusi myymälä, joka avattiin 1936, joten kuva on otettu 30-luvun lopulta.
Kuvasta voi helposti päätellä minkä ikkunan takana jauhettiin vehnää, mutta mihinkä käyttöön oli oikealla oleva pieni rakennus, ehkä pärehöylä. Kauempana oleva pieni lato on todennäköisesti rautatien pumppaamo. Joissakin kuvissa Leipätehtaalle mennessä oli iso kaksikerroksinen rakennus, mutta se jää arvoitukseksi samaan tapaan kuin uuden sillan tieltä purettu todella iso lato.

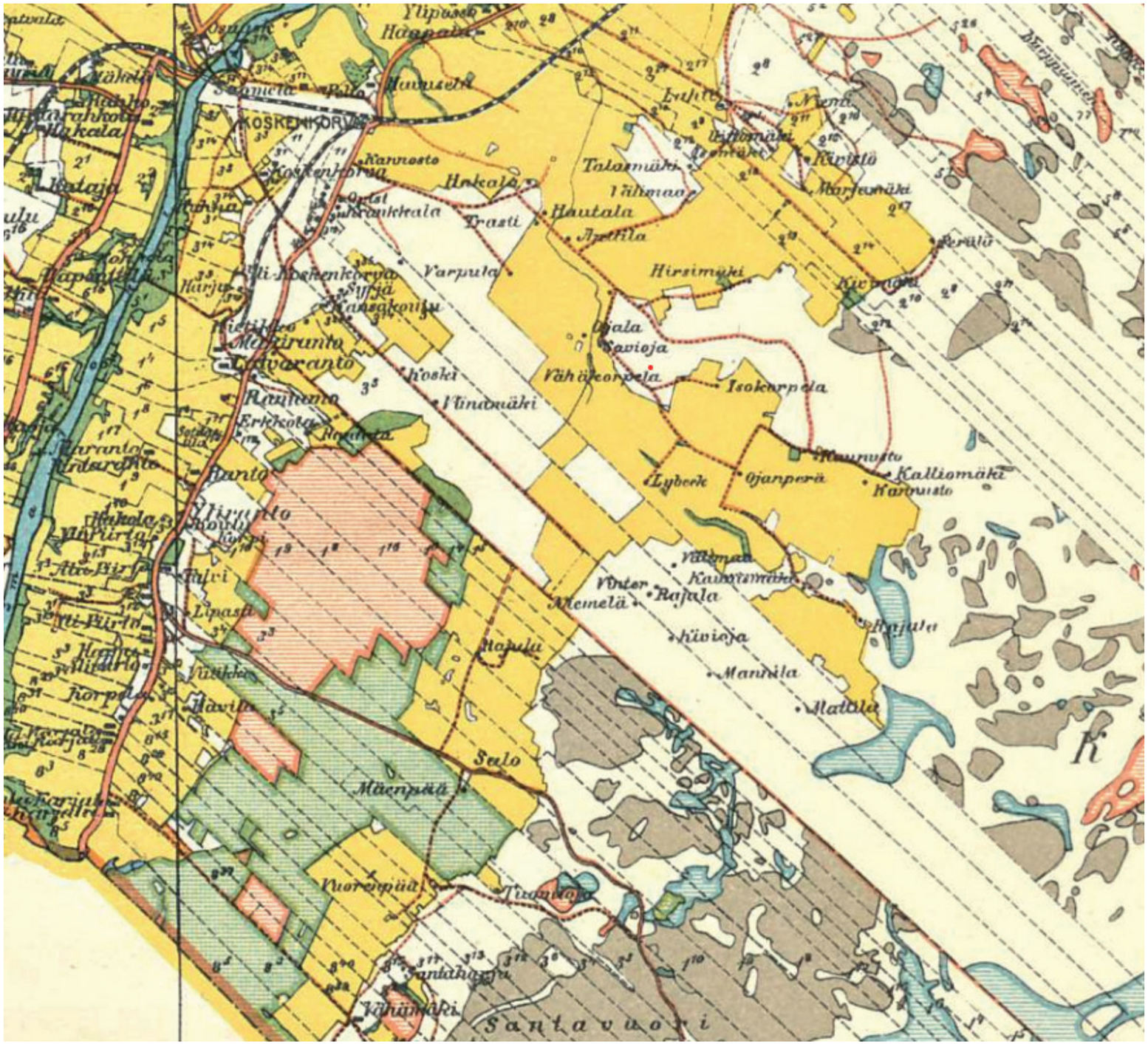
KOSKENKORVA
Kannosto
Koskenkorva
Hakala
Talasmäki
Vähmaa
Hautala
Trasti
Varpula
Hirsimäki
Kivistö
Marttamäki
Kerälä
Ojala
Savioja
Vähäkorpela
Isokorpela
Lyberk
Ojanperä
Kalliomäki
Kannisto
Rajala
Kiviaja
Mannila
Hallila
Mäenpää
Vuorenpää
Santavuori

Edellisellä sivulla on Koskenkorvan alueen kartta vuodelta 1923.

Rata-alue on jo kiskoineen paikallaan, mutta vielä on kulkureitti hiekka-alueen poikki, joten vasta harjuosuus on leikattu eikä sitäkään aivan alatiehen saakka, kuten ilmenee edellä olevasta kuvasta, jonka ottamisaika on ehkä vuodelta 1920-23.

Erityisesti tässä kartassa kiinnittää huomiota tilan saralla olevaan keltaiseen osaan, joka on peltoa. Valkoisena on larvassa vielä valtaosa. Se on todennäköistä kytömaata tai myös vielä merkinnän viljelyskelpoista maata alla.

Maanmittarit merkitsevät pelloksi sellaisen alueen, jota kynnetään säännöllisesti, joten kytömaat olivat jo heinän ja ehkä rukiinkin tuotannossa, mutta niitä hoidettiin lähinnä kydöttämällä.

Vuonna 1910 todetaan, että peltoa on 55 ha ja suota 46 ha, mutta Porrasnevan 22 ha ja alajoki 10 ha voisivat olla siinä ryhmässä, jolloin larvaan jäisi 20 ha, joka tieto saattoi olla kartan tekijöillä, kun karttojen tiedot ovat aina muutaman vuoden takaa. Eli arvelen, että larvassakin oli peltoja enemmän etenkin kansakoulun takana.

Tällä kartalla on varsin hyvin talon torpat, joista valtaosa oli jo itsenäistynyt ja ostavat pian lisäalueitakin.

Kauimmainen Perämäen torppa Porrasnevalla ei näy tällä kartalla, siitä on kuvat toisaalla. Torppien paikat ovat hieman poikkeavat tiluskartan kanssa ja nimissä on vaihtelevuutta.

Kauimmaisena on Mattila, jota ei näy tiluskartalla, mutta Mannila ja Rajala ovat paikallaan ja lisäksi nimi Kivioja, jota ei ole tiluskartalla. Niemelä ja Winter ovat tulleet myöhemmin ja rajan tuntumassa ovat Välimaa ja Kaunismäki, jotka ovat Larva-Koskenkorvan torppia, kuten Winterkin oli jossain vaiheessa.

Sitten tulee tällä kartalla Viinamäki, jonka aikaisempi nimi oli Mahlamäki ja sen jälkeen ollut Mahlaviidan torppa puuttuu ja Kosken torppa on kauempana kuin tiluskartalla. Syrjän torppa mainitaan tässä vielä, sen tilalle tulee Paavon talo ja Puskan torpan kohdalla on jo nimi Kansakoulu.

Havuselaan päin puuttuu Koskelan palstatila ja sen kohdalla lukee outo nimi Krankkala ja vieressä Qvistin talo, joiden asukkaat ovat paljon esillä mm. betonivaluissa.

Kansakoulun vieressä Rantoon päin näkyy Hietikon torppa myös tällä kartalla, mutta Kivistön torppa puuttuu, joka näkyy juuri ja juuri tiluskartalla. Hiekkakuopan takana näkyy Harjun palstatila, jossa suutari Harju asusti ja jonka torpan nimi oli aluksi Kankaantausta.

Koskenkorvan harjun paikka näkyy vielä kartassa, vaikka se varmaankin on jo kokonaan kaivettu tasaiseksi. Toisaalta Juhon oman hiekkakuopan ”maaherran pakan” paikka ei kartassa vielä näy, eikä sahakaan ole vielä aloittanut, mutta Suomelan palstatilan on ratahankkeen myötä siirtynyt myöhemmin rakentuvan Osuuskaupan uuden myymälän viereen. Tässähän toimi pitkään matkustajakoti.

Havuselan monessa yhteydessä mainittu iso puisto on merkitty karttaan mutta Koskenkorvan tilan kohdalla on vähän ahdasta ja puutarha ja puisto puuttuu.

Ala-Koskenkorvan (entinen Larva-Koskenkorva) talon paikka on merkitty ja muu tulevan tehtaan alue on valkoista eli jyhkeää mäntymetsää, jotka näkyvät myös ilmakuvissa.

Myös Yli-Koskenkorva mainitaan hieman sivussa ja jokivarren palstat ovat vielä osin vanhan 1770-luvun jaon mukaisia.

Kun karttaa katselee, ei Koskenkorvan ulkorakennuksia ole merkitty vain päärakennus ja sekin hieman sivuun, joten Alatien varressa oleva musta piste on Yli-Koskenkorvan talo, ei mystinen riihikartano, jonka paikkaa on paljon arvuuteltu.

Tässä vielä kuva Kansakoulun takaa, jossa peltoja olisi jo aikalailla olemassa. Kuva kartan julkaisuvuodelta.